Poslanikove fetve

Ibn Kajjim el-Dževzijje

POSLANIKOVE FETVE

Naslov originala:

Fetava Imami-l-Muftijjine ve Resuli-r- Rabbi-l- 'Alemine Nebijji s.a.v.s,

Urednik:

Prof. Emir Demir

Valorizacija teksta i obrada hadisa:

Šejh Abdulkadir Arnaut

Recenzenti:

Mr. hfz. Senaid Zajimović

Prof. Emir Demir

Lektor:

Isnam Taljić

Korektor:

Prof. Amna Hadžikadunić-Bukvić

Dizajn:

Adis Bajramović

CIP – katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i univerzitetska biblioteka

Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-725-4/-5

POSLANIKOVE FETVE : prema izboru koji je sačinio imam, fakih, pravni metodolog, gramatičar, mufessir Šemsuddin Muhammed ibn Ebu-l-Berr, poznat kao Ibn-Kajjim el-Dževzijje, rođen 691. h.g. a umro Allah mu se smilovao – 751. h.g. : valorizaciju teksta i derivaciju komentara hadisa izvršio je Abdulkadir Arnaut uz asistenciju Taliba Awada - / Ibn Kajjim el-Dževzijje; prijevod Jasmin Hadžikadunić. – Tešanj: Jasmin Hadžikadunić, 2004. – 407 str. : 24 cm.

Prijevod djela : Fetava Imami-l-Muftijine ve Resuli-r-Rabbi-l-Alemine Nebijji, s.a.v.s. – Bibliografske i druge bilješke uz tekst.

Ibn Qayyem al-Jawziyya. – I. Ibn Kajjim El-Dževzijje vidi Ibn Qayyem al-Jawziyya

COBISS . BH – ID 13651462

Ibn Kajjim El-Dževzijje

POSLANIKOVE FETVE

Prijevod:
Jasmin Hadžikadunić

Prema izboru koji je sačinio imam, fakih, pravni metodolog, gramatičar, mufessir Šemsuddin Muhammed ibn Ebu-Berr, poznat kao Ibn-Kajjim el-Dževzijje, rođen 691. h.g., a umro – Allah mu se smilovao – 751. h.g.

Valorizaciju teksta i derivaciju komentara hadisa izvršio: Abdulkadir Arnaut, uz asistenciju Taliba Awada.

RIJEČ PREVODIOCA

Hvala Allahu, dž.š, neka je salavat i selam na Njegovog miljenika koji je pečat vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, njegovu časnu porodicu i njegove ashabe.

Nakon napornog truda i mnogo uloženog vremena i ova
bosanskom jeziku predstavim našim čitaocima ovu knjigu, koja sadrži neizmjerne vrijednosti.

Knjiga obrađuje najvjerodostojnije fetve koje je izdao posljednji Allahov Poslanik i naš plemeniti uzor. Odnose se na teme o kojima je bio upitan, a njegovi odgovori na ta pitanja važit će sve do Sudnjega dana.

Knjiga sadrži 700 vjerodostojnih hadisa i 86 daif-hadisa (slabih).

Uz konsultaciju sa valorizatorom knjige šejhom Abdulkadirom Arnautom, odlučio sam odstraniti sve apokrifne-hadise, kako naši čitaoci ne bi bili suočeni sa mogućim nejasnoćama i da bi se, sa smirenošću i bez ikakvih dilema, mogli osloniti na spomenute fetve i primjenjivati ih, a za šta će biti obilato nagrađeni kod svoga Gospodara. Ti hadisi su bili u različitim poglavljima knjige. Nije bilo potrebe posebno ih naznačavati, nego su, jednostavno, odstranjeni bez dodatnih naznaka.

One koji žele detaljnije istraživati i povećati svoje znanje, upućujem na originalan tekst ove knjige.

Molim Uzvišenog Allaha da ova knjiga bude korisna svakom bratu muslimanu i sestri muslimanki; amin!

Naša posljednja dova je: Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova.

prof. Jasmin HADŽIKADUNIĆ

PRVA KNJIGA OVAKVE VRSTE NA BOSANSKOM JEZIKU

Pročitao sam u rukopisu knjigu autora Ibn-Kajjima el-Dževzijje u prijevodu Jasmina Hadžikadunića. Hadisi u knjizi tretiraju akaidsku, islamsko-pravnu i etičku tematiku. Sadržaj knjige je stručno obrađen i adekvatno preveden na naš jezik.

Autor knjige je očigledno je verziran u hadis, islamsko pravo, etiku, akaid i druge islamske disciplinama. Ibn-Kajjim je u posljednje vrijeme najčešće prevođeni autor na naš jezik.

Može se kazati, s pravom, s obzirom da se radi o učenjaku koji je objedinio poznavanje tradicije, intelektualnu nadarenost i veliku pobožnost, što u nije dozvoljavalo u knjige poput ove unosi ono ne trpi što sunnet Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Knjiga koju imate pred sobom je, bez sumnje, prva ovakve vrste na našem jeziku, u kojoj nas autor upoznaje sa najznačajnijim hadisima o predmetnoj temi. Najveća vrijednost ove knjige je u činjenici da na veoma detaljan način nudi hadise o svim tremama koje čovjek živi na ovom svijetu, što još jednom potvrđuje da je hadis također objava, a ne riječi koje je Poslanik po svom hiru govorio.

Smatram da ova knjiga predstavlja sastavljivu cjelinu, što će za čitaoca imati presudan značaj, jer će na jednom mjestu doći do kompletne informacije o hadisima koji govore o svakodnevnim životnim pravno-akaidskim temama, a istraživači (profesori i studenti) bit će sigurni da njezinim korištenjem u rukama drže mjerodavan izvor iz islamsko-pravne i akaidske nauke na bosankom jeziku.

Mislim da će knjiga naići na širok prijem, kako kod "običnog čitaoca", vjernika, tako i kod onih koji se stručno bave izučavanjem hadisa i islamskog prava. Zato ovaj rukopis sa zadovoljstvom preporučujem za objavljivanje.

Recenzent
hfz. mr. Senaid Zajimović

PREDGOVOR RECENZENTA

Allahu pripada sva hvala, Njega hvalimo i od Njega tražimo pomoć i oprost. Utječemo se Allahu od zla naših duša i loših djela. Koga Allah uputi, niko ga ne može u zabludu odvesti, a koga u zabludu odvede, niko ga ne može uputiti.

Svjedočim da je samo Allah Bog, Jedini, i nema druga, i da je Muhammed Njegov rob i Poslanik.

Ovo su fetve Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, o šerijatsko-pravnim pitanjima.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovarao je na mnogobrojna pitanja o problemima i nejasnoćama sa kojima su se suočavali ashabi u njegovo vrijeme.

Te fetve je u svojim djelima sakupio islamski velikan Šemsuddin ebu-Abdullah Muhammed ibn ebu-Bekr ibn-Ejjub ibn-S'ad ibn-Hureiz ez-Zer'i ed-Dimeški, poznat kao Ibn-Kajjim el-Dževzijje. Fetve su sakupljene u ovoj knjizi da bi poslužile kao priručnik svakome ko u ovome vremenu traga za znanjem. Izuzetno je potrebno da poznajemo vjerodostojne fetve čiji je autor Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Fetve tretiraju šerijatsko-pravna rješenja pitanja sa kojima se susrećemo u svakodnevnom životu.

Knjiga, između ostalog, sadrži akaidske postavke u vezi sa Allahovom jednoćom, kaderom, stvaranjem svijeta, mahšerom (iskupljanje ljudi na Sudnjem danu i njihovo ispitivanje), stvaranjem čovjeka. Kazuje, također, o predznacima Sudnjeg dana, o imanu i islamu, o statusu djece idolopoklonika na Sudnjem danu, početku poslanstva, o džihadu, o sadaki, hidžri (iseljenju), o ljepotama, hurijama i drugim blagodatima koje su pripremljene stanovnicima Dženneta. Neke fetve su u vezi sa čistoćom, kao što je abdest, hajz, nifas, džunupluk, potiranje po mestvama. Tu su i fetve o namazu i namaskom vremenu, o trenutku primanja dove petkom, kao i neke fetve koje se odnose

na smrt, mrtve i iznenadnu smrt, potom fetve o zagrobnom životu, njegovim blagodatima i patnjama. Tu su i fetve o sadaki sudbini i propisima u vezi sa spomenutim postavakama. Tu su i još neke uopćene fetve o različitim pitanjima koje je naveo veliki islamski učenjak Ibn-Kajjim el-Dževzijje u svojim knjigama, a koje su skupljene u ovoj knjizi da bi bile mjerodavan izvor onima koji tragaju za znanjem na putu spoznaje ispravnih šerijatskih propisa.

Neka Uzvišeni Allah nagradi najljepšom nagradom autora ovoga djela i onoga ko je sakupio ove fetve. Allah, dž.š., poznaje svaku namjeru. Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova.

Šerijatsko-pravna rješenja u ovoj knjizi se temelje na izvorima prenesenim iz kapitalnih hadiskih djela. Stepen hadisa spomenutih u ovoj knjizi odredili smo prema pravilima o hadiskoj terminologiji i shodno mišljenju učenjaka ehli-sunneta ve-l-džemata.

Pomogao nam je naš brat u vjeri šejh Talib Avvad, imam i hatib u džamiji "El-Furkan", u predgrađu Damaska, u Siriji.

Nađamo se da smo kod Uzvišenog Allaha ispunili bar jedan dio onoga što je bila naša dužnost prema fetvama sakupljenim iz knjiga velikog islamskog učenjaka Ibn-Kajjima el-Dževzijja, Allah mu se smilovao.

Molimo Allaha, dž.š., da ovo djelo bude iskreno radi Njega. Naša posljednja dova je: Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova!

Šejh Abdulkadir Arnaut,

sluga Poslanikova sunneta u Damasku

Damask, 1. muharrem 1415. h.g.

BIOGRAFIJA IMAMA IBN KAJJIMA EL-DŽEVZIJE

Puno ime ovog imama, fakiha, pravnog metodologa, gramatičara, mufessira je: Ebu-Abdullah Šemsuddin Muhammed b. ebu-Bekr b. Ejjub b. S'ad, b. Hariz b. Mekki Zejnuddin ez-Zur'i el-Hanbel iz Damaska, imam škole "El-Dževzijje"[1] i sin upravnika škole, poznatiji kao Ibn-Kajjim el-Dževzijje.

Rođen je u Damasku 691. h.g. Obrazovanje je sticao od Šihaba Nabulisija i kadija Tekijjuddina Sulejmana, Ise el-Mut'ima, Ebu-Bekra b. Abduddai'ma, Ibn-Širazija i drugih. Arapski jezik je usavršio učeći od šejha Alije ebu-Fetha i El-Medžda et-Tunisija.

Bio je učenik velikog islamskog učenjaka Ibn-Tejmije, r.a. Od njega je stekao veliko znanje i uz njega ostao sve do smrti. Izučavao je mezheb imama Ahmeda, u njemu zablistao i počeo davati fetve. Stekao je toliko znanje da je postao istaknuta ličnost i u tom smislu je na njega ukazivano. O njemu se nadaleko pričalo.

[1] To je jedna od hanbelijskih škola u Damasku. Dobila je naziv prema svome osnivaču Muhjidinu ebu-Mehasinu Jusufu b. Abdurrahmanu b. Aliju b. Ubejdillahu b. El-Dževziju, umrlom 656. h.g. On je sin poznatog Ebu-Feredža Ibn-el-Dževzija, koji je okončao gradnju škole 652. h.g. Među njenim učenicima su: Ibn-el-Mendža, El-Džebel, El-Burhan ibn-Muflih i drugi. Ibn-Kajjim je u njoj obavljao dužnost imama, a nadimak je dobio po tome što je njegov otac održavao (Ibn-Kajjim znači – sin onoga koji održava).

Hafiz Ibn-Kesir je rekao: "To je jedna od najboljih škola. Izgorjela je 820. h.g., prema onome što spominje Ibn-Kadi Šehbe, zatim ju je obnovio kadija Šemsuddin en-Nabulisi". Šejh Abdulkadir Bedran, koji je umro 1346. h.g., u svojoj knjizi "Munademetu-l-Etlal ve musameretu-l-hajal", bilježi slijedeće: "Ova škola je bila u Bezurijji, a ranije je nazivana 'Suk el-Kamh'. Stanovnici iz komšiluka su je gotovo svu pokrali, tako da je danas od nje sačuvan samo jedan mali dio, da bi potom postala sudnica, sve do 1327. h.g. Danas je zatvorena i ne znamo šta će vrijeme poslije od nje učiniti'". Danas je to mala džamija, u kojoj se klanjaju poneki namazi.

Nije imao premca u poznavanju tefsira. U akaidskoj disciplini je dostigao vrhunac. Njemu se obraćalo kad su u pitanju te dvije oblasti.

Bio je ekspert i u tumačenju hadisa i poimanju i načinu izvođenja šerijatsko-pravnih propisa. Dobro je poznavao islamsko pravo i metodologiju islamskog prava. Posebno se isticao u poznavanju arapskog jezika. Posjedovao je prefinjenost i odavao suptilnost.

Poznavao je nauku o moralu i ponašanju i znao precizne podatke o visokomoralnim vjernicima. Jednostavno, nije bilo naučne oblasti ili umjetnosti koju Ibn-Kajjim nije poznavao.

Posebno su ga krasili oštrina jezika, širina znanja i retorika.

Poznavao je etiku neslaganja islamskih pravnika, kao i mezhebe ispravnih prethodnika. Bio je imam u "Dževzijji" i predavač u školi koja se zvala "Es-Sadrija".[1] Većinu vremena je provodio šireći znanje.

Mnogi su od njega učili i koristili njegovo znanje. Ugledne ličnosti su ga cijenile, uvažavale i učile od njega. Među najpoznatijima su: hafiz Ibn-Redžeb el-Hanbeli, Šemsuddin Muhammed ibn-Abdulkadir Nabulisi i njegovi sinovi Ibrahim i Abdullah te mnogi drugi.

Hafiz Ez-Zehebi ed-Dimaški je o njemu rekao: "Brižno je proučavao tekstove hadisa. Posebno je bio pažljiv kad se radilo o prenosiocima hadisa. Dostigao je visok stepen u fikhu i bio vrlo sposoban u njegovom proučavanju i podučavanju".

Izvjesno vrijeme je bio pritvoren zbog negiranja dozvoljenosti posjete kaburu Ibrahima, a.s., kao vida obredoslovlja ili propisanoga čina. I to vrijeme je iskoristio za sticanje i širenje znanja.

Hafiz Ibn-Kesir ed-Dimaški je rekao: "Toliko je proučavao fetve o razvodu braka da ga je to dovelo do razmirica sa Ibn-Subkijjem i drugima".

---

[1] To je jedna od hanbelijskih škola koju je osnovao Es'ad ibn-Osman bin-Es'ad el-Mendža et-Tenuhi, zatim Dimaški. Pri samom osnivanju je bila vakufska kuća, koju je on poslije preuredio u školu. U njoj su podučavali Muhammed ibn-Ahmed ibn-Abdulhadi, Ibn-Kajjim i njegov sin Ibrahim i drugi. Nestao joj je svaki trag. Pretvorena je u nastambu, a danas joj nema ni traga.

Hafiz Ibn-Redžeb el-Hanbeli je rekao: "Ne poznajem nikoga ko je privrženiji ibadetu, niti nekog sa opsežnijim znanjem i većeg poznavaoca razumijevanja Kur'ana i sunneta i osnova vjerovanja. Nije bio bezgriješan, ali u svemu ovome nisam sreo sličnoga njemu".

Hafiz Ibn-Hadžer el-Askalani je rekao: "Toliko je volio Ibn-Tejmijju da se nije protivio njegovim mišljenjima, nego ga je čak u svemu podržavao. Sabrao je i izdao većinu njegovih djela i radio na propagiranju njegovoga znanja".

Kadija Burhanuddin ez-Zer'i je rekao: "Ispod nebeskog svoda nema niko sa širim, niti obimnijim znanjem. Svojom rukom je ispisao toliko da je to gotovo nemoguće opisati".

Uza sve to, Allah mu se smilovao, bio je srčan i postojan vjernik. Provodio je duge sate u noćnome namazu. Neprestano je bio zaokupljen spominjanjem Allaha i sa skrušenošću tražio oprost.

Više puta je bio izložen kušnji i raznim neugodnostima. Zatvaran je zajedno sa svojim šejhom, velikanom islama Ibn-Tejmijjom. Pred samu smrt njegovoga šejha, u Damaškoj tvrđavi je bio odvojen od njega. Pušten je iz zatvora tek nakon smrti svoga učitelja.

I dok je bio zatočen, redovno je učio Kur'an i proučavao njegova tumačenja, iz čega je proizišlo mnogo dobrog.

Nekoliko puta je obavio hadždž, a ponekad bi, radi namaza i tavafa oko Kabe, ostajao duže u Mekki. Stanovnici Mekke su toliko pričali o njegovoj velikoj pobožnosti da su mu se divili.

Odlikovao se lijepim ahlakom, moralnim vrlinama i velikom ljubavi prema ljudima.

Neprestano se bio s knjigama i trudio se da ih što više sakupi. Posjedovao je knjige koje se ni kod koga drugog nisu mogle naći.

Napisao je djela iz različitih oblasti znanosti. Najpoznatija su:

I'lamu-l-muwekki'ine 'an Rabbi-l-'alemin,

Tehzibu suneni Ebi-Davud (Ispravke Sunena Ebi-Davuda, kao i pojašnjenje problema ovoga sunena i svoje mišljenje o pitanju slabih hadisa),

Medaridžu-s-salikin,

Tariku-l-hidžretejn ve babu-s-se'adetejn,

Šifa'u 'al-alil fi mesail l-kada'i vel-kader ve-l-Hikmetu vet-Ta'lil,

Džela'u-l-Efhami fis-Salati ala hajril-Enam,

Et-tibjan fi aksamil-Kur'ani,

Beda'iul-Fevaidi,

El-feva'id,

Eš-šafijetul-kafijetu fi-l-intisari lil- firkati-n-nadžijeti,

El-kasidetu-n-Nunijje fil- 'akaidi,

Es-sava'iku-l-mursele 'ala-l-džehmijje ve-l-mu'attille,

Hadi-l-ervah ila Biladi-l-efrah,

Tuhfetu-l-vedud fi ahkami-l-mevlud,

Miftahu dari-s-se'ade,

Idžtima'u-l-džujuši-l-islamijje 'ala gazvil-mu'arrile vel-džehmijje,

Igasetu-l-lehfan fi mekajidi-š-šejtan,

Et-t-uruku-l-hukmijje fi-s-sijaseti-š-šer'iijje,

Revdatu-l-muhibbin ve nuzhetu-l-muštakin,

Ed-Da'u ve-d-deva'u,

'Uddetu-s-sabirin ve babu-s-se'adetejn,

El-furusijje el-Muhammedijje,

Zadu-l-me'ad fi hedji hajri-l-'ibad (koju u ovoj oblasti još niko do sada nije napisao).

Ovaj veliki učenjak je na Ahiret preselio u zadnjoj trećini noći u četvrtak, 23. redžepa 751. h.g., u šezdesetoj godini. Dženaza-namaz mu je klanjana u Emevijskoj džamiji u Damasku, zatim u džamiji "El-Džerrah", u blizini mezarja koje nosi naziv "Mala vrata", gdje je i ukopan. Još uvijek se zna gdje mu je mezar – kod zapadnih vrata na lijevoj strani ulaza u mezarje.

POSLANIKOVE, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM FETVE

POSLANIKOVE FETVE O PITANJIMA AKAIDA (ISLAMSKOG VJEROVANJA)

فَصَحَّ عنه ﷺ أنه سُئل عن رؤية المؤمنين ربهم تبارك وتعالى، فقال: «هل تضارُّون في رؤية الشمس صَحْواً في الظَّهيرة ليس دونها سحاب؟» قالوا: لا، فقال: «هل تُضارُّون في رؤية القمر ليلة البدر صَحْواً ليس دونه سحاب؟» قالوا: لا، قال: «فإنَّكم ترونه كذلك» متفق عليه.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan je hoće li vjernici na Sudnjem danu vidjeti svoga Gospodara. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: “Ometa li vas išta da vidite Sunce kad nema oblaka?” “Ne”, Poslaniče, odgovoriše. “Ometa li vas išta da vidite Mjesec u noći uštapa?” “Ne, Poslaniče”, rekli su ashabi. “Tako ćete vidjeti Allaha na Sudnjem danu.”

(Bilježe Buhari i Muslim)[1]

وصح عنه ﷺ أنه سئل عن مسألة القَدَر، وما يعمل الناس فيه، أمر قد قُضي وفُرِغَ منه، أم أمر يستأنف؟ فقال: بل أمر قد قضي وفُرِغَ منه، فسئل حينئذ، ففيم العملُ؟ فأجاب بقوله: اعملوا فكلٌ مُيَسَّرٌ لما خلق له، أمَّا من كان من أهل السعادة فسيُيَسَّرُ لعمل أهل السعادة، ومَن كان من أهل الشقاوة فييسَّر لعمل أهل الشقاوة، ثم قرأ قوله تعالى: ﴿فأمَّا مَنْ أعطى واتَّقَى﴾ إلى آخر الآيتين. ذكره مسلم.

---

[1] Buhari, br. 11/358. i br. 13/358, “Et-Tewhid”, poglavlje Allahove riječi: “Toga dana će lica blistava biti i u svoga Gospodara će gledati”.

Muslim, br. 182, prenosi ga Ebu-Hurejre, r.a., i 183, “El-Iman”. Prenosi ga, Ebu-Se’id el-Hudri, r.a.

Jasno su pouzdani dokazi iz Kur’ana, sunneta i idžma (saglasnosti ashaba, kao i ispravnih prethodnika o istinitosti) da će vjernici na Sudnjem danu vidjeti Allaha, dž.š; hadis je mutevatir (bez prekida sve do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem).

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan je o sudbini i o tome kakav udio ljudi imaju u njoj. Da li je predodređena ili nanovo nastaje? On reče: "To je već presuđeno i okončano?" A zatim ga upitaše: "Čemu onda djelo?" Poslanik odgovori: "Radite, svakom je olakšano ono za šta je stvoren (predodređen). Onaj ko je od sretnika, bit će mu olakšano činjenje djela sretnika (džennetlija). A ko bude od nesretnika, bit će mu olakšano činjenje djela nesretnika (džehennemlija)." Zatim je proučio kur'anski ajet: "Onome ko udjeljuje i ne griješi i ono najljepše smatra istinitim", pa do kraja drugog ajeta.[1]

(Bilježi Muslim)[2]

وصح عنه ﷺ أنه سُئل عما يكتمه الناس في ضمائرهم، هل يعلمه الله؟ فقال: نعم، [ذكره مسلم].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan je zna li Allah šta ljudi u sebi kriju. "Da", odgovorio je Poslanik.

(Bilježi Muslim)

وصح عنه ﷺ أنه سئل: أين كان ربنا قبل أن تخلق السماوات والأرض؟ فلم ينكر على السائل، وقال: كان في عَمَاء ما فوقه هواء وما تحته هواء [ذكره أحمد].

Prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan: "Gdje se nalazio naš Gospodar prije nego što su stvorena nebesa i Zemlja?" Nije odbio onoga ko pita i odgovorio je: "Bio je iznad oblaka[3], iznad Njega nije bilo ništa i ispod Njega nije bilo ništa".[4]

---

[1] Ajeti u cijelosti znače: Onome ko udjeljuje i ne griješi i Džennet smatra istinitim, njemu ćemo olakšati činjenje dobrih djela. A onome ko tvrdiči i osjeća se neovisnim od Gospodara i Džennet smatra lažnim, njemu ćemo olakšati put tegoba (Lejl – Noć, 5.-10. ajet)

[2] Muslim, br. 2647, "El-Kader", Ahmed, "Musned" (6/129), (67/4), (167/2) i "Džami'-l-Usul", sa mojom recenzijom, br. 10/108.-112.

[3] Ama, ima dva značenja: Sa meddom (dužinom) znači oblak. A bez dužine: "Nije uz Njega ništa bilo"

[4] Ahmed, "Musned", 4/11,12, Tirmizi, br. 3108 "Tefsir sure Hud", Ibn-Madže, br. 182 "El-Mukaddime". Hadis Ebu-Ruzejna el-Akilija je daif (slab), dok Tirmizi i drugi muhaddisi kažu da je ovaj hadis hasen (dobar).

وصح عنه ﷺ أنه سئل عن مبدإ تخليق هذا العالم، فأجاب بأن قال: كان اللهُ ولم يكن شيء غيره، وكان عرشه على الماء، وكتب في الذِّكر كل شيء. [ذكره البخاري].

Upitan o početku stvaranja ovoga svijeta, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: "Allah je postojao i ničeg nije bilo osim Njega. Njegov Arš je bio iznad vode. Zatim je sve upisao u Levhi mahfuzu, Knjizi sudbine".

(Bilježi Buhari)[1]

وصح عنه ﷺ أنه سُئل: أين يكون الناس يوم تُبدَّلُ الأرضُ؟ فقال: على الصراط، وفي لفظ آخر: هم في الظُّلمة دون الجِسْر، فسئل: مَنْ أولُ الناس إجازةً، فقال: فقراءُ المهاجرين، [ذكره مسلم].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Gdje će biti ljudi onoga Dana kad se Zemlja zamijeni drugom Zemljom?" On im odgovori: "Na Sirat-ćupriji". U drugoj predaji se navodi: "Oni će biti u tami, ispred mosta (Sirata)". Zatim ga upitaše: "Ko će prvi preći?" "Siromasi muhadžiri".[2]

(Bilježi Muslim)[3]

Nema proturječnosti između ova dva odgovora. Tama je na početku Sirata i tu počinje mijenjanje Zemljinog izgleda, a okončava se dok ljudi budu na samom Siratu.

وسئل ﷺ عن قوله تعالى: ﴿فسوف يُحاسَبُ حساباً يسيراً﴾ [الانشقاق: ٨] فقال: ذلك العَرْض، [ذكره مسلم].

[1] Ovo je dio dugog hadisa koji bilježi Buhari, br. 66/8, "El-Megazijj": "Tefsir kur'anskog ajeta": "On je Taj Koji je počeo stvaranje, zatim će ga obnoviti". "Tevhid", kur'anski ajet: "A Njegov Prijesto je bio na vodi". Tirmizi, "Sunen", br. 3946. "El-Menakib", Ahmed, "Musned, br. 4/426, 431, 433, 436.

[2] Najsiromašniji muhadžiri koji su učinili hidžru iz Mekke u Medinu.

[3] Muslim, (315).

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o riječima Uzvišenog Allaha: "Lahko će račun položiti" (El-Inšikak, Cijepanje, 8.). "Misli se na period izlaganja djela", odgovorio je Poslanik.

(Bilježi Muslim)

وسئل ﷺ عن أول طعام يأكله أهل الجنة؟ فقال: زيادة كَبِد الحُوت ، فسئل ﷺ : ما غذاؤهم على إثره؟ فقال: يُنحر لهم ثَوْر الجنة الذي كان يأكل من أطرافها، فسئل ﷺ : ما شرابهم عليه فيها؟ فقال: من عينٍ فيها تسمَّى سَلسبيلاً. [ذكره مسلم].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, šta će stanovnici dženneta prvo pojesti. Reče: "Okrugle ligamente kitove jetre".[1] "A koja će im hrana nakon toga biti?"[2] "Bit će im zaklan bik iz Dženneta koji je pasao po njegovim obroncima."

"Kakvo će im piće biti nakon toga?" "Sa izvora zvanog Selsebil", odgovori im Poslanik.[3]

(Bilježi Muslim)

وسئل ﷺ : هل رأيتَ ربك؟ فقال: نور أنَّى أراه. [ذكره مسلم].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Jesi li vidio svoga Gospodara?" "Samo svjetlost. Kako da Ga vidim?!", odgovorio je Poslanik.[4]

(Bilježi Muslim)

---

[1] U Muslimovoj predaji stoji: Okrajci kitove džigerice.

[2] Postoje dvije predaje. U prvoj se navodi: giza'uhum, u drugoj: gidau'hum. Prema mišljenju Kadija ibn-Ijjada, druga predaja je ispravnija jer se ona spominje na više mjesta.

[3] Muslim, "U Sahihu", br. 315, "O hajzu".

[4] Muslim, br. 178 "El-Iman", a zamjenica: "Kako da Ga vidim", odnosi se na Allaha, dž.š., a znači: Svjetlost sprječava direktno gledanje.

Spomenuo je blizinu i upozorio na ono što sprječava viđenje, a to je svjetlost, koja čini zastor Uzvišenog Allaha, a ako bi ga uklonio, ništa pred Njim ne bi ustrajalo.

وسئل ﷺ : يا رسول الله ما يفعل بنا ربُّنا إذا لقيناه؟ فقال: تُعْرَضُون عليه بادية له صفحاتكم، لا تخفى عليه خافية منكم، فيأخذُ ربُّكَ عز وجل بيده غَرفة من الماء، فينضَحُ بها قلبكم، فلَعَمْرُ إلهك ما يُخْطِئ وجه واحد منكم منها قطرةٌ، فأما المسلم فتدَعُ وجهه مثل الريطة البيضاء، وأما الكافر فتخطمه بمثل الحميم الأسود. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta će sa nama učiniti naš Gospodar kad Ga sretnemo?" "Izići ćete pred Njega, a vaši listovi će Mu biti izloženi; ništa Mu neće biti skriveno od vaših dijela. Zatim će Uzvišeni Allah zagrabiti svojom rukom pregršt vode i njome poprskati vaša srca. Tako mi tvoga Gospodara, neće promašiti nikog od vas nijedna kapljica vode. Što se muslimana tiče, njegovo lice će učiniti bijelim plaštom,[1] dok će nevjernika udarati po nosu,[2] ostavljajući na njegovom licu pečat poniženosti crn poput ugljena".

(Bilježi Ahmed)[3]

وسئل ﷺ : بم نُبصرُ، وقد حبس الشمس والقمر؟ فقال للسائل: بمثل بَصَرِك ساعتَك هذه، وذلك مع طلوع الشمس، وذلك في يوم أشرقت فيه الأرضُ، ثم واجهتْه الجبال، فسئل ﷺ : بم نُجزى من حسناتنا وسيئاتنا؟ فقال: الحسنةُ بعشرة أمثالها، والسيئةُ بمثلها أو يعفو، فسئل ﷺ على مانطَّلعُ من الجنة، فقال: على أنهار من عسَل مُصفًّى، وأنهار من كأس ما بها من صُداعٍ ولا ندامة، وأنهار من لبن لم يتغيَّر طعمه، وماء غير آسن، وفاكهة لعَمْرُ إلهك مما تعلمون، وخير من مثله معه،

---

[1] Vrsta tanke i mehke tkanine.

[2] U svim štampanim primjercima stoji: "Pogodit će ga u nos, i ne samo to, ostavitće mu trag poniženosti poput crnog ugljena".

[3] Ahmed, "Musned", 4/13.

وأزواج مطهرة، فسئل ﷺ : ألنا فيها أزواج؟ فقال: الصالحات للصالحين، تَلَذُّونهن مثل لَذَّاتكم في الدنيا، ويَلَذُّونكم ، غير أن لا توالُدَ. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Kako ćemo Ga vidjeti kad On ukloni Sunce i Mjesec?" Odgovorio je: "Kao što vidiš u ovom momentu, pri izlasku Sunca, dok je ono obasjalo Zemlju, potom mu se ispriječiše brda". Zatim, ponovo bi upitan: "Čime ćemo biti nagrađeni za naša dobra i loša djela?" "Dobro djelo će biti desetostruko nagrađeno, a loše djelo, shodno grijehu ili će biti oprošteno." "A šta ćemo prvo ugledati u Džennetu?"[1] "Rijeke od čistog meda i rijeke vina, od kojeg ne spopada glavobolja, niti kajanje, i rijeke od mlijeka nepromijenjenog ukusa i neustajale vode. Voće, koje je, tako mi vašeg Gospodara, vama poznato, a uz njega još bolje. I čiste žene". 'Pa upitaše: "Zar ćemo i tamo imati žene?" "Dobre žene dobrim muškarcima. Uživat ćete jedni u drugima[2] kao što uživate na ovome svijetu, samo što neće biti rađanja".[3]

(Bilježi Ahmed)

وسئل ﷺ عن كيفية إتيان الوَحي إليه، فقال: يأتيني أحياناً مثل صلصلة الجرس؛ وهو أشدُّه عليَّ، فيَفْصِمُ عني وقد وَعَيْتُ ما قال، وأحياناً يتمثَّل لي المَلَكُ رجلاً. [متفق عليه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na koji mu način silazi Objava. Reče: "Ponekad mi dolazi poput jakog zvona.[4] To mi je najteži način Objave. I kad se prekine zvonjenje, ja bih potpuno upamtio ono što mi je Džibril dostavio. Ponekad mi se melek ukaže u vidu čovjeka".

(Muttefekun alejhi)[5]

[1] Usvim ranije štampanim primjercima stoji: "Kakvu vodu će vidjeti?", dok je u Musnedu 14/4 ispravljeno kao i u navedenome tekstu.

[2] U Musnedu: "One će u vama uživati".

[3] Ahmed, "Musned", 4/14, a ovo je dio prethodnog hadisa.

[4] Jako zvonjenje zvona.

[5] Buhari, 1/18, "El-Iman", Muslim, br. 2333, i 87; hadis prenosi Haris ibn-Hišam, r.a.

وسئل ﷺ عن شَبَه الولد بأبيه تارة، وبأمه تارة، فقال: إذا سبَقَ ماءُ الرجل ماءَ المرأة كان الشبه له، وإذا سبق ماءُ المرأة ماءَ الرجل فالشبه لها. [متفق عليه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome zašto je dijete nekad slično ocu, a ponekad majci, pa je rekao: "Ako muška sperma pretekne žensku – bude slično njemu, a ako ženska sperma pretekne mušku – bude slično njoj".

(Bilježe Buhari i Muslim).[1]

وأما ما رواه مسلم في صحيحه أنه قال: إذا علا ماءُ الرجل ماءَ المرأة أذكر بإذن الله، وإذا علا ماءُ المرأة ماءَ الرجل آنث بإذن الله.

Muslim u svome "Sahihu" prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ako muška sperma nadjača žensku, Allahovim davanjem učini dijete muškim. A ako ženska sperma nadjača mušku, Allahovim davanjem učini dijete ženskim".[2]

U pogledu ispravnosti termina zadnjeg hadisa Ibn-Kajjim je suzdržan. Termini prvog hadisa su ispravniji. Određivanje spola djeteta nema svoj prirodni uzrok. Uzvišeni Allah naredi meleku da ga stvori onako kako on hoće. Zbog toga se određivanje spola događa zajedno sa propisivanjem nafake, određivanjem smrtnog časa, hoće li biti sretnik ili nesretnik, u pogledu vjere".

Valorizator dodaje: Ako je ovaj tekst ispravan, opet ne postoji kontradiktornost između oba teksta, između Buharije i Muslima. Preticanje jedne sperme nad drugom je razlog sličnosti, dok je nadvladavanje jedne nad drugom uzrok muškog ili ženskog spola djeteta, a Allah to najbolje zna.

---

[1] Buhari, "Menakibu-l-Ensar", 7/212, "Tefsir", 8/125. Muslim, br. 311. Ahmed, "Musned", 3/ 271; hadis prenosi Enes b. Malik, r.a.

Tekst ovog hadisa Buhari zapisuje: "Ako prestigne muška sperma žensku, bude dijete muško, a ako prestigne ženska sperma mušku, bude dijete žensko", dok u Muslimovoj predaji stoji: "Muška tečnost je bijela i gusta, dok je ženska rijetka i žuta, pa bilo koja da nadjača drugu, sličnost bude njemu". U Ahmedovoj predaji stoji: "Ako pretekne muška tečnost žensku, onda dijete bude slično njemu, a ko bude obratno, u tom slučaju sličnost djeteta biva PREMA njoj". U drugoj Muslimovoj predaji stoji: "Ako njena tečnost nadjača mušku, dijete bude slično daidžama, a ako muška tečnost nadjača njenu, sliči amidžama".

[2] Muslim, br. 317. "O Hajzu", poglavlje "Pojašnjenje (iznošenje) svojstva muške i ženske plodne tekućine i da je dijete stvoreno od te dvije tekućine".

وسئل ﷺ عن أهل الدار من المشركين يبيّتون، فيصاب من ذراريهم ونسائهم، فقال: هم منهم. حديث صحيح.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o porodicama mnogobožaca (mušrika) koji budu napadnuti noću, kad stradaju njihove žene i djeca. 'A on im reče: "Oni su od njih" (ovaj hadis je sahih).[1] Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, želio je reći: "Oni ih slijede u pogledu propisa ovoga svijeta i nemaju garancije, dok se to ne odnosi na slijeđenje u pogledu kazne na Ahiretu. Allah ne kažnjava nikoga prije nego što se uspostavi dokaz protiv njega".

وسئل ﷺ عن قوله تعالى: ﴿ولقد رآه نزلة أخرى﴾ [النجم: ١٣] فقال: إنما هو جبريل عليه السلام، لم أره على صورته التي خُلق عليها غير هاتين المرتين. [ذكره مسلم].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o riječima Uzvišenog Allaha: "On ga je i po drugi put vidio" (En-Nedžm, 13.). Poslanik je rekao: "To je bio Džibril, a.s. Njega sam samo dva puta vidio u liku u kojem je stvoren".

(Muslim)[2]

[1] Buhari, 6/102 , "O džihadu", Muslim, br. 1745, "O džihadu".

A fraza: "Oni su od njih", znači: S obzirom na tu situaciju, ali se time ne podrazumijeva dozvola njihovog ubijanja, tj. namjernim napadom na njih (žene i djecu), nego se ovdje misli na slijedeće: Ako se ne može doći do ljudi, osim preko živog štita u kome su žene i djeca, pa neko nastrada radi te izmiješanosti, takvo ubistvo nije grijeh.

[2] Muslim, 177, od Aiše, r.a., da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zar Uzvišeni Allah nije rekao: 'On ga je na obzorju jasnom vidio' (Et-Tekvir, 23.) i: 'On ga je i drugi put vidio'" (En-Nedžm, 13.)? To je bio Džibril, a.s. Njega sam samo dva puta vidio u liku u kojem je stvoren. Vidio sam ga kad se spuštao s nebesa, a svojom veličanstvenočću zatvorio je prostor između nebesa i Zemlje". Ja dodajem: U drugoj predaji stoji: "Vidio je Džibrila, a.s., sa šest stotina krila". Prvo viđenje u njegovom stvarnom liku dogodilo se na početku poslanstva, kad se pojavio u pećini Hira, dostavljajući mu Objavu: "Čitaj u ime Gospodara tvoga, Koji stvara, stvara čovjeka od ugruška". Sve dok mu se nije pojavio Džibril u El-Ebtahu u Mekki, u stvarnom liku u kojem ga je Uzvišeni Allah stvorio, sa svojih šest stotina krila. Drugo viđenje je bilo u noći Isra i Mi'radža. što potvrđuje i značenje kur'anskog ajeta: "On ga je i drugi put vidio". (En-Nedžm,13.)

ولما نزل قوله تعالى: ﴿إنك ميتٌ وإنهم ميّتون. ثم إنكم يوم القيامة عند ربكم تختصمون﴾ [الزمر: ٣٠ ، ٣١] سئل ﷺ: يا رسول الله أيكرر علينا ما كان بيننا في الدنيا مع خواص الذنوب؟ فقال: نعم ليكررنّ عليكم حتى تؤدّوا إلى كل ذي حق حقه، فقال الزبير: والله إن الأمر لشديد.

Kad je Uzvišeni Allah objavio ajete: "Ti ćeš zacijelo umrijeti, a i oni će, također, pomrijeti. I poslije, na Sudnjem danu, pred Gospodarom svojim ćete se jedan s drugim prepirati" (Az-Zumar, 30.-31.),[1] upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Božiji Poslaniče, zar će Allah učiniti da se ponovo prepiremo, čak i pored naših ličnih grijeha?" "Da, ponovo ćete biti vraćeni, sve dok svaki od vas ne uzme svoje pravo". A Zubejr će: "Tako mi Allaha, uistinu će to teško biti".[2]

وسئل ﷺ: كيف يحشر الكافر على وجهه؟ فقال: أليس الذي أمشاه في الدنيا على رجليه قادراً على أن يمشيه في الآخرة على وجهه؟

Upitan je Allâhov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Kako će to nevjernik biti oživljen nasađen na svoje lice?" On odgovori: "Zar nije u stanju Onaj Koji je učinio da se na dunjaluku kreće na nogama, da ga na Sudnjem danu proživi nasađenog na lice?" (ponižavajući ga time; pr. prev.).

---

1 Ovo je ajet koji je Ebu-Bekr, r.a., uzeo kao dokaz u momentu Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti, sve dok se ljudi nisu uvjerili u njegovu smrt, uz riječi Uzvišenog: "Muhamed je samo Poslanik, a prije njega je bilo poslanika". Što bi značilo: Neminovno je da ćete preći iz ovoga svijeta i bit ćete povraćeni i okupljeni kod Allaha, dž.š.. na budućem svijetu, i bit ćete parničari kod Allaha za ono u čemu ste vi proveli na ovom svijetu; u tevhidu – Pravom putu ili u širku – krivom putu. On će vam suditi i presudit će pravedno, jer je On Sveznajući Sudija. Pa će Allah, dž.š., spasiti iskrene vjernike, koji su vjerovali u Njega, a kaznit će nevjernike, koji budu nijekali istinu.

2 Sujuti, "Ed-Durru-l-Mensur", 5/327, Ibn-Džerir, Taberani, Ibn-Merdevijje i Ebu-Na'im od Abdullaha b. Zubejra, r.a., prenose da je rekao: "Pošto je objavljen ajet: 'I poslije na Sudnjem danu pred Gospodarom svojim ćete se jedan s drugim sporiti', Ez-Zubejr, r.a., upitao je: 'Allahov Poslaniče, hoćemo li se ponovo sporiti?' 'Da', odgovorio je. Zubejr reče: 'Teška će to stvar biti'". Spominje ga Sujuti po rivajetu Abdurrezzaka, Ahmeda, Ibn-Muni'a, Abd b. Humejda, Tirmizije koji je potvrdio njegovu vjerodostojnost, Ibn-Merdevijja , Ebu-Ne'im u djelu "El-Hiljeh"' Bejheki u "Ba's ven-nušur", od Zubejra ibn-Avvama, a spomenuo ga je i Hakim u "Mustedreku", 430/2 i potvrdio njegovu vjerodostojnost, a s njim se u tome složio i Zehebi.

وسئل ﷺ : هل تذكرون أهاليكم يوم القيامة؟ فقال: أما في ثلاث مواطن فلا يذكر أحدٌ أحداً، حيث يوضع الميزان حتى يعلم: أيثقلُ ميزانه أم يخف، وحيث تتطاير الكتب حتى يعلم كتابه من يمينه أو من شماله أو من وراء ظهره، وحيث يوضع الصراط على جسر جهنم، على حافتيه كلاليبُ وحَسَكٌ ، يحبس الله به من يشاء من خلقه، حتى يعلم أينجو أم لا ينجو .

Upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, "Hoćete li se sjetiti svoje porodice na Sudnjem danu?" Zatim je nastavio: "Na tri mjesta se niko nikoga neće sjetiti: tamo gdje bude postavljena mizan-terezija – dok ne sazna hoće li mu dobra djela prevagnuti ili ne, i tamo gdje se knjige budu dijelile – dok ne bude saznao hoće li mu njegova knjiga doći u desnu ili lijevu ruku ili iza leđa, i tamo gdje bude postavljen Sirat, most iznad Džehennema na čijim ivicama su kuke od željeza i jake željezne bodlje,[1] a na kojima će Allah zadržati onoga koga On hoće – sve dok ne sazna hoće li se spasiti ili ne".[2]

---

[1] Željezne kuke; to je željezo savijenog vrha na koje se vješa meso i stavlja se u sušnice. Željezne bodlje: jake igle od željeza.

[2] Ebu-Davud, "Sunen", br. 4755, "Es-Sunne"; Ahmed, "Musnedu", 6/110, u čijem je senedu Abdullah ibn-Luhej'a, a on je nepouzdan, posljednji njegov dio potvrđuje ono što je prenio Muslim, br. 182 u hadisu Ebu-Hurejre, r.a., (183), a koji je dio hadisa Ebu-Seida el-Hudrija, r.a.

وسئل ﷺ: يا رسول الله الرجل يحبُّ القوم، ولما يعمل بأعمالهم ، فقال: المرء مع من أحبَّ.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Ako čovjek voli nekoga, a njihova djela nisu jednaka",[1] a on mu odgovori: "Čovjek će na onome svijetu biti sa onim koga voli".[2]

وسئل ﷺ عن الكوثر، فقال: هو نهر أعطانيه ربي في الجنة، هو أشد بياضاً من اللبن، وأحلى من العسل، فيه طيور أعناقها كأعناق الجزر ، قيل: يا رسول الله إنها لناعمة. قال: أكلتُها أنعمُ منها.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o Kevseru, pa je odgovorio: "To je rijeka u Džennetu koju je meni Allah dao, bjelja od mlijeka, a slađa od meda; pored nje su ptice[3] čiji su vratovi poput vratova deva",[4] pa mu rekoše: "Allahov Poslaniče, znači da su kao nježne prepelice!?", pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Oni što će ih jesti[5] još su nježniji".[6]

---

[1] U "Sahihima" Buharije i Muslima je spomenut hadis Abdullaha b. Mes'uda i Ebu-Muse el-Eš'arija, r.a., u kojem stoji: "Može ih dostići svojim djelima".

[2] Buhari, 10/462, "El-Edeb", Muslim, br. 2.640, "El-Birr ve es-Sile", hadis prenosi Abdullah b. Mes'ud, r.a., Buharija, 10/462. 'U hadisu Enesa, r.a., koji prenosi Muslim, stoji: "Ti si sa onim koga voliš". Enes, r.a., rekao je: "Ničemu se više nakon primanja islama nismo obradovali kao Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, hadisu koji glasi: 'Doista si ti sa onim koga voliš'". U hadisu Enesa, r.a., u Muslimovoj predaji, bilježi se: "Ti si sa onim koga voliš", a Enes, r.a., rekao je: "Ja volim Allaha i Njegovoga Poslanika, Ebu-Bekra, Omera i želim da budem sa njima, iako moja djela nisu tolika kao njihova. Ja sam rob koji stalno žudi za Allahom, Uzvišenim i Moćnim".

Recenzent ove knjige Abdulkadir Arnaut dodaje: I ja volim Allaha i Njegovoga Poslanika, Ebu-Bekra i Omera i želim da budem sa njima, iako nisam uradio onoliko koliko su oni uradili, kao što je rekao Enes, r.a.

Ebu-Na'im je sakupio sve verzije ovoga hadisa u djelu koje je nazvao "Oni koji vole su skupa sa onima koje vole", u kome je broj ashaba dostigao oko dvadeset; "Fethu-l-Bari" 10/462.

[3] U Ahmedovom i Tirmizijinom "Musnedu" odnosi se na značenje "ptica".

[4] Znači, kamila i deva (u arapskom jeziku ova životinja ima više naziva - op. prev.)

[5] Oko te rijeke su vrste ptica dugih vratova, kao vratova poput deva, znači: spremne su za klanje kako bi bile hrana onima koji su se napili iz te rijeke, a s tim će život postati vječan.

[6] Ahmed, "Musned", 3/236, Tirmizi, "Sunen", br. 2540, hadis prenosi Enes b. Malik, r.a., čiji je sened hasen. Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen, garib".

وسئل ﷺ عن أكثر ما يُدْخل الناسَ النارَ؟ فقال: «الأجوَفان: الفم والفَرْج»، وعن أكثر ما يُدْخلهم الجنة، فقال: «تقوى الله وحُسْنُ الخُلُق».

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta će ljude najviše odvesti u vatru?" O odgovorio je: "Dva otvora: usta i spolni organ". "A šta će ih najviše odvesti u Džennet?" "Bogobojaznost i lijepa narav", odgovori Poslanik.[1]

وسئل ﷺ : أيُّ الذنب أعظمُ؟ فقال: أن تجعل لله ندّاً وهو خَلَقَك؛ قيل: ثم ماذا؟ قال: أن تَقتُلَ ولَدَكَ خَشيَةَ أن يَطْعَمَ معك. قيل: ثم ماذا؟ قال أن تَزْني بحليلة جارك.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji grijeh je najveći. "Da Allahu, dž.š., pripišeš sudruga, a On te je stvorio", odgovori Poslanik. "Koji zatim?" "Da ubiješ svoje dijete iz straha da ga nećeš moći izdržavati." "A koji zatim?" "Da počiniš blud sa ženom svoga komšije."[2]

وسئل ﷺ أيُّ الأعمال أحب إلى الله؟ فقال: الصلاة على وَقْتها، وفي لفظ: لأول وقتها، قيل: ثم ماذا؟ قال: الجهاد في سبيل الله، قيل: ثم ماذا؟ قال: برُّ الوالدين.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Koja su djela najdraža Allahu?" On odgovori: "Namaz u njegovo vrijeme" (u drugoj predaji: "U njegovom prvom vremenu"). "A koje zatim?" "Borba na Allahovom putu." "A koje onda?" "Onda dobročinstvo prema roditeljima."[3]

وسئل ﷺ عن قوله تعالى: ﴿يا أخت هارون﴾ [مريم: ٢٨] وبين عيسى وموسى عليهما السلام ما بينهما، فقال: كانوا يسمون بأنبيائهم، وبالصالحين قبلهم.

---

[1] Ahmed, "Musned", (291,392,442/2, Ibn-Madže, br. 4.246, "Kitabu-z-Zuhd"; sened mu je hasen.

[2] Buhari i Muslim "Sahihajn", hadis prenosi Abdullah b. Mes'ud, r.a.

[3] Buhari i Muslim, hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o kur'anskom ajetu: "O sestro Harunova" (Merjem, 28.) i kakva je veza između Musaa i Isaa, a.s. "Jedni druge su zvali imenima poslanika i dobrih predaka", reče Poslanik.[1]

وسئل ﷺ عن أول أشراط الساعة، فقال: نار تحشُرُ الناس من المشرق إلى المغرب.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o prvom velikom predznaku Sudnjega dana, pa im reče: "Vatra koja će potjerati ljude od Istoka prema Zapadu".

Ovo je jedno od tri pitanja Abdullaha ibn-Selama.[2]

Drugo pitanje: "Šta će biti prva hrana Džennetlija?"

I treće: "Razlog sličnosti djeteta ocu ili majci".

Lažovi su ta pitanja učinili posebnom knjigom i nazvali je "Pitanja Abdullaha ibn-Selama", a to su samo ova tri pitanja koja su spomenuta u Buharijinom "Sahihu".[3]

---

[1] Ahmed, "Musned" 4/252, Muslim, "Sahih", br. 2.135; hadis El-Mugire ibn-Šu'be, r.a., koji kaže: "Kad sam došao u Nedžran, pitali su me o kur'anskom ajetu: 'Sestro Harunova', (Merjem, 28.), a Musa je živio, prije Isa'a toliko i toliko. Kad sam se vratio otišao sam do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, upitao sam ga o tome, pa mi reče: 'Oni su jedni druge zvali po svojim poslanicima i dobrim precima'".

[2] Abdullah b. Selam b. el-Haris, Ebu-Jusuf, potomak Jusufa, a.s., Izraelćanin, a potom ensarija, iz plemena Beni-Kajnuk'aa. Spominje se da se ranije zvao El-Hasin, pa mu ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, promijenio. Primio je islam čim je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Medinu. Jedan je od onih koji su obradovani ulaskom u Džennet. Taberi kaže: "Umro je u Medini 43. godine po Hidžri, a ne kako tvrde stanovnici Sekbe u istočnoj Gu'ti, i da je tamo pokopan".

[3] Buhari, 6/261 i 7/212, "Menakibu-l-Ensar" i "Tefsir", 8/125; tefsir sure El-Bekare, Ahmed, "Musned", 3/108 i 271. U hadisu Enesa ibn-Malika, r.a., koji kaže: "Prenio je Abdullah ibn-Sellam da je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu i rekao mu: "Upitat ću te o trome o čemu samo Vjerovjesnik zna: Koji je prvi predznak Sudnjeg dana, koja je prva hrana stanovnika Dženneta i šta je razlog sličnosti djeteta ocu i šta ga čini sličnim daidžama?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Prvi znak Sudnjeg dana je vatra koja će potjerati ljude od istoka prema zapadu. Prvo što će jesti stanovnici Dženneta jest džigerica kita, a što se tiče sličnosti djeteta, kad se čovjek približi ženi, pa ako njegova tekućina pretekne, bude slično njemu, a ako njena tekućina pretekne, slično će biti njoj". A on reče: "Svjedočim da si ti Božiji Poslanik" (hadis).

وسئل ﷺ عن الإسلام، فقال: شهادةُ أن لا إله إلا الله، وأنَّ محمداً رسولُ الله، وإقام الصلاة، وإيتاء الزكاة، وصوم رمضان، وحج البيت.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o islamu, pa je odgovorio: "Islam je svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik, klanjati propisane namaze, dijeliti zekat, postiti mjesec ramazan i obaviti hadždž!"

وسئل ﷺ عن الإيمان، فقال: أن تؤمنَ بالله وملائكته وكتبه ورسله والبعث بعد الموت.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o imanu, pa je odgovorio: "Da vjeruješ u Allaha, u Njegove meleke, knjige, Njegove poslanike i da vjeruješ u proživljenje nakon smrti".

وسئل ﷺ عن الإحسان، فقال: أن تعبد الله كأنَّك تراه، فإن لم تكن تراه فإنه يراك.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o ihsanu, pa je odgovorio: "Da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš. Jer, iako ti Njega ne vidiš, On tebe vidi!"[1]

وسئل ﷺ عن قوله تعالى: ﴿والذين يُؤتُونَ ما آتَوا وقُلوبُهم وَجِلَةٌ﴾ [المؤمنون: ٦٠]، فقال: هم الذين يَصُومون، ويصلّون، ويتصدَّقون، ويخافون أن لا يقبل منهم.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o kur'anskom ajetu: "I oni koji od onoga što im se daje udjeljuju, i čija su srca puna straha" (El-Mu'minun, 60.) Rekao je: "To su oni koji poste i klanjaju, i sadaku dijele, a boje se da im to neće biti primljeno".[2]

---

[1] "Sahihu-l-Muslim", br. 8, "O imanu"; hadis prenosi Omer b. Hattab, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", 6/159 i 205, Tirmizi, br. 3174, "Tefsir"; tefsir sure El-Mu'minun, Ibn-Madže, br. 4198, Hakim, "Mustedrek" 2/394; hadis prenosi Aiša, r.a., a potvrda tome je hadis Ebu-Hurejre, r.a., na koji ukazuju Tirmizi, Sujuti, "Ed-Durr el-Mensur", 5/11.

وسئل ﷺ عن قوله تعالى: ﴿وإذ أخَذَ ربُّك من بني آدم من ظهورهم ذريتَّهم﴾ [الأعراف: ١٧٢] الآية، فقال: إن الله تعالى خَلَقَ آدم، ثم مسح على ظهره بيمينه، فاستخرج منه ذرية، فقال: خلقتُ هؤلاء للجنة، وبعمل أهل الجنة يعملون، ثم مسح على ظهره فاستخرج منه ذرية، فقال: خلقتُ هؤلاء للنار، وبعمل أهل النار يعملون، فقال رجل: يا رسول الله ففيمَ العملُ؟ فقال: إن الله إذا خلق العبدَ للجنة استعمله بعمل أهل الجنة، حتى يموت على عمل من أعمال أهل الجنة فيدخله الجنة، وإذا خلق العبد للنار استعمله بعمل أهل النار، حتى يموت على عمل من أعمال أهل النار فيدخل النار.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o riječima Uzvišenog Allaha: "I kad je Gospodar tvoj iz kičmi Ademovih sinova izveo potomstvo" (El-A'raf, 172.). Rekao je: "Uzvišeni Allah je stvorio Adema, zatim je Svojom desnicom potrao njegovu kičmu i izveo je iz nje potomstvo, a zatim rekao: 'Stvorio sam ove za Džennet, pa će oni raditi djela džennetlija', zatim je potrao njegovu kičmu i izveo iz nje potomstvo, a potom rekao: 'Ove sam stvorio za Džehennem, radit će djela stanovnika Džehennema'". Neko upita: "Allahov Poslaniče, čemu onda djelo?", a Poslanik mu odgovori: "Ako je Allah stvorio roba za Džennet, uputi ga da čini djela džennetlija, pa će ući u Džennet, a ako stvori roba za Džehennem, uputi ga na djela stanovnika Džehennema, sve dok mu njegov završetak bude okončan sa tim djelima, pa uđe u Džehennem".[1]

[1] Ebu-Davud, "Sunen", br. 4.703, i u "Es-Sunne", Tirmizi, br. 3.077, u tefsiru sure El-A'raf; sened mu je daif, ali značenje hadisa je sahih, s obzirom da je potvrđeno sa više pouzdanih strana. Ahmed, "Musned" 6/441, kao i njegov sin Abdullah, "Ez-Zava'id", "El-Musned", a hadis je sahih. Međutim, neki smatraju da hadis poput ovog upućuje na to kako su ljudi "primorani" na svoja proizvoljna djela. On je Uzvišeni; (Stvoritelj naš i svega što postoji na nebesima i na Zemlji, Sveznajući; Njegovo Znanje je apsolutno i sveobuhvatno., op. prev.). Prihvatio je svojom desnicom one za koje je znao da će se odazvati zapovijedi Njegovih naredbi, a prihvatio je drugom (desnicom) onog za kojeg je unaprijed znao da Mu se neće odazvati kad mu se naredi pokornost. Dok je Uzvišeni Allah Svojim robovima dao pravo izbora, a to nam potvrđuje i kur'anski ajet: "Ko hoće – nek vjeruje, a ko hoće – nek ne vjeruje".

وسئل ﷺ عن قوله تعالى: ﴿يا أيها الذين آمنوا عليكم أنفسكم﴾ [المائدة: ١٠٥] فقال: بل ائتمروا بالمعروف، وتناهَوْا عن المنكر، حتى إذا رأيتَ شُحّاً مُطاعاً، وهَوىً مُتَّبعاً، ودُنْيا مؤثَرةً، وإعجابَ كلِّ ذي رأيٍ برأيه، فعليك بخاصة نفسك ودع عنك أمر العوام.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o riječima Uzvišenog: "O vjernici, brinite se o sebi" (El-Maida, 105.), pa je odgovorio: "Vi međusobno naređujte dobro i pozitivno i međusobno zabranjujte pokuđeno i zabranjeno sve svjetine".[1]

وسئل ﷺ عن الأدوية والرُّقى، هل ترد من القدر شيئاً؟ فقال: هي من القدر.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o lijekovima i rukji (učenje Kur'ana i dova za ozdravljenje); mogu li promijeniti sudbinu. Reče: "To je dio sudbine".

وسئل ﷺ عمن يموت من أطفال المشركين، فقال: الله أعلم بما كانوا عاملين. وليس هذا قولاً بالتوقف كما ظنه بعضهم، ولا قولاً بمجازاة الله لهم على ما يعلم منهم أنهم عاملوه لو كانوا عاشوا، بل هو جواب فصل، وأن الله يعلم ما هم عاملوه، وسيجازيهم على معلومه فيهم بما يظهر منهم يوم القيامة، لا على مجرد علمه، كما صرحت به سائر الأحاديث، واتفق عليه أهل الحديث أنهم يمتحنون يوم القيامة، فمن أطاع دخل الجنة، ومن عصى دخل النار.

[1] Ebu-Davud, br. 4.341, "El-Melahim", Tirmizi, u tefsiru sure, El-Maida, br. 3.060, Ibn-Madže, br. 4.014, "El-Fiten", Ibn-Hibban, br. 1.850, "Mevarid ez-Zeman"; hadis prenosi Ebu-Sa'lebe el-Hušinijj, r.a. Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen i ima svoj nastavak koji glasi: 'Iza vas su dani u kojima će strpljivi biti kao onaj ko je stegnuo žar u šaci, ali će onaj koji bude radio i prakticirao islam imati nagradu pedeseterice koji rade kao što vi radite (sad)". Rekoše: "Allahov Poslaniče, nagradu pedeseterice ljudi od nas ili od njih?" Odgovorio je: "Nagradu pedesetorice od vas"; hadis je hasen u svim njegovim verzijama.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o statusu djece mušrika (nevjernika) koji su umrli, pa reče: "Allah najbolje zna šta bi oni radili da su živjeli".

Ove riječi nisu izraz Poslanikove neopredijeljenosti kao što neki misle, niti se misli da bi ih Allah nagradio ili kaznio zato što zna šta bi oni radili kada bi živjeli nego je ovo decidan odgovor: Allah zna šta će oni raditi i kaznit će ih i nagraditi prema onome što zna o njima i što će od njih proisteći na Sudnjem danu, a ne isključivo radi znanja o njima. To nam jasno predočavaju ostali hadisi. Muhaddisi (učenjaci hadisa) složili su se da će na Sudnjem danu biti stavljeni na ispit, pa ko se pokori – ući će u Džennet, a ko odbije pokornost – ući će u Džehennem.[1]

وسئل ﷺ عن سبَأ: هل هو أرض أم امرأة، فقال: ليس بأرض ولا امرأة، ولكنه رجل ولد عشرة من العرب؛ فتيامَنَ منهم ستة، وتشاءَمَ منهم أربعة؛ فأما الذين تشَاءموا فلخمٌ وجُذَام وغسَّان وعاملَةُ، وأما الذين تيامنوا، فالأزْدُ والأشْعَريُّون وحميَر وكنْدَة ومَذْحِج وأنمار. فقال رجل: يا رسول الله وما أنمار؟ فقالَ: الذين منهم خَثْعَم وبَجِيلَة.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o Sebe'u: "Je li Sebe' ime zemlje ili žene?", pa je odgovorio: "To je čovjek koji je imao deset sinova. Šestericu je smatrao (u njih vjerovao) da donose sreću, a za četvericu da donose zlo (nesreću). Oni što ih je smatrao zloslutnicima su: Lahm, Džuzam, Gassan i Amile, a oni što su donosili sreću su: El-Ezd, Eš'arijjun, Himjer, Kinde, Mezhidž i Enmar". Neko upita: "Poslaniče, ko je Enmar?" "Od njega su potekla plemena Has'am i Bedžileh."[2]

[1] "Fethu-l-Bari", od Hafiza Ibn-Hadžera, 3/195.

[2] Ebu-Davud, "Kitabu-s-Sunen", br. 3.988, Tirmizi, u tefsiru sure Sebe'a, br. 3.220, Hakim, "Mustedrek"; hadis prenosi Ibn-Abbas, 2/432, Ahmed, "Musned"; ovaj hadis je hasen. Pogledaj: "Ed-Durr el-Mensur", 311/3 i 312, i Bejheki u "Ograncima imana".

وسئل عن قوله تعالى: ﴿لهم البُشْرى في الحياة الدنيا وفي الآخرة﴾ [يونس: ٦٤] فقال ﷺ: «هي الرؤيا الصالحة يراها المؤمن، أو تُرَى له».

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o riječima Uzvišenog: "Za njih su dobre vijesti i na ovom i na budućem svijetu" (Junus, 64.), pa je rekao: "To su dobri snovi koje čovjek vidi ili mu se ispričaju".[1]

وسئل عن أفضل الرقاب، يعني في العتق، فقال: أنفسُها عند أهلها وأغلاها ثمناً.

Upitan je o najboljoj vrsti otkupa, tj o oslobađanju robova, pa je odgovorio: "Oni koji su najdraži[2] i najskuplji svojem vlasniku".[3]

وسئل ﷺ عن أفضل الجهاد، فقال: مَنْ عُقِرَ جوادُه وأُريق دمه.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o najboljoj vrsti džihada, pa je odgovorio: "Onaj mudžahid čiji konj bude sasječen, a njegova krv bude prolivena".[4]

وسئل ﷺ عن أفضل الصدقة، فقال: أن تصَّدَّق وأنت صحيح شحيح، تخشى الفقر، وتأمل الغنَى.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koja je najbolja sadaka. Odgovorio je: "Da dijeliš sadaku kad si zdrav i škrt, kad se bojiš siromaštva, a nadaš se bogatstvu".[5]

---

[1] Tirmizi, br. 2.274 od Ebu-Derdaa i 2.275 od Ubade Ibn-Samita, r.a.; hadis je hasen.

[2] Onih čija je cijena i vrijednost najviša, kaže se: srcu drag, ili željeni imetak.

[3] Buhari, 5/105 i 106, Muslim, br. 84, "O imanu"; Hadis prenosi Ebu-Zerr el-Gaffari, r.a.

[4] Ahmed, "Musned", 4/114, Ibn-Madže, br. 2.794; Hadis prenosi Amr ibn-Abese, r.a., Ebu-Davud, br. 1.449, Nesai, 5/58, iz hadisa koji prenosi Abdullah bin Habeši el-Ha'sami; Hadis je hasen.

[5] Buhari, 5/279, Muslim, br. 1.032, Ebu-Davud, br. 2.865;

وسئل ﷺ : أي الكلام أفضل؟ فقال: ما اصطفى الله للملائكة: سبحان الله وبحمده.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Koje su najbolje izgovorene riječi?", pa je odgovorio: "One koje je Allah odabrao melekima: 'Neka je slavljen Allah i neka je svaka hvala Allahu'".[1]

وسئل ﷺ : متى وجبت لك النبوة؟ وفي لفظ: متى كنت نبياً؟ فقال: وآدم بين الروح والجسد. هذا هو اللفظ الصحيح، والعوام يروونه: بين الماء والطين، قال شيخنا: وهذا باطل، وليس بين الماء والطين مرتبة، واللفظ المعروف ما ذكرناه.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Kad ti je propisano poslanstvo?" (u drugoj predaji: "Kad si postao Poslanik?"), a on odgovori: "Dok je Adem bio između duše i tijela".

Ova verzija je ispravna, a većina običnog svijeta smatra da to znači: dok je Adem bio između vode i ilovače, što Ibn-Kajjim smatra netačnim, jer između vode i ilovače ne postoji nikakav značajan stepen. Općepoznata verzija je ona koju smo spomenuli.[2]

وسئل ﷺ : أنُفْضي إلى نسائنا في الجنة؟ وفي لفظ آخر: هل نصل إلى نسائنا في الجنة؟ فقال: إي والذي نفسي بيده إن الرجل لَيُفضي في الغداة الواحدة إلى مائة عَذراء. قال الحافظ أبو عبد الله المقدسي: رجال إسناده عندي على شرط الصحيح.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Hoćemo li prilaziti našim ženama u Džennetu?" (u drugoj predaji: "Hoćemo li stizati do naših žena u Džennetu?"), pa je odgovorio: "Da, tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, čovjek će odjednom prići stotini djevica".

---

[1] Muslim, br. 2.731, Tirmizi, br. 3.587; Hadis prenosi Ebu-Zerr el-Gaffari, r.a.

[2] Tirmizi, br. 3.613, "El-Menakib", kaže da je hadis hasen-sahih. Ahmed, "Musned", 4/66 i 5/379, hadis Abdullaha Ibn-Šekika, zatim Taberani u hadisu Mejsereh, dok Hejsami kaže: "Njegovi prenosioci su pouzdani, a hadis je sahih".

Hafiz Ebu-Abdullah el-Makdisi kaže: "Prenosioci u senedu ovoga hadisa su, po mom mišljenju, pouzdani i ispunjavaju uslove vjerodostojnosti".[1]

وسئل: أنطأ في الجنة؟ فقال: نعم، والذي نفسي بيده، دَحْماً دَحْماً، فإذا قام عنها رجعت مطهرة بكراً، ورجال إسناده على شرط صحيح ابن حبان.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Hoćemo li spolno općiti u Džennetu?", pa je odgovorio: "Da, tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, imat ćete intimni odnos naizmjenično to sa užitkom čineći. A kad se od nje odvojite, ponovo će biti čista i nevina".[2]

U senedu ovoga hadisa, prema uslovima Ibn-Hibbana, svi prenosioci su pouzdani.

وفي معجم الطبراني أنه سئل: هل يتناكح أهل الجنة؟ فقال: بذكر لا يمل، وشهوة لا تنقطع، دَحْماً دَحْماً.

A u Taberanijevom "M'udžemu" je zabilježeno da je upitan Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Hoće li stanovnici Dženneta tjelesno uživati (spolno općiti)", pa je odgovorio: "Da, sa spolovilom koje neće mlohaviti i sa neprekidnom strašću, naizmjenično to sa užitkom čineći".[3]

وفيه أيضاً أنه سئل ﷺ: أيجامع أهل الجنة؟ فقال: دَحْماً دَحْماً، ولكن لا مَنِيّ ولا منية.

U tome smislu se još spominje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan: "Hoće li stanovnici Dženneta spolno općiti?", pa je rekao: "Da, naizmjenično sa užitkom, ali bez sperme".[4]

---

[1] Taberani, "El-Evsat", Beraz; sened hadisa je hasen, a prenosi ga Džabir, r.a.

[2] Ibn Madže, "Es-Sahih", br. 7402. El-Makdisi, "O svojstvima Dženneta", 3/83. Ebu Neim, "O svojstvima Dženneta". br. 393. od Ebu Hurejre r.a.

[3] Taberani, "El-Evsat" i Bezzar, sened hadisa je hasen, a prenosi ga Džabir, r.a.

[4] Taberani, "El-Evsat", El-Berraz, njegovi prenosioci su pouzdani. Hadis je hasen a prenosi ga Džabir r.a.

وسئل ﷺ أينام أهل الجنة؟ فقال: النوم أخو الموت، وأهل الجنة لا ينامون.

Upitan je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hoće li stanovnici Dženneta spavati, pa je odgovorio: “San je brat smrti. Stanovnici Dženneta ne spavaju”.

(Bilježi Taberani u “El-Evsetu”)

وسئل ﷺ هل في الجنة خيل؟ فقال: إن دخلت الجنة أتيت بفرس من ياقوتة له جناحان فحملت عليه فطار بك في الجنة حيث شئت.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ima li u Džennetu konja. Odgovorio je: “Kad uđeš u Džennet, dat će ti se vranac od sefira sa dva krila. Jahat ćeš ga po Džennetu i ići gdje ti duša poželi”.[1]

وسئل ﷺ هل في الجنة إبل؟ فلم يقل للسائل مثل ما قال للأول، بل قال: إن يدخلك الله الجنة يكن لك فيها ما اشتهت نفسك وقرت عينك.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Ima li u Džennetu deva?”, ali nije odgovorio kao što je odgovorio prvom, već je rekao: “Ako te Allah uvede u Džennet, imat ćeš sve što ti duša poželi i što te raduje”.[2]

[1] Tirmizi, br. 2.546. u “O svojstvima Dženneta”, poglavlje “Šta je rečeno o osobinama konja u Džennetu”, a hadis prenosi Asim ibn-Ali el-Vasiti od Mes’udija, od Alkame bin-Merseda, od Sulejmana bin-Burejde, od El-Mes’udija, koji je prije smrti počeo miješati pojmove (senilnost), a ovaj hadis prenosi i Tirmizi, br. 5.547, hadis Ibnul-Mubareka, od Sufjana, od Alkame, od Merseda, od Abdurrahmana ibn-Sabita, od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, otprilike sličan njemu i njegovom značenju. Tirmizi kaže: “Ovaj hadis je vjerodostojniji od hadisa koji prenosi El-Mes’udi”.

[2] Tirmizi, br. 2546. “O svojstvima Dženneta”, Tirmizi br. 5547, od Alkame b. Merseda a on od Abdurrahmana b. Sabita a on od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

وفي معجم الطبراني أن أم سلمة رضي الله عنها سألته فقالت: يا رسول الله أخبرني عن قول الله عز وجل: ﴿حور عين﴾ قال: حورٌ: بيض، عينٌ: ضخام العيون، شعر الحوراء بمنزلة جناح النسر.

U Taberanijevom "Mu'džemu" se spominje da je Ummu Seleme upitala: "Božiji Poslaniče, objasni mi Allahove riječi: 'krupnooke žene'. Rekao joj je: "Hurije, bijeloga tena, krupnih očiju. Njihova kosa im pristaje uz tijelo kao orlu krila".[1]

قلت: أخبرني عن قول الله عز وجل: ﴿كأمثال اللؤلؤ المكنون﴾ [الواقعة: ٢٣]

"Rekoh mu (Ummu Seleme): 'Protumači mi Allahove riječi: 'Slične biseru u školjkama skrivenom' (El-Vaki'a, 23.), a on reče: 'Njihova čistoća je poput bisera u školjkama koje ruke nisu dotakle'".

فقال: صفاؤهن صفاء الدُّر الذي في الأصداف الذي لم تمسّه الأيدي. قلت: أخبرني عن قوله تعالى: ﴿فيهن خيّراتٌ حسان﴾ [الرحمن: ٧٠] قال: خيِّرات الأخلاق، حسان الوجوه.

Zatim ga upita: "Protumači mi Allahove riječi: 'U njima će biti ljepotica naravi divnih' (Er-Rahman, 70.), a on joj odgovori: "Divnih naravi i prelijepih lica".

قلت: أخبرني عن قول الله عز وجل: ﴿كأنهنّ بيضٌ مكنون﴾ [الصافات: ٤٩] قال: رقتهن كرقة الجلد الذي رأيت في داخل البيضة مما يلي القشرة.

Obavijesti me o riječima Uzvišenog Allaha: "Kao da su one jaja pokrivena" (Es-Saffat, 49.), a on joj reče: "Njihova nježnost je poput nježnosti opne unutar jajeta ispod ljušture".

---

[1] Sa ovim opisom, hurije se spominju na četiri mjesta u Kur'anu, i to u suri Ed-Duhan, Et-Tur, Er-Rahman i El-Vaki'a.

قلت: أخبرني يا رسول الله عن قوله تعالى: ﴿عُرُباً أتراباً﴾ [الواقعة: ٣٧] قال: هنّ اللواتي قبضن في دار الدنيا عجائز رمْصاً شمطاً ، خلقهن الله بعد الكبر فجعلهن الله عَذَارى، عُرُباً متعشقات متحببات، أتراباً: على ميلاد واحد.

Obavijesti me o riječima Uzvišenog Allaha: "Milim muževima njihovim, i godina istih" (El-Vaki'a, 37.), a on odgovori: "To su one koje su umrle na dunjaluku kao sijede i slabe starice, a koje će Allah proživjeti i učiniti ih mladim i nevinim, milim i dragim u istoj dobi".

قلت: يا رسول الله، نساء الدنيا أفضل أم الحور العين؟ قال: بل نساء الدنيا أفضل من الحور العين، كفضل الظّهارة على البطانة.

Onda sam upitala: "Allahov Poslaniče, jesu li bolje dunjalučke žene ili dženetske hurije?" On odgovori: "Dunjalučke su žene bolje od hurija onoliko koliko je bolja vanjska odjeća od unutarnje".

قلت: يا رسول الله، وبم ذاك؟ قال: بصلاتهن وصيامهن وعبادتهن الله تعالى، ألبسَ الله وجوههن النور، وأجسادهن الحرير، بيض الألوان، خضر الثياب، صفُر الحلي، مجامرهنّ الدرّ، وأمشاطهنّ الذهب، يقُلن: نحن الخالدات فلا نموت، ونحن الناعمات فلا نبأس أبداً، ونحن المقيمات فلا نظعن أبداً، ونحن الراضيات فلا نسخط أبداً، طوبى لمن كنا له وكان لنا.

Ja sam upitala: "Allahov Poslaniče, zbog čega je tako?" On odgovori: "Zbog njihovoga namaza i posta i drugih ibadeta Uzvišenom Allahu. Allah će im podariti svjetlo na licima, obući ih u svilu, bit će svijetlog tena, zelene odjeće, žutog nakita, biserne mangale, i češljevi su im zlatni. Reći će one: 'Mi smo vječne i nikad nećemo umrijeti, bit ćemo ugodne i nikad nećemo poružniti. Mi smo stalno naseljene, nikad nećemo napustiti mjesto boravka. Mi smo zadovoljne i nikad se nećemo naljutiti – blago li onima kojima pripadnemo i blago onome ko bude naš!'"

قلت: يا رسول الله، المرأة منا تتزوج الرجلين والثلاثة والأربعة، ثم تموت فتدخل الجنة، ويدخلون معها، من يكون زوجها؟ قال: يا أم سلمة إنها تخيّر فتختار أحسنهم خلقاً، فتقول: يا رب إن هذا كان أحسنهم معي خلقاً في دار الدنيا فزوجنيه، يا أم سلمه ذهب حسن الخلق بخير الدنيا والآخرة.

Upitala sam: "Allahov Poslaniče, ima žena koje budu dva, tri, pa i četiri puta udavane, pa umru, uđu u Džennet, a za njima uđu i njihovi muževi, pa kojem će mužu pripasti?" On reče: "O Ummi Selemo, ona će birati i izabrati onoga koji bude najboljeg morala i reći će: 'O Gospodaru, ovaj se najbolje odnosio prema meni, pa mi ga opet podari'. O Ummi Selemo, lijep moral je pobjednik i ovog i onog svijeta".[1]

وسئل ﷺ عن قوله تعالى: ﴿والأرضُ جميعاً قبضتُه يومَ القيامة والسماواتُ مطويَّاتٌ بيمينه﴾ [الزمر: ٦٧] أين الناس يومئذ؟ قال: على جسر جهنم.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o Allahovim riječima: "A čitava Zemlja će na Sudnjem danu u vlasti Njegovoj biti, a nebesa će u desnici Njegovoj smotana ostati" (Ez-Zumer, 67.). "Gdje će tada biti ljudi?" Reče: "Na mostu pruženom iznad Džehennema".[2]

وسئل عن الإيمان، فقال: إذا سرّتكَ حسناتُك، وساءتك سيئاتك فأنت مؤمن.

Upitan je o imanu: "Ako se raduješ dobrim djelima, a tuguješ zbog loših djela, ti si vjernik".[3]

---

[1] Hejsemi, "Medžme'a ez-Zeva'id", 10/418, Taberani, "El-Evsat" i "El-Kebir", a hadis prenosi Ummu Seleme r.a.

[2] Tirmizi, br. 3.298, u tefsiru sure Ez-Zumer, hadis Aiše, r.a., i kaže: "S obzirom na ovu verziju, ovaj hadis je hasen-sahih, garib, od Omera b. Hattaba r.a.".

[3] Hakim, "Mustedrek", hadis Ebu-Umame, 33/33; sened mu je sahih, Ahmed, 1/18 i 26, Tirmizi, br. 2.166, Ibn-Hibban, br. 176.

وسئل عن الإثم، فقال: إذا حاكَ في قلبك شيء فدعه .

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o grijehu, pa je rekao: "Ako osjetiš da ti neko djelo unosi nemir u srce, kloni ga se".[1]

وسئل عن البر والإثم، فقال: البر ما اطمأن إليه القلبُ واطمأنت إليه النفس، والإثم ما حاك في القلب وتردَّد في الصدر .

Upitan je o dobrom djelu i grijehu, pa je rekao: "Dobro djelo je svako djelo koje unosi mir i spokoj u dušu i srce, a grijeh je ono djelo koje unosi nemir u srce i zbog kojeg se dvoumiš".[2]

وسأله عمر: هل نعمل في شيء نستأنفه أم في شيء قد فرغ منه؟ قال: بل في شيء قد فرغ منه، قال: ففيمَ العمل؟ قال: يا عمر لا يدرك ذلك إلا بالعمل، قال: إذاً نجتهد يا رسول الله .

Omer, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Činimo li mi djela ili radimo nešto što je već predodređeno?", a on mu reče: "Nešto što je već određeno". "Čemu onda djelo?", upita Omer. "Omere, ne možeš dostići šta ti je određeno osim djelom". "Onda ćemo se truditi i raditi, Allahov Poslaniče!"[3]

---

[1] Hakim, "Mustedrek", 33/33, hadis prenosi Ebu-Umame; Hadis je sahih po uslovima Buharije i Muslima, i Ahmed, 5/252, 253, 255, Ibnul-Mubarek, br. 825, provjerio ga je Ibn-Hibban, 176, a hadis je sahih.

[2] Ahmed, 4/228, Darimi, 2/245 i 246, Ebu-Ja'la, br. 1.586, 1.857, Taberani, "El-Kebir", 22/403; Ovaj hadis je daif, ali on ima druge predaje koje ga jačaju.

[3] Tirmizi, br. 2.648, "Tefsiru", br. 3.110, poglavlje "Sura Hud"; Hadis je sahih, hadis Abdullaha Ibn-Omera, r.a.

وكذلك سأله سُراقة (بن مالك)[1] بنُ جعشم فقال: يا رسول الله أخبرنا عن أمرنا كأننا ننظر إليه، أبما جرت به الأقلام، وثبتت به المقادير، أم بما يستأنف؟ فقال: لا، بل بما جرت به الأقلام وثبتت به المقادير، قال: ففيم العمل إذاً قال: (اعملوا فكلٌ ميسَّر، قال سراقة: فلا أكون أبداً أشدَّ اجتهاداً في العمل مني الآن.

Suraka ibn-Malik je upitao:[1] "Božiji Poslaniče, obavijesti nas o našoj sudbini jasno, kao da je gledamo svojim očima, idemo li mi putem već ispisanim (zacrtanim) i sa već određenom sudbinom ili mi to donosimo od sebe?" Reče: "Ne, nego je to već propisano i sudbinom određeno". "Čemu onda djelo?" "Radite, svakome je olakšano ono za što je stvoren." Suraka reče: "Od sada ću uložiti svoj najveći mogući trud[2] u činjenju dobrih djela".[3]

[1] "Sakitatu mine-l-Asli". Ovo ime izostavljeno je u njegovom originalnom tekstu.

[2] Muslim, br. 2.648;

[3] Malik, "Muvet'a", 1/22, Ebu-Davud, br. 83. Tirmizi, br. 69, Nesai, 176; Hadis je sahih; Bejheki, "Sunen", 1/3, Ibn-Madže, br. 386, Darimi, 1/186, Begavi, br. 281, Ibn-Hibban potvrdio njegovu vjerodostojnost, br. 1.243, a hadis prenosi Ebu-Hurejre, r.a.

POSLANIKOVE FETVE O ČISTOĆI

وسئل ﷺ عن الوضوء بماء البحر، فقال: «هو الطَّهُور ماؤه والحِلُّ ميتته».

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o uzimanju abdesta morskom vodom, pa je odgovorio: "Morska voda je čista, a mrtvo iz nje je dozvoljeno jesti".[1]

وسئل ﷺ عن الماء يكون بالفلاة، وما ينوبه من الدواب والسباع، فقال: إذا كان الماء قُلَّتين لم ينجسه شيء.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o vodi u pustinji oko koje se okupljaju divljač i zvijeri, pa je rekao: "Ako je ima koliko dva velika krčaga vode, ništa je ne može učiniti nečistom".[2]

وسأله أبو ثعلبة فقال: إنَّا بأرض قوم أهل كتاب، وإنَّهم يأكلون لحم الخنزير ويشربون الخمر، فكيف نصنع بآنيتهم وقدروهم؟ فقال، إن لم تجدوا غيرها فارْحَضوها بالماء، واطبخوا فيها، واشربوا.

[1] Ebu Davud br. 63.-65., Tirmizi, br. 67 i br. 50. Nesai 1/175, Bejheki, 1/260. Hakim kaže ovaj hadis je sahih, 1/32, Ahmed, "Musned", 2/27. Ibn Hibban, br. 1249 i kaže hadis je sahih. Ibn Madže, br. 517. El-Begavi, "Šerhu-s-Sunne", 282., Ibn Huzejme, br. 92. Hadis je sahih.

[2] Ebu-Davud, br. 63.- 65., Tirmizi, br. 76 i br. 50, Nesai, 1/175, Bejheki, br. 1/260, Hakim ga je provjerio i ocijenio ga sahih-hadisom, 1/133, Ahmed, "Musned" 2/27, Ibn-Hibban ga je provjerio i ocijenio ga sahih-hadisom, br. 1.249, Ibn-Madže, br. 517, Begavi, "Šerhu-Sunen", br. 282, Ibn-Huzejme, br. 92, a ovaj hadis je sahih.

Ebu-S'alebe je upitao: "Ako se nađemo u zemlji ehli-kitabija, a oni jedu svinjsko meso i piju alkohol, kako ćemo postupati sa njihovim posuđem?", a on reče: "Ako ne nađete drugo, operite ga vodom, kuhajte u njemu i pijte".[1]

وفي الصحيحين: إنا بأرض قوم أهل كتاب، أفنأكل في آنيتهم؟ قال: لا تأكلوا فيها إلا أن لا تجدوا غيرَها، فاغسلوها ثم كلوا فيها:

U "Sahihu" Buharije i Muslima piše: "Ako se nađemo u zemlji kitabija, hoćemo li jesti iz njihovog posuđa?" Reče im: "Ne jedite iz njega! Ako ne nađete drugo, operite ga, a zatim jedite iz njega".[2]

وفي المسند والسنن، أفتنا في آنية المجوس إذا اضطررنا إليها، فقال: إذا اضطررتم إليها فاغسلوها بالماء واطبخوا فيها.

U "Musnedu" i "Sunenu" piše: "Reci nam šta da radimo ako smo prinuđeni koristiti posuđe medžusija?" Rekao nam je: "Ako budete primorani, operite ga vodom i kuhajte u njemu."[3]

وفي الترمذي: سئل عن قُدور المجوس، فقال: أنقوها غسلاً، واطبخوا فيها.

U Tirmizijinom "Sunenu" se navodi sljedeći hadis: "Upitan je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o loncima[4] medžusija". "Očisitite ih pranjem i kuhajte u njima".

وسئل ﷺ عن الرجل يُخيَّل إليه أنه يجد الشيء في الصلاة، فقال: لا يَنصرف حتى يَسمع صوتاً أو يجد ريحاً.

---

[1] Ebu-Davud, br. 3.839; navode ga Buhari i Muslim u svojim zbirkama, Tirmizi, br. 1.464, Ibn-Madže, br. 3.207; Ovaj hadis je sahih.

[2] Buhari, 12/42, Muslim, br. 1.930; Hadis prenosi Ebu-S'alebe el-Hušni, r.a.

[3] Ahmed, "Musned", 2/184, Tirmizi, br. 1.560; Sened hadisa je hasen, a prenosi ga Ebu-S'alebe el-Hušni, r.a.

[4] Tirmizi, br. 1.560; Sened mu je hasen, a prenosi ga Ebu-S'alebe el-Hušuni, r.a.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o onome kome se učinilo da je izgubio abdest zbog puštanja vjetra, pa je rekao: "Neka ne izlazi iz džamije dok ne čuje glasno ili ne osjeti smrad".[1]

وسئل ﷺ عن الـمَذي، قال: يجزئ منه الوضوء، فقال له السائل: فكيف بما أصاب ثوبي منه؟ فقال: يكفيك أن تأخذ كفّاً من ماء فتنضح به ثوبك حيث ترى أنه أصاب منه. [صححه الترمذي].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o meziji - bijeloj sluzavoj tekućini (koja izlazi prilikom razmišljanja o spolnom općenju ili pri nadražaju), pa je odgovorio: "Dovoljan je abdest". "A šta ako dođe na odjeću?" "Dovoljno je da uzmeš pregršt vode i njome popršćeš to mjesto", odgovori Poslanik" (Tirmizi kaže da je ovaj hadis sahih).[2]

وسئل ﷺ عما يوجب الغسل، وعن الماء [يكون] بعد الماء، فقال: ذاك الـمَذيُ وكل فحل يَمذي، فتغسل من ذلك فَرْجَكَ وأنثييك، وتوضأ وضوءك للصلاة.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je obavezno uzeti gusul i o tekućini koja iziđe nakon tekućine, pa je odgovorio: "To je sluzava tekućina koja se luči prije sjemena, a svaki muškarac luči tečnost; treba oprati genitalije, a potom uzeti abdest kao što se abdesti za obavljanje namaza".[3]

---

[1] Buhari, 1/208 i 209, Muslim, br. 361, poglavlje "O hajzu", Ebu-Davud, br. 176, poglavlje "O čistoći", Nesai, 1/99, poglavlje "O čistoći"; Hadis prenosi Abdullah b. Zejd, r.a.

[2] Ebu Davud, 210; Et-Tirmizi, 115; Ibn Madže, 506; Hadis prenosi Sehl b. Hanif r.a. Hadis je sahih.

[3] Ebu-Davud, br. 211, poglavlje "O čistoći" i poglavlje "O Meziji"; Hadis je hasen, a prenosi ga Abdullah ibn-S'ad el-Ensari, r.a.

وسألته فاطمة بنت أبي حُبَيْش فقالت: إني امرأة أستحاضُ فلا أطهر، أفأدَعُ الصلاة؟ فقال: لا، إنما ذلك عِرْقٌ وليس بحيضة، فإذا أقبلت حَيْضَتُكِ فدَعي الصلاة، فإذا أدبَرتْ فاغسلي عنكِ الدم ثم صلي.

Fatima bint ebu-Hubejš je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja sam žena koja neprekidno ima istihazu. Kakvi su propisi ženi kojoj krv stalno curi i hoću li prestati klanjati u tom periodu?" Rekao joj je: "Ne, to je krv od kapilara, nije menstruacija. Kad nastupi vrijeme menstruacije, prestani klanjati, pa kad prođe, okupaj se, uzmi abdest i klanjaj."[1]

وسئل عنها أيضاً، فقال النبي ﷺ: تدعُ الصلاة أيام أقرائها التي كانت تحيض فيها، ثم تغتسل وتتوضأ عند كل صلاة، وتصوم وتصلي.

Upitan je isto, pa je odgovorio: "Neka ostavi namaz onoliko dana koliko zna da obično traje hajz, neka se potom okupa i uzme abdest prije svakog namaza, pa neka posti i klanja".[2]

وسئل ﷺ عن الوضوء من لحوم الغنم، فقال: إن شئت فتوضأ، وإن شئت فلا تتوضأ.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Treba li ponovo uzeti abdest nakon jedenja bravljeg mesa?" "Ako hoćeš, a nisi dužan ako nećeš", odgovori Poslanik.

وسئل ﷺ عن الوضوء من لحوم الإبل، فقال: نعم توضأ من لحوم الإبل.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o jedenju devinog mesa. "Da, uzet ćeš abdest", odgovorio je Poslanik.

---

[1] Buhari, 1/357, "O hajzu", poglavlje "O ženi kojoj hajz dođe tri puta u mjesecu", Muslim, br. 333, 334, "O hajzu i o prilasku ženi", 1/61, "O čistoći", Tirmizi, br. 125, "O čistoći", Ebu-Davud, br. 282, 298, Nesai, br. 185, 1/183, poglavlje "O razlici između krvi hajza i istihade"; Hadis prenosi Aiša, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 280, 286, poglavlje "O čistoći", poglavlje "Ako nastupi vrijeme hajza, neka ne klanja", Nesai. 1/181, poglavlje "O istihadi"; Hadis prenosi Fatima bint ebi Hubejš.

وسئل ﷺ عن الصلاة في مَرابض الغنم، فقال: نعم صلوا فيها.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o dozvoljenosti obavljanja namaza u toru sa sitnom stokom, pa je rekao: "Da, možete klanjati tamo".

وسئل ﷺ عن الصلاة في مَبارك الإبل، فقال: لا.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o dozvoljenosti obavljanja namaza u torovima deva, pa je rekao: "Ne!"[1]

وسأله ﷺ رجل، فقال: يا رسول الله، ما تقول في رجل لقي امرأة لا يعرفها، فليس يأتي الرجل من امرأته شيء إلا قد أتاه منها، غير أنه لم يجامعها، فأنزل الله تعالى هذه الآية: ﴿وأقم الصلاة طَرَفَي النهار، وزلفاً من الليل إن الحسنات يُذْهِبْنَ السيئات﴾ [هود: ١١٤] فقال له النبي ﷺ: توضأ ثم صلِّ. فقال معاذ: فقلت: يا رسول الله أله خاصة أم للمؤمنين عامة؟ قال: بل للمؤمنين عامة.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Božiji Poslaniče, šta kažeš o čovjeku koji je sreo nepoznatu ženu i sa njom učinio sve što muž čini sa svojom ženom, osim što nije došlo do spolnog odnosa?"

Povodom ovoga događaja je objavljen ajet: "I obavljaj namaz početkom i krajem dana i u prvim satima noći! Dobra djela, zaista, poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele".

A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Uzmi abdest i klanjaj". Muaz, r.a., upita ga: "Važi li ovo pravilo samo za njega ili i za ostale vjernike, Allahov Poslaniče?" "Za sve vjernike", reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[2]

---

[1] Muslim, br. 360, "O hajzu", poglavlje "Uzimanje abdesta nakon jedenja devinog mesa", Tirmizi, br. 81, "O čistoći", poglavlje "Šta je rečeno o uzimanju abdesta nakon jedenja devinog mesa?", Ebu-Davud, br. 184, poglavlje "O čistoći", Ahmed, "Musned", 4/288 i 4/303, Ibnul-Džarud, "Munteka", str. 22; Hadis prenosi Bera' ibn-Azib, r.a.

[2] Tirmizi, br. 3.113, u "Tefsiru", poglavlje "Sura Hud", Taberi, br. 18.678, a svi njegovi prenosioci su pouzdani, samo što je Tirmizi našao slabost u tome što ga Abdurrahman Ibn Ebu-Lejla nije čuo od Muaza, ali on ima svoje šavahide-svjedoke kod Buharije, sa kojima je hadis pojačan, a hadis prenosi Muaz ibn-Džebel, r.a.

وسألته أم سلمة فقالت: يا رسول الله إن الله لا يستحي من الحق، فهل على المرأة من غُسل إذا هي احتلمت؟ فقال رسول الله ﷺ: نعم إذا رأت الماء، فقالت أم سلمة: أتحتلم المرأة؟ فقال: تَرِبَت يداك، فبم يشبهها ولدها؟ وفي لَفظ أن أم سليم سألت نبي الله ﷺ عن المرأة ترى في منامها ما يرى الرجل، فقال رسول الله ﷺ: إذا رأت المرأة ذلك فلتغتسل.

Ummu Seleme je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, Allah se ne stidi istine. Treba li se okupati žena koja u snu vidi ono što vidi muškarac?" (tj., doživljaj seksualnog odnosa u snu), te je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: "Da, ako polucira u snu, neka se okupa". Ummu Seleme je rekla: "Zar i žena može polucirati, Poslaniče?" Na to je Poslanik odgovorio: "Da, jer kako bi joj, onda, moglo sličiti dijete?"

U drugoj predaji je navedeno da je Ummu Selejm upitala Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ženi koja u snu doživi ono što doživi muškarac. On joj je odgovorio: "Ako žena vidi takvo što, neka se okupa".[1]

وفي المسند أن خَوْلَةَ بنت حكيم سألت النبي ﷺ عن المرأة ترى في منامها ما يرى الرجل، فقال: ليس عليها غسل حتى تنزل، كما أن الرجل ليس عليه غسل حتى ينزل.

U "Musnedu" je zapisano da je Havla bint-Hakim upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ženi koja u snu vidi kao i muškarac, a on joj odgovori: "Ne treba uzimati gusul sve dok ne ejakulira, kao što se i muškarac ne kupa sve dok ne ejakulira".[2]

---

[1] Buhari, 1/202, poglavlje "O nauci" i "O uzimanju gusula", poglavlje "Ako žena usnije", Muslim, br. 313, poglavlje "O Hajzu", "Muvet'a", poglavlje "O spolnom općenju", 1/51, poglavlje "O čistoći", Tirmizi, br. 122, poglavlje "O čistoći", Nesai 1/112 i 115, poglavlje "O čistoći", Ebu-Davud, br. 237, "O čistoći", poglavlje "O ženi koja usnije što usnije i čovjek".

[2] Malik, "Muvet'a", 1/115, poglavlje "O ženi koja u snu vidi ono što vidi muškarac"; Ovaj hadis je hasen; Ahmed, "Musned", br. 2.6767, Prenosi ga Havla bint-Hakim, r.a., a hadis je sahih.

وسأله أميرُ المؤمنين علي بن أبي طالب كرم الله وجهه عن المذي، فقال: من المذي الوضوء، ومن المنيِّ الغسل، وفي لفظ: إذا رأيت المذْيَ فتوضأ، واغسل ذكرك، وإذا رأيت نضح الماء فاغتسل. [ذكره أحمد].

Emiru-l-mu'minin Alija ibn ebu-Talib, r.a., pitao je Poslanika o sluzi (meziji) koja se luči prije sjemena, pa mu je odgovorio: "Abdest je vadžib za sluz (mezijj) kad se pojavi, a gusul je vadžib nakon izlaska sperme".

U drugoj predaji: "Ako se pojavi mezijj, uzmi abdest i saperi spolni organ, a ako vidiš da se sperma razlila, onda se okupaj".[1]

وسئل ﷺ عن الرجل يجد البللَ ولا يذكر احتلاماً، فقال: يغتسل، وعن الرجل يرى أنه قد احتلم ولم يجد البللَ، فقال: لا غسلَ عليه. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o čovjeku koji vidi vlažnost, a ne sjeća se doživljenog sna, pa je rekao: "Neka se okupa".

Upitan o tome ako se čovjek sjeća doživljenog sna, a na rublju ne primijeti tragove sperme, reče: "Za to ne treba uzeti gusul".[2]

(Bilježi Ahmed)

وسئل ﷺ عن الرجل يجامع أهله ثم يكسل ، وعائشة جالسة، فقال: إني أفعل ذلك أنا وهذه ثم نغتسل. [ذكره مسلم].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, šta da učini čovjek koji se sastao sa svojom ženom, ali nije ejekulirao. Bila je prisutna Aiša, r.a. Poslanik reče: "Tako i ja radim sa njom, a potom se okupamo". (Bilježi Muslim)[3]

---

[1] Tirmizi, br. 114. "O čistoći", poglavlje "O meziji i spermi", Ahmed, "Musned", br. 870, Buhari, 1/225 i 226. Muslim, br. 303, poglavlje "O hajzu", "Muvet'a", 1/40, Ebu-Davud, br. 206, 207 i 208, Nesai, 1/96 i 97, "O čistoći", poglavlje: "Šta kvari abdest i šta ga ne kvari s obzirom na mezijj".

[2] Ahmed, 6/256, Ebu-Davud, br. 236, "O čistoći", Tirmizi, br. 113, "O čistoći"; Hadis je hasen, a prenosi ga Aiša, r.a.

[3] Muslim, br. 349, poglavlje "O hajzu", "Muvet'a", "O čistoći", Tirmizi, br. 108, 109, "O čistoći"; Hadis prenosi Ebu-Musa el-Eš'ari, r.a.

وسألته أم سلمة فقالت: يا رسول الله إني امرأة أشدُّ ضفر رأسي، أفأنقضه لغسل الجنابة؟ فقال: لا، إنما يكفيك أن تَحثي على رأسك ثلاث حَثيات ثم تفيضين عليك الماء. [ذكره مسلم].

Ummu Seleme je upitala Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, ja sam žena koja čvrsto steže pletenice. Moram li ih, kad se kupam radi dženabeta, rasplitati?", pa je rekao: "Ne, ne moraš. Dovoljno ti je da se po glavi poliješ sa tri pregršta vode, a zatim okupaš cijelo tijelo".

(Bilježi Muslim)[1]

وعند أبي داود: اغمزي قرونك عند كل حَفنة.

Kod Ebu Davuda stoji: "Iscijedi svoje pletenice prilikom svakog sapiranja."[2]

وسألته ﷺ امرأة فقالت: يا رسول الله إن لنا طريقاً إلى المسجد مُنتنة فكيف نفعل إذا مُطرنا؟ فقال: أليس بعدُ طريق هي أطيب منها؟ قلت: بلى يا رسول الله، قال: هذه بهذه، وفي لفظ: أليس بعده ما هو أطيب منه؟ قلت: بلى، قال: فإن هذا يذهب بذاك. [ذكره أحمد].

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Poslaniče, naš put do mesdžida je nečist. Šta da radimo još kad padne kiša?" Zar nema drugog, čistijeg puta?" "Ima, Božiji Poslaniče!" "Onda koristite taj koji je čistiji."

U drugoj predaji: "Zar nema iza toga jedan dio čistiji?" "Da, Poslaniče!" "Onda ćete ići tim koji je čistiji." (Bilježi Ahmed)[3]

---

[1] Muslim, br. 330, "O hajzu", Ebu-Davud, br. 251, 252, "O čistoći", Tirmizi, br. 105, "O čistoći", Nesai 1/131, "O čistoći", poglavlje "O tome da žena ne raspliće svoje pletenice prilikom uzimanja gusula"; Hadis prenosi Ummu Seleme, r.a.

[2] Muslim, br. 330. Ebu Davud, br. 251. 252., Tirmizi, br. 105., Nesai, 1/131. Hadis prenosi Ummu Selleme r.a.

[3] Ahmed, "Musned", br. 26.906; Hadis je hasen, a prenosi žena iz plemena Benu-Abd el-Ešhal, r.a.

وسئل ﷺ فقيل له: إنا نريد المسجد فنطأ الطريق النجسة، فقال: الأرض يطهرُ بعضها بعضاً. [ذكره ابن ماجه].

Rečeno je Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Kad se uputimo prema džamiji, gazimo po nečistom". A on reče: "Doista, zemlja sljedećim koracima očisti ono što je bilo nečisto".

(Bilježi Ibn-Madže)[1]

وسألته ﷺ امرأة فقالت: إحدانا يصيب ثوبَها من دم الحيضة، كيف تصنع به؟ فقال: تحتُّه، ثم تقرصه بالماء، ثم تنضحه، ثم تصلي فيه. [متفق عليه].

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ako se odjeća neke od nas zaprlja krvlju menstruacije, šta ona treba uraditi?" "Istrljat će je, zatim u vodi raskvasiti, protrljati i oprati, i onda u njoj klanjati".[2]

وسئل ﷺ عن فأرة وقعت في سمْن، فقال: ألقوها وما حولها وكلوا سمنكم. [ذكره البخاري]، ولم يصح فيه التفصيل بين الجامد والمائع.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o mišu koji je upao u maslo, pa je rekao: "Izbaci ga i odstrani ono što je okolo njega, a ostalo maslo jedite".

(Bilježi Buhari)

Predaja koja spominje razliku između tečnog i čvrstog masla nije ispravna.[3]

---

[1] Ibn-Madže, br. 532, a hadis je sahih prema svim verzijama i dokazima vjerodostojnosti.

[2] Buhari, 1/349, poglavlje "O hajzu", Muslim, br. 291. "O čistoći", "Muvet'a", br. 60, 61, Ebu-Davud, br. 360 i 361, Tirmizi, br. 128, "O čistoći". Nesai, 1/155, poglavlje "O čistoći"; Hadis prenosi Esma bint Ebi Bekr, r.a.

[3] Buhari, 1/296. "O abdestu", "Muvet'a", 2/971, 972, Ebu-Davud, br. 3.841, 3843, Tirmizi, br. 1699, "O hrani", Nesai, 7/178.

وسألته ﷺ ميمونة عن شاة ماتت فألقوا إهابها، فقال لها: هلا أخذتم مَسْكَها، فقالت: نأخذ مَسْكَ شاة قد ماتت؟ فقال لها ﷺ: إنما قال تعالى: ﴿قل لا أجدُ فيما أُوحيَ إليَّ مُحَرَّماً على طاعم يَطْعَمُهُ إلا أن يكون مَيْتَةً أو دماً مسفُوحاً أو لحم خنزير﴾ [الأنعام: ١٤٥] وإنكم لا تطعمونه إن تدبغوه تنتفعوا به، فأرسلت إليها فسلخت مَسْكَها فدبغته، فاتخذت منه قربة حتى تخرقت عندها. [ذكره أحمد].

Mejmuna, r.a., upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o krepaloj ovci čija je koža bačena, a on joj reče: "Zašto niste uzeli njenu kožu?" Ona odgovori: "Zar da uzmemo kožu ovce koja je krepala?" Odgovorio joj je: "Uzvišeni Allah kaže: 'Reci: Ja ne vidim u ovome što mi se objavljuje da je ikome zabranjeno jesti ma šta drugo osim strvi ili krvi koja istječe ili svinjskog mesa' (El-En'am, 145.), a vi to nećete jesti nego uštaviti i koristiti".

Ona je tada poslala po ovcu te su joj ogulili kožu, uštavila je i od nje napravila mješinu za vodu i koristila je sve dok se nije poderala.

(Bilježi Ahmed)[1]

[وسئل ﷺ عن جلود الميتة، فقال: ذكاتها دباغها. [ذكره النسائي]].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o koži krepanih životinja, pa je rekao: "Štavljenje je čisti" (učini je dozvoljenim za upotrebu; op. prev.).

(Bilježi Nesai)[2]

[1] Ahmed, skraćeno, Buhari, 4/343, poglavlje "O kupoprodaji", poglavlje "O koži krepane životinje prije štavljenja", Muslim, br. 363, 364 i 365, "O hajzu", poglavlje "O koži krepane životinje koja štavljenjem postaje čista", "Muvet'a", 2/498, Ebu-Davud, br. 4.120, 4121, Tirmizi, br. 1.727, Nesai, 1/171 i 172; Hadis prenosi Mejmuna, r. a.

[2] Ebu-Davud, br. 4.125. "O odjeći", Nesai, 7/173 i 174, Ahmed, "Musned", 3/476 i 5/6; Hadis je sahih, a prenosi ga Seleme b. el-Muhbik, r.a.

وسئل ﷺ عن الاستطابة، فقال: أولا يجدُ أحدكم ثلاثة أحجار، حجران للصفحتين، وحجر للمسرُبة ؟ حديث حسن، وعند مالك مرسلا: أو لا يجدُ أحدكم ثلاثة أحجار؟ ولم يزد.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čime se može prati nakon nužde, pa je rekao: “Zar ne možete naći tri kamena, dva – da se obrišete okolo čmara, i jedan za čmar?”[1] (hadis je hasen, a kod Malika je mursel: “Zar ne možete naći tri kamena?” i na to nije dodao ništa više).[2]

وسئل ﷺ عن الوضوء، فقال: أسْبِغ الوضوء، وخلِّل بين الأصابع، وبالغ في الاستنشاق إلا أن تكون صائماً. [ذكره أبو داود].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o načinu uzimanja abdesta, pa je odgovorio: “Propisno se abdesti, provuci prste jedne ruke između prstiju druge ruke i potpuno isperi nos, izuzev ako si postač”.[3]

(Bilježi Ebu-Davud)

وسأله ﷺ عمرو بن عبَسة فقال: كيف الوضوء؟ قال: أما لوضوء فإنك إذا توضأت فغسلْت كفيك، فأنقيتهما خرجتْ خطاياك من بين أظافرك وأناملك، فإذا تمضمضْتَ واستنشقت، وغسلت وجهك ويديك إلى المرفقين، ومسحْتَ رأسك، وغسلت رجليك اغتسلت من عامة خطاياك كيوم ولدتك أمك. [ذكره النسائي].

Amr b. Abese je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o načinu uzimanja abdesta, pa mu je odgovorio: “Kad se abdestiš, opereš svoje ruke, sa jagodica tvojih prstiju i

[1] Pojašnjeno je u hadisu.

[2] Malik, “Muvet'a”, 1/28, “O čistoći”; Hadis je mursel, a prenosi ga Urve b. Zubejr, r.a., Nesai, br. 44; sened hadisa je sahih.

[3] Ebu-Davud, br. 142, poglavlje “O čistoći”, Tirmizi, br. 38, poglavlje “O čistoći”, Nesai, 1/66, Ahmed, “Musned”, 4/33, Hakim, 1/147, 148, a provjerio ga je Ibn-Hibban, br. 1.054; sened mu je dobar, a prenosi ga Lekit b. Sebre, r.a.

ispod tvojih noktiju spadaju grijesi koje si njima počinio, a kad dobro izapereš usta, nos i lice, zatim se jednom potareš po glavi i mokrim rukama potareš vanjsku i unutarnju stranu ušnih školjki, zatim opereš noge do iznad članaka, bit ćeš čist od grijeha kao kad te majka rodila"[1] (ovde se misli na male grijehe; op. prev.).

وسأله ﷺ أعرابي عن الوضوء، فأراه ثلاثاً [ثلاثاً] ثم قال: هكذا الوضوء؛ فمن زاد على هذا فقد أساء وتعدّى وظلم. [ذكره أحمد].

Neki beduin je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o načinu uzimanja abdesta. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, abdestio se pred njim i svaki dio oprao po tri puta, a zatim mu rekao: "Ovako se uzima abdest prema propisima vjere, a onaj ko doda bilo šta na ovo, loše je prestupio, prešao granicu i nepravedan je"[2]

(Bilježi Ahmed)

وسأل النبيَّ ﷺ أعرابيٌّ فقال: يا رسول الله، الرجل منا يكون في الصلاة فيكون منه الرُّوَيحة ويكون في الماء قلة، فقال: إذا فسا أحدُكم فليتوضأ، ولا تأتوا النساء في أعْجازهن؛ فإن الله لا يستحي من الحق. [ذكره الترمذي].

Neki beduin je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Božiji Poslaniče, ako neko od nas klanja i osjeti neugodan miris, a vode bude malo, kako će postupiti?" Rekao mu je: "Ako neko ispusti vjetar, neka se abdesti".

"Doista, Uzvišeni Allah se ne stidi istine, i ne prilazite svojim ženama otpozadi, u stražnjicu."

(Bilježi Tirmizi)[3]

---

[1] Nesai, 1/91 i 92, "O čistoći", poglavlje "Nagrada za onoga ko se abdesti onako kako je naređeno"; Hadis je hasen, a prenos ga Ebu-Umame, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 135, "O čistoći", poglavlje "Svojstva Poslanikovog abdesta", Nesai 1/88, "O čistoći", poglavlje "O umjerenosti pri uzimanju abdesta"; sened hadisa je hasen, a prenosi ga Amr b. el-A'as. r.a.

[3] Tirmizi, br. 1.164, 1166, "O dojenju", poglavlje "O pokuđenosti prilaska ženi odpozadi u stražnjicu", Ebu-Davud, br. 1.005, poglavlje "O namazu"; hadis je hasen, a prenosi ga Ali b. Talak, r.a.

وسئل ﷺ عن المَسْح على الخفين، فقال: للمسافر ثلاثة أيام، وللمقيم يوم وليلة.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o meshu po mestvama, pa je rekao: "Za musafira tri dana i tri noći, a onome ko je kod kuće – dan i noć".[1]

وسأله ﷺ أُبَيّ عمارة فقال: يا رسول الله أمسح على الخفين؟ فقال: نعم، قال: يوماً؟ قال: ويومين، قال: وثلاثة أيام؟ قال: نعم وما شئت، [وفي رواية: حتى بلغ سبعاً، قال رسول الله ﷺ: نعم وما بدا لك] [ذكره أبو داود].

Ubejj Amare je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, hoću li uzeti mesh po mestvama?" "Hoćeš", odgovori mu Poslanik. "Jedan, dva ili tri dana?", upita ga. "Da, koliko hoćeš."

U drugoj predaji je navedeno da ga je pitao za mesh sve do sedam dana, a Allahov Poslanik je odgovorio: "Dokle god ti treba".

(Bilježi Ebu-Davud)

Neki islamski pravnici su zauzeli stav prema vanjskom značenju navedenog hadisa, pa su dozvolili neograničeno korištenje mesha, dok ga drugi ograničavaju. Hadisi o trajanju mesha podrazumijevaju ograničeno vrijeme, jer je ograničenost jača od neograničenosti.[2]

وسأله ﷺ أعرابي فقال: أكون في الرمل أربعة أشهر أو خمسة أشهر، ويكون فينا النفساء والحائض والجنب، فما ترى؟ قال: عليك بالتراب. [ذكره أحمد].

Neki beduin je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Boravim na pjeskovitom zemljištu četiri-pet mjeseci,

---

[1] Tirmizi, br. 95, poglavlje "O čistoći", Ebu-Davud, br. 157, "Očistoći", poglavlje "O vremenu trajanja mesha"; Hadis je hasen, a prenosi ga Huzejme b. Sabit.

[2] Ebu-Davud, br. 158, poglavlje "O čistoći"; ovaj hadis je daif, a prenosio ga Ubejj b. Umareh, r.a. misli se na drugu predaju. (op. prev.)

a sa nama ima žena koje su u hajzu ili nifasu ili budemo nečisti od dženabeta. Kako ćemo se očistiti?" "Samo sa zemljom", odgovori mu Poslanik.[1]

Šafija, Ahmed i njihovi učenici smatraju da ovaj hadis podrazumijeva da se tejemmum uzima samo zemljanom prašinom, a Ibn-Abbas, r.a., kaže: "Najbolja je zemlja oranica" (to navodi i Ibn-Merdevejh u svome komentaru; op. prev.).

وسأله ﷺ أبو ذر: إني أغرب عن الماء ومعي أهلي، فتصيبني الجنابة، فقال: إن الصعيد الطيب طهورٌ ما لم تجد الماء عشر حججٍ، فإذا وجدت الماء فأمسه بشرتك. [حديث حسن].

Ebu-Zerr, r.a, upita Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kako ću postupiti kad se sastanem sa suprugom, a nemam vode?" "Čista zemlja je sredstvo čišćenja muslimana, čak da ne nađeš vode deset godina. A ako je nađeš, onda sa njom potari čitavo tijelo", reče mu Poslanik.[2]

(Hadis je hasen)

وقال ثوبان: استفتوا النبي ﷺ عن الغسل من الجنابة فقال: أما الرجل فلينشُرْ رأسه، فليغسله حتى يبلغ أصول الشعر، وأما المرأة فلا عليها أن لا تنقضه، لتغرفْ على رأسها ثلاث غرفات تكفيها. [ذكره أبو داود].

Sevban, r.a., kaže: "Zatražili su od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da im objasni propise gusula, pa je rekao: 'Muškarac će raspustiti kosu i oprati je do korijena, dok žena ne mora rasplitati kosu dovoljno je da se samo po glavi polije sa tri pregršta vode'".

(Bilježi Ebu-Davud)[3]

---

1 Ahmed, "Musned", br. 8.412, prenosi ga Ebu-Hurejre, r.a.

2 Ebu-Davud, br. 332, 333, poglavlje "O čistoći", Tirmizi, br. 124, "O čistoći", Nesai, 1/171, "O čistoći"; Hadis je hasen, Hafiz, "Telhis", 1/154, Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen-sahih", a prenosi ga Ebu-Zerr el-Gaffari, r.a.

3 Ebu-Davud, br. 255, poglavlje "O čistoći"; Hadis je hasen, a prenosi ga Sevban, r.a.

وسألته ﷺ امرأة عن الحيض، فقال: تأخذ إحداكُنَّ ماءها وسدرها فتطهر فتحسن الطهور، ثم تصب على رأسها، فتدلكه دلكاً شديداً حتى تبلغ شؤون رأسها، ثم تصبُّ عليها الماء، ثم تأخذ فِرصَةً مُمَسَّكَة فتطهر بها.

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o načinu na koji se žena kupa nakon menstruacije, pa je rekao: "Neka svaka od vas uzme svoju vodu i lotos i neka se dobro očisti. Zatim, neka pospe vode na glavu i neka trlja jako sve dok voda ne dospije do korijena i tijela. Nakon toga, neka se sapere i uzme komad krpe na kojoj ima miska (mošus)[1] i neka se njome očisti".[2]

[وسألته ﷺ عن غسل الجنابة فقال: تأخذ ماءً فتطهر فتحسن الطهور، ثم تصب الماء على رأسها، فتدلكه، حتى يبلغ شؤون رأسها، ثم تُفيض الماء عليها].

Upitala ga je i o načinu pranju nakon spolnog odnosa, pa je rekao: "Uzmi vodu, pa se očisti i upotpuni čišćenje. Zatim polij vodu po glavi i trljaj sve dok voda ne dospije do korijena kose, zatim vodom saperi cijelo tijelo".[3]

وسأله ﷺ رجل: ما يحل لي من امرأتي وهي حائض، فقال: تشد عليها إزارها، ثم شأنك بأعلاها. [ذكره مالك].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta mi je dozvoljeno od naslađivanja dok je žena u hajzu?" "Na donji dio tijela stavi ogrtač (od pupka do ispod koljena), a sve što je iznad, dozvoljeno ti je."

(Bilježi Malik)[4]

---

[1] Komad vune, pamuka ili tkanine natopljene i namirisane miskom.

[2] Buhari, 1/353, 354, "O hajzu", poglavlje "O načinu pranja žene nakon menstruacije", Muslim, br. 332, "O hajzu", Ebu-Davud, br. 314, 315 i 316, poglavlje "O čistoći", Nesai, br. 1/135, 137, poglavlje "O čistoći"; Hadis prenosi Aiša, r.a.

[3] Muslim, poglavlje "O hajzu"; Hadis prenosi Aiša, r.a.

[4] Malik, "Muvet'a", 1/57, poglavlje "O čistoći"; Sened hadisa je prekinut, ali postoje drugi hadisi koji potvrđuju njegovo značenje. Ibn-Abdulberr kaže: "Ne poznajem nikoga da je ovaj hadis prenio sa ovim tekstom, ali sened i njegovo značenje su potvrđeni i vjerodostojni."; Hadis prenosi Zejd b. Eslem, r.a.

وسئل ﷺ عن مؤاكلة الحائض. فقال: واكلْها. [ذكره الترمذي].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan je o tome je li dozvoljeno jesti sa ženom dok je u hajzu, pa je rekao: "Jeste, jedi zajedno sa njom".

(Bilježi Tirmizi)[1]

وسئل ﷺ: كم تجلس النفساء؟ فقال: تجلس أربعين يوماً، إلا أن ترى الطهر قبل ذلك. [ذكره الدارقطني].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o trajanju nifasa, pa je rekao: "Četrdeset dana, osim ako primijeti da joj je nifas ranije prestao".

(Bilježi Darekutni)[2]

---

[1] Tirmizi, br. 133, poglavlje "O čistoći"; Hadis je hasen. Tirmizi kaže: "Hadis koji prenosi Abdullah bin-S'ad je hasen-garib". Ovo je mišljenje i učenjaka koji ne vide nikakve smetnje o jedenju sa ženom dok je u hajzu; Hadis prenosi Abudllah b. S'ad el-Ensari, r.a.

[2] Darekutni, "Sunen", 1/220. Ibn-Madže, br. 649, slično njegovom značenju, poglavlje "O trajanje nifasa", hadis Enesa, r.a., po tekstu hadisa: "Allahov Poslanik je odredio ženi koja je u nifasu prestanak obavljanja namaza četrdeset dana"; Sened mu je daif. Tirmizi kaže: "Svi Islamski učenjaci, ashabi, tabi'ini i svi oni koji su došli nakon njih su saglasni u tome da žena koja je u nifasu prestaje klanjati četrdeset dana, osim ako ranije ne primijeti da joj je nifas prestao, nakon čega će se okupati i klanjati". Ovako kažu i Sufjan es-Sevri, Ibnul-Mubarek, Šafija, Ahmed i Ishak.

POSLANIKOVE FETVE O NAMAZU

وسأله ﷺ ثوبان عن أحبِّ الأعمال إلى الله تعالى، فقال: عليك بكثرة السجود لله عز وجل؛ فإنك لا تسجد لله سجدةً إلا رفعك الله بها درجةً وحط بها عنك خطيئة. [ذكره مسلم].

Sevban, r.a, upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koje je najdraže djelo Allahu, pa je rekao: "Čini što više sedždu Allahu, dž.š. Za svaku sedždu koju budeš učinio u ime Allaha, Allah će ti podignuti stepen i izbrisat će ti grijeh".

(Bilježi Muslim)[1]

وسأله عبد الله بن سعد: أيما أفضل، الصلاة في بيتي أو الصلاة في المسجد؟ فقال: ألا ترى إلى بيتي ما أقربه من المسجد؟ فلأنْ أصلِّي في بيتي أحبُّ إليَّ من أن أصلي في المسجد، إلا أن تكون صلاة مكتوبة. [ذكره ابن ماجه].

Abdullah bin-Sa'd, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Koji je namaz vredniji, u kući ili u džamiji?" "Zar ne vidiš koliko je moja kuća blizu džamije? Ali, draže mi je da obavljam namaz u kući nego u džamiji, izuzev propisanog" (farza).

(Bilježi Ibn-Madže)[2]

---

[1] Muslim, br. 488, poglavlje "O namazu", Tirmizi, br. 388, "O namazu". Nesai, 2/228 poglavlje "O početnom tekbiru"; Hadis prenosi Ma'dan b. ebi Talha, r.a.

[2] Ibn-Madže, br. 1.378, poglavlje "O namazu"; Hadis prenosi Abdullah b. Sa'd; Hadis je sahih.

[وسئل ﷺ عن قتل رجل مخنَّث يتشبه بالنساء، فقال: إني نهيتُ عن قتل المصلين]. [ذكره أبو داود].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan je o tome je li dozvoljeno ubiti muškarca koji oponaša žene. "Zabranjeno mi je da ubijam one koji obavljaju namaz."[1]

(Bilježi Ebu-Davud)

وسئل ﷺ عن وقت الصلاة، فقال للسائل، صلِّ معنا هذين اليومين، فلما زالت الشمس أمر بلالاً فأذّن، ثم أمره فأقام الظهر، ثم أمره فأقام العصر والشمس مرتفعة بيضاء نقية، ثم أمره فأقام المغرب حين غابت الشمس، ثم أمره فأقام العشاء حين غاب الشفق، ثم أمره فأقام الفجر حين طلع الفجر، فلما كان اليوم الثاني أمره فأبرَدَ بالظهر، وصلى العصر والشمس مرتفعة أخّرها فوق الذي كان، وصلى المغرب قبل أن يغيب الشفق، وصلى العشاء بعدما ذهب ثلث الليل، وصلى الفجر فأسفر بها، ثم قال: أين السائل عن وقت الصلاة؟ فقال الرجل: أنا يا رسول الله، فقال: وقتُ صلاتكم بين ما رأيتم. [ذكره مسلم].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o namaskim vremenima, pa je odgovorio onome koji je pitao: "Klanjaj sa nama dva naredna dana".

Kad se pojavila zora, naredio je Bilalu da prouči ezan.

Zatim mu je naredio da prouči ezan za podne-namaz.

Zatim mu je, kad je Sunce još bilo visoko i čisto, naredio da prouči ezan za ikindiju.

Zatim mu je, kad je Sunce zašlo, naredio naredio da prouči ezan za akšam.

Zatim je, kad je nestalo večernjeg rumenila, naredio da prouči ezan za jaciju.

Zatim je, kad se zora pojavila, naredio da prouči ezan za sabah.

---

[1] Ebu-Davud, br. 4.928, poglavlje "O edebu"; Hadis je sahih.

A kad je drugi dan nastupio, podne je odgodio dok je malo prehladnilo.

Ikindiju je klanjao dok je Sunce bilo još visoko, ali nešto kasnije u odnosu na prethodni dan.

Akšam je odgodio sve do pred zalazak večernjeg rumenila.

Klanjao je jaciju nakon prve trećine noći.

Kad je osvanulo, klanjao je sabah kada je već bilo vidno.

Zatim je upitao:

"Gdje je onaj koji me je pitao o namaskim vremenima?"

"Ovdje sam, Poslaniče", reče čovjek.

"Vrijeme namaza je između ovoga kako ste vidjeli",[1] odgovori mu Poslanik.

(Bilježi Muslim)[2]

وسئل ﷺ : هل من ساعة أقرب إلى الله من الأخرى؟ قال: نعم، أقربُ ما يكون الرب عز وجل من العبد جوف الليل الآخر، فإن استطعت أن تكون ممن يذكر الله في تلك الساعة فكن .

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Postoji li trenutak u toku dana u kome rob može biti bliži svome Gospodaru nego u ostalom vremenu?" "Postoji", reče Poslanik. "Allah, dž.š., najbliži je robu (vjerniku) u posljednoj trećini noći. Ako si u stanju biti kao oni koji spominju Allaha u tome vremenu, obavljaj noćni namaz".[3]

---

[1] Muslim, br. 613, "O džamijama", poglavlje "O namazu i njegovim vremenima", Tirmizi, br. 152, poglavlje "O namazu", Nesai, br. 1/258, poglavlje "O namaskim vremenima"; Hadis prenosi Burejde, r.a.

[2] Postoji u već štampanim izdanjima da je rečeno: "Ma' re'ejtu"; Predaja koja je zabilježena Muslimovoj zbirci je ispravnija.

[3] Tirmizi, br. 3574, poglavlje "O namazu" i poglavlje br. 129. i kaže: "Hadis je hasen". Ibn-Huzejme, u svome "Sunenu", verificirao je ovaj hadis, a njegovu vjerodostojnost su potvrdili Nesai i Hakim iz predaje Amra b. Abese, r.a.

وسئل رسول الله ﷺ عن الصلاة الوسطى، فقال: هي صلاة العصر.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o srednjem namazu: "Srednji namaz je ikindija-namaz", odgovorio je Poslanik.[1]

وسئل ﷺ: هل في ساعات الليل والنهار ساعة تكره الصلاة فيها؟ فقال: نعم إذا صليت الصبح فدع الصلاة، حتى تطلع الشمس؛ فإنها تطلع بين قرني شيطان، ثم صلِّ، فإن الصلاة محضورة متقبَّلة، حتى تستوي الشمس على رأسك كالرُّمح، فدع الصلاة فإن تلك الساعة تُسجرُ جهنم وتفتح فيها أبوابها، حتى ترتفع الشمس عن حاجبك الأيمن، فإذا زالت الشمس فالصلاة محضورة متقبَّلة حتى تصلي العصر، ثم دع الصلاة حتى تغيب الشمس [ذكره ابن ماجه].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ima li u toku dana i noći vrijeme u kome je pokuđeno klanjati?" "Ima", reče Poslanik. "Kad obaviš sabah-namaz, ne klanjaj više sve dok Sunce ne iziđe, jer ono tada izlazi između šejtanskih rogova. Zatim, klanjaj sve dok se Sunce ne uzdigne iznad glave kao koplje, jer se u tom momentu potpaljuje džehenemska vatra i njene kapije se otvaraju, i nemoj klanjati sve dok se Sunce ne uzdigne iznad tvoje desne obrve, a kad se Sunce pomjeri sa sredine neba, dozvoljeno ti je klanjati. A kad sklanjaš ikindiju, ne klanjaj više sve dok Sunce ne zađe."

(Bilježi Ibn-Madže)[2]

U ovome je dokaz da je zabrana vezana za neposredno obavljanje dobrovoljnog namaza nakon sabah-namaza a ne za vrijeme u kome se klanjalo.

[1] Tirmizi, br. 2986. 2988, "Tefsir", poglavlje: Sura El-Bekare, br. 181., 182. Hadis je sahih, prenosi ga Ibn Mes'ud Samra b. Džundub.

[2] Ibn-Madže, br. 1.252, poglavlje "Vremena u kojima je mekruh klanjati"; Hadis prenosi Ebu-Hurejre, r.a., a hadis je sahih.

وسأله ﷺ رجل فقال: لا أستطيع أن آخذ شيئاً من القرآن فعلمني ما يجزيني، فقال: قل سبحان الله، والحمد لله، ولا إله إلا الله، والله أكبر، ولا حول ولا قوة إلا بالله، فقال: يا رسول الله هذا لله، فما لي، فقال: قل اللّهم ارحمني وعافني واهدني وارزقني، فقال بيده هكذا وقبضها، فقال رسول الله ﷺ : أما هذا فقد ملأ يديه من الخير، [ذكره أبو داود].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Nisam u stanju zapamtiti ništa od Kur'ana, pa me poduči nečemu za šta ću dobiti nagradu. Rekao mu je: "Prouči: Subhnallah, vel-hamdulillah, ve la ilahe illellah, vallahu ekber, ve la havle vela kuvvete illa Billahi". Zatim je taj čovjek rekao: "Allahov Poslaniče, ovo pripada Allahu, a šta pripada meni?" Reče mu: "Reci: Allahumme-r-hamni, ve A'fini, vehdini verzukni", pa je zatvorio ruku ("Allahu moj, smiluj mi se, oprosti mi, uputi me i opskrbi me!"). Poslanik reče: "Što se ovoga tiče, napunio je ruke dobrim".

(Bilježi Ebu-Davud)[1]

وسأله ﷺ عمران بن حصين ـ وكان به بواسير ـ عن الصلاة فقال: صلِّ قائماً، فإن لم تستطع فقاعداً، فإن لم تستطع فعلى جنب. [ذكره البخاري].

Imran bin-Husajn, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o načinu klanjanja namaza, a bolovao je od hemoroida. "Ako možeš – klanjaj stojeći, a ako ne možeš – onda sjedeći, a ako ne možeš ni sjedeći – onda ležeći na strani."

(Bilježi Buhari)[2]

[1] Ebu-Davud, br. 832, poglavlje "O namazu", Nesai, 2/134; Hadis prenosi Abdullah b. Ubejj Ufi , r.a., a hadis je hasen.

[2] Buhari, 2/482, "O skraćivanju namaza", poglavlje "O namazu onog ko klanja sjedeći", Ebu-Davud, br. 951, 952, Tirmizi, br. 372, "O namazu", Nesai, 3/223, 224, "O noćnom namazu", poglavlje "O fadiletima namaza onoga koji klanja sjedeći nad onim ko klanja ležeći"; Hadis prenosi Husejn b. Imran, r.a.

وسأله ﷺ عثمان بن أبي العاص فقال: يا رسول الله، إن الشيطان قد حال بين صلاتي وبين قراءتي يُلَبِّسها عليَّ، فقال: ذاك شيطان يقال له خنْزَب، فإذا أحسسته، فتعوَّذ بالله، واتفل على يسارك ثلاثاً. قال: ففعلت ذلكَ فأذهَبَه الله. [ذكره مسلم].

Osman bin ebi el-A'as je rekao Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, šejtan me prekida u namazu i postajem zbunjen i griješim u učenju". Allahov Poslanik mu odgovori: "To je šejtan po imenu Hinzeb. Ako osjetiš njegovo prisustvo, utječi se Allahu od njega i pljucni (suho pljuckanje) tri puta na lijevu stranu". Ebu-A'as je rekao: "Tako sam postupio i Uzvišeni Allah ga je udaljio od mene".[1]

(Bilježi Muslim)

وسأله ﷺ رجل فقال: أصلي في ثوبي الذي آتي فيه أهلي؟ قال: نعم، إلا أن ترى فيه شيئاً فتغسله.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Je li mi dozvoljeno klanjati u odjeći u kojoj sam prilazio svojoj ženi?" "Dozvoljeno je, osim ako primijetiš nešto; onda je operi".[2]

وسأله ﷺ معاوية بن حَيْدة: يا رسول الله عوراتنا ما نأتي منها وما نذر؟ قال: احفظ عورتك إلا من زوجتك أو ما ملكتْ يمينك. قال: قلت: يا رسول الله الرجل يكون مع الرجل، قال: إن استطعت أن لا يراها أحد فافعل. [قال]: قلت: فالرجل يكون خالياً، قال: الله أحق أن يُستحيا منه [ذكره أحمد].

Muavija bin-Hejdeh je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, kakav je propis kad su pitanju naša stidna mjesta?", pa je rekao: "Čuvaj svoje stidno mjesto, osim od svoje žene i onih koje su u tvome vlasništvu!" Upitao je: "Allahov Poslaniče, a šta ako su ljudi

---

[1] Muslim, br. 2203, hadis prenosi Osman b. Ebi el-Aad, r.a.

[2] Ibn-Madže, br. 542; Sened hadisa je hasen.

izmiješani jedni s drugima?", pa mu je rekao: "Ako možeš da ti niko ne vidi tvoje stidno mjesto, učini to!" Upitao je: "A šta ako je neko od nas sâm; je li mu dozvoljeno otkriti stidno mjesto?", pa mu je rekao: "Najpreče je da se stidiš Allaha".

(Bilježi Ahmed)[1]

وسئل ﷺ عن الصلاة في الثوب الواحد، قال: أو كلكم يجد ثوبين؟ [متفق عليه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o namazu u odjeći iz jednog dijela, pa je rekao: "Zar svako od vas ne može naći odjeću iz dva dijela?" (muttefekun alejhi)[2]

وسأله ﷺ سلمة بن الأكوع: يا رسول الله إني أكون في الصيد فأصلي، وليس عليّ إلا قميص واحد، فقال: فازْرُرْهُ، وإن لم تجد إلا شوكة. [ذكره أحمد]، وعند النسائي، إني أكون في الصيف وليس عليّ إلا قميص.

Seleme b. el-Ekve'a je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, kad sam u lovu i obavljam namaz, a na meni je samo jedna košulja, šta ću učiniti?", pa mu reče: "Zakopčaj je, pa kad ne bi našao ničim drugim osim trnom".

(Bilježi Ahmed)

U predaji koju bilježi Nesai, navodi se: "Kad je ljeto, na meni je samo jedna haljina".[3]

---

[1] Ebu-Davud, br. 4017, poglavlje "O stidnim mjestima", Tirmizi, br. 2.670, 2.795, Buhari, 1/266; Hafiz u "El-Fethu", kaže: "Svi senedi su mu autentični"; Ahmed, br. 19.536, Ibn-Madže, br. 1.920, Hakim, br. 5/7.358 i kaže da je sahih; i u "Telhisu" je navedeno da je hadis sahih.

[2] Buhari, br. 358, "O namazu", poglavlje "Namaz u odjeći iz jednog dijela" i br. 365, "O namazu", poglavlje "Obavljanje namaza u košulji, šalvarama, hlačama i ogrtaču", Muslim, br. 515, poglavlje "O namazu"; Hadis prenosi Ebu-Hurejre, r.a., Ebu-Davud, br. 629, "O namazu, poglavlje "Sastavljanje odjeće u kojoj se klanja"; Sened hadisa je hasen, a prenosi ga Talak b. Ali.

[3] Ebu-Davud, br. 632, poglavlje "O namazu", Nesai, br. 2/70, Ahmed, br. 16.085; Sened hadisa je hasen.

وسأله ﷺ رجل: يا رسول الله أصلي في الفراء؟ قال: فأين الدباغ؟.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, hoću li klanjati u ogrtaču od kože (krzna)?" "A šta je sa štavljenjem?" (misli se na to da li ga je štavljenje učinilo čistim).[1]

وسأله ﷺ أبو ذر عن أول مسجد وضع في الأرض، قال: المسجد الحرام، فقال: ثم أي؟ قال: المسجد الأقصى، فقال: كم بينهما؟ قال: أربعون عاماً، ثم الأرض لك مسجد، حيث أدركتك الصلاة فصلِّ. [متفق عليه].

Ebu-Zerr, r.a., upitao je: "Allahov Poslaniče, koja je prva džamija sagrađena na Zemlji?" Odgovorio je: "Mesdžidu-l-Haram". "A koja onda?", upitao je. "Kuds", odgovori mu. "Koliki je vremenski razmak između njihove gradnje?" "Četrdeset godina. Cijela Zemlja je mesdžid! Gdje god te zatekne namaz, tu klanjaj", reče mu Poslanik.

(Muttefekun alejhi)[2]

سأله جعفر بن أبي طالب النبي ﷺ عن الصلاة في السفينة، فقال: صلِّ فيها قائماً إلا أن تخاف الغرق. [ذكره الحاكم في مستدركه].

Dža'fer ibn ebu-Talib je upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o namazu na brodu, a on mu reče: "Klanjaj stojeći, osim ako ne strahuješ da se ne utopiš".

(Bilježi Hakim u "Mustedreku")[3]

---

1 Ahmed, "Musned", br. 18.581, 4/384, hadis Sabitov, a pitao ga je Suvejd bin-Gafle, r.a.

2 Buhari, 6/290, 291, "O vjerovjesnicima", poglavlje "O kur'anskom ajetu: 'Allah je Ibrahima učinio bliskim sebi'", Muslim, br. 520, Nesai, 2/32, "O džamijama", poglavlje "O prvoj sagrađenoj džamiji na Zemlji"; Hadis prenosi Ebu-Zerr, r.a.

3 Hakim, 1/275, od Ibn-Omera, da je rekao: "Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o obavljanju namaza na brodu ili čamcu"; Darekutni, 1/395; Hadis je hasen.

وسئل ﷺ عن مسح الحصى في الصلاة فقال: واحد أو دع .

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o uklanjanju sitnog kamenja (zemlje) ispred sebe u toku namaza. "Ako morate već to činiti, onda uradite samo jednom", odgovorio je Poslanik.[1]

وسأله ﷺ جابر عن ذلك فقال: واحدة، ولأن تمسك عنها خير لك من مائة ناقة كلها سود الحدق. فقلت: المسجد كان مفروشاً بالحصباء فكان أحدهم يمسحه بيديه لموضع سجوده، فرخص النبي في مسحة واحدة وندبهم إلى تركها، والحديث في المسند .

Džabir, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, pa mu reče: "Samo jednom. Bolje ti je da ne brišeš prašinu sa čela nego da ti ponude stado crvenih deva crnih zjenica".

Ibn-Kajjim kaže: "Mesdžid je bio posut pijeskom, pa su neki rukom brisali mjesto sedžde. Poslanik im je dozvolio da to učine samo jedanput, dok im je u istom momentu preporučio da to ne rade".

(Hadis je u "Musnedu")[2]

وسئل ﷺ عن الالتفات في الصلاة، فقال: هو اختلاس يختلسه الشيطان من صلاة العبد .

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o okretanju u toku namaza, pa je odgovorio: "To je ono što šejtan ukrade od čovjekovog namaza".[3]

---

[1] Ahmed, "Musned", br. 22.764. od Huzejfe, r.a., br. 22.909, iz predaje Huzejfe i br. 20.930 i hadisa koji prenosi Ebu-Zerr, r.a.

[2] Ahmed u skraćenoj verziji, br. 13.792; Hadis prenosi Džabir, r.a. U njegovom senedu je Šerahbil bin-Sa'd, koji je pouzdan ravija, ali je na kraju života počeo brkati.

[3] Buhari, 2/194. Ebu Davud, br 910., Nesai, 3/8., El-Hakim, 864., 191, od Aiše r.a.

وسأله ﷺ رجل فقال: يصلي أحدُنا في منزله الصلاة ثم يأتي المسجد، وتقام الصلاة، فأصلي معهم، فقال: لك سهمُ جمع. [ذكره أبو داود].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ako se nekom dogodi da klanja u kući, zatim čuje ikamet i uputi se u džamiju, a tamo se već počelo klanjati?" "Pripada ti nagrada namaza u džematu", reče mu Poslanik.[1]

(Bilježi Ebu-Davud)

وسأله ﷺ أبو ذر عن الكلب الأسود يقطع الصلاة دون الأحمر والأصفر، فقال: الكلب الأسود شيطان.

Ebu-Zerr, r.a, upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o crnom psu koji prekida namaz, nema na sebi crvenila, niti žutila, pa mu reče: "Crni pas je šejtan".[2]

وسأله ﷺ رجل فقال: يا رسول الله إني صليت فلم أدر أشفعت أو أوترت، فقال رسول الله ﷺ: إياكم أن يتلعَّبَ بكم الشيطان في صلاتكم، مَنْ صلى فلم يدر أشفع أم أوتر فليسجد سجدتين فإنهما تمام صلاته. [ذكره أحمد].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, klanjao sam, a ne znam jesam li klanjao paran ili neparan broj rekjata", a Poslanik mu reče: "Pripazite da se šejtan ne poigrava sa vama u namazu. Ko bude klanjao a ne zna je li klanjao paran ili neparan broj rekjata, neka učini sehvi-sedždu, jer će mu ona upotpuniti namaz".[3]

(Bilježi Ahmed)

---

[1] Malik, "Muvet'a", 1/133, "O namazu u džematu", poglavlje "Naklanjavanje namaza za imamom", Ebu-Davud, br. 578, "O namazu", poglavlje "O onome ko klanja namaz u kući, zatim prispije klanjati u džematu". U njegovom senedu je ravija koji je nepoznat-medžhul, ali postoje drugi činioci, ševahidi, koji ga pojačavaju; Hadis prenosi Ebu-Ejjub el-Ensari, r.a.

[2] Muslim, br. 510, "O namazu" Tirmizi, br.338, "O namazu", Ebu-Davud, br. 702, "O namazu", poglavlje "Ono što prekida namaz", Nesai, 2/63, poglavlje "Šta će prekinuti namaz?"; po rivajetu Ebu-Zerra, r.a.

[3] Ahmed, br. 452; Hadis prenosi Osman b. Affan, r.a.; Hadis je hasen.

وسئل ﷺ : لأي شيء فضلت يوم الجمعة؟ فقال: لأن فيها طبعت طينة أبيك آدم، وفيها الصعقة والبعثة، وفيها البطشة، وفي آخر ثلاث ساعات منها ساعة من دعا الله فيها استجيب له.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zašto je petak blagoslovljen i odabran dan, pa je rekao: "Toga dana je stvoren tvoj otac Adem, u njemu će sve pomrijeti, i svi ponovo biti proživljeni, i u njemu će nastupiti Smak svijeta. U posljednja tri sata je trenutak u kome Allah prima dovu onoga ko moli".[1]

وسئل أيضاً عن ساعة الإجابة، فقال: حين تقام الصلاة إلى الانصراف منها، ولا تنافي بين الحديثين؛ لأن ساعة الإجابة، وإن كانت آخر ساعة بعد العصر فالساعة التي تقام فيها الصلاة أولى أن تكون ساعة الإجابة، كما أن المسجد الذي أسّس على التقوى هو مسجد قباء ومسجد رسول الله ﷺ أولى بذلك منه.

Upitan je također o vremenu u kome dova bude primljena, pa je rekao: "Od ikameta (džuma-namaza) pa sve do završetka namaza".

Ova dva hadisa nisu kontradiktorni, iako se spominje da se dova prima u posljednja tri sata prije zalaska Sunca. Od trenutka u kome se ikameti za džumu-namaz je preče da bude uslišena dova, kao što se džamijom koja je sagrađena na bogobojaznosti smatra mesdžid Kuba, iako je preče da se takvom smatra džamija Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.[2]

---

[1] Ahmed, br. 8.041; Hadis prenosi Ebu-Hurejre, r.a., a hadis je hasen.

[2] Muslim, br. 853. Ebu-Davud, br. 1.049, "O namazu", hadis koji prenosi Ebu-Berde. A tačno je da je taj čas u zadnjem vremenu nakon ikindijskog namaza. Imam Ahmed kaže: "Većina hadisa koji govore o momentu u kome dova bude primljena ukazuju da se radi o vremenu nakon ikindije namaza".

وسئل ﷺ يا رسول الله أخبرنا عن يوم الجمعة، ما فيها من الخير؟ فقال: [فيه] خمس خلال: فيه خلق آدم، وفيه هبط آدم إلى الأرض، وفيه توفى الله آدم! وفيه ساعة لا يسأل الله العبد فيها شيئاً إلا أعطاه إياه ما لم يسأل إثماً أو قطيعة رحم، وفيه تقوم الساعة، فما من ملك مقرّب ولا سماء ولا أرض ولا جبال ولا حجر إلا وهو مشفق من يوم الجمعة. [ذكره أحمد والشافعي].

Rečeno je Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, pričaj nam o petku i o njegovim vrijednostima", pa je rekao: "On sadrži pet karakteristika: U njemu je stvoren Adem, a.s.; toga dana je sišao na Zemlju (iz Dženneta); u tome danu je umro; u njemu ima jedan čas u kome – ako Allahov rob zamoli Allaha za nešto – On mu to dadne, osim ako se ne radi o grijehu ili kidanju rodbinskih veza; u petak će nastupiti Smak svijeta. Ne postoji nijedan melek blizak, nebo, zemlja, niti brda, a ni kamen, a da ne strahuje od petka".

(Bilježe Ahmed i Šafija)[1]

وسئل ﷺ عن صلاة الليل، فقال: مثنى [مثنى]، فإذا خشيت الصبح فأوتر بواحدة. [متفق عليه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o noćnom namazu, pa je rekao: "Noćni namaz se klanja po dva rekjata, pa ako se pobojiš da će te zateći zora, onda završi sa jednim rekatom vitr-namaza".

(Muttefekun alejhi)[2]

---

[1] Ahmed, "Musned", br. 2.195, Šafija, 1/127, Od Se'ida b. Ubade, r.a., Ibn-Madže prenosi slično ovom, br. 1.084; Hadis prenosi Ebu-Lubabe b. Abdulmunzir, a sened mu je hasen.

[2] Buhari, 2/404, "O vitr-namazu", Muslim, br. 749, 753, "O namazu putnika", poglavlje "Noćni namaz se klanja dva po dva rekjata", "Muvet'a", 1/123, "O noćnom namazu", Tirmizi, br. 437, Nesai, 3/227, 228, "O noćnom namazu", poglavlje "O kakvoći noćnog namaza"; Hadis prenose Ibn-Abbas, r.a., i Ibn-Omer, r.a.

وسأله ﷺ أبو أمامة: بكم أوتر؟ قال: بواحدة، قال: إني أطيق أكثر من ذلك. قال: ثلاثة، ثم قال: بخمس، ثم قال: بسبع. وفي الترمذي أنه سئل عن الشفع والوتر، فقال: هي الصلاة بعضها شفع وبعضها وتر. وفي سنن الدارقطني أن رجلاً سأله عن الوتر، فقال: افصلْ بين الواحدة والثنتين بالسلام.

Ebu-Umame, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Sa koliko ću rekjata klanjati vitr?" "Sa jednim", reče mu Poslanik! "Ja mogu više od toga." "Onda, tri, pet ili sedam."

U Tirmizijinoj predaji je navedeno da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o parnom i neparnom, pa je rekao: "Namaz se sastoji od parnog i neparnog broja rekata".

U Darekutnijevom "Sunenu" piše da je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, neki čovjek upitao o vitru, a on mu je odgovorio: "Predaj selam nakon drugog rekjata, pa onda ustani i klanjaj treći rekat".[1]

وسئل ﷺ أي الصلاة أفضل؟ قال: طولُ القنوت. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je najbolji namaz, pa je rekao: "U kome se dugo i skrušeno stoji".[2]

(Bilježi Ahmed)

وسئل: أي القيام أفضل؟ قال: نصف الليل، وقليل فاعله.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Kad je najbolje klanjati noćni namaz?" "U ponoć, a malo je onih koji to čine".[3]

---

[1] Tirmizi, br. 3.339, "Tefsir", poglavlje "Iz sure El-Fedžr", Ahmed, "Musned", br. 19.418, Hakim, br. 3.928, 1.066 i kaže: "Sened ovoga hadisa je sahih"; I u "Telhisu" je ocijenjen kao sahih; Hadis prenosi Imran ibn-Husejn, Darekutni, 2/35; Hadis Ibn-Omera, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", br. 13.959, Nesai, br. 5/58; Hadis prenosi Abdullah b. Habešijj; Hadis je sahih.

[3] Bejheki, "Sunenu-l-Kubra", Begavi, "Šerhu-l-Sunne", 4/61; Hadis prenosi Ebu-Zerr, a hadis hasen.

POSLANIKOVE FETVE O SMRTI I MRTVIMA

سئل ﷺ عن موت الفُجَاءة، فقال: راحة للمؤمن، وأَخْذَةُ أسف للفاجر. [ذكره أحمد] ، ولهذا لم يكره أحمد موت الفجاءة في إحدى الروايتين عنه، وقد روي عنه كراهتها، وروى في مسنده أن رسول الله ﷺ مر بجدار أو حائط مائل، فأسرع المشي، فقيل له في ذلك، فقال: إني أكره موتَ الفوات.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o iznenadnoj smrti, pa je rekao: "Smiraj vjerniku, a propast i kajanje griješniku".[1]

(Bilježi Ahmed)

Zbog toga imam Ahmed nije prezirao iznenadnu smrt, kako se već navodi u jednoj od njegove dvije predaje. Prenosi se da je i prezirao. U njegovom "Musnedu" se bilježi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored nakrivljenog zida, pa je ubrzao hod, a neko ga je upitao zašto žuri. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Doista prezirem iznenadnu smrt".[2]

Nema kontradiktornosti između ova dva hadisa.

وقام لجنازة يهودية؛ فسئل عن ذلك، فقال: إن للموت فزعاً، فإذا رأيتم جنازة فقوموا.

---

[1] Ahmed, "Musned", br. 24.521, Bejheki, br. 10.218; Sened mu je daif, a to je predaja Aiše, r.a., Ebu-Davud, br. 3.110; Hadis Ubejdullaha b. Halida, a sened mu je sahih.

[2] Ahmed, "Musned", br. 8.452; Hadis prenosi Ebu-Hurejre, r.a.

Ustao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je pored njega prošla židovska dženaza, pa su ga o tome upitali, a on im reče: "Smrt je zaista strašan događaj. Pa, kad vidite dženazu, ustanite".[1]

وسئل عن امرأة أوْصتْ أن يعتق عنها رقبة مؤمنة، فدعا بالرقبة، فقال: مَنْ ربك؟ قال: الله، قال: من أنا، قالت: رسول الله، قال: أعتقها فإنها مؤمنة. [ذكره أبو دواد].

Rečeno je Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, o ženi koja je oporučila da se u njeno ime oslobodi rob vjernik. Pozvaše robinju, a Poslanik je upita: "Ko ti je Gospodar?" "Allah." "A ko sam ja?" "Allahov Poslanik." Reče: "Oslobodi je, ona je doista vjernica".[2]

(Bilježi Ebu-Davud)

وسئل عن عذاب القبر، فقال: نعم عذابُ القبر حق.

Upitan o kaburskoj patnji, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Da, kaburska patnja je istina".[3]

---

[1] Buhari, 3/144, "O dženazama", Muslim, br. 960, "O dženazama", Ebu-Davud, br. 3174. "O dženazama". Nesai, 4/46. "O dženazama"; Hadis prenosi Džabir b. Abdullah, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 3283 "O zakletvama i zavjetovanju", poglavlje "O robu vjerniku", Nesai, 6/252, "O oporukama"; Sened hadisa je hasen; Muslim, br. 537; Hadis prenosi Mu'avija b. el-Hakem es-Sulemi.

[3] Ahmed, br. 24.891; Hadis prenosi Aiša, r.a., a hadis je sahih.

POSLANIKOVE FETVE O ZEKATU I SADAKI

وسئل ﷺ عن صدقة الإبل، فقال: «ما من صاحب إبل لا يؤدي حقها - ومن حقها حلبها يوم ورودها - إلا إذا كان يوم القيامة بُطحَ لها بقاع قرقر أوْفر ما كانت، لا يفقد منها فصيلاً واحداً تطؤه بأخفافها وتعَضه بأفواهها، كلما مر عليه أولاها رُدَّ عليه أخْراها، في يوم كان مقداره خمسين ألف سنة حتى يقضى بين العباد فيرى سبيله إما إلى الجنة وإما إلى النار.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o zekatu na deve, pa je rekao: “Svaki vlasnik deva koji ne daje zekat i ne udijeli mlijeko koje se pomuze kad ono nadođe, na Sudnjem danu biti će bačen pred njih na lice ili leđa u prostranu, ravnu provaliju. U danu koji će trajati pedeset hiljada godina, sve njegove deve, pa čak i mladunčad, gazit će ga svojim papcima i probadati rogovima sve dok se ne izredaju do posljednje. Tako će se ponavljati sve dok se ne presudi ljudima i dok svako ne vidi gdje mu je mjesto, u Džennetu ili u Džehennnemu”.

وسئل ﷺ عن البقر، فقال: ولا صاحب بقر ولا غنم لا يؤدي حقها إلا إذا كان يوم القيامة بطح لها بقاع قرقر لا يفقد منها شيئاً ليس فيها عقْصاء ولا جَلْحاء ولا عَضْباء، تنطحه بقرونها، وتطؤه بأظلافها، كلما مرت أولاها رد عليه أخراها، في يوم كان مقداره خمسين ألف سنة، حتى يقضى بين العباد فيرى سبيله إما إلى الجنة وإما إلى النار.

Upitan o kravama, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Svaki vlasnik krava i sitne stoke koji ne bude davao na njih zekat, na Sudnjem danu će biti bačen pred njih na ravnu i pustu mehku zemlju.[1] Nijedna krava, niti bilo šta od sitne stoke neće manjkati. Neće biti stoke savijenih rogova i bez rogova ili slomljenih rogova a da ga neće bosti i gaziti svojim papcima. Kad god to završi

[1] Mjesto čija je ravnica pusta.

prva, nastavit će sljedeća, i to u danu koji će trajati pedeset hiljada godina, sve dok ne bude presuđeno Allahovim robovima i dok svako ne vidi gdje mu je mjesto, u Džennetu ili u Džehennemu".

وسئل ﷺ عن الخيل فقال: الخيل ثلاثة: هي لرجل وِزْر، ولرجل ستر، ولرجل أجر.

فأما الذي له أجر، فرجل ربَطها في سبيل الله، فأطال لها في مرْج أو روضة، فما أصابت في طِيَلها ذلك من المرج أو الروضة، كانت له حسنات، ولو أنه انقطع طيلها، فاستنّتْ شرفاً أو شرفين.

Upitan o konjima, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Tri su vrste konja. Konji zbog kojih čovjek može imati grijeh, konji koji mu mogu biti zaštita i oni za koje će imati nagradu. Što se tiče onih od kojih čovjek ima nagradu, to su oni koje čovjek koristi na Allahovom putu. On ih napasa na livadama i pašnjacima. Koliko god konji pojedu sa tih livada i pašnjaka, toliko će on biti nagrađen, čak i kad se konj otrgne, pa potrči krug ili dva a za sobom ostavi tragove i balegu čovjek ima nagradu. I čak kad prođe pokraj rijeke, pa se napije, iako nije imao namjeru da ga napoji, njegov vlasnik će imati nagradu onoliko koliko se napojio.

A oni su zaštita čovjeku koji ih drži da bi s njima zarađivao i bio neovisan od ljudi, uz to ih dobro hrani i ne pretovara.

A u slučaju da ih drži radi ponosa i hvalisanja pred muslimanima, oni su čovjeku teret i grijeh".

وسئل ﷺ عن الحمر؛ فقال: ما أنزل الله عليَّ فيها إلا هذه الآية الجامعة الفاذّة: ﴿فمن يَعمل مثقال ذرّة خيراً يَرَه. ومَنْ يعملْ مثقالَ ذرة شراً يره﴾ (آخر الزلزلة) [ذكره مسلم].

Upitan o magarcima, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Allah mi je o tome objavio ovaj univerzalni ajet: 'Onaj ko bude uradio koliko trun dobra, vidjet će ga, a onaj ko bude uradio i koliko trun zla, vidjet će ga'" (Ez-Zilzal, 7.-8.).[1]

(Bilježi Muslim)

[1] Muslim, br. 987; Hadis prenosi Ebu-Hurejre, r.a.

وسألته ﷺ أمُّ سلمة فقالت: إني ألبس أوْضاحاً من ذهب، أكنْزٌ هو؟ قال: ما بلغ أن تؤدى زكاته فزكي فليس بكنز، [ذكره مالك].

Ummu Seleme je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja nosim jednu narukvicu[1] od zlatnika; smatra li se to blagom?" "Kad imovina dostigne vrijednost na koju se daje zekat, podaj na nju zekat. Ako tako uradiš, tada se to neće smatrati blagom i gomilanjem imovine", odgovori Poslanik.[2]

(Bilježi Malik)

وسألته ﷺ امرأة فقالت: إن لي حلياً، وإن زوجي خفيف ذات اليد، وإن لي ابن أخ، أفيجزئ عني أن أجعل زكاة الحلي فيهم؟ قال: نعم.

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja imam nakit, a moj muž je siromah, a imam i bratića; je li mi dozvoljeno da njima udijelim zekat na svoj nakit?" "Dozvoljeno ti je", reče joj Poslanik.[3]

وسأله ﷺ العباس عن تعجيل زكاته قبل أن يحول الحول، فأذن له في ذلك. [ذكره أحمد].

Ibn-Abbas, r.a, upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o požurivanju davanja zekata prije pune godine, pa mu je to dozvolio Poslanik.

(Bilježi Ahmed)[4]

---

[1] Vrsta narukvice koja se prije pravila od srebra, a nazvala se vadah zbog svoje bjeline (Ummu Selemina narukvica je bila iste vrste, samo zlatna).

[2] Ebu-Davud, br. 1.564, "O zekjatu", poglavlje "Gomilanje zlata i šta se smatra zekjatom na nakit", Darekutni, 2/105; Hadis je hasen, a prenosi ga Ummu Seleme, r.a., Malik, br. 678, od Ibn-Omera direktno prenesen od njega, preneseno u skraćenoj verziji od Abdullaha ibn-Dinara, da je rekao: "Čuo sam Abdullaha b. Omera da je upitao: 'Šta se podrazumijeva pod gomilanjem zlata?' A on mu reče: 'To je imetak na koji nije plaćen zekjat'".

[3] Ibn-Madže, br. 1.835, poglavlje "Udjeljivanje sadake rodbini"; Hadis prenosi Ummu Selema, r.a., a sened hadisa je hasen.

[4] Ahmed, "Musned", br. 822, Ebu-Davud, br. 1.624, poglavlje "O zekjatu", Tirmizi, br. 678, 679, poglavlje "O zekjatu"; Hadis je hasen.

وسئل ﷺ عن زكاة الفطر، فقال: هي على كل مسلم، صغيراً أو كبيراً، حراً أو عبداً، صاعاً من تمر أو صاعاً من شعير أو أقط.

Upitan o davanju sadekatu-l-fitra, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Svaki musliman, mladi i stari, slobodan ili rob, dužan je dati jedan sa' hurmi i jedan sa' ječma na ime sadekatu-l-fitra".[1]

وسأله ﷺ رجل فقال: إني ذو مال كثير، وذو أهل وولد وحاضرةٍ فأخبرني كيف أنفق، وكيف أمنع؟ فقال: تخرج الزكاة من مالك، فإنها طُهْرة تطهرك، وتصلُ بها رحمك وأقاربك، وتعرف حق السائل والجار والمسكين، فقال: يا رسول الله أقلل فيَّ، قال: ﴿فآت ذا القُرْبى حقَّه والمسكينَ وابنَ السبيل ولا تبذِّر تبذيراً﴾ (الإسراء: ٢٦) فقال: حسبي، وقال: يا رسول الله إذا أديت الزكاة إلى رسولك فقد برئت منها إلى الله ورسوله؟ قال رسول الله: نعم، إذا أديتها إلى رسولي فقد برئت منها، ولك أجرها، وإثمها على من بدَّلها. [ذكره أحمد].

Neki čovjek se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Bogat sam i imam veliku porodicu, a i gosti me posjećuju. Reci mi na šta trebam trošiti imetak, a kad se trebam sustezati". Poslanik mu reče: "Podijeli zekat na svoju imovinu. Zekat će te očistiti od grijeha. Pazi, obilazi i materijalno pomaži svoju bližu i daljnju rodbinu. Ne zaboravi pravo prosjaka, komšije i siromaha". A on reče: "Allahov Poslaniče, smanji mi malo!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori mu kur'anskim ajetom: "Daj bližnjem svome pravo njegovo, i siromahu, i putniku-namjerniku, ali ne rasipaj mnogo" (El-Isra, 26.). Čovjek kaza: "Dovoljno mi je", a zatim upita: "Allahov Poslaniče, jesam li ja kod Allaha i Njegova Poslanika čist ako dam zekat tvom izaslaniku?" Poslanik mu odgovori: "Ako daš zekat mom izaslaniku, ti si čist i imat ćeš nagradu, a grijeh će imati onaj ko drukčije postupi".

(Bilježi Ahmed)[2]

---

[1] Buhari, br. 1.432, 1433, Muslim, br. 984; Hadis prenosi Ibn-Omer, r.a., Muslim, br. 985; Hadis prenosi Ebu-Se'id el-Hudri, r.a.

[2] Ahmed, br. 11.986, Hejsami, "Medžme'a ez-Zevai'd", 3/63, i kaže: "Bilježe ga Ahmed i Taberani u "El-Evsatu", a svi prenosioci su mu pouzdani.

[وسئل ﷺ عن الصدقة على أبي رافع مولاه، فقال: إنا آل محمد لا تحل لنا الصدقة، وإن مولى القوم من أنفسهم، [ذكره أحمد]].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, može li se udijeliti zekat njegovom slugi Ebu-Rafi'u, a on reče: "Muhammedovoj porodici nije dozvoljeno primati sadaku, a sluga je dio porodice u kojoj boravi".[1]

(Bilježi Ahmed)

وسأله ﷺ عمر عن أرضه بخيبر، واستفتاهُ ما يصنع فيها وقد أراد أن يتقرب بها إلى الله، فقال: إن شئت حبست أصلها وتصدَّقت بها ففعل. وتصدق عبد الله بن زيد بحائط له، فأتاه أبواه فقالا: يا رسول الله إنها كانت قيم وجوهنا، ولم يكن لنا مال غيره، فدعا عبد الله فقال: إن الله قد قبل منك صدقتك، وردَّها على أبويك، فتوارثاها بعد ذلك. [ذكره النسائي].

Omer, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o zemlji koju je dobio na Hajberu. Imao je namjeru da je daruje i tim činom se približi Allahu. "Ako hoćeš, uvakufi je, a plodove njene podijeli u sadaku". Tako je i postupio.[2]

Abdullah ibn-Zejd, r.a., podijelio je u sadaku jedan svoj voćnjak, a njegovi roditelji dođoše Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa rekoše: "Allahov Poslaniče, taj voćnjak nam je bio jedina uzdanica, i to je bilo sve što smo imali!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozva Abdullaha i reče mu: "Allah je primio tvoju sadaku i povratio je tvojim roditeljima", pa oni, nakon toga, naslijediše voćnjak

(Bilježi Nesai)[3]

---

[1] Ahmed, "Musned", 1/200, 3/490, Tirmizi, br. 657, poglavlje "O zekjatu", Ebu-Davud, br. 1.650, poglavlje "O Zekatu", Nesai, 5/107, poglavlje "O zekjatu"; Sened hadisa je sahih; Tirmizi kaže: "Hadis je hasen-sahih po predaji Ebi-Rafi'a, r.a.".

[2] Buhari, br. 5/263, Muslim, br. 1632, 1633, Ebu-Davud, br. 2.878, poglavlje "O oporukama", Tirmizi, br. 1.375, "O Propisima", Nesai, 6/230, 231, "O vakufu"; Hadis prenosi Omer b. Hattab, r.a.

[3] Nismo ga pronašli kod Nesaije nego kod Darekutnijja, 4/200, Hakim u "Mustedreku", 4/348, a Zehebi kaže da je ovaj hadis daif, Hejsami, "Medžme'a ez-Zevaid", 4/233, i kaže: "Bilježi ga Taberani", i kaže: "O Beširu nisam pronašao objašnjenje, dok su ostali prenosioci pouzdani."

وسئل ﷺ مرة عن هذه المسألة، فقال: جهدُ المقل، وابدأ بمن تعول. [ذكره أبو داود].

Upitan je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o najboljoj sadaki, pa je odgovorio: "Trud siromašnog; prvo podaj njima, a počni od svoje porodice, koju si dužan izdržavati".[1]

وسئل ﷺ مرة أخرى عنها، فقال: أن تصدّق وأنت صحيح شحيح تخشى الفقر وتأمل الغنى.

I po treći put je o tome upitan Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa je odgovorio: "Da dijeliš sadaku kad si zdrav i škrt, i kad se bojiš siromaštva a nadaš se bogatstvu".[2]

وسئل ﷺ مرة أخرى عنها فقال: سقي الماء.

Kad je ponovo o tome upitan, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Napajanje vodom".[3]

وسأل ﷺ سُراقة بن مالك عن الإبل تَغشى حِياضه: هل له من أجر في سقيها؟ فقال: نعم، في كل كبد حَرَّى أجر. [ذكره أحمد].

Suraka b. Malik je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o devama koje dolaze na njegovo pojilo. "Hoću li imati nagradu za to?" "Hoćeš, ti imaš nagradu za svaku napojenu devu."[4]

(Bilježi Ahmed)

---

[1] Ebu-Davud, br. 1677, poglavlje "O zekjatu"; Sened hadisa je hasen, a prenosi ga Ebu-Hurejre.

[2] Buhari, 279/5. "O oporukama", poglavlje "Dijeljenje sadake pred smrt". Muslim, br. 1032. "O zekjatu". Ebu-Davud, br. 3865., Nesai, 6/238. "O oporukama", poglavlje "O pokuđenosti odgađanja oporuke"; Hadis prenosi Ebu-Hurejre, r.a.

[3] Ebu-Davud, br. 1679, 1680., "O zekjatu", poglavlje "O vrijednosti napajanja vodom"; Sened hadisa je isprekidan, jer se Se'id Ibn-Musejjeb, nije sreo sa Sa'dom Ibn-Ubadom, r.a., ali po svojim drugim činiocima hadis je ocijenjen kao hasen.

[4] Ahmed, br.17131, 4/175; hadis prenosi Suraka b. Dž'asem, a hadis je sahih.

وسألته ﷺ امرأتان عن الصدقة على أزاوجهما، فقال: لهما أجران: أجر القرابة، وأجر الصدقة. [متفق عليه]، وعند ابن ماجه: أتجزئ عني من النفقة الصدقة على زوجي وأيتام في حجري؟ فقال رسول الله ﷺ: لها أجران: أجر الصدقة وأجر القرابة.

Dvije žene su upitale Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome je li im dozvoljeno dati sadaku svojim muževima, pa je odgovorio: "Njima pripadaju dvije nagrade: nagrada za održavanje rodbinskih veza i nagrada za sadaku"

(Muttefekun alejhi)

U predaji koju bilježi Ibn-Madže, stoji: "Jesam li se odužila za zekjat ako dam sadaku svome mužu i siročadima koja žive sa nama?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Njoj pripadaju dvije nagrade: nagrada za davanje zekata i nagrada za rodbinsku vezu".[1]

وسألته ﷺ أسماء فقالت: ما لي مال إلا ما أدخل عليّ الزبير، أفأتصدّق؟ فقال: تصدقي ولا تُوعي فيوعَى عليك. [متفق عليه].

Esma je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja nemam svog imetka, osim onog što mi Zubejr daje, pa hoću li udijeliti sadaku?", a on joj reče: "Podaj sadaku, ali nemoj sve podijeliti, pa da tebi poslije bude teško".[2]

(Muttefekun alejhi)

وسأله ﷺ مملوك: أتصدق من مال مولاي بشيء؟ فقال: نعم، والأجرُ بينكما نصفان. [ذكره مسلم].

---

[1] Buhari, 3/259. "O zekjatu", poglavlje "Davanje zekjata mužu i siročadima koji žive sa njima". Muslim, br. 1000, poglavlje "O zekjatu". Nesai, br. 5/92,193, poglavlje "O zekjatu"; Hadis prenosi Zejneba, žena Ibn-Mes'uda r.anhuma. Ibn-Madže, br.1834, poglavlje "Davanje sadake rodbini".

[2] Buhari, 3/238, "O zekjatu", poglavlje "Dijeljenje sadake shodno mogućnostima". Muslim, 1029, "O zekjatu", poglavlje "O podsticanju na udjeljivanje". Ebu-Davud, br. 1699. "O zekjatu", poglavlje "O škrtosti". Tirmizi, br. 1961. "O dobročinstvu", poglavlje "O darežljivosti". Nesai, br. 5/74, poglavlje "O zekjatu"; Hadis prenosi Esma bint Ebi Bekr, r.anhuma.

Rob je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Je li mi dozvoljeno da podijelim od imetka svog gospodara?" "Da, a nagrada za to obojici pripada popola."

(Muslim)[1]

وسأله ﷺ عمر رضي الله عنه عن شراء فرس تصدق به، فقال: لا تشتره ولا تعُدْ في صدقتك وإن أعطاكه بدرهم، فإن العائد في هبته كالعائد في قَيْئه. [متفق عليه].

Omer, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o kupovini konja kojeg je podijelio u sadaku, pa mu reče: "Ne kupuj ga. Doista ti se to neće uračunati u sadaku, čak i da ga kupiš za jedan dirhem. A onaj koji ponovo traži nazad svoju sadaku, taj je poput onoga koji pljune i poslije to poliže".[2]

(Muttefekun alejhi)

وسئل ﷺ عن المعروف، فقال: لا تَحْقِرَنَّ من المعروف شيئاً، ولو أن تُعْطِي صِلَةَ الحبل، ولو أن تعطي شِسْعَ النعل، ولو أن تفرغ من دلوك في إناء المستقي، ولو أن تُنحِّيَ الشيءَ من طريق الناس يؤذيهم، ولو أن تَلقَى أخاك ووجهك إليه طَلْق، ولو أن تلقَى أخاكَ فتسلِّم عليه، ولو أن تؤنس الوَحْشان في الأرض. [ذكره أحمد].

Upitan o dobročinstvu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: "Nipošto ne potcjenjuj dobro djelo, čak da ti se daruje uže za vezivanje ili pertla za obuću, ili da dospeš čašu onome koga napajaš svojom vodom, ili da skloniš s puta ono što smeta prolaznicima, pa čak i da se sretneš radosna lica sa svojim bratom i poselamiš ga ili da praviš drušvo usamljenom".[3]

(Bilježi Ahmed)

[1] Muslim, br. 1025, poglavlje "O zekjatu", Nesai, 5/63, 64, poglavlje "O Zekjatu". Hadis prenosi Umejr Mevla Ebi el-Lahm, r.a.

[2] Buhari, 3/279, poglavlje "O zekjatu", Muslim, br. 1621., "Muvet'a", 1/282, poglavlje "O zekjatu". Ebu-Davud, br. 1794., Tirmizi, br. 668, poglavlje "O zekjatu". Nesai, br. 5/108,109. Hadis prenosi Omer ibn-Hattab, r.a.

[3] Ahmed, "Musned", br. 15525, 3/482.483. Iz hadisa Ibn-Temime el-Hudžejnija a on od čovjeka iz njegovog plemena, a za neke njegove dijelove postoji dokazi u "Sahihu".

Ima li išta čistije, ljepše i korisnije od ovih fetvi?! Tako mi Allaha, kad bi im ljudi malo više pridavali pažnju, ne bi imali potrebe za drugim fetvama.

وسأله ﷺ رجل فقال: إني تصدقت على أمي بعبد وإنها ماتت، فقال: وجَبَتْ صدقتك، وهو لك بميراثك. [ذكره الشافعي].

Neki čovjek je došao Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Udijelio sam majci na ime sadake jednog roba, a ona je nakon toga ubrzo umrla". "Tvoja sadaka je primljena, a rob pripada tebi kao nasljedstvo."

(Bilježi Šafija)[1]

وسألته ﷺ امرأة فقالت: إنّي تصدقت على أمي بجارية وإنها ماتت، فقال: وجبَ أجرك، وردَّها عليك الميراثُ. [ذكره مسلم].

Neka žena je došla Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: "Udijelila sam majci na ime sadake jednu robinju, a ona je nakon toga umrla". "Ti ćeš za to imati nagradu, a robinju vrati sebi kao nasljedstvo."[2]

(Bilježi Muslim)

وسأله ﷺ رجل فقال: إن أمي توفيت، أينفعها إن تصدقت عنها؟ قال: نعم. [ذكره البخاري].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, umrla mi je majka; hoće li ona imati koristi ako za nju dam sadaku?" "Da", reče mu Poslanik.[3]

(Bilježi Buhari)

---

[1] Ahmed, 2/185. Ibn-Madže, br.2395 po rivajetu Amra ibn-Šu'ajba, a on od svog oca a on od svog djeda, a sened hadisa je hasen.

[2] Muslim, br. 1149, poglavlje "O postu" Tirmizi, br. 667, poglavlje "O zekjatu". Ebu-Davud, br. 2877. "O oporukama", i br. 1656. "O zekjatu".

[3] Buhari, 5/289. "O oporukama". Ebu-Davud, br. 2882, poglavlje "O oporukama". Tirmizi, br. 669. "O zekjatu". Nesai, 6/252, 253. "O oporukama"; Hadis prenosi Abdullah b. Abbas, r.anhuma.

وسأله آخر فقال: إن أمي افْتُلِتَتْ نفسها، وأظنها لو تكلمت تصدقت، فهل لها أجر إن تصدقت عنها؟ قال: نعم. [متفق عليه].

Neko drugi je upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Moja majka je paralizirana, a mislim da bi, kad bi progovorila, podijelila sadaku; hoće li ona imati nagradu ako ja podijelim za nju?" "Da", odgovorio mu Poslanik.[1]

(Muttefekun alejhi)

وسأله ﷺ رجل فقال: إن أمي توفيت، أفينفعها إن تصدقت عنها؟ قال: نعم. [ذكره البخاري].

Neko se Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, obratio pitanjem: "Moj otac je umro, a nije ostavio oporuku. Ako bi podijelio za njega, hoće li će mu koristiti?" "Da", odgovori mu Poslanik.[2]

(Muslim)

وسأله ﷺ حكيم بن حزام فقال: يا رسول الله أمور كنت أتحنَّثُ بها في الجاهلية من صلة وعتاقة وصدقة؛ هل لي فيها أجر؟ قال: أسلمْتَ على ما سلف لك من الخير. [متفق عليه].

Hakim b. Huzam je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Božiji Poslaniče, ja sam u džahilijjetu (predislamskom periodu) podsticao na održavanje rodbinskih veza, oslobađanje robova i dijeljenje sadake; sljeduje li mi za to nagrada?" Resulullah mu je odgovorio: "Ti si primio islam, a dobra djela koja si ranije učinio su ti, također, primljena".

(Muttefekun alejhi)[3]

---

[1] Buhari 5/291. "O oporukama, poglavlje "Poželjno je podijeliti sadaku na ime onog koji je iznenada umro". Muslim, br. 1004, poglavlje "O zekjatu". "Muvet'a", 2/760. Ebu-Davud, br. 2881. "O oporukama". Nesai, 6/250. "O oporukama"; Hadis prenosi Aiša, r.a.

[2] Muslim, br .1630., Nesai, 6/251/252; Hadis prenosi Ebu-Hurejre, r.a.

[3] Buhari, 4/44, poglavlje "O zekjatu", Muslim, br.123, poglavlje "O vjerovanju". Hadis prenosi Hakim b. Huzam, r.a.

وسألته ﷺ عائشة رضي الله عنها عن ابن جُدْعَان؛ وأنه كان في الجاهلية يصل الرحم ويطعم المسكين؛ فهل ذلك نافعه؟ فقال: لا ينفعه؛ إنه لم يقل يوماً رب اغفر لي خطيئتي يوم الدين. [ذكره مسلم].

Aiša, r.a., upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o Ibn-Džud'anu, koji je u predislamsko doba podržavao rodbinske veze i hranio siromahe; hoće li mu to koristiti?" "Neće mu koristiti", odgovori joj Poslanik, "jer on nikad nije rekao: 'Gospodaru, oprosti mi moj grijeh na Sudnjem danu'."[1]

(Bilježi Muslim)

وسئل ﷺ عن الغنى الذي ويحرِّمُ المسألة؛ فقال: خمسون درهماً أو قيمتها من الذهب. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koliko je dovoljno imetka da prosjačenje bude zabranjeno. Odgovorio je: "Pedeset dirhema ili ista vrijednost u zlatu".

(Bilježi Ahmed)[2]

Ovaj odgovor nije u kontradiktornosti sa drugim: "Onoliko koliko mu je dovoljno za ručak i večeru". U ovom slučaju se radi o jednodnevnoj potrebi, a u drugom slučaju se radi o godišnjoj potrebi prosjaka, a Allah najbolje zna.

وسأله ﷺ عمر بن الخطاب رضي الله عنه وقد أرسل إليه بعطاء؛ فقال: أليس أخبرتنا أن خيراً لأحدنا أن لا يأخذ من أحد شيئاً، فقال: إنما ذلك من المسألة، فأما ما كان عن غير مسألة فإنما هو رزق رزقكه الله، فقال عمر: والذي نفسي بيده لا أسأل أحداً شيئاً، ولا يأتيني شيء من غير مسألة إلا أخذته. [ذكره مالك].

---

[1] Muslim, br. 214. "O vjerovanju"; Hadis prenosi Aiša, r.a.

[2] Ahmed, 1/388., Ibn-Madže, br.1840; Hadis je sahih.

Omer, r.a., postavio je pitanje Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, o daru koji mu je poslao, pa reče: “Zar nam nisi rekao da ni od koga ništa ne uzimamo?”, a on mu odgovori: “To je u slučaju da ti tražiš, a što ti dođe bez traženja, to je nafaka koju ti je Allah darovao”. Omer će na to: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, neću ni od koga ništa tražiti, a ako mi nešto dođe bez moga traženja, svakako ću to uzeti”.

(Bilježi Malik)[1]

[1] Malik, “Muvet'a”, 2/998, poglavlje “O sadaki”, poglavlje “O ustezanju od prošnje”, prenešen-mursel, od Tabi'ina”. Ez-Zarkani kaže u komentaru “Muvet'e”, da postoji više njegovih verzija koje su spojene do Poslanika, i za to ima svoje dokaze u Sahihima Buharije i Muslima; Hadis prenosi At'a b. Jesar, Allah mu se smilovao.

POSLANIKOVE FETVE O POSTU

والذي في الصحيح أنه سئل: أي الصيام أفضل بعد شهر رمضان؟ فقال: شهر الله الذي تَدْعونه المحرم، قيل: فأي الصلاة أفضل بعد المكتوبة؟ قال: الصلاة في جَوْف الليل.

U "Sahihu" se bilježi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan: "Koji je post najvredniji poslije mjeseca ramazana?" Rekao je: "Allahov mjesec kojeg zovete muharrem". "A koji je namaz nakon propisanog, najvredniji?" Reče: "Namaz u dubokoj noći".[1]

Ibn-Kajjim, Allah mu se smilovao, smatra: "Mjesec muharrem u ovom hadisu može podrazumijevati početak godine ili Ešhuru-l-hurum (svete mjesece)", a Allah najbolje zna.

وسألته ﷺ عائشة رضي الله عنها فقالت: يا رسول الله، دخلتَ عليَّ وأنتَ صائم، ثم أكلتَ حَيساً، فقال: نعم. إنما منزلة مَنْ صام في غير رمضان، أو قَضى رمضان في التطوع بمنزلة رجل أخرج صدقة من ماله، فجادَ منها بما شاء فأمضاه، ويَبخل بما شاء فأمسكه. [ذكره النسائي]. ودخل ﷺ على أم هانئ فشرب، ثم ناولها فشربت،

Aiša, r.a., rekla je Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, prišao si mi, a postio si nafilu, zatim si jeo hejsa (jelo od hurmi pomiješanih sa maslom i suhim sirom)". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Da, zaista je onaj ko posti mimo ramazana ili napašta ramazan poput onoga ko je odvojio nešto od svoga imetka za sadaku, pa to darežljivo udijeli ili nad njim škrtari, čuvajući ga za sebe onoliko koliko hoće".

(Bilježi Nesai)[2]

---

[1] Muslim, br. 1163, "O postu", poglavlje "Vrijednost posta u mjesecu muharremu". Ebu-Davud, br. 2429. "O postu"; hadis prenosi Ebu-Hurejre, r.a.

[2] Muslim, br.1154., "O postu", Nesai, 4/193.195., "O postu", Tirmizi, br. 733.734., Ebu-Davud, br. 2455., "O postu", poglavlje "O olakšici pri donošenju odluke pri postu"; Hadis prenosi Aiša, r. anha.

فقالت: إني كنت صائمة، فقال: الصائم المتطوع أميرُ نفسه، إن شاء صام، وإن شاء أفطر. [ذكره أحمد]

Jednom prilikom je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ummu Han'ie, pa se napio vode, a potom dodao njoj te se i ona napila, a potom rekla: "Allahov Poslaniče, ja sam postila", na šta je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Onaj ko posti dobrovoljni post, sâm odlučuje; ukoliko želi – može postiti, ukoliko ne želi – može prekinuti".

(Bilježi Ahmed)[1]

وسأله ﷺ رجل، فقال: قد اشتكيتُ عيني، أفأكتحل وأنا صائم؟ قال: نعم. [ذكره الترمذي]. وذكر الدارقطني أنه سُئل أفريضةٌ الوضوءُ من القيْء؟ فقال: لا، لو كان فريضة لوجدته في القرآن. وفي إسناد الحديثين مقال.

Neki čovjek je došao Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Bole me oči, pa mogu li koristiti surmu kad postim?" "Možeš", reče mu reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[2]

(Bilježi Tirmizi)

وسأله ﷺ عمر بن أبي سلمة، أيقبِّلُ الصائم؟ فقال له رسول الله ﷺ: سل هذه، لأمِّ سَلَمة، فأخبرته أن رسول الله ﷺ يفعل ذلك، قال: يا رسول الله، قد غفر الله لك ما تقدم من ذنبك وما تأخر، فقال له رسول الله ﷺ: إني لأتقاكم لله وأخشاكم له. [ذكره مسلم]. وعند الإمام أحمد أن رجلاً قبَّلَ امرأته وهو صائم في رمضان، فوجد من

[1] Tirmizi, br. 731-732, "O postu", Ebu-Davud, br. 2456., "O postu", Ahmed, "Musned", br. 26353., Hakim, br. 1600 i 7; Hadis prenosi Ummu Hana, r.a.

[2] Tirmizi, br. 726, poglavlje "O postu", poglavlje "O postačevom korišćenju surme". I kaže: Sened ovog hadisa nije čvrst niti je šta na ovu temu pouzdano došlo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a i Ebu-Atike je smatran slabim ravijom kaže Hafiz u "Et-Telhisu", 2/191. Ebu-Davud, od Enesa, r.a., a sened mu nije loš. U poglavlju "Od Burejde ropkinje Aišine, r.a., Taberani, "El-Evsat". I od Ibn-Abbasa, poglavlje "O ograncima imana". Kod Bejhekija sa dobrim senedom.

ذلك وَجْداً شديداً، فأرسل امرأته فسألت أم سلمة عن ذلك، فأخبرتها أن رسول الله ﷺ كان يفعله، فأخبرت زوجها، فزاده ذلك شراً، وقال: لسنا مثل رسول الله ﷺ، إن الله يحل لرسوله ما شاء، ثم رجعت امرأته إلى أم سلمة، فوجدت رسول الله، فقال رسول الله ﷺ: ما هذه المرأة، فأخبرته أم سلمة، فقال: ألا أخبرتها أني أفعل ذلك؟ قالت: قد أخبرتها، فذهبت إلى زوجها فزاده ذلك شراً، وقال: لسنا مثل رسول الله ﷺ إن الله يحل لرسوله ما شاء، فغضب رسول الله ﷺ، وقال: والله إني لأتقاكم لله وأعلمكم بحدوده. [ذكره مالك وأحمد والشافعي رضي الله عنهم]. وذكر أحمد أن شاباً سأله فقال: أُقَبِّلُ وأنا صائم؟ قال: لا، وسأله شيخ: أقبل وأنا صائم؟ قال: نعم، ثم قال: إن الشيخ يملك نفسه.

Omer b. Ebu-Seleme upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Može li postač dok posti poljubiti" (suprugu; op. prev.), pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Upitaj o tome Ummu Selemu". Ona ga je obavijestila da Allahov Poslanik to čini. On će na to: "Allahov Poslaniče, Allah je tebi oprostio sve grijehe koje si učinio i koje ćeš učiniti". A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ja se, tako mi Allaha, više od vas bojim Allaha i najbolje poznajem Njegove granice".[1]

(Bilježi Muslim)

U predaji koju prenosi Ahmed, bilježi se da je neki čovjek poljubio svoju ženu za vrijeme posta u ramazanu i učinilo mu se da je učinio težak prijestup, pa posla svoju ženu da upita Allahovoga Poslanika smije li čovjek poljubiti svoju suprugu kad posti. Ummi Selema ju je obavijestila da Allahov Poslanik to ponekad čini. Pošto je o tome upoznala muža, on reče: "Mi nismo kao Allahov Poslanik. Allah Svome Poslaniku dozvoljava šta hoće". Zatim je njegova žena ponovo otišla do Ummi Seleme i tu nađe Allahovoga Poslanika, a on upita: "Šta je sa ovom ženom?" Ummu Seleme mu objasni. "Zar joj nisi rekla da to činim?" "Rekla sam joj, a ona je to prenijela svome mužu, ali mu je to samo povećalo muku, govoreći: 'Allah je dozvolio

[1] Muslim, br.1108, poglavlje "Da poljubac postača nije zabranjen"; Hadis prenosi Omer b. Ebu-Seleme, r.anhuma.

Svome Poslaniku šta je htio'". Allahov Poslanik se žestoko naljuti i reče: "Ja se, tako mi Allaha, više od vas bojim Allaha i najbolje poznajem Njegove granice". (Bilježe Malik, Ahmed i Šafija, r.a.)[1]

Ahmed spominje da je neki mladić upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Smijem li poljubiti dok postim?" "Ne", reče mu. A stariji čovjek ga je upitao: "Smijem li poljubiti dok postim?" "Da", a potom reče: "Stariji čovjek može vladati sobom".[2]

وسأله ﷺ رجل فقال: يا رسول الله أكلتُ وشربت ناسياً وأنا صائم، فقال: أطعمك الله وسقاك. [ذكره أبو داود]. وعند الدارقطني فيه بإسناد صحيح: أتمَّ صومك، فإن الله أطعمك وسقاك، ولا قضاء عليك، وكان أول يوم من رمضان.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Božiji Poslaniče, jeo sam i pio sam iz zaborava, a postio sam". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaza: "Allah te nahranio i napojio".

(Bilježi Ebu-Davud)[3]

I Darekutni o tome prenosi sa sahih-senedom: "Dovrši svoj post, to te je Allah nahranio i napojio, i nisi dužan taj dan napostiti", a to je bio prvi dan ramazana.[4]

وسئل ﷺ عن الخيط الأبيض والخيط الأسود، فقال: هو بَياضُ النهار وسوادُ الليل. [ذكره النسائي].

---

[1] Malik, "Muvet'a", 1/291. 292 Murselen - prekinuto - Tabi'a prenosi od Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, a ne Sahabija: "O postu", poglavlje "Olakšica za postača koji poljubi svoju ženu". Ahmed i Abdurrezzak su ga spojili sa sahih-senedom, preko At'a od jednog Ensarije. O tome svjedoči Muslimova predaja koja je ranije spomenuta.

[2] Malik, "Muvet'a", 1/293. "O postu", poglavlje "O poljupcu postača"; sened hadisa je sahih, a prenosi ga Abdullah b. Abbas, r.a.

[3] Ebu-Davud, br. 2398. "O postu"; Hadis prenosi Ebu-Hurejre, r.a.

[4] Darekutni, 2/180, a većina hadisa je spomenuta u "Sahihu".

Upitan o bijeloj i crnoj niti (zore), Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "To je bjelina dana i crnilo noći".[1]

(Bilježi Nesai)

ونهاهم عن الوصال وواصَلَ، فسألوه عن ذلك، فقال: إني لست كهيئتكم، إني يطعمني ربي ويسقيني. [متفق عليه].

Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se danonoćno posti bez prekida, pa su ga upitali zašto on to čini, a on im odgovori: "Ja nisam kao vi. Zaista me moj Gospodar hrani i poji".[2]

(Muttefekun alejhi)

وسأله ﷺ رجل فقال: يا رسول الله تدركني الصلاة وأنا جُنب فأصوم، فقال رسول الله ﷺ: وأنا تدركني الصلاة وأنا جنب فأصوم، فقال: لست مثلنا يا رسول الله، قد غفر الله لك ما تقدم من ذنبك وما تأخر؛ فقال: والله إني لأرجو أن أكون أخشاكم لله، وأعلمكم بما أتقي. [ذكره مسلم].

Neki čovjek je upitao: "Allahov Poslaniče, dogodi se da nastupi namaz (sabahski namaz), a ja budem džunup; hoću li zapostiti?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori mu: "Mene, također, zatekne namaz dok sam džunup, pa zapostim". Čovjek reče: "Ti nisi kao mi, "Allahov Poslaniče. Tebi je Allah oprostio sve grijehe". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Tako mi Allaha, uistinu sam ja najbogobojazniji i najpokorniji Allahu među vama".[3]

(Bilježi Muslim)

---

[1] Buhari, 3/113. "O postu", poglavlje "O kur'anskom ajetu: "Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore". (El-Bekare-187.) Muslim, br.1090, poglavlje "O postu", Tirmizi, br.2973. Ebu-Davud, br. 2349. Nesai, 4/148, poglavlje "O postu"; hadis prenosi Udejj b. Hatima Et-Ta'iji, r.a.

[2] Buhari, 4/177, poglavlje "O postu", Muslim, br. 1105. "O postu", poglavlje "O zabrani danonoćnog pošćenja"; Hadis prenosi Aiša, r.a.

[3] Muslim, br. 1110. "O postu", poglavlje "O ispravnosti posta onog ko osvane džunup"; Hadis prenosi Aiša, r.a.

وسئل ﷺ عن الصوم في السفر، فقال: إن شئت صمت وإن شئت أفطرت.

Upitan o postu na putovanju, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ako želiš – posti, a ako želiš – prekini post".[1]

وسأله ﷺ حمزةُ بن عمرو فقال: إني أجد فيَّ قوة على الصيام في السفر، فهل عليّ جناح؟ فقال: هي رخصة الله، فمن أخذ بها فحسن، ومن أحب أن يصوم فلا جناح عليه. [ذكرهما مسلم].

Hamza b. Amr el-Eslemi je rekao: "Allahov Poslaniče, osjećam da mogu postiti na putovanju, pa je li mi to grijeh?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio mu je: "To je olakšica od Allaha, pa ko je prihvati – lijepo je postupio, a ko želi postiti – nije mu to grijeh".

(Bilježi Muslim)[2]

وسئل ﷺ عن تقطيع قضاء رمضان، فقال: ذلك إليك، أرأيت لو كان على أحدكم دَيْنٌ قضى الدرهم والدرهمين، ألم يكن ذلك قضاء؟ فالله أحق أن يعفو ويغفر. [ذكره الدارقطني، وإسناده حسن].

Upitan o isprekidanom napaštanju mjeseca ramazana, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: "Post pripada tebi. Zamisli da neko od nas bude dužan, pa vraća to po jedan ili dva dirhema. Pa, zar to nije izmirivanje duga", a Allah prašta i milostiv je.[3]

(Bilježi Darekutni, sa dobrim senedom)

---

[1] Buhari, br.184, Muslim, br. 1121, 103; Hadis prenosi Aiša, r.a.

[5] Muslim, br. 1121.107, Nesai, 4/185; Hadis prenosi Hamza b. Amr el-Eslemi, r. anhuma.

[3] Darekutni, 2/194., sa dobrim senedom.

وسألته ﷺ امرأة فقالت: إن أمي ماتت وعليها صوم ونذر، أفأصوم عنها؟ فقال: أرأيت لو كان على أمك دَيْن فقضيته، أكان يؤدِّي ذلك عنها؟ فقالت: نعم، قال: فصومي عن أمك. [متفق عليه]. وعن أبي داود أن امرأة ركبت البحر، فنذرت إن الله عز وجل نجاها أن تصوم شهراً، فنجاها الله، فلم تصم حتى ماتت، فجاءت ابنتها أو أختها إلى رسول الله ﷺ فأمرها أن تصوم عنها.

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, moja majka je umrla, a ostala je dužna post i zavjet, pa mogu li to za nju napostiti?", a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče joj: "Šta misliš da je tvoja majka ostavila kakav dug, pa ga ti vratila; bi li dug bio vraćen?" "Da", reče ona, a on će na to: "Naposti za svoju majku". (Muttefekun alejhi)[1] U Ebu-Davudovoj predaji se spominje da je neka žena zaplovila morem, pa se zavjetovala da će, ako je Uzvišeni Allah izbavi, postiti mjesec dana. Allah ju je spasio i ona je nakon toga umrla, a nije ispunila svoj zavjet. Njena kćerka ili sestra je došla Allahovome Poslaniku i on joj je naredio da posti umjesto nje."[2]

وسأله ﷺ رجل فقال: هلكت، وقعت على امرأتي وأنا صائم، فقال رسول الله ﷺ هل تجد رقبة تعتقها؟ قال: لا، قال: فهل تستطيع أن تصوم شهرين متتابعين؟ قال: لا، قال: هل تجد إطعام ستين مسكيناً؟ قال: لا، قال: اجلس، فبينا نحن على ذلك إذ أتي النبي ﷺ بفَرَق فيه تمر - والفرق: المكتل الضخم - فقال: أين السائل؟ قال: أنا، قال: فخُذْ هذا فتصدَّق به، فقال الرجل: أعلى أفقَرَ مني يا رسول الله؟ فوالله ما بين لابتَيْها - يريد الحرَّتين - أهلُ بيت أفقر من أهل بيتي، فضحك النبي ﷺ حتى بَدَتْ أنيابه، ثم قال: أطعمه أهلك. [متفق عليه].

Neki čovjek je došao Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Propao sam, "Allahov Poslaniče. Imao sam odnos sa svojom ženom u ramazanu. Poslanik, sallallahu alejhi

[1] Buhari, 4/169, "O postu", poglavlje "O postu za umrlog". Muslim, 1148. "O postu", poglavlje "Napaštanje posta za umrlog".

[2] Ebu-Davud, br. 3307, 3308. "O zakletvama i zavjetovanju", poglavlje "Napaštanje zavjetnog posta za umrlog", Tirmizi, br. 716. "O postu", poglavlje "O napaštanju za umrlog"; Hadis prenosi Ibn-Abbas, r.a.

ve sellem, upita ga: "Imaš li čime osloboditi roba?" "Nemam", odgovori taj čovjek. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je upitao: "Možeš li neprekidno postiti dva mjeseca?" Odgovorio je: "Ne mogu". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: "Imaš li hrane da nahraniš šezdeset siromaha?" Odgovorio je: "Nemam". "Sjedi", reče mu Božiji Poslanik. I, dok smo mi tako sjedili, vrati se noseći ferek,[1] pa reče: "Gdje je onaj što je upitao?" Evo me." "Uzmi ovo i podijeli kao sadaku." Zatim reče taj čovjek: "Allahov Poslaniče, zar ima siromašnijih od nas? Između dva crna kamenjara nema porodice kojoj su potrebnije ove hurme od moje". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao se toliko da su mu se ukazali očnjaci, a zatim je rekao: "Idi i njima nahrani svoju porodicu![2]

(Muttefekun alejhi)

وسئل ﷺ : يا رسول الله لم نَرَكَ تصوم في شهر من الشهور ما تصوم في شعبان؟ فقال: ذاك شهر يغفُل الناس عنه بين رجب ورمضان، وهو شهر ترْفع فيه الأعمال إلى رب العالمين، فأحب أن يرفع عملي وأنا صائم. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, nismo primjetili da i u jednom mjesecu postiš kao u ša'banu?" Odgovorio mu je: "To je mjesec koji su ljudi zanemarili iako je između redžepa i ramazana. To je mjesec u kome se dižu djela Gospodaru svjetova, a ja najviše volim da se moja djela uzdižu, dok sam postač".[3]

(Bilježi Ahmed)

---

[1] Velika zdjela za mjerenje zapremine tri sa'a, op.prev.

[2] Buhari, 4/141, 149, "O postu", poglavlje "Otkup za onog ko bude imao odnos sa svojom ženom u ramazanu". Muslim, br.1111. "O postu", Ebu-Davud, br. 2390. 2391. 2392. 2393.. "O postu", poglavlje "O iskupu za onog koji imadne odnos sa svojom ženom u ramazanu". Tirmizi, br. 724. "O postu", poglavlje "O iskupu za mršenje u ramazanu"; Hadis prenosi Ebu-Hurejre, r.a.

[3] Ahmed, "Musned", 5/201, Nesai, 4/201, "O postu", poglavlje: "O Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, postu"; Sened hadisa je hasen.

وسئل ﷺ عن صوم يوم الاثنين، فقال: ذاك يوم ولدت فيه، وفيه أنزل عليّ القرآن. [ذكره مسلم].

Upitan o postu ponedjeljkom, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "To je dan u kome sam se rodio i u njemu mi je počelo objavljivanje Kur'ana".[1]

(Bilježi Muslim)

وسأله ﷺ أسامة فقال: يا رسول الله إنك تصوم لا تكاد تفطر، وتفطر حتى لا تكاد تصوم، إلا يومين إن دخلا في صيامك وإلا صمتهما. قال: أي يومين؟ قال: يوم الاثنين ويوم الخميس، قال: ذانك يومان تعرض فيهما الأعمال على رب العالمين، فأحب أن يعرض عملي وأنا صائم. [ذكره أحمد].

Usama, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, ti postiš toliko da izgleda kao da nikada ne prekidaš post, a kada prekineš post – izgleda kao da nikad nećeš postiti, osim kad nastupe dva dana u kojima ti postiš". "Koja dva dana?" "Ponedjeljak i četvrtak." "U ta dva dana se sva ljudska djela izlažu pred Allahom, dž.š., pa volim postiti dok se moja djela izlažu."[2]

(Bilježi Ahmed)

وسئل ﷺ فقيل: يا رسول الله إنك تصوم الاثنين والخميس، فقال: إن يوم الاثنين والخميس يغفر الله فيهما لكل مسلم إلا مهتجرين، يقول: حتى يصطلحا. [ذكره ابن ماجه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zašto posti ponedjeljkom i četvrtkom. Odgovorio je: "Ponedjeljkom i četvrtkom Allah, dž.š., oprašta svakom muslimanu, osim dvojici koji su međusobno zavađeni, sve dok se ne izmire".[3]

(Ibn-Madže)

---

[1] Muslim, br. 1162, "O postu", Ebu-Davud, br. 2425, Nesai, 4/207, "O postu"; Hadis prenosi Ebu-Katade, r.a.

[2] Ahmed, br. 21246. 5/201; Hadis prenosi Usama b. Zejd. Sened hadisa je hasen.

[3] Ibn-Madže, br.1740, poglavlje "O postu ponedjeljkom i četvrtkom"; Sened hadisa je hasen, a jedan njegov dio nalazi se u Muslimovoj zbirci.

وسئل ﷺ : يا رسول الله كيف بمن يصوم الدهر؟ قال: لا صام ولا أفطر، أو قال: لم يصم ولم يفطر. قال: كيف بمن يصوم يومين ويفطر يوماً؟ قال: ويطيق ذلك أحد؟ قال: كيف بمن يصوم يوماً ويفطر يوماً؟ قال: ذاك صوم داود عليه السلام. قال: كيف بمن يصوم يوماً ويفطر يومين؟ قال: وددت أني طوقت ذلك، ثم قال رسول الله ﷺ : ثلاث من كل شهر، ورمضان إلى رمضان، هذا صيام الدهر كله، صيام يوم عرفة أحتسبُ على الله أن يكفّر السنة التي قبله والسنة التي بعده، وصيام يوم عاشوراء أحتسبُ على الله أن يكفّر السنة التي بعده. [ذكره مسلم].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta misliš o onome koji svaki dan neprestano posti. On reče: "Taj niti je postio, niti je iftario" (ili: taj niti posti, niti iftari). "A šta veliš za onoga koji posti dva dana, a iftari se jedan dan?" On reče: "Zar ima neko ko to može podnijeti?" "A šta je sa onim ko posti jedan dan, a drugi iftari?" "To je post Davuda, a.s." "A šta je s onim ko posti jedan dan, a iftari se dva dana?" Reče: "Volio bi da to mogu podnijeti". Zatim je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Tri dana u svakom mjesecu, i od ramazana do ramazana, to predstavlja neprekidni post (kao da čovjek posti čitav život). A postom na Dan Arefata, nadam se da će Allah oprostiti grijehe za godinu koja je iza njega i za godinu koja je ispred njega. A postom na Dan Ašure, nadam se da će Allah oprostiti (grijehe onome ko posti) za godinu dana koja je ispred njega".[1]

(Bilježi Muslim)

وسأله ﷺ رجل: أصوم يوم الجمعة ولا أكلم أحداً؟ فقال: لا تصمْ يوم الجمعة إلا في أيام هو أحدها أو في شهر، وأما أن لا تكلم أحداً فلَعمْري أن تكلم بمعروف أو تنهى عن منكر خير من أن تسكت. [ذكره أحمد].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Mogu li postiti petkom i da ni sa kim ne govorim?" "Nemoj postiti petkom, osim ako to ne bude jedan od više dana

[1] Muslim, br. 1162, "O postu", poglavlje "O pohvaljenosti posta tri dana u svakom mjesecu"; Hadis prenosi Ebu-Katade, r.a.

(npr., petak spojiti sa subotom; op. prev.) ili jedan dan od mjeseca koji se čitav posti. A što se tiče toga da ni sa kim ne govoriš, tako mi Allaha, pozivanje na dobro i odvraćanje od zla ti je bolje od šutnje."[1]

(Bilježi Ahmed)

وسأله ﷺ عمر رضي الله عنه فقال: إني نذرت في الجاهلية أن أعتكف يوماً في المسجد الحرام، فكيف ترى؟ فقال: اذهبْ فاعتكف يوماً.

Omer, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "U džahilijjetu sam se zavjetovao da ću jedan dan obaviti i'tikaf u Mesdžidu-l-Haramu. Šta kažeš o tome?" "Otiđi i obavi i'tikaf jedan dan", reče mu Poslanik.[2]

[1] Ahmed, "Musned", br. 21447, 5/225; Sened hadisa je hasen.

[2] Buhari, 4/237, "O i'tikafu", Muslim, br. 1656 (28), "O zavjetovanju i zakletvama", Tirmizi, br. 1539, "O zavjetovanju"; Hadis prenosi Omer b. Hattab, r.a.

POSLANIKOVE FETVE O LEJLETU-L-KADRU

وسأله ﷺ عبد الله بن أنيس: متى نلتمس هذه الليلة المباركة؟ فقال: التمسوها هذه الليلة، وذلك مساء ليلة ثلاث وعشرين.

Abdullah b. Unejs je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kad da iščekujemo ovu blagoslovljenu noć?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Iščekujte je ove noći". A to je bila dvadeset treća noć ramazana.[1]

وسألته ﷺ عائشة رضي الله عنها: إن وافقتها فيم أدعو؟ قال: قولي: اللَّهم إنك عفو تحب العفو فاعفُ عني. [حديث صحيح].

Aiša, r.a., upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ako potrefim tu noć, šta da molim?" Reci: "Allahu moj, Ti si Onaj Koji mnogo prašta, pa mi oprosti".[2]

(Hadis je sahih)

[1] Ebu-Davud, br. 1380. "O namazu", poglavlje "O Lejletu-l-kadru". Sened ovog hadisa je daif; Hadis prenosi Abdullah Ibn-Unejs, r.a.

[2] Tirmizi, br. 3508. "O dovama", poglavlje br. (89), i kaže: "Ovaj hadis je hasen-sahih. Ahmed, "Musned", br. 24969. Hakim, br. 1942, 142. A Zehebi kaže da je hadis sahih.

POSLANIKOVE FETVE O HADŽDŽU

وسألته ﷺ عائشة رضي الله عنها فقالت: نرى الجهاد أفضل الأعمال، أفلا نجاهد؟ قال: لكن أفضل الجهاد وأجمله حجٌّ مبرور. [ذكره البخاري]، وزاد أحمد: لكن هو جهاد.

Aiša, r.a., upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, vidimo da je džihad najvrednije djelo. Zašto i mi ne idemo u džihad?" On je odgovorio: "Najvredniji džihad vama ženama je hadždž-mebrur" (primljen hadždž).[1]

وسألته ﷺ امرأة: ما يعدلُ حجة معك؟ فقال: عمرة في رمضان. [ذكره أحمد، وأصله في الصحيح].

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta je ravno hadždžu koji je obavljen sa tobom?" Reče: "Umra u ramazanu".[2]

(Bilježi Ahmed)

وسألته ﷺ أم معقل فقالت: يا رسول الله إن عليَّ حجة وإن لأبي معقل بكْراً، فقال أبو معقل: صدقت قد جعلته في سبيل الله، فقال: أعطها فلتحجَّ عليه فإنه في سبيل الله، فأعطاها البكْر فقالت: يا رسول الله إني امرأة قد كبرت سني وسقمت، فهل من عمل يجزئ عني من حجتي؟ فقال: عمرة في رمضان تجزئ عن حجة. [ذكره أبو داود].

---

[1] Buhari, 3/302. "O hadždžu", poglavlje "Vrijednost primljenog hadždža" i poglavlje "Hadždž žene, i o džihadu". Nesai, 5/114. 115, poglavlje "O vrijednostima hadždža". Ahmed, 6/71; Hadis prenosi Aiša, r.a.

[2] Buhari, 4/67. "O hadždžu". Muslim, br. 1256. Ahmed, 3/352; Hadis prenosi Džabir r.a.

Ummu Ma'kal je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, dužna sam obaviti hadždž, a Ebu-Ma'kal ima mladog mužjaka deve", a on reče: "Istina je, ali ja sam ga dao da se koristi na Allahovom putu". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče Ebu-Ma'kalu: "Dadni joj ga da otputuje sa njim na hadždž, i to će ti biti na Allahovom putu". Nakon što je tako i postupio, reče ona: "Allahov Poslaniče, ja sam stara i bolesna; može li mi neko drugo djelo zamijeniti hadždž?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Umra uz ramazan vrijedi koliko i hadždž".[1]

(Bilježi Ebu-Davud)

وسأله ﷺ رجل فقال: إني أكري في هذا الوجه، وكان الناس يقولون: ليس لك حج، فسكت رسول الله فلم يجبه حتى نزلت هذه الآية: ﴿ليس عليكم جناح أن تبتغوا فضلاً من ربكم﴾ (البقرة: ١٩٨) فأرسل إليه رسول الله ﷺ وقرأها عليه، وقال: لك حج. [ذكره أبو داود].

Neki čovjek se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja na ovom putu iznajmljujem jahalice pod kiriju. Ljudi mi govore da zbog toga moj hadždž nije ispravan". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mu odgovorio dok mu nije došao Džibril, a.s., s ovim ajetom: "Ne pripisuje vam se u grijeh da od Gospodara svoga priželjkujete neko dobro" (El-Bekare, 198.). Poslanik je pozvao toga čovjeka i naveo mu spomenuti ajet, a zatim rekao: "Hadždž ti je ispravan".[2]

وسئل ﷺ: أي الحج أفضل؟ قال: العَجُّ والثَّجُّ فقيل: ما الحاج؟ قال: الشَّعث التَّفِل، قال: ما السبيل؟ قال: الزاد والراحلة. [ذكره الشافعي].

---

[1] Ebu-Davud, br. 1989. "O obredima", Tirmizi, br. 939., "O hadždžu", poglavlje "O umri u ramazanu"; Hadis je sahih, prenosi ga Ummu Mu'kal, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 1733. "O hadždžu"; Sened hadisa je jak. Ahmed, "Musned", br. 6435. i Taberi br. 3789; Hadis prenosi, Ebu-Umame Et-Temimi (Allah mu se smilovao).

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je hadždž najbolji, pa je rekao: "Krcat i bučan, ispunjen tellbijom i krvlju hadžijskih kurbana!" Zatim je upitan: "Ko je hadžija?" Odgovorio je: "Razbarušen i neugodnoga mirisa!" Neko je rekao: "A šta je to 'sebil' (šta se ubraja u mogućnost za odlazak na hadždž)?", pa mu je rekao: "Opskrba i jahalica".

(Bilježi Šafija)[1]

وسئل ﷺ عن العُمرة، أواجبة هي؟ فقال: لا، وأن تعتمر فهو أفضل، قال الترمذي: صحيح. وعند أحمد أن أعرابياً قال: يا رسول الله أخبرني عن العمرة أواجبة هي؟ فقال: لا، وأن تعتمروا خير لكم.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome je li umra obavezna, pa je rekao: "Nije obavezna, ali je dobro da je obavljate".

Tirmizi kaže, da je ovaj hadis sahih, a u predaji koju bilježi Ahmed navodi se da je neki beduin upitao: "Allahov Poslaniče, obavijesti me o umri; je li ona obavezna?", a on mu odgovori: "Nije, ali bolje je da je obavljate".[2]

---

[1] Šafija, br. 744. Tirmizi, br. 3001. "Tefsiru", poglavlje "U suri Ali-Imran, ajet-96:97". Ibn-Madže, br. 2896. "O obredima". Begavi, "Šerhu-l-Sunne". U njegovom senedu nalazi se Ibrahim b. Jezid el-Hevzijj el-Mekki a on je metruk-napušten ili ostavljen, kao što to isto tvrdi i Hafiz u: "Et-Takribu". Tirmizi kaže: "Ovaj hadis nam nije poznat, osim hadisa kojeg prenosi Ibrahim Ibn-Jezid el-Hevzijj el-Mekki, a već ranije neki učenjaci o Ibrahimu imali neke zamjerke na njegovo pamćenje". A ja kažem (valorizator): "Međutim, hadis ima neke argumente koji ga podižu na stepen hasen-hadisa, od kojih je onaj što ga spominju Trimizi, Ibn-Madže, Hakim i Bejheki, a to je hadis Ebu-Bekra, r.a., a kojeg Tirmizi smatra da je garib-čudan. "Telhisu-l-Habir", od Hafiza Ibn-Hadžera, 2/239.240. A hadis prenosi Abdullah b. Omera r.anhuma.

[2] Tirmizi, br.931. "O hadždžu". Ahmed, "Musned", 3/216. Bejheki, "Sunen", 4/349. U senedu ovog hadisa nalazi se Hadždžadž Ibn-Erta'ta El-Kufi koji je slab. Tirmizi kaže: hadis je hasen, čak u nekim štampanim primjercima navodi se da je hasen-sahih. A u njegovoj provjeri, mnogi su osmotrili Hadždžadža, i većina se složila oko njegove slabosti, i usaglasila, da je on bio sklon i tedlisu - (obmanama). Imam Nevevi kaže: Ne treba se povoditi niti zanositi Tirmizijevim riječima u provjeravanju njegove vjerodostojnosti, dok se ujedno i Hafiz složio o njegovoj slabosti. Bejheki kaže: Sačuvano je od Džabira da je mevkuf, gajri merfu'u, i prenešeno je od Džabira merfu'an suprotno tome, misleći na hadis Ibn-Luhj'a, od At'a, od Džabira merfuan, "Hadž i umra su farz". Hafiz u "El-Fethu", kaže: "Ovaj hadis je provjerio Ibn-Adijj, a Ibn Luhj'a je daif. Također, kaže u "Telhisu": Općepoznat je od Džabira hadis Hadždžadža Ibn-Ert'a, a suprostavio mu se hadis Ibn-Luhje'a, dok su oba ocijenjena kao daifi, a ispravnije je od Džabira.

وسأله ﷺ رجل فقال: إن أبي أدركه الإسلام وهو شيخ كبير لا يستطيع ركوب الرَّحل، والحج مكتوب علينا، أفأحج عنه؟ قال: أنت أكبر ولده؟ قال: نعم، قال: أرأيت لو كان على أبيك دَيْن فقضيته عنه، كان ذلك يجزئ عنه؟ قال: نعم. قال: فحج عنه. [ذكره أحمد].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Moj otac je primio islam u poodmaklim godinama i nije u stanju podnijeti putovanje, a hadždž nam je propisan; hoću li umjesto njega obaviti hadždž?" "Jesi li ti njegov najstariji sin?", upita Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, "Jesam", reče mu. "A šta misliš o tome da je tvoj otac ostao dužan nekome, pa mu ti vratio taj dug, bi li se smatralo da je dug vraćen?" "Da, bio bi vraćen!" "Onda obavi hadždž umjesto njega."

(Bilježi Ahmed)[1]

وسأله ﷺ أبو ذر فقال: أبي شيخ كبير لا يستطيع الحجَّ ولا العمرة ولا الظعن، فقال له: حجَّ عن أبيك واعتمر. قال الدارقطني: رجال إسناده كلهم ثقات.

Ebu-Zerr, r.a., obratio se Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Moj otac je star i nije u stanju obaviti ni hadždž, ni umru, niti može putovati". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Obavi ti hadždž i umru za svoga oca".[2]

(Darekutni kaže da svi prenosioci pouzdani)

وسأله رجل فقال: إن أبي مات ولم يحجَّ، أفأحج عنه؟ فقال: أرأيت أن كان على أبيك دينٌ، أكنت قاضيه؟ قال: نعم، قال: فدينُ الله أحق. [ذكره أحمد].

---

[1] Nesai, 5/117, 118. "O hadždžu", Ahmed, "Musned", br.15693. U njegovom senedu nalazi se Jusuf Ibn ez-Zubejr el-Mekki, za kojeg samo Ibn-Hibban tvrdi da je povjerljiv ravija. Sa druge strane, hadis ima svoje dokaze koji ga uzdižu na stepen hasena-dobar; Hadis prenosi Abdullah b. Zubejr, r.a..

[2] Darekutni, 2/283. Tirmizi, br. 930. "O hadždžu" Ebu-Davud, br. 1810. Nesai, 5/117. "O hadždžu". Sened hadisa je je sahih-vjerodostojan. Tirmizi kaže: Ovaj hadis je hasen-sahih, po rivajetu Ebu-Ruzejna el-Ukajlija a njegovo ime je Lekit b. Amir.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Moj otac je umro, a nije obavio hadždž; mogu li ga obaviti umjesto njega?" A on reče: "Šta misliš o tome da je tvoj otac ostao nekome dužan; bi li ti izmirio taj dug za njega?" "Da." "Allahov dug je preči", reče mu Poslanik.

(Bilježi Ahmed)[1]

وسألته ﷺ امرأة فقالت: إن أمي ماتت ولم تحج، أفأحج عنها؟ قال: نعم، حُجّي عنها. [حديث صحيح].

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Moja majka je umrla a nije obavila hadždž, pa mogu li ja za nju obaviti hadždž?" "Možeš, obavi za nju", reče joj Poslanik".[2]

(Hadis je sahih)

وعند الدارقطني أن رجلاً سأله قال: هلك أبي ولم يحجّ، قال: أرأيت لو كان على أبيك دين فقضيته أيقبل منك؟ قال: نعم، قال: فاحْجُجْ عنه.

Darekutni navodi da je neki čovjek rekao Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Otac mi je umro, a nije obavio hadždž". Reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta misliš o tome da je tvoj otac imao dug, pa si ga ti odužio; bi li bio primljen od tebe?" "Da", reče. "Onda obavi hadždž za njega."[3]

Ovo upućuje da su pitanja i odgovori bili bili u kontekstu ispravnosti i dozvoljenosti, a ne obaveznosti obavljanja ove svete dužnosti, a Allah, dž.š., najbolje zna.

[1] Ahmed, "Musned", br.1815; Sened hadisa je hasen.

[2] Tirmizi, br. 929. "O hadždžu". Muslim, u nešto dužoj verziji, br. 1149. "O postu", poglavlje "O napaštanju za umrlog". Ebu-Davud, br. 2877. "O oporukama"; Hadis prenosi Burejda, r.a.

[3] Darekutni, 2/260, br.113; Hadis prenosi Enes, r.a.

وأفتى ﷺ رجلاً سمعه يقول: لبَّيكَ عن شُبرُمَةَ، قريب له، فقال: أحَجَجْتَ عن نفسك؟ قال: لا، قال: حُجَّ عن نفسك، ثم حج عن شُبرمة. [ذكره الشافعي وأحمد رحمهما الله تعالى].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je čovjeka kako nijjeti hadždž za svog rođaka po imenu Šubrume. Upitao ga je: "Jesi li već obavio hadždž za sebe?" "Ne", odgovorio je čovjek. "Prvo obavi hadždž za sebe, pa onda za Šubrumu", reče mu Poslanik.[1]

وسألته امرأة عن صبي رفعته إليه فقالت: ألهذا حج؟ قال: نعم، ولك أجره. [ذكره مسلم].

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za dječaka kojeg je podigla prema njemu: "Allahov Poslaniče, hoće li ono obaviti hadždž?" "Hoće, a tebi pripada nagrada", reče joj on.[2]

(Bilježi Muslim)

وسأله رجل فقال: إن أختي نَذَرَت أن تحج، وإنها ماتت، فقال النبي ﷺ: لو كان عليها دَين أكُنت قاضيه؟ قال: نعم، قال: فاقض الله فهو أحق بالقضاء. [متفق عليه].

Neki čovjek se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Moja sestra se zavjetovala da će obaviti hadždž, a zatim je umrla". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Šta misliš da je tvoja sestra nekome nešto ostala dužna, bi li se ti za nju odužio?" "Bih", reče on. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaza: "Oduži se i Allahu, On je najpreči da Mu se oduži dug".[3]

(Muttefekun alejhi)

---

1 Ahmed, "Musned" 1/389, br. 1000; Hadis je mevkuf, od Ibn-Abbasa, r.a., Ebu-Davud, br. 1811. "O hadždžu", poglavlje "O obavljanju hadždža-bedela, za drugog". Ibn-Madže, br. 2903. "O obredima" Ibn-Hibban, "Sahih", br. 962. Mevarid, hadis prenosi Ibn-Abbas. Bejheki kaže, sened ovog hadisa je sahih, u ovom poglavlje ne postoji vjerodostojniji hadis od njega.

2 Muslim, br. 1336. Šafija, 1/28. br.741. Malik, 1/42. Tirmizi, br. 942. "O hadždžu", poglavlje "O hadždžu djeteta". Ibn-Madže, br. 2910 .

3 Buhari, 11/507. "O zavjetovanju i zakletvama". Nesai, 5/116. "O hadždžu" Hadis prenosi Abdullah b. Abbas, r. anhuma.

وسئل: ما يلبس المحرم في إحرامه؟ فقال: لا يلبس القَميصَ، ولا العمامة، ولا البرنُسَ، ولا السراويلَ، ولا ثوباً مَسَّهُ وَرْسٌ ولا زعفرَانٌ، ولا الخفين إلا أن لا يجد نعلين، فليقطعهما حتى يكونا أسفلَ من الكعبين. [متفق عليه].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta smije, a šta ne smije oblačiti hadžija u ihramima?" Rekao je: "Neće nositi kamise (duga košulja, galabija; op. prev.), niti turban, niti šalvare, niti ogrtače sa kapom, niti ikakvu odjeću koju je dotakao šafran, niti mestve, osim onoga ko nema papuče, ali neka ih odreže do ispod članaka".[1]

(Muttefekun alejhi)

وسأله ﷺ رجل عليه جُبَّة وهو متضمِّخ بالخَلوق، فقال: أحرمْتُ بعمرة وأنا كما ترى، فقال: انزع عنك الجبة، واغسل عنك الصفرة. [متفق عليه] وفي بعض طرقه: واصنع في عمرتك ما تصنع في حجتك.

Neki čovjek se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a na sebi je imao džubbe namirisano šafranom: "Nanijetio sam umru i obukao ihram, ovakav kakvog me vidiš". Reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Skini džubbe i operi sa sebe tragove žutila od mirisa". (Muttefekun alejhi)

U nekim verzijama se navodi: "Radi na umri sve što bi radio na hadždžu".[2]

---

[1] Buhari, 3/318. 319. 320. 321. "O hadždžu", Muslim, br. 1177. "O hadždžu". "Muvet'a" , 1/324. 325. 328. "O hadždžu", pogl.: "O odjeći koja je zabranjena muhrimu". Tirmizi, br. 833. "O hadždžu". Ebu-Davud br. 1823., 1824., 1825., 1826. Nesai, 5/129., "O hadždžu"; Hadis prenosi Abdullah b. Obmer, r.a.

[2] Buhari, 3/498. "O umri", Muslim, br. 1180. "O hadždžu". "Muvet'a", 1/328.329. Tirmizi, br. 835. 836. "O hadždžu". Ebu-Davud, br. 1819. 1820. Nesai, 5/142/143. "O hadždžu". Ahmed, "Musned", 4/224, iz predaje koju prenosi Ja'la b. Ummijje. Kaže Nevevi, o hadisu: "Pri obavljanju umre, zabranjuje se sve što je zabranjeno pri obavljanju hadždža, i tu se spominje da onaj ko dotakne miris bilo da se to desi iz zaborava ili neznanja, dužan je to odmah ukloniti, i za to ga ne slijedi kefaret-otkup. Ovo je stav Šafijskog mezheba, a stime se slažu i At'a, Sufjan es-Sevri, Ishak i Ebu-Davud. Dok Malik, Ebu-Hanife, El-Muzni, i Ahmed, kažu prema dvjema najvjerodostojnijim predajama: da je dužan dati fidju-otkup. Međutim, najispravnije mišljenje je Malikovo, a to jest, da je obavezno dati fidju-otkup, onom ko se namiriše iz zaborava ili iz neznanja, pa to na sebi nosi dugo. A Allah najbolje zna.

وسأله ﷺ أبو قتادة عن الصيد الذي صاده وهو حلال، فأكل أصحابه منه وهم مُحْرِمون، فقال: هل معكم منه شيء؟ فناوله العَضُدَ فأكلها وهو محرم. [متفق عليه].

Ebu-Katade, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ulovu koji je ulovio prije oblačenja ihrama, a čije su meso jeli i drugi ashabi koji su već obukli ihrame. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ih je: “Je li vam ostalo mesa?” Dao mu je mišić od buta, pa je pojeo iako je bio u ihramu.[1]

(Muttefekun alejhi)

وسئل ﷺ عما يقتل المحرم، فقال: الحية، والعقرب، والفُوَيْسِقة والكلب العقور، والسَّبُع العادي. زاد أحمد: ويرمي بالغراب ولا يقتل.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koje životinje je hadžiji dozvoljeno ubiti. Rekao je: “Zmiju, škorpiona, miša, psa koji ujeda i druge zvijeri”. U Ahmedovoj predaji se bilježi: “Gađati vrane, ali ih ne ubijati”.[2]

وسألته ﷺ ضُباعة بنت الزبير فقالت: إني أريد الحج وأنا شاكية، فقال النبي ﷺ: حُجِّي واشترطي أن مَحِلِّي حيث حبستني. [ذكره مسلم].

Duba’a bin-Zubejr se obratila Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Želim obaviti hadždž, a bolesna sam”. “Kreni ti na hadždž i uvjetuj (pri nijjetu): ‘Oslobodit ću se ihrama tamo gdje me Ti zaustaviš’ (bolešću, umorom)”.[3]

(Bilježi Muslim)

[1] Buhari, 4/22. “O hadždžu”. Muslim, br. 1196. “O hadždžu”. “Muvet’a”, 1/350. “O hadždžu”. Tirmizi, br. 847. “O hadždžu”. Ebu-Davud, br. 1852. “O obredima”. Nesai, 5/182. “O hadždžu”. Ibn-Madže, br. 3093. “O obredima”; Hadis prenosi Ebu-Katade, r.a.

[2] Ahmed, br. 10607. (3/3); Hadis prenosi Ebu-Se’id El-Hudri, r.a., a hadis je sahih.

[3] Buhari, 4/114. “O braku”. Muslim, br. 1207. “O hadždžu”. Nesai, 5/168. “O hadždžu”; Hadis prenosi Aiša, r.a.

واستفتته أم سلمة في الحج وقالت: إني أشتكي، فقال: طوفي من وراء الناس وأنت راكبة.

Ummu Seleme je upitala Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o svom hadžu: "Bolesna sam, Poslaniče". "Obavi tavaf jašući iza ljudi", odgovorio joj Poslanik.[1]

وسألته ﷺ عائشة، فقالت: يا رسول الله ألا أدخل البيت؟ فقال: ادخلي الحِجْرَ فإنه من البيت.

Aiša, r.a., upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, zar neću ući u Ka'bu?", a on joj reče: "Uđi u hidžr[2]; on je sastavni dio Ka'be".[3]

واستفتاه ﷺ عُرْوة بن مُضرِّس فقال: يا رسول الله جئت من جَبَلَيْ طيء، أذْلَلْتُ مطيتي، وأتعبت نفسي، والله ما تركت من جبل إلا وقفت عليه، هل لي من حج؟ فقال رسول الله: مَنْ أدرك معنا هذه الصلاة -يعني صلاة الفجر- وأتى عرفات قبل ذلك ليلاً أو نهاراً، تمّ حجه وقضى تَفَثَه. [حديث صحيح].

Urve ibn-Mudarris je pitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, ja sam došao sa planine Tajj'a, zamorio sam jahalicu, a i iscrpljen sam. Tako mi Allaha, nisam prošao nijedno brdo a da se na njemu nisam zaustavio. Je li mi primljen hadždž?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ko sa nama bude prisustvovao sabah-namazu, i izađe na Arefat prije toga, smatra se da je obavio hadždž."[4]

(Hadis je sahih)

---

[1] Buhari, 3/392. "O hadždžu". Muslim, br. 1276. "O hadždžu". "Muvet'a", 1/371. "O hadždžu". Ebu-Davud, br. 1883. "O obredima". Nesai, 5/223. "O hadždžu". Ibn-Madže, br.2961. "O obredima"; hadis prenosi Ummu Selema, r.a.

[2] (Hidžr je polukružni zid na sjevernoj strani Kabe, kojeg neki nazivaju hidžrom Ismaila, a.s., op. prev.).

[3] Tirmizi, br. 876. "O hadždžu". Ebu-Davud, br. 2028. "O obredima". Nesai, 5/219, poglavlje "O obavljanju namaza u polukružnom dijelu Ka'be, zvanom Hidžr". Ovaj hadis je sahih.

[4] Tirmizi, br. 891. "O hadždžu", poglavlje "Ko sustigne imama na Muzdelifi stigao je obaviti hadždž". Ebu-Davud, br.1950. Nesai, 5/263. "O hadždžu". Ibn-Madže, br.3016. "O hadždžu". Darimi, "Sunen", 2/59. Ahmed, 4/261. 262; Hadis prenosi Amr b. Mudarris, a ovaj hadis je sahih.

واستفتاه ﷺ ناسٌ من أهل نجد فقالوا: يا رسول الله كيف الحج؟ فقال: الحج عرفة، فمن جاء قبل صلاة الفجر، ثمَّ حجُّه، ومَنْ تأخّر فلا إثم عليه، ثم أردف رجلاً خلفه ينادي بهن. [ذكره أحمد].

Neki ljudi iz Nedžda su došli Allahovome Poslaniku i upitali: "Allahov Poslaniče, šta je hadždž?", a on im je odgovorio: "Hadždž je Arefat. Ko stigne (otići na Arefat) prije zore – taj je stigao obaviti hadždž, a ko zakasni – nije mu grijeh". Zatim je postavio glasnika iza sebe koji je sa njim isto oglašavao.[1]

(Bilježi Ahmed)

وسأله ﷺ رجل فقال: لم أشعر فحلقت قبل أن أذبح، فقال: اذبح ولا حَرَجَ. وسأله ﷺ آخر فقال: لم أشعر فنحرت قبل أن أرمي، فقال: ارمِ ولا حرج. فما سئل النبي ﷺ عن شيء قدِّم ولا أخِّرَ إلا قال: افعلْ ولا حَرَج. [متفق عليه]، وعند أحمد: فما سئل يومئذ عن أمر مما ينسى المرء أو يجهل من تقديم بعض الأمور على بعض وأشباهها إلا قال: افعل ولا حرج. وفي لفظ: حلقت قبل أن أنحر، قال: اذبح ولا حَرَجَ. وسأله ﷺ آخر قال: حلقت ولم أرمِ، قال: ارمِ ولا حرج، وفي لفظ: أنه سئل عمن ذَبَح قبل أن يحلق أو حلق قبل أن يذبح قال: لا حرج. وقال: كان الناس يأتونه، فمن قائل: يا رسول الله سعيت قبل أن أطوف، وأخرت شيئاً وقدّمت شيئاً، فكان يقول: لا حرج إلا على رجل اقترض عرضَ مسلم، وهو ظالم، فذلك الذي حرج وهلك. [ذكره أبو داود]

Neki čovjek se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Zaboravio sam i obrijao glavu prije nego što sam zaklao kurban". "Zakolji kurban", reče mu, "bit će dovoljno". Potom je drugi upitao: "Zaboravio sam se i zaklao kurban prije nego što sam bacio kamenčiće", a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ne smeta, baci kamenčiće".

[1] Ahmed, 4/309. Tirmizi, br.889. "O hadždžu", poglavlje "Ko sustigne imama na muzdelifi stigao je obaviti hadždž". Ebu-Davud, br. 1949. "O obredima". Nesai, 5/264. "O hadždžu". Ibn-Madže, br. 3015. "O obredima". Darimi, "Sunen", 2/59. "O obredima"; Hadis prenosi Abdullah b. Omer, r. anhuma, a hadis je sahih.

I za šta god bi Allahov Poslanik bio upitan, bilo da je to neko učinio prije ili poslije, odgovorio bi: "Ne smeta, učini to".

(Muttefekun alejhi)

U predaji koju bilježi Ahmed navedeno je: "O čemu god je toga dana bio upitan, bilo da čovjek nešto uradi iz zaborava ili iz neznanja ili zbog nepridržavanja redoslijeda i tome slično, odgovorio bi: "Ne smeta, učini to".

U drugoj predaji je zabilježeno: "Obrijao sam glavu prije klanja kurbana". "Ne smeta, zakolji sada", rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Neko drugi je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Obrijao sam glavu prije bacanja kamenčića", a on mu reče: "Ne smeta, sad baci". U trećoj verziji je navedeno da je upitan Allahov Poslanik: "Šta je sa onim koji zakolje kurban prije brijanja glave ili obrije glavu prije nego što zakolje", pa je rekao: "Ne smeta". Ljudi su mu dolazili govoreći: "Allahov Poslaniče, obavio sam s'aj prije tavafa ili sam nešto prije a nešto poslije uradio", pa bi na sve to odgovorio: "Ne smeta, osim čovjeka koji bespravno povrijedi čast brata muslimana; taj je zgriješio i propao".[1]

(Bilježi Ebu Davud)

وأفتى ﷺ كعب بن عُجْرَة أن يحلق رأسه وهو محرِم لأذى القمل : أن ينسك بشاة، أو يُطعم ستة مساكين، أو يصوم ثلاثة أيام .

Zbog vaški, koje je imao Ka'b ibn-Udžret, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je da obrije glavu dok je još bio u ihramu. Za to je trebao zaklati ovcu ili nahraniti šest siromaha ili da posti tri dana.[2]

---

[1] Buhari, 3/454. 455. "O hadždžu". Muslim, br. 1306. "O hadždžu". Ahmed, 2/159. "Muvet'a", 1/421. "O hadždžu". Tirmizi, br.916. "O hadždžu". Ebu-Davud, br. 2014. "O obredima". Ibn-Madže, br. 3051. "O obredima"; Hadis prenosi Abudllah b. Amr b. El-A'as, r.anhuma.

[2] Buhari, 4/138. "O hadždžu", poglavlje "O kur'anskom ajetu: "Fe men kane minkum meridan ev bihi ezen min re'sihi fefidjetu". Muslim, br. 1201. "O hadždžu". "Muvet'a", 1/117. "O hadždžu". Ebu-Davud, br. 1856. 1867. 1858. "O hadždžu". Tirmizi, br. 953. "O hadždžu". Nesai, 5/194.195. "O hadždžu". Ibn-Madže, 3079. "O hadždžu", poglavlje "O iskupu za onog koji se nalazi u neprilici"; Hadis prenosi Abdullah b. Mugfil, r.a.,

وأفتى ﷺ من أهدى بدنة أن يركبها . [متفق عليه] .

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odobrio je onome ko povede devu za kurban da je može uzjahati na putu.[1]

(Muttefekun alejhi)

وسأله عمر فقال : إني أهديت نجيباً ، فأعطيتُ بها ثلاثمائة دينار ، فأبيعها فأشتري بها بُدناً؟ فقال رسول الله ﷺ : لا ، انحرها إياها .

Omer, r.a., rekao je Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Dobio sam na dar malu devu (nedžib) i za nju mi je plaćano tri stotine dirhema. Mogu li je prodati i da za taj novac kupim devu?", a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Ne, već nju kao kurban zakolji".[2]

وسأله ﷺ أمير المؤمنين علي بن أبي طالب كرم الله وجهه : عن يوم الحج الأكبر؛ فقال : يوم النحر . [ذكره الترمذي] ، وعند أبي داود بإسناد صحيح أن رسول الله ﷺ : وقفَ يوم النحر بين الجَمرات في الحجة التي حَجَّ فيها ، فقال : أي يوم هذا؟ قالوا : يوم النحر ، فقال : هذا يوم الحج الأكبر ، وقد قال تعالى : ﴿وأذانٌ من الله ورسوله إلى الناس يوم الحجِّ الأكبر أن الله بريء من المشركين ورسولُه﴾ (التوبة : ١٥٣) وإنما أذَّنَ المؤذِّنُ بهذه البراءة يوم النحر ، وثبت في الصحيح عن أبي هريرة أنه قال : يوم الحج الأكبر يوم النحر .

Vođa pravovjernih Alija Ibn ebu-Talib je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o danu Velikog hadždža, pa mu je rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "To je prvi dan Kurban-bajrama". (Bilježi Tirmizi)[3]

1 Buhari, 3/430. "O hadždžu", poglavlje "O jahanju deva određenih za Kurban". Muslim, br. 1323. "O hadždžu". Tirmizi, br. 911. "O hadždžu". Nesai, 5/175. "O hadždžu"; Hadis prenosi Enes b. Malik, r.a.

2 Ebu-Davud, br. 1756. "O obredima hadždža", poglavlje "O zamjeni kurbana". U njegovom senedu, nalazi se Džehm Ibn el-Džarud kojeg niko sem Ibn-Hibbana ne smatra pouzdanim ravijom, dok ostali prenosioci su povjerljivi. El-Munziri, spominje u: "El-Muhteseri-s-Suneni Ebi Davud", Buhari kaže: Nije poznato da li je El-Džehm slušao od Salima".

3 Tirmizi, br. 3088. "Tefsir", poglavlje "O suri Et-Tevbe", i br. 957. "O hadždžu", poglavlje "O danu Velikog hadždža - Kurban bajrama"; Hadis prenosi Alija, r.a., u njegovom senedu, nalazi se El-Haris el-E'aver, a on je slab ravija, a li ga potvrđuju oni koji su iza njega.

U Ebu-Davudovoj predaji, sa vjerodostojnim senedom, zabilježeno je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zastao kod džemreta na Oprosnom hadždžu i upitao: "Koji je ovo dan?" Odgovoriše: "Ovo je prvi dan Kurban-bajrama", a on reče: "Ovo je dan Velikog hadždža".[1]

Uzvišeni Allah kaže: "I proglas od Allaha i Njegovog Poslanika. Ljudima na dan Velikog hadždža, Allah i Njegov Poslanik nemaju ništa s mnogobošcima" (Et-Tevbe, 153.). A zaista je glasnik oglasio ovo odricanje (od mušrika) na dan Velikog hadždža.[2]

U "Sahihu" je potvrđeno da se od Ebu-Hurejre, r.a., prenosi da je rekao: "Dan Velikog hadždža je prvi dan Kurban-bajrama".[3]

---

[1] Ebu Davud, br. 1945. Ibn Madže, br 3058. Et-Taberi, br. 16447. Bejheki, 5/139. Hadis je sahih, a prenosi ga Ibn Omer, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 1945. "O hadždžu", poglavlje "O velikom hadždžu". Sened hadisa je vjerodostojan. Buhari u svojoj zbirci sa komentarom. Ibn-Madže, br. 3058. Taberi, br. 16447. Bejheki, 5/139; Hadis prenosi Abdullah b. Omer r.anhuma; Hadis je sahih.

[3] Buhari, 8/403. "O namazu", poglavlje "O pokrivanju stidnih dijelova tijela u namazu". "O hadždžu", Muslim, br. 1347, Ebu-Davud, br.1946; Sened hadisa je sahih-vjerodostojan. Nesai, 5/234. Sa sahih senedom, "O hadždžu", poglavlje o riječima Uzvišenog: "Lijepo se obucite pri odlasku u mesdžid"; Hadis prenosi Ebu-Hurejre, r.a.

ODVAJANJE HADŽDŽA OD UMRE

وافتى ﷺ اصحابه بجواز فسخهم الحج إلى العمرة، ثم افتاهم باستحبابه، ثم أفتاهم بفعله حتماً، ولم ينسخه شيء بعده، وهو الذي نَدينُ الله به أن القول بوجوبه أقوى وأصح من القول بالمنع منه، وقد صح عنه صحة لاشك فيها أنه قال: مَنْ لم يكن أهدى فليهلَّ بعمرة، ومن كان أهدى فليهلَّ بحج مع عمرة.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je ashabima da odvoje hadždž od umre. Zatim je rekao da je pohvalno da to učine, da bi naposljetku rekao da je odvajanje hadždža od umre obavezno. Ovu fetvu ništa nije derogiralo. Ovime mi ispovjedamo vjeru jer je ovo mišljenje vjerodostojnije od mišljenja da je ona zabranjena. Potvrđeno je, u šta nema nikakve sumnje, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko nije sa sobom doveo kurban - neka glasno izgovori telbijju za umru, a ako je doveo kurban sa sobom - neka izgovori telbijju za hadždž sa umrom".[1]

Allahov Poslanik bi na hadždž poveo svoj kurban, pa bi skupa obavio hadždž i umru. Ovakva praksa se prenosi u više od dvadeset različitih predaja od najmanje šesnaest ashaba. Prakticirao je kiran-hadždž i naredio ga svima koji sa sobom povedu kurban. A onima koji sa sobom nisu vodili kurban, naređivao bi temettu' hadždž. Ovako je radio i govorio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

---

[1] Buhari, 1/341. "O hajzu", poglavlje "O početku pojave hajza", i poglavlje, o riječima Uzvišenog Allaha: "Hadždž je u određenim mjesecima". Muslim, br.1211. "O hadždžu", poglavlje "O dozvoljenosti obavljanja Ifrad-hadždža". "Muvet'a", 1/410. 411. 412. "O hadždžu". Ebu-Davud, br. 1778. 1779. 1780. "O obredima", poglavlje "O hadždžu Ifradu". Nesai, br. 1775. 1778. "O hadždžu".

Pozajmljena ovca

وسأله ﷺ رجل: أرأيت إن لم أجد إلا مَنيحة أنثى، أفأضحي بها؟ قال: لا، ولكن خذ من شعرك وأظفارك، وقُصّ شاربَك، وتحلق عانتك، وذلك تمام أضحيتك عند الله. [ذكره أبو داود].

Čovjek upita Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, može li zaklati kao kurban ovcu koja mu je posuđena da se posluži njenim mlijekom, pošto nema ništa drugo da prinese kao kurban. Resulullah mu reče: "Odreži od svoje kose i noktiju i potkreši brkove i obrij stidna mjesta. To će ti biti dovoljno kao kurban kod Allaha".[1]

(Bilježi Ebu Davud)

Zabranjeno je kao kurban zaklati ovcu pozajmljenu radi mlijeka zato što je jedan od uvjeta ispravnosti kurbana da musliman koji kolje bude vlasnik svoga kurbana. Ako ju je dobio na posudbu na određeno vrijeme, dužan ju je vratiti i nije mu dozvoljeno kao kurban je zaklati.

O kurbanima

وأمر رسول الله ﷺ سبعة من أصحابه كانوا معه فأخرج كلُّ واحد منهم درهماً فاشتروا أضحية، فقالوا: يا رسول الله لقد أغلينا بها. فقال النبي ﷺ: إن أفضل الضحايا أغلاها وأسمنها، فأمر رسول الله ﷺ فأخذ رَجُل برجْل، ورجل برجل، ورَجُل بيد، ورَجل بيد، ورجل بقرن، ورجل بقرن، وذبحها السابع، وكبّروا عليها جميعاً. [ذكره أحمد]، نزل هؤلاء النفر منزلة أهل البيت الواحد في إجزاء الشاة عنهم، لأنهم كانوا رُفقة واحدة.

Naredi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sedmerici svojih ashaba da plate svaki po dirhem i kupe kurban. Učini im se skupim, pa im Resulullah reče: "Najbolji su kurbani najskuplji i najdeblji".

---

[1] Ebu-Davud, br. 2789. Nesai, 7/2, sa ispravnim lancom prenosilaca.

Onda im reče da četverica, svaki za jednu nogu, uzmu kurbana, dvojica za rogove, a sedmi da ga zakolje i da svi zajedno donose tekbir.[1]

(Bilježi Ahmed)

Ova skupina je na stepenu ukućana za koje je dovoljna jedna ovca jer su oni bili jedna družina.

وسأله ﷺ أبو بُردَةَ بن نيار عن شاة ذبحها يوم العيد، فقال: أقبلَ الصلاة؟ قال: نعم، قال: تلك شاة لحم، قالَ: عندي عَناق جَذَعة هي أحب إليّ من مُسنّة. قال: تُجزئ عنك، ولن تجزئ عن أحد بعدك. [ذكره أحمد]

Ebu-Burde bin-Nijar je Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo ovcu koju je zaklao na dan Bajrama. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ga je: "Jesi li je zaklao prije namaza?" "Da", odgovorio je. "Onda je tvoja ovca obično meso i ne može se računati kao kurban." "Allahov Poslaniče, ja imam mladog ovna (šest mjeseci) i draži mi je od odrasle i zrele ovce." "Može, zakolji ga, ali ovo je dozvoljeno samo tebi i nikom više poslije tebe", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[2]

Prema ovome hadisu, kurban nije dozvoljeno zaklati prije bajram-namaza, svejedno nastupilo vrijeme bajram-namaza ili ne. Ovim mi neosporno ispovijedamo vjeru.

وفي الصحيحين من حديث جُندُب بن سفيان البَجَلي عنه ﷺ: من كان ذبح قبل أن يُصلي فليذبح مكانها أخرى، ومن لم يكن ذبح حتى صلينا فليذبح بسم الله.

U dva Sahiha od Džunduba b. Sufjana el-Bedželija se prenosi da su neki ashabi zaklali kurbane prije bajramskoga namaza, pa im je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko je zaklao prije namaza - neka zakolje drugi kurban, a ko nije – neka zakolje u ime Allahovo".[3]

---

[1] Ahmed, br. 15068. 3/424. Od Ebu-l-Ešd'a Sulemija, a ovaj od svoga oca pa i djeda. U lancu prenosioca Bakijje b. Velid za kojega kaže Ibn-Hadždžer da zna prešutiti nepouzdanoga prenosioca u lancu prenosioca i Ibrahim b. Ebi Abbas Samiri, za koga kaže da mu je oslabilo pamćenje kad je ostario.

[2] Buhari, 10/10. Muslim, br. 1961. Tirmizi, br. 1508. Ebu Davud, br. 2800. Nesai, 7/222. 223. Darimi, "Es-Sunen", 2/80, prenosi ga Ahmed, 4/40.

[3] Buharija, 10/17 Muslim, br. 1960. Nesai,. 7/224. Ibn-Madže, br. 3152. Od Semure b. Džunduba i Buhari, 10/4 Muslim, br. 1962 Nesai, 2/192 od Enesa Ibn-Malika.

وفي الصحيحين من حديث أنس عنه ﷺ أنه قال: «مَنْ كان ذبح قبل الصلاة فَلْيُعِدْ» ، ولا قول لأحد مع رسول الله ﷺ .

U dva Sahiha od Enesa, r.a., prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Onaj ko je zaklao kurban prije namaza, neka ponovi".[1]

[1] Buhari, 10/4 u poglavlju "Kurbani", Muslim (1962), "Kurbani", Nesai, 2/192.

O NAMAZU U BEJTU-L-MAKDISU

وسأله ﷺ آخر يوم فتح مكة، فقال: إني نذرتُ إن فتح الله عليك مكة أن أصلي في بيت المقدس، فقال: صَلِّ هاهنا، ثم سأله فقال: شأنَكَ إذاً. [ذكره أبو داود].

Zavjetovao se ashab Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da klanja u Mesdžidu-l-Aksa u Kudsu ako muslimani osvoje Mekku, pa mu reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da umjesto toga klanja u Mesdžidu-l-Haramu u Mekki.[1]

وسأله ﷺ أبو ذر: أي مسجد وُضِع في الأرض أول؟ قال: المسجد الحرام، قال: ثم أي؟ قال: المسجد الأقصى، قال: كَم بينهما؟ قال: أربعون عاماً. [متفق عليه].

Upita Ebu-Zerr Allahovoga Poslanika: "Koji je prvi mesdžid sagrađen na Zemlji?" "Mesdžidu-l-Haram", odgovori Poslanik. "Pa onda?", upita Ebu-Zerr. "Mesdžidu-l-Aksa", odgovori Allahov Poslanik. "Kolika je vremenska razlika između gradnje ova dva mesdžida?", upita opet Ebu-Zerr. "Četrdeset godina", uzvrati Resulullah."[2]

(Muttefekun alejhi)

وسُئِل ﷺ أيُّ المسجدين أسس على التقوى؟ قال: مسجدكم هذا، يريد مسجد المدينة. [ذكره مسلم]. وزاد الإمام أحمد: وفي ذلك خير كثير، يعني: مسجد قباء.

Ashabi upitaše Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je to mesdžid utemeljen na bogobojaznosti, pa im odgovori da je to mesdžid koji su podigli u Medini nakon Hidžre, a za mesdžid Kuba'u pred Medinom reče da je u njemu veliki hajr.[3]

---

[1] Ebu-Davud, br. 3305-6. Darimi, 2/184, 185. S pouzdanim lancom prenosilaca.

[2] Buhari, 6/290-91. Muslim, br. 520. Nesai, 2/32; Hadis prenosi Ebu-Zerr, r.a.

[3] Muslim, br. 1398. od Ebu-Seida el-Hudrija, Ahmed, br. 20603. od Ubejj Ibn-Ka'ba.

VRIJEDNOSTI NEKIH KUR'ANSKIH SURA

وسئل ﷺ : أي آية في القرآن أعظم؟ فقال: ﴿الله لا إله إلا هو الحيُّ القيوم﴾ (البقرة: ٢٥٥). [ذكره أبو داود].

Pitali su ashabi Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je najuzvišeniji ajet u Kur'anu. Odgovorio im je: *"Allahu la illahe illa Huve-l-Hajju-l-Kajjum"* (Ajetul-kursijj); (El-Bekare, 255.; Allah je Onaj osim kojeg božanstva nema, Koji uvijek živi i opstoji).[1]

(Bilježi Ebu Davud)

وسأله ﷺ رجل فقال: ضربتُ خبائي على قبر، وأنا لا أحسب أنه قبر [إنسان]، فإذا إنسان يقرأ سورة الملك حتى ختمها، فقال النبي ﷺ : هي المانعة هي المنجية تنجيه من عذاب القبر. [ذكره الترمذي]، وقال ابن عبدالبر: هو صحيح.

Jedan čovjek je rekao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Postavio sam šator, a nisam znao da je ispod mene kabur. Čuo sam čovjeka kako uči suru Mulk. Proučio ju je do kraja". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: "Ona čovjeka čuva i spašava kaburskog azaba". (Za suru Mulk (Tebareke) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli da spašava od kaburskih muka.)[2] (Bilježi Tirmizi; Ibn-Abdul Berr kaže da je ovaj hadis sahih.)[3]

---

[1] Muslim, br. 810., Ebu-Davud, br. 1460.

[2] Tirmizi, br. 2893., Ebu-Davud, br. 1400., od Ebu-Hurejre, hadis je hasen (pouzdan).

[3] Tirmizi, br. 2893, Ebu-Davud, br. (1400).

وسأله ﷺ رجل فقال: أقرئني سورة جامعة، فأقرأه: ﴿إذا زلزلت الأرض﴾ (أول الزلزلة) حتى فرغ منها، فقال الرجل: والذي بعثك بالحق لا أزيد عليها أبداً، ثم أدبر الرجل، فقال النبي ﷺ: أفلحَ الرُّوَيْجلُ، مرتين. [ذكره أبو داود].

Zatražio neki čovjek od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu prouči univerzalnu suru. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prouči suru Zelzele, pa kad ga sasluša do kraja, taj čovjek reče: "Tako mi Onoga Koji te poslao sa Istinom, neću više ništa drugo učiti". Potom ode, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Spasi se mali čovjek, spasi se mali čovjek".[1]

(Bilježi Ebu Davud)

وسأله ﷺ رجل فقال: إني أحب سورة: ﴿قل هو الله أحد﴾ فقال: حبكَ إياها أدخلك الجنة.

Jedan od ashaba reče Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja volim suru Ku-l-Huvallahu Ehad", pa mu reče Resulullah: "Ljubav prema toj suri će te uvesti u Džennet".[2]

وقال له عقبة بن عامر: أقرأ سورة هود، وسورة يوسف؟ فقال: لن تقرأ شيئاً أبلغَ عند الله من: ﴿قل: أعوذُ بربِّ الفَلَق﴾ و﴿قل: أعوذُ بربِّ النَّاس﴾ [ذكره النسائي].

Ukbe b. Amir je pitao: "Šta misliš o učenju sura Hud i Jusuf?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: "Nećeš proučiti ništa ljepše i rječitije kod Allaha od sure Felek i Nas".[3]

(Bilježi Nesai)

---

[1] Ebu-Davud, br. 1399. Ahmed, "Musned", 2/169. Hakim, 3/532. Od Abdullaha b. Amra Ibn-A'asa.

[2] Buhari, "Mualekan", 2/213-4. Tirmizi, br. 2903. Bezzar, od Enesa b. Malika, hadis je hasen (pouzdan).

[3] Nesai, 8/254. Hadis je sahih.

O VRIJEDNOSTI NEKIH DJELA

وسئل عن أهل الله: مَنْ هم؟ فقال: هم أهل القرآن أهل الله وخاصته. [ذكره أحمد].

Upitaše ga ko je najbliži Allahu, pa odgovori: "To su oni koji uče Kur'an, oni su Allahovi miljenici i elita".[1]

(Bilježi Ahmed)

وسأله ﷺ عبدُالله بن عمرو بن العاص، في كم أقرأ القرآن؟ فقال: في شهر، فقال: أطيق أفضل من ذلك، فقال: في عشرين، فقال: أطيق أفضل من ذلك، فقال: في خمسة عشرة، فقال: أطيق أفضل من ذلك، قال: في عشرة، فقال: أطيق أفضل من ذلك، قال: في خمس، قال: أطيق أفضل من ذلك، قال: لا يفقه القرآن من قرأه في أقل من ثلاث. [ذكره أحمد].

Upitao je Abdullah b. Amr Ebul-A'as Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za koliko vremena da prouči cijeli Kur'an, pa mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Mjesec dana" "Allahov Poslaniče, ja mogu brže." "Onda, dvadeset dana", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Abdullah opet reče da mu je predugo, pa mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, smanji na petnaest dana, pa na deset, pa na pet, a na kraju mu reče: "Ne razumije Kur'an ko ga prouči za manje od tri dana".[2]

(Bilježi Ahmed)

---

[1] Ahmed, Ibn-Madže, br. 215., u uvodu. Hadis je sahih (sasvim pouzdan).

[2] Tirmizi, br. 2947., Ebu-Davud, br. 1390,1394. Nesai, 4/209-10. Ahmed, 2/164. i br. 6736. Hadis je sahih.

واختلف رجلان في آية كل منهما أخذها عن رسول الله ﷺ فسألاه عنها، فقال لكل منهما: هكذا أنزلت، ثم قال: أنزل القرآن على سبعة أحرف. [متفق عليه].

Dvojica ljudi su se sporili o nekom ajetu, pa im je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: "Ovako je objavljen", a zatim je rekao: "Kur'an je objavljen na sedam dijalekata".[1]

(Muttefekun alejhi)

وسئل عن رياض الجنة، فقال: حِلَقُ الذِّكْر.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o dženetskim baščama, pa je rekao: "To su halke u kojima se Allah spominje".[2]

وسئل ﷺ عن خير الأعمال وأزكاها عند الله وأرفعها في الدرجات، فقال: ذكر الله. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o najboljem i najviše rangiranom djelu kod Allaha, pa je odgovorio: "Spominjanje Allaha".[3]

(Bilježi Ahmed)

وسئل ﷺ عن الاستعجال المانع من إجابة الدعاء، فقال: يقول: قد دعوت، قد دعوت فلم يُستجَب لي، فيَستحسر عند ذلك، ويدَعُ الدعاء. [ذكره مسلم]. وفي لفظ: يقول: قد سألت، قد سألت فلم أُعطَ شيئاً.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o brzom očekivanju odgovora na dovu, što, ustvari, sprječava primanje dove. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, objašnjava

[1] Buhari, 9/20. 21. Muslim, br. 818. Ebu Davud, br. 1475. Tirmizi, br. 2944. Nesai, 2/150. 152. "Muvet'a", 1/201. Hadis prenosi Omer b. Hattab, r.a.

[2] Tirmizi, br. 3505. Od Enesa b. Malika, a od Ebu-Hurejre, r.a., br. 3504. Umjesto rječi "sjednica" "mesdžidi", hadis je hasen (pouzdan).

[3] Ahmed, br. 26977. Hakim, br. 1825. Ibn-Madže, br. 3791, od Ebu-Derdaa.

razlog neprimanja dove, pa kaže: “Čovjek obično kaže: ‘Molio sam, molio, ali mi nije primljena dova’, pa se zbog toga razočara i prestane doviti”.

(Muslim)[1]

وسأله ﷺ الصديقُ رضي الله عنه أن يعلّمه دعاء يدعو به في صلاته، فقال: قل: اللَّهم إني ظلمت نفسي ظلماً كثيراً، وإنه لا يغفر الذنوب إلا أنت، فاغفر لي مغفرة من عندك وارحمني، إنك أنت الغفور الرحيم. [متفق عليه].

Ebu-Bekr je zatražio od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga nauči dovu koju će učiti u namazu, pa mu je rekao: “Reci: Allahumme inni zalemtu nefsi zulmen kesira ve innehu la jegfiru-z-zunube illa Ente, fegfir li magfireten min indek werrhamni inneke ente-l-Gafur Rahim. (Allahu Moj, ja sam se prema sebi mnogo ogriješio, a samo Ti grijehe opraštaš, pa mi oprosti oprostom od Sebe i smiluj mi se; uistinu si Ti Opraštač Svemilosni)”.[2]

(Muttefekun alejhi)

وسأله ﷺ الأعرابي الذي عَلّمه أن يقول: لا إله إلا الله وحده لا شريك له، الله أكبر كبيراً، والحمد لله كثيراً، وسبحان الله رب العالمين، ولا حول ولا قوة إلا بالله العزيز الحكيم. فقال: هذا لربي فما لي؟ فقال: قل: اللَّهم اغفر لي وارحمني واهدني وارزقني وعافني، فإن هؤلاء تجمع لك دنياك وآخرتك. [ذكره مسلم].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naučio je nekog beduina da kaže: “La ilahe illa-l-Allahu vahdehu la šerike lehu, Allahu Ekber kebira, vel Hamdulillahi kesira ve Subhanellahi Rabbil alemin, ve la havle ve la kuvete illa billahil Azizil Hakim” (Nema boga osim Allaha, Jedini je On, i nema sudruga. Allah je najveći i Allahu je hvala mnoga, i Slava je Allahu, Gospodaru svjetova, nema moći, niti snage osim kod Allaha, Moćnog i Mudroga), a beduin kaza: “Ovo je za mog Gospodara, a šta je za mene?” Uzvrati mu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

---

[1] Muslim, 2753, “Muvett’a” 1/213, Tirmizi, 3603.

[2] Buhari, 2/265. Muslim, br.2705. Tirmizi, 3521. Nesai, 3/53., od Abdullaha b. Amra.

"Reci: Allahummagfir li werhamni wehdini werzukni we afini" (Allahu moj, oprosti mi i Smiluj mi se i uputi me i opskrbi me i zdravim me učini). Ove riječi ti vrijede i za dunjaluk i za ahiret".[1]

(Bilježi Muslim)

وسئل ﷺ عن رياض الجنة، فقال: المساجد، فسئل ﷺ عن الرتّع فيها، فقال: سبحان الله، والحمد لله، ولا إله إلا الله، والله أكبر. [ذكره الترمذي].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o dženetskim baščama, pa je rekao da su one džamije. Potom je upitan o uživanju i nasladama u džamiji, pa je rekao: "Uživanje u džamiji je izgovaranje riječi: subhanellah, vel-hamdulillah, ve la ilahe illallah vallahu ekber".

(Bilježi Tirmizi)[2]

واستفتاه ﷺ رجل فقال: لا أستطيع أن آخذ من القرآن شيئاً فعلّمني ما يجزيني، قال: قل: سبحان الله، والحمد لله، ولا إله إلا الله، والله أكبر، ولا حول ولا قوة إلا بالله. قال: يا رسول الله هذا لله، فما لي؟ قال: قل: اللّهم ارحمني وعافني واهدني وارزقني، فقال: هكذا بيده وقبضها، فقال رسول الله ﷺ: أما هذا فقد ملأ يده من الخير. [ذكره أبو داود].

Požalio se neki čovjek Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ne može pamtiti Kur'an. "Poduči me nečemu za što ću dobiti nagradu, Allahov Poslaniče". Izgovaraj: *"Subhanallah wel Hamdu lillah we la illahe illallahu vallahu Ekber we la havle we la kuwete illa billah"*. Čovjek kaza: "Allahov Poslaniče, ovo je za Allaha, a šta je za mene?" Pa mu reče: *"Allahumm-r-rhamni ve afini vehdini verzukni"*.[3] Čovjek je prihvatio savjet, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ruka ovog čovjeka je ispunjena svakim dobrom."

(Bilježi Ebu-Davud)

---

[1] Muslim, br. 2696.

[2] Tirmizi, 3504, od Ebu Hurejre, r.a. Tirmizi, br. 3505. Taberani, "El-Kebir", od Ibn Abbasa, r.a., hadis je hasen.

[3] Ebu-Davud, br. 832. Nesai, 2/143. Od Ibn-Ubejja Evfija; Hadis je sahih (savim pouzdan).

ومرَّ ﷺ بأبي هُريرة وهو يغرس غَرْساً، فقال: ألا أدلك على غراس خير لك من هذا؟ سبحان الله، والحمد لله، ولا إله إلا الله، والله أكبر، يغرس لك بكل واحدة شجرة في الجنة. [ذكره ابن ماجه].

Prođe Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pokraj Ebu-Hurejre dok je on zasađivao voćku, pa mu reče: "Hoćeš li da te uputim na sađenje koje je bolje od tog? Subhanellah i Elhamdulillah i la ilahe illellahu i Allahu Ekber. Za svaku izgovorenu riječ imaš zasađeno drvo u Džennetu".[1]

(Bilježi Ibn-Madže)

وسئل ﷺ: كيف يكسب أحدُنا كلَّ يوم ألف حسنة؟ قال: يسبح مائة تسبيحة، يكتب له ألف حسنة أو يحطُّ عنه ألف خطيئة. [ذكره مسلم].

Upitaše Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kako može neko od nas zaraditi svaki dan hiljadu sevapa?" "Neka prouči stotinu puta subhanallah, upisat će mu se hiljadu sevapa ili pobrisati hiljadu grijeha (malih grijeha)", odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."[2]

(Bilježi Muslim)

وأفتى ﷺ مَن قال له: لدَغتني عقرب بأنه لو قال حين أمسى: أعوذ بكلمات الله التامات من شر ما خلق، لم تضره. [ذكره مسلم].

Požalio se ashab Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga je ujeo akrep (škorpija), a on za njega reče: "Da je pred nastupanje noći rekao: *'Euzu bi kelimatillahi tammati min šerri ma halek* (Tražim zaštitu u Allahovim savršenim riječima od zla što ga stvori), ne bi mu naudila".[3]

(Bilježi Muslim)

---

[1] Ibn-Madže, br. 3808. Od Ebu-Hurejre: Lanac prenosioca hadisa je hasen (pozdan).

[2] Muslim, br. 2698. Tirmizi, br. 3459.

[3] Ebu-Davud, br. 3898. Muslim, br. 2709; Hadis je hasen (pouzdan).

وسأله ﷺ رجل أن يعلّمه تعوذاً يتعوذ به، فقال: قل: اللّٰهم إني أعوذ بك من شر سمعي، وشر بصري، وشر لساني، وشر قلبي، وشر مَنِيِّي يعني: الفرج. [ذكره النسائي].

Zatraži čovjek od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga nauči kako će tražiti zaštitu od zla, pa mu reče: "Allhumme inni euzu bike min šerri sem'i ve šerri basari ve šerri lisani we šerri kalbi, ve šerri menijji" (Allahu moj, utječem se Tebi od zla moga sluha i zla moga vida i zla mog jezika i zla mog srca i zla mog spolnog organa).[1]

(Bilježi Nesai)

وسئل ﷺ عن كيفية الصلاة عليه، فقال: قولوا: اللّٰهم صلِّ على محمد، وعلى آل محمد، كما صليتَ على إبراهيم وعلى آل إبراهيم؛ إنك حميد مجيد، وبارك على محمد وعلى آل محمد، كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد. [متفق عليه].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan je kako će donositi salavat na njega, pa je rekao: "Allahumme Salli 'ala Muhammedin ve 'ala ali Muhammed, kema sallejte 'ala Ibrahime ve 'ala ali Ibrahim, Inneke Hamidu-m-Medžid. Ve barik 'ala Muhammedin ve 'ala ali Muhammed, kema barekte 'ala Ibrahime ve 'ala ali Ibrahim, Inneke Hamidu-m-Medžid" (Allahu Moj, spasi Muhammeda i rod Muhammedov, kao što si spasio Ibrahima i rod Ibrahimov. Uistinu si Ti Hvaljeni i Slavljeni. Allahu Moj, blagoslovi Muhammeda i rod Muhammedov kao što si Blagoslovio Ibrahima i rod Ibrahimov. Uistinu si Ti Hvaljen i Slavljen).[2]

(Muttefekun alejhi)

---

[1] Tirmizi, br. 3487. Ebu-Davud, br. 1551. Nesai, br. 259, i 260/8. Od Šekla b. Huejda; Hadis je sahih (pouzdan).

[2] Buhari, br. 406. Tirmizi, br. 483. Ebu-Davud, 976. Nesai, br. 3/47., od Ka'ba b. 'Adžreha.

وقال له ﷺ مُعاذٌ: يا رسول الله أخبرني بعمل يدخلني الجنة ويُباعدني عن النار، قال: لقد سألتَ عن عظيم، وإنه ليسير على مَنْ يَسَّره الله عليه، تعبد الله ولا تشرك به شيئاً، وتقيم الصلاة، وتؤتي الزكاة، وتصوم رمضان، وتحج البيت.

ثم قال: ألا أدلك على أبواب الخير؟ قلت: بلى يا رسول الله، قال: الصوم جُنَّة، والصدقة تُطفيء الخطيئة كما تطفيء الماء النار، وصلاة الرجل في جوف الليل.

ثم قال: ألا أخبرك برأس الأمر وعموده وذروة سنامه؟ رأس الأمر الإسلامُ، وعمودُه الصلاةُ، وذروةُ سنامه الجهاد في سبيل الله.

ثم قال: ألا أخبرك بملاك ذلك كله؟ قلت: بلى يا رسول الله، قال: كفَّ عليك هذا، وأشار إلى لسانه، قلت: يا نبي الله، وإنا لمؤاخذون بما نتكلم به؟ فقال: ثكلتك أمك يا معاذ، وهل يكُبُّ الناسَ في النار على وجوههم إلا حصائد ألسنتهم. [حديث صحيحٌ].

Mu'az b. Džebel se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Obavijesti me o djelu koje će me uvesti u Džennet i udaljiti od vatre!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Upitao si o nečemu što je veliko, ali je ipak lahko onome kome ga Allah lahkim učini: Robuj Allahu i ništa Mu ne pridružuj, i namaz obavljaj, zekat daji i ramazan posti i Kuću hodočasti". Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Hoćeš li da te uputim vratima svakog dobra?" "Dakako, Allahov Poslaniče", uzvrati Muaz. "Posti jer je post zaštita od vatre, daji sadaku jer sadaka gasi grijehe kao što voda gasi vatru i obavljaj namaz u gluho doba noći."

Zatim je rekao: "Hoćeš li da te obavijestim o okosnici vjere i vrhuncu svega? Islam je okosnica svega, stub islama je namaz, a njegov vrhunac je džihad na Allahovom putu". Potom nastavi: "Hoćeš li da te obavijestim o temelju svega nabrojanog? Dobro pazi na ovo!" (pokazao je na svoj jezik). Muaz je upitao: "Allahov Poslaniče, zar ćemo odgovarati i za ono čime govorimo?" Poslanik mu odgovori: "Jadna ti majka, Muaze, a šta drugo ljude u vatru baca do ono što su njihovi jezici zaradili?"[1] (Hadis je sahih)

---

[1] Tirmizi, br. 2619. Ahmed, br. 21511. Ibn-Madže, br. 3973; Hadis je sahih (sasvim pouzdan).

وسأله ﷺ أعرابي فقال: دُلّني على عمل إذا عملته دخلت الجنة، قال: تعبد الله لا تشرك به شيئاً، وتقيم الصلاة المكتوبة، وتؤدي الزكاة المفروضة، وتصوم رمضان، فقال: والذي نفسي بيده لا أزيد على هذا، ولا أنقص منه، فلما ولّى قال النبي ﷺ: من سرّه أن ينظر إلى رجل من أهل الجنة فلينظر إلى هذا. [متفق عليه].

Beduin je od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tražio da ga uputi na djela koja će ga uvesti u Džennet, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: "Robuj Allahu, ništa Mu ne pridružuj, obavljaj propisani namaz, daji obavezni zekat i posti ramazan". Beduin će na to: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, niti ću šta dodati na to, niti oduzeti". Kad ode beduin, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče ashabima: "Koga raduje da vidi stanovnika Dženneta, neka pogleda u ovog".[1]

(Muttefekun alejhi)

وسأله ﷺ رجل آخر فقال: أخبرني بعمل يدخلني الجنة ويبعدني من النار، فقال: تعبد الله ولا تشرك به شيئاً، وتقيم الصلاة وتؤدي الزكاة، وتصل الرحم. [متفق عليه].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Uputi me na djelo koje će me uvesti u Džennet, a odaljiti od vatre", pa mu je odgovorio: "Robuj Allahu, ništa mu ne pridružuj, namaz obavljaj, zekat daji i rodbinske veze čuvaj."[2]

و سأله أعرابي فقال: علّمني عملاً يدخلني الجنة، فقال: لئن كنت أقصَرْتَ الخطبة لقد أعرضت المسألة؛ أعتق النَّسَمة، وفُكَّ الرقبة، قال: أو ليسا واحداً؟ قال: لا، عتقُ النسمة أن تنفرد بعتقها، وفك الرقبة أن تُعينَ في عتقها، والمنحة الوكُوفُ، والفيءُ على ذي الرحم الظالم، فإن لم تطق ذلك، فأَطعم الجائع، واسق الظمآن، وأمر بالمعروف، وانه عن المنكر، فإن لم تُطقْ ذلك، فكفَّ لسانك إلا من خير. [ذكره أحمد].

---

[1] Buhari, 3/210. Muslim, br. 14., od Džabira, r.a.

[2] Buhari, 3/208. Muslim, br. 13. Nesai, 1/234. Od Ensarija.

Beduin je od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tražio da ga uputi na djelo koje će ga u uvesti Džennet, pa mu je odgovorio: “Iako si skratio govor i ustručavaš se zapitkivanja, kažem: ‘Otpusti roba i oslobodi roba.’ Beduin upita: ‘Zar to nije isto?’ Reče: ‘Ne, da otpustiš roba znači da ga sâm iz svog imetka pustiš, a osloboditi roba znači djelimično pomoći u oslobađanju. A zatim da daš njivu na obradu ili ovcu na mužu, sa obilnim mlijekom ili da plijen koji se uzima od neprijatelja, sve to podijeliš srodnicima. Ako to ne možeš nahrani gladnog, napoji žednog, naređuj dobro i zabranjuj loše. A ako i to ne možeš, čuvaj svoj jezik, osim da dobro govoriš”.[1]

وسأله ﷺ رجل: ما الإسلام؟ فقال: أن يَسْلم قلبك لله، وأن يسلم المسلمون من لسانك ويدك، قال: فأي الإسلام أفضل؟ قال: الإيمان، قال: وما الإيمان؟ قال: تؤمن بالله وملائكته وكتبه ورسله والبعث بعد الموت، قال: فأي الإيمان أفضل؟ قال: الهجرة، قال: وما الهجرة؟ أن تهجر السوء، قال: فأي الهجرة أفضلُ؟ قال: الجهاد، قال: وما الجهاد؟ قال: أن تقاتل الكفار إذا لقيتهم، قالَ: فأي الجهاد أفضل؟ قال: من عقر جواده، وأُهْرِيقَ دمُه، ثم عملان هما أفضل الأعمال إلا من عمل بمثلهما، حجة مبرورة أو عمرة. [ذكَره أحمد].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Šta je islam?”, pa mu je rekao: “Da srce tvoje bude pokorno Allahu i da muslimani budu mirni od tvoga jezika i ruke“. Zatim ga je upitao: “Šta je najbolje u islamu?” “Iman”, odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. “Šta je iman?”, upita taj čovjek. “Da vjeruješ u Allaha, i meleke, i Allahove objave, i Njegove poslanike, i proživljenje nakon smrti”, odgovori Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. “A koji vid imana je najbolji?” upita čovjek. “Hidžra“, odgovori Poslanik. “Šta je hidžra?”, upita čovjek. “Da napustiš zlo”, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. “Koji vid hidžre je najbolji?”, upita čovjek. “Džihad”, odgovori mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. “Šta je džihad?”, upita ovaj. “Da se

[1] Ahmed, br. 18173-4//299. Od Bera b. ‘Aziba, s pouzdanim ljudima u lancu prenosioca.

boriš s nevjernicima kad ih sretneš", reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Koji je džihad najbolji?", upita čovjek. "Kome konja zakolju i krv mu (borcu) proliju", odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim dodade: "A poslije toga, dva su čina najbolja: hadždž bez grijeha ili umra".[1]

(Bilježi Ahmed)

وسئل ﷺ أي الأعمال أفضل؟ فقال: الإيمان بالله وحده، ثم الجهاد، ثم حجة مبرورة تفضل سائر العمل كما بين مطلع الشمس ومغربها. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Koje je djelo najbolje?", pa je odgovorio: "Vjera u Allaha, potom džihad, potom hadždž bez grijeha; vrijednost ovih djela nad drugima je kao razdaljina između izlaska i zalaska Sunca".[2]

(Bilježi Ahmed)

واختلف نفر من الصحابة في أفضل الأعمال؛ فقال بعضهم: سقاية الحاج، وقال بعضهم: عمارة المسجد الحرام، وقال بعضهم: الحج، وقال بعضهم الجهاد في سبيل الله، فاستفتى عمرُ في ذلك رسولَ الله ﷺ، فأنزل الله عز وجل: ﴿أجعلتم سقاية الحاج وعمارة المسجد الحرام كمن آمن بالله واليوم الآخر وجاهد في سبيل الله؟ لا يستوون عند الله، والله لا يَهدي القوم الظالمين﴾ إلى قوله تعالى: ﴿وأولئك هم الفائزون﴾ (التوبة: ١٩، ٢٠).

Ashabi su raspravljali o tome koje je djelo najbolje, pa su neki rekli da je to gašenje žeđi hadžjama, drugi da je to gradnja Mesdžidu-l-Harama, treći da je to hadždž, dok neki rekoše da je to džihad na Allahovom putu, pa je Omer, r.a., o tome upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Tim povodom je Uzvišeni Allah objavio sljedeći ajet: "Zar učiniste da je gašenje žeđi hadžijama i gradnja Mesdžidu-l-Harama poput

---

[1] Ahmed, br. 16579., Taberani, "Velika zbirka", od Amra b. Abeseta, s pouzdanim lancom prenosioca.

[2] Ahmed, br. 18531., Taberani, "Velika zbirka", od Mu'aza, r.a., s pouzdanim lancem prenosioca.

onoga ko povjerova u Allaha i u Sudnji dan i bori se na Allahovome putu? Nisu jednaki kod Allaha, a Allah ne upućuje narod nasilni... a to su pobjednici" (Et-Tevbe, 19.-20.).[1]

وسأله ﷺ رجل، فقال: يا رسول الله: شهدتُ أن لا إله إلا الله وأنك لرسول الله، وصليت الخمس، وأديت زكاة مالي، وصمت شهر رمضان، فقال: من مات على هذا كان مع النبيين والصديقين والشهداء يوم القيامة، هكذا ـ ونصب أصابعه ـ ما لم يَعُقّ والديه. [ذكره أحمد].

Reče neki čovjek Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, posvjedočio sam da nema božanstva osim Allaha i da si ti uistinu Njegov Poslanik, i klanjam pet (propisanih) namaza), i dajem zekat na moj imetak, i postim mjesec ramazan". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to reče: "Ko umre radeći ovo, na Sudnjem danu bit će sa poslanicima, iskrenima i šehidima ovako (zatim je isprepleo prste), ukoliko ne bude neposlušan roditeljima".[2]

(Bilježi Ahmed)

وسأله ﷺ رجل: أي الأعمال خير؟ قال: أن تطعم الطعام، وتقرأ السلام على من عرفت وعلى من لم تعرف. [متفق عليه].

Upitao je čovjek Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome koje je djelo najbolje, pa mu je rekao: "Da nahraniš siromaha i da selamiš koga poznaješ i koga ne poznaješ".[3]

(Muttefekun alejhi)

---

[1] Muslim, br. 1879., od Nu'mana b. Bešira.

[2] Ahmed, Taberani; Od 'Amra b. Murreta. Hejsami, "Medžmea-z-Zevai'd", 8/147. Kaže da je lanac prenosioca kod Taberanija pouzdan.

[3] Buhari, 11/18. Muslim, br. 39. Ebu-Davud, br. 5194. Od Abdullaha b. 'Amra ibnu-l-'Asa.

وسأله ﷺ أبو هريرة، فقال: إني إذا رأيتك طابت نفسي وقرّتْ عيني، فأنبئني عن كل شيء، فقال: كل شيء خلق من ماء، قال: أنبئني عن أمر إذا أخذت به دخلت الجنة، قال: أفْشِ السلام، وأطعم الطعام، وصل الأرحام، وقم بالليل والناس نيام، ثم ادْخُل الجنة بسلام. [ذكره أحمد].

Ebu-Hurejre je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kad te vidim, duša mi se smiri, a srce mi se obraduje; obavijesti me o tome od čega je sve stvoreno?" "Sve je stvoreno od vode". Zatim ga je upitao: "Obavijesti me o djelu koje će me uvesti u Džennet? "Širi selam, nahrani siromašnog, održavaj rodbinske veze, klanjaj noćni namaz dok svijet spava, ući ćeš u Džennet sa mirom."[1]

(Bilježi Ahmed)

وسأله ﷺ آخر فشكا إليه قسوة قلبه، فقال: إذا أردت أن يَلِينَ قلبُكَ، فأطعم المسكين، وامسح رأس اليتيم.

Požalio se neki čovjek Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da mu je srce kruto, pa mu je Poslanik rekao: "Ako želiš da tvoje srce omekša, nahrani siromaha i pomiluj jetima po glavi".[2]

وسئل ﷺ: أي الأعمال أفضل؟ قال: طول القيام، قيل: فأي الصدقة أفضل؟ قال: جهدُ المقل، قيل: فأي الهجرة أفضل؟ قال: مَنْ هَجَرَ ما حرّم الله عليه، قيل: فأي الجهاد أفضل؟ قال: من جاهد المشركين بماله ونفسه، قيل: فأي القتل أشرف؟ قال: من أهريقَ دمه وعُقِر جوادهُ. [ذكره أبو داود].

Upitan je Allahov Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Koje je djelo najbolje?", pa je odgovorio: "Oduljivanje na noćnom namazu". Onda ga upitaše o najboljoj sadaki, pa je rekao: "Sadaka onog ko malo posjeduje". "Potom ga upitaše o

---

[1] Ibn-Hibban, br. 2559., Hakim, 39/7278., Ahmed, br. 7873.

[2] Taberani, "Mekarim". Buhari, "Šuabu-l-Iman". Od Ebu-Hurejre, r.a., El-Mutteki, El-Hindi, "Kenzu-l-Ummal", br. 6010.

najboljoj hidžri, pa je odgovorio: "Ko napusti što je Allah zabranio". Onda ga upitaše o najboljem džihadu, pa im je rekao: "Da se boriš s mušricima svojim imetkom i životom". Potom ga upitaše: "Koja je smrt najčasnija?", pa im je odgovorio: "Kome se krv prolije i konj prekolje"."[1]

(Bilježi Ebu-Davud)

وسئل ﷺ : أي الأعمال أفضل؟ قال: إيمان لاشك فيه، وجهاد لا غلول فيه، وحج مبرور.

Upitaše Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome koje je djelo najbolje, pa im je odgovorio: "Vjera bez sumnje, džihad bez prevare i hadždž bez grijeha".[2]

وسأله ﷺ أبو ذر فقال: من أين أتصدَّقُ وليس لي مال؟ قال: إن من أبواب الصدقة: التكبير، وسبحان الله، والحمد لله، ولا إله إلا الله، وأستغفر الله، وتأمر بالمعروف، وتنهى عن المنكر، وتعزل الشَّوْكة عن طريق الناس والعظمَ والحجرَ، وتهدي الأعمى، وتُسمع الصم والأبكم، حتى يفقه، وتدل المستدل على حاجة له قد علمت مكانها، وتسعى بشدة ساقيك إلى اللهفان المستغيث، وترفع بشدة ذراعيك مع الضعيف، كل ذلك من أبواب الصدقة منك على نفسك، ولك من جماعك لزوجتك أجر، فقال أبو ذر: فكيف يكون لي أجر في شهوتي؟ فقال رسول الله ﷺ : أرأيتَ لو كان لك ولد؛ ورجوت أجره فمات، أكنت تحتسب به؟ قلت: نعم، قال: أنت خلقته؟ قلت: بل الله خلقه، قال: فأنت هديته؟ قلت: بل الله هَدَاه، قال: فأنت كنت تَرْزُقه؟ قلت: بل الله كان يرزقه، قال: فكذلك، فضعه في حلاله وجنِّبه حرامه، فإن الله أحياه وإن شاء الله أماته، فلك أجره. [ذكره أحمد].

Upita Ebu-Zerr Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kako ću davati sadaku kad nemam imetka?", a on mu odgovori: "Sadaka je i izgovaranje tekbira i Subhanallah i Elhamdulillah i La ilahe illallah i Estagfirullah, i da naređuješ

[1] Ebu-Davud, br. 1449. Nesai, 5/58; Hadis je sahih, sasvim pouzdan .

[2] Buhari, 1/73. Muslim, br. 83. Tirmizi, br. 1658. Nesai, br. 5/113.

dobro i sprječavaš zlo, i da ukloniš trnje s puta i kost i kamen, i da pomogneš slijepom i pojasniš gluhom i nijemom, i pomogneš ljudima da nađu šta traže, i da pritekneš u pomoć onome ko se nađe u situaciji da mu se pomogne, i da svom snagom braniš nemoćnoga, sve je to sadaka. I za općenje sa suprugom imaš nagradu". Ebu-Zerr upita: "Kako ću imati nagradu za udovoljavanje svojoj strasti?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Kad bi imao dijete, pa da ti umre, bi li se nadao od Allaha nagradi?" Ebu-Zerr odgovori potvrdno, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: "Jesi li ga ti stvorio?" "Ne, nego ga Allah stvorio", odgovori Ebu-Zerr. "Jesi li ga ti uputio?", opet će Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Ne, nego ga Allah uputio", odgovori Ebu-Zerr. "Jesi li ga ti opskrbio?", upita Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Ne, nego ga Allah opskrbio", odgovori Ebu-Zerr. "E, tako je i sa spolnim općenjem. Posij sjeme u halalu i čuvaj ga od harama. Allah će ga oživjeti, a ako htjedne, umrtvit će ga. U svakom slučaju, tebi pripada nagrada."[1]

(Bilježi Ahmed)

وسأله ﷺ أصحابه يوماً: مَنْ أصبح منكم اليوم صائماً؟ قال أبو بكر: أنا، قال: من اتبع منكم اليوم جنازة؟ قال أبو بكر: أنا، قال: من أطعم منكم اليوم مسكيناً؟ قال أبو بكر: أنا، قال: فمن عاد منكم اليوم مريضاً؟ قال أبو بكر: أنا، قال رسول الله ﷺ: ما اجتمعن في رجل إلا دخل الجنة. [ذكره مسلم].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je ashabe: "Ko je od vas danas zapostio?" Ebu-Bekr odgovori: "Ja sam". "Ko je od vas ispratio dženazu?" Opet će Ebu-Bekr: "Ja, Poslaniče". "A ko je od vas nahranio siromaha?" "Ja", reče Ebu-Bekr. "A ko je obišao bolesnika?" "Ja, "Allahov Poslaniče", opet će Ebu-Bekr. "Kod koga se sastanu ova djela, ući će u Džennet."[2]

(Bilježi Muslim)

---

[1] Ahmed, br. 20973. Od Ebu-Zerra, r.a., i 5/168.

[2] Muslim, br. 1028.

وسأله ﷺ أبو ذر: يا رسول الله أرأيتَ الرجل يعمل العمل من الخير يَحمده الناسُ عليه؟ قال: تلك عاجلُ بُشري المؤمن. [ذكره مسلم].

Upita Ebu-Zerr Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o onome koji učini kakav hajr, pa ga ljudi zbog toga hvale. "To je nagovještaj ahiretskog uspjeha vjernika."[1]

(Bilježi Muslim)

وسأله ﷺ عُقبة عن فواضل الأعمال، فقال: يا عقبة صِلْ من قطعك، وأعطِ من حرمك، وأعرض عمن ظلمك. [ذكره أحمد].

Pitao je Ukbe Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o najboljim djelima, pa mu reče: "Održavaj odnose s onim ko ih je prekinuo, dadni onome ko tebi ne daje i pređi preko nepravde koja ti je učinjena".[2]

(Bilježi Ahmed)

وسأله ﷺ رجل: كيف لي أن أعلم إذا أحسنت أني قد أحسنت، وإذا أسأت أني قد أسأت؟ فقال: إذا قال جيرانك: إنك قد أحسنت فقد أحسنت، وإذا قالوا: قد أسأت فقد أسأت. [ذكره ابن ماجه]، وعند الإمام أحمد: إذا سمعتهم يقولون: قد أحسنت فقد أحسنت، وإذا سمعتهم يقولون: قد أسأت فقد أسأت.

Upitao je neki čovjek Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kako ću znati kad sam dobro učinio, a kad sam učinio loše?" Poslanik mu odgovori: "Ako tvoje komšije kažu da si dobro uradio, onda budi siguran da si dobro uradio. A ako kažu da si loše učinio, onda budi siguran da si loše učinio".[3]

---

[1] Muslim, br. 2641. Ibn-Madže, br. 4225.

[2] Ahmed, br. 16883. i 4/148.

[3] Ahmed, 9/402. Ibn-Madže, br. 4223. Ibn-Hibban, br. 526. S pouzdanim lancem prenosioca od Abdullaha b. Mes'uda.

POSLANIKOVE FETVE O STICANJU IMETKA I NEKIM DJELIMA

وسئل ﷺ أي الكسب أفضل؟ قال: عمل الرجل بيده، وكل بيع مبرور. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Koja je zarada najbolja?", pa je odgovorio: "Da se čovjek hrani i izdržava od rada svojih ruku, i svaka kupoprodaja bez grijeha obavljena".[1]

(Bilježi Ahmed)

وسأله ﷺ رجلٌ، فقال: إن لي مالاً وولداً، وإن أبي يريد أن يجتاح مالي، قال: أنت ومالك لأبيك، إن أطيب ما أكلتم من كسبكم، وإن أولادكم من كسبكم، فكلوه هنيئاً. [ذكره أبو داود وأحمد].

Neki čovjek se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Imam imetak i dijete. Moj otac želi prisvojiti moj imetak". "Ti i tvoj imetak pripadate ocu, a najbolja hrana je ona koju ste stekli od rada vaših ruku, a i vaša djeca su vaša zarada, zato prijatno jedite".[2]

(Bilježe Ebu Davud i Ahmed)

وسئل ﷺ: إنا نأخذ على كتاب الله أجراً، فقال: إن أحق ما أخذتم عليه أجراً كتاب الله. [ذكره البخاري في قصة الرُّقية].

---

[1] Ahmed, "Musned", br. 16814. Od Raf'ia b. Hudejdža. Barran, i Taberani, "El-Kebir", i "El-Evsat"; Hadis je hasen.

[2] Ebu-Davud, br. 3530. "O kupoprodaji". Ibn-Madže, br. 2292. "O trgovini". Ahmed, br. 6678. Od Abdullaha b. Amra Ibn el-A'asa, r.a., i Aiše, r.a. Ebu-Davud, br. 3528. Tirmizi, br. 1358. Nesai, 7/241; Hadis je sahih, sasvim pouzdan.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Mi uzimamo naknadu za liječenje Kur'anom; je li nam to dozvoljeno?" "Nema ništa bolje od onoga za šta uzimate naknadu od liječenja Kur'anom."[1]

(Bilježi Buhari)

وسئل ﷺ عن أموال السلطان، فقال: ما أتاك الله منها من غير مسألة ولا إشراف فكله وتموله. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o uzimanju imetka od vladara, pa je rekao: "Ono što ti Allah podari, bez iskanja i žudnje, od toga jedi i dijeli".[2]

(Bilježi Ahmed)

وسئل ﷺ عن أجرة الحجّام، فقال: أعلفه ناضحك وأطعمه رقيقك. [ذكره مالك].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome je li dozvoljeno platiti onome ko radi hidžamu (liječenje puštanjem krvi pomoću krupice; op. prev.). "Napoji ga vodom i nahrani ga hljebom", odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem"[3]

(Bilježi Malik)

وسأله ﷺ رجل عن عَسْب الفَحْل، فنهاه، فقال: إنا نطرق الفحل فنكرم، فرخص له في الكرامة. [حديث حسن ذكره الترمذي].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o iznajmljivanju ždrijepca radi oplodnje, pa mu je to

[1] Buhari, 4/372, poglavlje "O trgovini", poglavlje "O medicini" i "O uslovima učenja rukje sa El-Fatihom". Od Abdullaha b. Abbasa, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", br. 27009. Od Ebu-Derda'a, r.a.; Hadis je hasen.

[3] Malik, 2/974. Poglavlje: "O hidžami i o plaćanju onog koji to radi". Ahmed, "Musned", 3/307. Ibn-Madže, br. 2166. Tirmizi, br. 1277; Hadis je sahih, sasvim pouzdan.

zabranio, a on reče: "Allahov Poslaniče, mi iznajmimo mužjaka radi oplodnje i za to dobijamo dar", pa mu je dozvolio da za to može primati darove.[1]

(Bilježi Tirmizi; hadis je hasen)

وسئل ﷺ: أي الصدقة أفضل؟ قال: سَقيُ الماء.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Koji je vid sadake najvredniji?" "Napajanje vodom", odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[2]

وسألته ﷺ امرأة فقالت: يا رسول الله إني أحب الصلاة مَعَك، قال: قد علمتُ أنك تحبين الصلاة معي، وصلاتُك في بيتك خير من صلاتك في حُجْرَتك، وصلاتك في حُجْرَتك خير من صلاتك في دارك، وصلاتك في دارك خير من صلاتك في مسجد قومك، وصلاتك في مسجد قومك خير من صلاتك في مسجدي، فأمرت فبني لها مسجد في أقصى شيء في بيتها وأظلم، فكانت تصلي فيه حتى لقيت الله عز وجل.

Neka žena je kazala Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, zaista volim klanjati za tobom. Rekao joj je: "Znam da voliš klanjati za mnom, ali namaz u tvojoj odaji ti je bolji od onog u tvojoj kući, a namaz u tvojoj kući bolji ti je od namaza u bilo kom drugom dijelu tvoga posjeda, a namaz u tvome posjedu bolji ti je od onog u mahalskoj džamiji, a namaz u tvojoj mahalskoj džamiji bolji ti je od namaza u mome mesdžidu". Nakon toga je naredila da joj se izgradi mesdžid duboko u njenim odajama, gdje je obavljala namaz sve do smrti.[3]

---

[1] Tirmizi, br. 1274, poglavlje "O kupoprodaji", Nesai, 7/310., "O kupoprodaji"; Hadis je sahih, sasvim pouzdan. Od Enesa b. Malika, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", br. 21953. Od Sa'da b. Ubade, r.a.

[3] Ahmed, "Musned", br. 26550. Od Ummu Humejd, r.a. Sve ravije od kojih prenosi Ahmed su pouzdani osim Abdullaha Ibn-Suvejda El-Ensarija, kojeg je samo Ibn-Hibban proglasio pouzdanim ravijom.

وسئل ﷺ : أي البقاع شر؟ قال: لا أدري حتى أسأل جبريل، فسأل جبريل، فقال: لا أدري حتى أسأل ميكائيل، فجاء فقال: خير البقاع المساجد، وشرها الأسواق.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Koja su najgora mjesta?", pa je odgovorio: "Ne znam dok ne upitam Džibrila, a.s.". Obratio se Džibrilu, a.s., a on mu odgovori: "Ne znam dok ne upitam Mikaila". Zatim dođe i reče: "Najbolja mjesta su mesdžidi, a najgora pijace".[1]

وقال: في الإنسان ستون وثلاثمائة مَفصل، عليه أن يتصدق عن كل مَفصل صدقة، فسألوه مَن يطيق ذلك؟ قال: النخامة تَرَاهَا في المسجد فتدفنها، أو الشيء فتنحيه عن الطريق، فإن لم تجد فركعتا الضحى يُجزيانك.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Čovjek je stvoren tako da u svom tijelu ima 360 zglobova (dijelova) i dužan je za svaki dio podijeliti sadaku". Upitali su ga: "Ko je u stanju to uraditi?" Reče: "Ako ugledaš unutar džamije ispljuvak, pa ga obrišeš, ili ako vidiš na putu nešto što smeta prolaznicima, pa ga skloniš. U slučaju da ni to ne nađeš, onda ćeš sve nadoknaditi klanjanjem dva rekjata duha-namaza".[2]

وسئل ﷺ عن الصلاة قاعداً، فقال: من صلى قائماً فهو أفضل، ومن صلى قاعداً فله نصف أجر القائم، ومن صلى مضطجعاً فله نصف أجر القاعد.

Upitan o obavljanju namaza sjedeći, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Onaj ko klanja stojeći, to mu je bolje. A ko klanja sjedeći, ima pola nagrade u odnosu na onoga koji klanja stojeći. A ko klanja ležeći, njemu pripada pola nagrade u odnosu na onoga koji klanja sjedeći".[3]

---

[1] Ahmed, 4/81. i br. 16302. Hakim, 1/89.90. Od Džubejra b. Mut'ima. Ibn-Hibban, br.1599. Hakim, 1/90. Bejheki, "Medžm'a ez-Zeva'id", 2/6 i kaže: "Prenosi ga Taberani, u toj predaji se nalazi At'a Ibn es-Sa'ib a on se smatra pouzdanim ravijom, od Abdullaha b. Omera, r.anhuma.

[2] Ebu-Davud, br.5242. "Knjiga o adabima". Ahmed, "Musned", br. 6/440 i 451, sa drugim senedom.Od Burejde, r.a.; Hadis je sahih, sasvim pouzdan.

[3] Buhari, 2/482, poglavlje "O skraćivanju namaza", Ebu-Davud, br. 951.952. 953, poglavlje "O namazu". Tirmizi, br. 372, poglavlje "O namazu". Nesai, 3/223.224, poglavlje "O noćnom namazu". Od Imrana b. Husejna, r.a.

Valorizator dodaje: Ovaj hadis sadrži dva veoma bitna momenta:

1. Nafila – kod onih koji to dozvoljavaju može se obaviti ležeći,

2. Onome ko iz opravdanog razloga obavlja namaz u takvom položaju, pripada polovica nagrade, a ostali dio dopunjava iskrenim nijjetom.

وقال عن رجل توفي من أصحابه: ليته مات في غير مولده، فسئل، لم ذلك؟ فقال: إن الرجل إذا مات في غير مولده قيس له من مولده إلى منقطع أثره في الجنة. ذكر هذه الأحاديث أبو حاتم وابن حبان في صحيحه.

Za jednog od svojih ashaba koji je umro, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Kamo sreće da je umro van svoga mjesta". Neko upita: "Zašto?" "Kad čovjek umre van svoga mjesta, mjerit će mu se stepeni u Džennetu od mjesta u kome je rođen, pa sve do mjesta u kome je preselio", odgovorio je Poslanik".[1]

(Bilježe Ebu-Hatim i Ibn-Hibban u svojim sahih-zbirkama)

وسئل ﷺ: أيغني الدواء شيئاً؟ فقال سبحان الله، وهل أنزل الله تبارك وتعالى من داء في الأرض إلا جَعلَ له شفاء.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome koristi li lijek ičemu. Rekao je: "Subhanallah! Je li Uzvišeni Allah spustio neku bolest, a da za nju nije dao lijek?!"[2]

وسئل ﷺ عن الرُّقى والأدوية؛ هل تردُّ من قدرَ الله شيئاً؟ قال: هي من قَدر الله.

---

[1] Ibn-Hibban, "Sahih", br.2934. Ibn-Madže, br. 1614, poglavlje "O dženazama". Nesai, 4/7.8; Hadis je hasen, a prenosi ga Abdullah b. Amr, r. anhuma.

[2] Buhari, 10/113, poglavlje "O medicini', Od Ebu-Hurejre, r.a.

Upitan o šerijatskom liječenju bolesti (rukji) i lijekovima, može li ijedno od njih promijeniti Allahovu odredbu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: "Oni su dio Allahove odredbe".[1]

وسئل ﷺ عن رجل من المسلمين طَعَنَ رجلاً من المشركين في الحرب، فقال خذها وأنا الغلام الفارسي، فقال: لا بأس في ذلك، يحمد ويؤجر. [ذكرهما أحمد].

Upitan je o čovjeku muslimanu koji ubije mušrika u ratu govoreći: "Primi ovaj ubod, ja sam perzijski mladić!" Rekao je: "Nema smetnje za to, postupak mu je pohvalan i bit će nagrađen." (Spominje ga Ahmed)[2]

وسأله ﷺ رجل أن يعلمه ما ينفعه، فقال: لا تَحْقِرَنَّ من المعروف شيئاً، ولو أن تُفرِغَ من دلوك في إناء المستسقى، ولو أن تُكَلِّمَ أخاك ووجهك منبسط إليه، وإياك وإسبال الإزار، فإنها من المخيلة، ولا يحبها الله، وإن امرؤ شَتَمَكَ بما يعلم فيك فلا تشتمه بما تعلم منه، فإن أجره لك، ووباله على مَن قاله.

Neki čovjek je zatražio od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga poduči nečemu što će mu biti korisno, pa je rekao: "Nipošto ne potcjenjuj bilo kakvo dobro, makar kad bi čistio čašu iz koje svijet pije vodu ili da sretneš svoga brata vedrog i nasmijanoga lica. I pazi da ti se odjeća ne vuče po zemlji, jer je to običaj oholih i umišljenih, a to Allah ne voli. A ako ti neko psuje, ne uzvraćaj mu istom mjerom; njegova nagradi pripada tebi, a njemu se vraća ono što je rekao".[3]

وسئل ﷺ عن لحوم الحمر الأهلية، فقال: لا تحل لمن شهد أني رسول الله. [ذكره أحمد]

[1] Tirmizi, br. 2066, poglavlje "O medicini", Tirmizi kaže: Ovaj hadis je hasen, i jeste kao što je rekao.

[2] Ebu-Davud (4089), Ahmed (4/179-180). Ahmed, "Musned", 4/189. 180, hadis prenosi Kajs b. Bišr es-Salebi od svoga oca.

[3] Ebu-Davud, br. 4084, poglavlje "O odjeći"; hadis je sahih - savim pouzdan, Ibn-Hiban ga je ocijenio sahih-hadisom po brojem, 1221. i 1451., "Mevarid" .

Upitan o jedenju mesa domaćeg magarca, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "To je zabranjeno svakom ko svjedoči da sam ja Allahov Poslanik".[1]

(Bilježi Ahmed)

وسئل ﷺ عن الأمراء الذين يؤخرون الصلاة عن وقتها، كيف يصنع معهم؟ فقال: صلِّ الصلاة لوقتها، ثم صلِّ معهم، فإنها لك نافلة. [حديث صحيح]

Upitan o vladarima koji odgađajaju namaz i klanjaju ga po isteku njegovog vremena, te kako postupati prema njima, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Klanjaj namaz u njegovo pravo vrijeme, a zatim klanjaj i sa njima; tebi će se taj namaz računati kao nafila".[2]

(Hadis je sahih)

وسألته ﷺ امرأةُ صفْوان بن المُعطَّل السلمي، فقالت: إنه يضربني إذا صليت، ويفطرني إذا صمت، ولا يصلي صلاة الفجر حتى تطلع الشمس، فسأله عما قالت امرأته، فقال: أما قولها: يضربني إذا صليت، فإنها تقرأ بسورتين، وقد نهيتها عنهما، فقال ﷺ: لو كانت سورة واحدة لكفت الناسَ، وأما قولها: يفطرني إذا صمت، فإنها تنطلق فتصوم، وأنا رجلٌ شابٌ ولا أصبر، فقال ﷺ يومئذ: لا تصومُ امرأة إلا بإذن زوجها. قال: وأما قولها: لا أصلي حتى تطلعَ الشمس، فإنا أهل بيت لا نكاد أن نستيقظ حتى تطلع الشمس، فقال: صلِّ إذا استيقظت. [ذكره ابن حبان].

Supruga Safvana b. el-Mua'ttala es-Sulemija se obratila Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Moj muž me udara kad klanjam i tjera me da se iftarim kad zapostim, a on ne klanja sabah-namaz sve dok ne iziđe Sunce". Nakon što je

[1] Nesai, 7/204. "O lovu", poglavlje "O zabrani jedenja mesa domaćeg magarca". Od Ebi Sa'alebe el-Hušunijja, r.a., hadis je hasen.

[2] Muslim, br. 648. "O mesdžidima", poglavlje "O pokuđenosti klanjanja namaza po isteku njegovog vremena". Br. 1838. "O imaretu". Ebu-Davud, br. 431. "O namazu". Tirmizi, br. 176. "O Namazu". Nesai, 2/75. "O imametu", poglavlje "O obavljanju namaza sa nepravednim vladarima". Od Ebu-Zerra, r.a.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, saslušao, uputi se do njenog muža i upita ga o tome, a on mu reče: "Allahov Poslaniče, što se tiče prvog ('Udara me kad klanjam'), ona u namazu stalno uči i ponavlja samo dvije sure, pa sam joj to zabranio". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ako bi se stalno učila samo jedna sura, dovoljno bi bilo". Safvan b. el-Mua'ttala es-Sulemi reče u vezi s drugim ('Tjera me da se iftarim kad zapostim'): "Ona se prepusti postu, a ja sam mlad i nestrpljiv". Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neka žena ne posti (nafilu) osim sa dopuštenjem njenoga muža". A u vezi s trećim ('A ne klanja sve dok Sunce ne iziđe'): "Mi smo porodica koja se ne može probuditi na sabah sve do izlaska Sunca". "Klanjaj kad ustaneš", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem[1]

(Bilježi Ibn-Hibban)

Valorizator dodaje: Ovaj slučaj se podudara sa događajem o potvori majke pravovjernih Aiše r.a., kad je Safvan Ibn el-Mu'attal es-Sulemi, r.a., zaostao iza ostaloga naroda i bio zadnji u tom karavanu. Ovaj hadis nije u protivnosti njegovim riječima u tom događaju: "Tako mi Allaha, nisam nikad u životu otkrio ženski dio tijela". Do tada on zaista nije otkrio tijelo žene. Ubrzo nakon toga se i oženio.

وسئل ﷺ عن قتل الوزَغ، فأمر بقتله. [ذكره ابن حبان].

Upitan o ubijanju guštera (geko), Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se ubije"[2]

(Bilježi Ibn-Hibban)

[1] Ibn-Hibban, br.1488, poglavlje "O čistoći". Ebu-Davud, br. 2459. "O postu". Hakim, br. 1594/63, poglavlje "O postu" i u "Telhisu"; Hadis je sahih-sasvim pouzdan, po uslovima Buharije i Muslima". Od Ebu-Se'ida El-Hurdija, r.a.

[2] Buhari, 5/252. "O početku stvaranja", u ajetu: "Po kojoj je rasijao svakojaka bića". (El-Bekare, 164.) Muslim, br. 2237. "O selamu". "Nesai, 5/209. "O hadždžu". Ahmed, "Musned", br. 26819. Od Ummu Šurejk el-Kurešijje el-Amirijje, r.a.

وسئل ﷺ عن رجل نذر أن يمشي إلى الكعبة، فجعل يُهادَى بين رجلين، فقال: إن الله لَغني عن تعذيب هذا نفسه وأمره أن يركب.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako treba postupiti s čovjekom koji se zavjetovao da će ići pješice do Kabe, a zatim se, oslanjajući se na dvojicu ljudi, počeo teturati. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Zaista, Allahu nije potrebno da taj čovjek muči sebe", pa mu je naredio da uzjaše.[1]

واستفتاه ﷺ رجل في جار له يؤذيه، فأمر بالصبر، ثلاث مرات، فقال له في الرابعة: اطرَحْ متاعَكَ في الطريق، ففعل، فجعل الناس يمرّون به ويقولون: ما له؟ ويقول: آذاه جاره، فجعلوا يقولون: لعنه الله، فجاءه جارُه فقال: رُدَّ متاعك، والله لا أوذيك أبداً. [ذكره أحمد وابن حبّان]

Neki čovjek je došao Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i požalio se da ga njegov komšija uznemirava, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Strpi se!" Kad mu se požalio po treći ili četvrti put, rekao mu je: "Izbaci svoj namještaj na ulicu!", pa je to učinio. Potom su ga počeli zapitkivati ljudi koji su prolazili ulicom: "Šta ti je, zašto to činiš?" On im je počeo objašnjavati da mu njegov komšija ne da mira. Na to su oni počeli proklinjati komšiju. Tada je komšija do te mjere shvatio da ga je povrijedio da je sam došao i kazao: "Vrati svoje stvari u kuću! Allaha mi, nikad te više neću uznemiravati".[2]

(Bilježe Ahmed i Ibn-Hibban)

---

[1] Buhari, 11/508. "O zavjetima i zakletvama"

Muslim, br. 1642. "O zavjetovanju". Ebu-Davud, br. 3301. "O zavjetima i zakletvama". Tirmizi, br. 1537. Nesai, 7/30. "O zavjetima i zakletvama". Od Enesa b. Malika, r.a.

[2] Ibn-Hibban, br. 520. "O dobročinstvu". Ebu-Davud, br. 5153."O edebu". Hakim, br. 7302. i ocjenio ga sahih hadisom. Dok je Zehebi ostao suzdržan od ocjene ovog hadisa. Sened mu je dobar, od Ebu-Hurejre, r.a.

وسأله ﷺ رجل فقال: إني أذنبت ذنباً كبيراً، فهل لي من توبة؟ فقال له: ألك
والدان؟ فقال: لا، قال: فلك خالة؟ قال: نعم، قال: فبرَّها. [ذكره ابن حبان].

Neki čovjek dođe Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa reče: "Ja sam počinio veliki grijeh. Može li mi biti oprošteno ako se pokajem?" Upita ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Imaš li roditelje?" "Nemam", odgovori. A je li ti tetka (mamina sestra) živa?" "Jest", odgovori mu čovjek. "Čini joj dobročinstvo", reče mu Poslanik".[1]

(Bilježi Ibn-Hibban)

وسئل ﷺ عن رجل قد أوجب، فقال: اعتقوا عنه رقبة يعتق الله بكل عضو منها
عضواً منه من النار. [ذكره ابن حبان].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o čovjeku koji je počinio veliki grijeh i time zaslužio džehenemsku vatru. "Oslobodite roba muslimana, a Allah će za svaki njegov organ od vatre zaštititi organ toga čovjeka".[2]

(Bilježi Ibn-Hibban)

وسأله رجل، فقال: إن أبويَّ قد هلكا، فهل بقي من بعد موتهما شيء؟ فقال: نعم
الصلاة عليهما، والاستغفار لهما، وإنفاذ عقودهما من بعدهما، وإكرام صديقهما،
وصلة رحمهما التي لا رحم لك إلا من قبلهما. قال الرجل: ما ألذَّ هذا وأطيبه! قال:
فاعمل به.

Neki čovjek je došao Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Moji roditelji su propali! Ima li neko djelo koje im može koristiti i nakon njihove smrti?" Odgovori mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Da, moli Allaha da ih obaspe Svojim

[1] Ibn-Hibban, br. 435. i ocijenio ga kao sahih. Tirmizi, br. 1905, "O dobročinstvu"; Hadis je sahih, sasvim pouzdan, prenosi ga Abdullah ibn Omer, r.anhuma. Ahmed, "Musned", br. 4610.

[2] Ibn-Hibban, br. 4307. "O oslobađanju roba". Nesai: "Sunenu-l-Kubra", 9/79; Hadis je sahih, sasvim pouzdan. Ahmed, "Musned", br. 15581. Ebu-Davud, br. 3964; Hadis je sahih-sasvim pouzdan. Od Vasile b. el-Eska'a, r.a.

blagodatima, moli Ga da im oprosti grijehe, izvrši njihove oporuke koje su ostavili, pazi njihove prijatelje i čini dobro rodbini s kojom su i roditelji održavali te veze". Čovjek reče: "Ništa slađe i lakše od toga!" "Onda tako postupi", reče mu Poslanik.[1]

وسئل ﷺ عن رجل شَدَّ على رجل من المشركين ليقتله، فقال: إني مسلم، فقتله، فقال فيه قولاً شديداً، فقال: إنما قاله تَعوُّذاً من السيف، فقال: إن الله حرَّمَ عليَّ أن أقتل مؤمناً. [حديث صحيح]

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o čovjeku koji je nasrnuo na mušrika s namjerom da ga ubije, a onaj izustio: "Ja sam musliman", ali ga je, i pored toga, ubio. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, žestoko ga je iskritikovao, pa čovjek reče: "On je to izgovorio strahujući od sablje", a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaza: "Zaista mi je Uzvišeni Allah zabranio da ubijem vjernika".[2]

(Hadis je sahih)

وسأله رجل، فقال: إن أبويَّ قد هلكا، فهل بقي من بعد موتهما شيء؟ فقال: نعم الصلاة عليهما، والاستغفار لهما، وإنفاذ عقودهما من بعدهما، وإكرام صديقهما، وصلة رحمهما التي لا رحم لك إلا من قِبَلِهما. قال الرجل: ما أَلَذَّ هذا وأطيبه! قال: فاعمل به.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, obavijesti nas o dobrim i lošim našim osobinama". "Najbolji među vama je onaj od koga se očekuje samo dobro i od čijeg su zla drugi sačuvani, a najgori među vama je onaj od kojeg se ne očekuje dobro i od čijeg zla nije niko siguran".[3]

(Bilježi Ibn-Hibban)

---

[1] Ebu-Davud, br. 5142. "O edebu", Ibn-Madže, br. 3664. "O edebu", Ibn-Hibban, br. 2030. U senedu ovog hadisa nalazi se Ali ibn Ubejd es-Sa'idi koji prenosi od Ebi Usejda, nije ga proglasio pouzdanim sem Ibn Hibbana, dok ostali prenosioci koji su spomenuti u senedu su pouzdani.

[2] Ahmed, "Musned", br. 21984. Od Ukbe b. Malika, r.a.

[3] Tirmizi, br. 2264. "O fitneluku", i kaže: "Hadis je hasen". Ibn-Hibban, "Sahih", br. 527 i ocijeno ga autentičnim". Ahmed, "Musned" , br. 8594. Od Ebu-Hurejre, r.a.

وسأله ﷺ رجل: ما الذي بعثك الله به؟ فقال: الإسلام؛ فقال: وما الإسلام؟ قال: أن تُسلم قلبك لله، وأن توجِّه وجهك لله، وأن تصليَ الصلاة المكتوبة، وتؤديَ الزكاة المفروضة، أخوان نصيران، لا يقبل الله من عبد توبة أشركَ بعد إسلامه. [ذكره ابن حبان]

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Sa čime te je Uzvišeni Allah poslao?" "Sa islamom", reče mu Poslanik. "A šta je islam?" "Da svoje srce predaš Allahu i svoje lice usmjeriš prema Njemu, da klanjaš propisane namaze, dijeliš zekjat, da pomiriš dvojicu braće. Znaj da Allah zaista neće primiti pokajanje onome koji nakon primanja islama počini širk".[1]

(Bilježi Ibn-Hibban)

وسأله ﷺ الأسود بن سريع، فقال: أرأيت إن لقيتُ رجلاً من المشركين فقاتلني، فضربَ إحدَى يديّ بالسيف، فقطعها، ثم لاذَ مني بشجرة، فقال: أسلمتُ لله؛ أفأقتله بعد أن قالها؟ فقال رسول الله ﷺ: لا تقتله، فقلت: يا رسول الله إنه قَطع إحدى يدي؛ ثم قال ذلك بعد أن قطعها أفأقتله؟ قال: لا تقتله، فإنك إن قتلته فإنه بمنزلتك قبل أن تقتله وأنت بمنزلته قبل أن يقول كلمته التي قال. [حديث صحيح]

El-Esved ibn-Seri' je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta misliš o tome, ako se sukobim sa nevjernikom i on mi sabljom odsiječe ruku, a zatim se sakrije za drvo i kaže: 'Pokorio sam se Allahu' (Prihvatam islam; op. prev.), smijem li ga tada ubiti". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Ne smiješ ga ubiti". "Allahov Poslaniče, on mi je prvo odsjekao ruku, a zatim je prihvatio islam", smijem li ga ubiti?" "Ne smiješ. Jer, ako bi ga ubio, on će biti na položaju u kojem si ti bio prije nego što si ga ubio, a ti na položaju na kojem je on bio prije nego što je to izgovorio."[2]

(Hadis je sahih)

---

[1] Ibn-Hibban, br. 160. "O imanu". Taberani, 19/1036. Abdurrezzak, "Musannef", br. 20115; Sened hadisa je sahih, sasvim pouzdan. Od Jehza b. Hakima.

[2] Buhari, 12/166.167. Muslim, br. 95. "O vjerovanju". Ebu-Davud, br. 2644. "O džihadu". Od Mikdada b. el-Esveda, r.a., Ahmed, "Musned", br. 23319.

وسأله ﷺ رجل، فقال: يا رسول الله مَرَرت برجل، فلم يضفني ولم يقْرني؛ أفأحتكم؟ قال: بل أقره. ذكرهما ابن حبان. وقوله: أحتكم أي: أعامله إذا مر بي بمثل ما عاملني به.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, naišao sam pored jednog čovjeka, a on me nije ugostio, niti mi je iskazao dobrodošlicu; hoću li isto postupiti prema njemu ako mi dođe?" "Nećeš, nego ćeš ga lijepo primiti i ugostiti."[1]

(Bilježi Ibn-Hibban)

وسأله ﷺ أبو ذر، فقال: الرجل يحب القوم، ولا يستطيع أن يعمل بعملهم، قال: يا أبا ذر، أنت مع من أحببت. قال: فإني أحب الله ورسوله، قال: أنت يا أبا ذر مع من أحببت.

Ebu-Zerr, r.a., kazao je Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Čovjek zavoli ljude, ali ne može raditi ono što oni rade". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaza: "Ebu-Zerre, bit ćeš sa onim koga voliš". Ebu-Zerr reče: "Ja volim Allaha i njegovoga Poslanika". "Ti ćeš biti sa onim koga voliš", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[2]

وسأله ﷺ ناس من الأعراب، فقالوا: أفتنا في كذا، أفتنا في كذا، أفتنا في كذا، أفتنا في كذا، فقال: أيها الناس؛ إن الله قد وضَعَ عنكم الحَرَجَ، إلا من اقترض من عرْض أخيه؛ فذلك الذي حرج وهَلَك، قالوا: أفنتداوى يا رسول الله؟ قال: نعم إن الله لم ينزل داءً إلا أنزل له دواء، غير داء واحد، قالوا: يا رسول الله وما هو؟ قال: الهرم. قالوا: فأي الناس أحبُّ إلى الله يا رسول الله؟ قال: أحَبّ الناس إلى الله أحسنهم خلقاً. [ذكره أحمد وابن حبان].

---

[1] Ibn-Hibban, br. 3410. "O zekjatu". Taberani, 19/606. Tirmizi, 2006. "O dobročinstvu", i kaže: "Hadis je hasen." Od Avf b. Malika b. Nadle el-Džešemijja.

[2] Ebu-Davud, br. 5126. "O edebu"; Hadis je sahih, s pouzdanim lancem prenosioca. Od Ebu-Zerra, r.a.

Skupina beduina je od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tražila pravna riješenja o brojnim pitanjima, a on im reče: "O ljudi, Uzvišeni Allah vam je oprostio grijehe, osim onome koji je nasrnuo na čast svoga brata, samo je taj propao i stradao". Upitali su: "Allahov Poslaniče, trebamo li se liječiti?" On je odgovorio: "Da, za svaku bolest koju je Allah stvorio, On je poslao i lijek, osim za jednu". Oni upitaše: "Koja je to bolest za koju nema lijeka?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio im je: "Starost". Zatim upitaše: "Koji je čovjek najdraži Allahu?" "Onaj koji ima najljepši moral", odgovori im Poslanik.[1]

(Bilježe Ahmed i Ibn-Hibban)

وسأله ﷺ عدي بن حاتم، فقال: إن أبي كان يَصلُ الرحمَ وكان يفعل ويفعـل، فقال: إن أباك أراد أمراً فأدركه، يعني الذكر، قال: قلت: يا رسول الله، إني أسألك عن طعام لا أدَعُه إلا تحرجاً، قال: لا تَدَعْ شيئاً ضارع النصرانية فيه، قال: قلت: إني أرسل كلبي المعلَّم، فيأخذ صيداً فلا أجد ما أذبح به إلا المرْوةَ أو العصا قال: أهرق الدَّمَ بما شئتَ، واذكر اسم الله. [ذكره ابن حبان].

Adijj bin-Hatim je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o održavanju rodbinskih veza: "Moj otac je održavao rodbinske odnose: Činio je... (to i to, to i to...)" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Tvoj otac je želio postići određeni cilj, pa ga je i postigao" (tj. reputaciju među ljudima). Adijj je upitao: "Allahov Poslaniče, da te pitam o hrani koje se ustručavam". Rekao mu je: "Ne ostavljaj ono u čemu ćeš oponašati kršćane". Nastavio je Adijj: "Ja svoga dresiranog psa šaljem u lov, ali nemam ništa čime bih preklao ulov, osim kamena ili štapa?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Pusti krv čime želiš i spomeni Allahovo ime!"

(Ibn-Hibban)[2]

---

1 Ahmed, 4/278. Ibn-Madže, br. 486., Ibn-Madže, br. 3436. "O medicini". Begavi, "Šerhu-s-Sunne", br. 3226. Taberani, "El-Kebir", br. 463. Tijalisi, br. 1232; Hadis je sahih, sasvim pouzdan. Od Usame b. Šurejka, r.a.

2 Ibn-Hibban u "Sahihu", 332; Taberani u "Kebiru", 17/247; Tajalisi, 1033 i 1034; i Bejheki u "Sunenu", 7/279. Lanac prenosilaca je hasen iz hadisa Adijja bin Hatima, r.a.

وسألته ﷺ عائشة عن ابن جُدْعان، وما كان يفعل في الجاهلية من صلة الرحم، وحسن الجوار، وقري الضيف، هل ينفعه؟ فقال: لا، لأنه لم يقل يوماً رب اغفر لي خطيئتي يوم الدين .

Aiša, r.a., upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o Ibn-Džud'anu i njegovim dobrim djelima koje je u vrijeme džahilijjeta činio (održavao je rodbinske veze, lijepo se odnosio prema komšijama, dočekivao goste). "Hoće li mu to koristiti?" "Neće mu koristiti, jer nijednom nije rekao: 'Gospodaru moj, oprosti mi grijehe na Sudnjem danu'".[1]

وسأله ﷺ سفيان بن عبد الله الثقفي أن يقول له قولاً لا يسأل عنه أحداً بعده، فقال: قل آمنت بالله ثم استقم .

Sufjan ibn-Abdullah es-Sekafi je zatražio od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu rekne nešto o čemu nakon toga nikog drugog neće upitati. "Reci: 'Vjerujem u Allaha', a zatim u tome ustraj", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[2]

وسئل ﷺ من أكرم الناس؟ فقال: أتقاهم لله، قالوا: لسنا عن هذا نسألك، قال: فعن مَعادن العرب تسألوني؟ خياركم في الجاهلية خياركم في الإسلام إذا فقهوا .

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko je najčasniji čovjek?" "Najčasniji kod Allaha je onaj koji je najbogobojazniji". Ashabi rekoše: "Ne pitamo te o tome". Reče: "Pitate li me o karakteru Arapa? Najbolji od vas u islamu je onaj koji je bio najbolji u džahilijjetu, pod uvjetom da se poduči".[3]

---

[1] Muslim, br. 214. "O vjerovanju". Ibn-Madže, br. 4279. "O zuhdu". Tirmizi, br. 3121., Darimi, 2/328., Ibn-Hibban, br. 331. Od Aiše, r.a.

[2] Muslim, br. 38. "O vjerovanju". Tirmizi, br. 2410. Ibn-Madže, br. 3972. Nesai, "El-Kubra" i: "Et-Tuhfe", 4/20., Taberani, "El-Kebir", br. 6396., Darimi, 2/298. Ibn-Hibban je potvrdio njegovu autentičnost. Od Sufjana b. Abdullaha, r.a.

[3] Buhari, 6/385. "O vjerovjesnicima". Muslim, br. 1818. "O el-Imari". Od Ebu-Hurejre, r.a.

وسألته ﷺ امرأة فقالت: إني نذرتُ إن ردَّك الله سالمًا أن أضرب على رأسك بالدف، فقال: إن كنت نذرت فافعلي، وإلا فلا، قالت: إني كنت نذرت، فقعد رسول الله ﷺ، فضربت بالدفّ. [حديث صحيح].

Neka žena je rekla Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Zavjetovala sam se da ću, ako te Allah iz borbe vrati živog i zdravog, to proslaviti udaranjem defom iznad tvoje glave". "Ako si uistinu na to se zavjetovala, onda to učini. A ako nisi, onda nemoj", reče joj Poslanik. "Da, bila sam se zavjetovala," kaza ona. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjeo je, a ona je udarala defom iznad njegove glave.[1]

(Hadis je sahih)

Ovaj hadis možemo protumačiti na dva načina:

Prvi način: Da joj je dozvolio izvršiti zavjet, želeći pridobiti njeno srce i učvrstiti njen iman i udovoljiti joj zbog iskazane radosti prema zdravlju Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Drugi način: Da je zavjetovanje vid približavanja Allahu s obzirom da u sebi sadrži sreću i zadovoljstvo zbog povratka Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zdravog i potpomognutog i zbog pobjede nad neprijateljima sa kojom je Allah uzdigao njega i vjeru Njegovu. Zato joj je naređeno da izvrši zavjetovanje. Ovo drugo tumačenje je ispravnije, a Allah najbolje zna.

وسأله ﷺ رجل فقال: يا رسول الله، الرجلُ يريد الجهاد في سبيل الله وهو يبتغي من عرض الدنيا، فقال: لا أجر له، فأعظم ذلك الناس، فقالوا للرجل: أعدْ لرسول الله ﷺ فلعلك لم تفهمه، فقال الرجل: يا رسول الله، الرجل يريد الجهاد في سبيل الله وهو يبتغي من عرض الدنيا، فقال: لا أجر له، فأعظم ذلك الناس، فقالوا: أعد لرسول الله ﷺ فأعاد، فقال: لا أجرَ له.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, šta je sa onim koji želi ići u džihad na Allahovom putu, a time želi ovodunjalučku korist?"

[1] Tirmizi, br. 3691., "O odlikama". Sened hadisa je hasen, a Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen-sahih". Od Burejde, r.a.

"Taj nema nagrade", odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Nakon što je čovjek to prenio ljudima, oni mu rekoše: "Vrati se pa ga ponovo pitaj; možda nisi dobro razumio". On je, tako, tri puta upitao i uvijek dobijao isti odgovor: "Taj nema nagrade".[1]

وسأله ﷺ رجل فقال: أقاتلُ أو أُسلِم؟ قال: أسلِمْ ثم قاتل، فأسلمَ ثم قاتلَ فقُتِل، فقال النبي ﷺ: هذا عملَ قليلاً وأُجر كثيراً.

Neki čovjek je došao Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga: "Allahov Poslaniče, da se borim ili da prvo primim islam?" "Primi islam, a zatim se bori", odgovori mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[2]

وسأله ﷺ رجل: ما أكثر ما تخاف عليَّ؟ فأخذ بلسانه ثم قال: هذا.

Neki čovjek je došao Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga: "Allahov Posklaniče, čega se najviše plašiš za mene?" On se uhvati za jezik i reče: "Ovoga!"[3]

وسأله ﷺ رجل فقال: قل لي قولاً ينفعني الله به، وأقلِلْ لعلي أفعله، فقال: لا تغضب، فردد مراراً، كل ذلك يقول له: لا تغضب.

Neki čovjek je došao Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Posavjetuj me i uputi me na nešto što će mi biti korisno, a da to mogu često činiti". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ne srdi se", ponavljajući to nekoliko puta.[4]

---

[1] Ebu-Davud, br. 2516. "O džihadu". U senedu ovog hadisa nalazi se Mukriz koji prenosi od Ebu-Hurejre, a on je nepoznat ravija dok ostali prenosioci su pouzdani. U drugom poglavlje, svedoči mu predaja koju prenosi Ebu-Umame, r.a.; Hadis je hasen.

[2] Buhari, 6/19. "O džihadu". Muslim, br.1900. "O imaretu", Od Bera b. Azib, r.a.

[3] Tirmizi, br. 2410. Ibn-Madže, br. 3972. Nesai, "Sunenu-l-Kubra", u: "Et-Tuhfe". Darimi, 2/298. Njegov originalni tekst se nalazu u Muslimovoj zbirci, br. 38. "Da je Sufjan b. Abdullah upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Allahov Posklaniče, reci mi nešto o Islamu, o čemu drugog neću upitati.' 'Reci, vjerujem u Allaha, a zatim ustraj u tome'", i dodatak u hadisu je vjerodostojan.

[4] Buhari, 10/431,432. "O edebu", Tirmizi, br. 2021 "O dobročinstvu", Malik, "Muvet'a", 2/906. "O moralnim vrlinama" murselen-hadis čiji sened doseže do tab'ina". Buhari i Trimizi su ga spojili. Od Ebu-Hurejre, r.a.

وسألته ﷺ امرأة، فقالت: إن لي ضرة، فهل عليّ جُناح إن استكثرت من زوجي بما لا يعطيني؟ فقال: المتشبِّع بما لم يُعطَ كلابس ثوبي زور.

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Imam inoču. Hoću li biti griješna ako pred inočom – da bih je ozlojedila – budem prikazivala da imam više nego što mi muž stvarno daje?" Rekao je: "Onaj ko se prikaže u onome što nema je poput onoga ko odijeva dva lažna odijela." (pretvaranje i laž).[1]

وسأله ﷺ رجل فقال: إن شرائع الإسلام قد كثرت عليّ فأوصني بشيء أتشبث به، فقال: لا يزالُ لسانُكَ رطباً من ذكر الله. [ذكره أحمد](1).

Čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, meni je teško prakticirati sve propise vjere. Zato mi kaži nešto što ću uvijek moći izvršavati!" On mu reče: "Neka ti je jezik stalno vlažan od spominjanja Allaha".[2]

(Bilježi Ahmed)

وسأله ﷺ فقال: يا رسول الله أُرسل ناقتي وأتوكل على الله؟ فقال: بل اعْقلها وتوكل. [ذكره ابن حبان والترمذي]

Čovjek je upitao: "Allahov Poslaniče, hoću li svoju devu pustiti, pa se onda osloniti na Allaha?" "Prvo je sveži, pa se onda osloni na Allaha", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[3]

(Bilježe Ibn-Hibban i Tirmizi)

---

[1] Buhari, 9/278. 279. Muslim, br. 2130., Ebu Davud, br. 4997, hadis prenosi Esma bint Ebi Bekr, r.a.

[2] Tirmizi, br. 3372. "O dovama"; Hadis je sahih, sasvim pouzdan. Ahmed, "Musned", br. 17245. Od Abdullaha b. Bišra r.a.

[3] Tirmizi, br. 2519. "O svojstvima Sudnjega dana", poglavlje br. 16. Od Enesa, r.a., Od Dža'fera b. Amra b. Ummijje, a on od svoga oca, i rekao je da je ovaj hadis hasen.

وسأله ﷺ معاذ فقال : يا رسول الله أرأيت إن كان علينا أمراء لا يستنُّون بسنَّتك ، ولا يأخذون أمرك ، فما تأمرنا في أمرهم؟ قال : لا طاعة لمن لم يطع الله .

Muaz, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, ako doživimo vrijeme anarhije, nepravednih vladara, koji ne slijede tvoj put, kako ćemo postupati prema njima?" "Nema pokornosti onome koji nije pokoran Allahu", odgovori mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[1]

وسأله ﷺ أنس أن يشفع له ، فقال : إني فاعل ، قال : فأين أطلبك يوم القيامة؟ قال : اطلبني أول ما تطلبني على الصراط ، قلت : فإذا لم ألقَكَ على الصراط؟ قال : فأنا على الميزان ، قلت : فإن لم ألقك عند الميزان؟ قال : فأنا عند الحوض ، لا أخطئ هذه الثلاث المواطن يوم القيامة . [ذكرهما أحمد] .

Enes, r.a., zatražio je od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegov šefa'at (zagovaranje) na Sudnjem danu. "Bit ću tvoj zagovornik", reče Poslanik. Enes ga upita: "Gdje ću te potražiti na Dan polaganja računa?" "Prvo me potraži na Sirat-ćupriji". "A ako te ne sretnem tamo?" "Onda ću biti na Mizanu" (mjesto gdje će se vagati ljudska djela. "A ako te nesretnem ni tamo, "Allahov Poslaniče?" "Naći ćeš me na Havdu. Zasigurno nećeš pogriješiti između ova tri mjesta", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[2]

(Bilježi Ahmed)

وسأله ﷺ الحجاج بن علاط ، فقال : إن لي بمكة مالاً ، وإن لي بها أهلاً ، وإني أريد أن آتيهم . فأنا في حلٍّ إن أنا نلتُ منك ، أو قلت شيئاً؟ فأذنَ له رسول الله ﷺ أن يقول ما شاء . [ذكره أحمد] .

---

[1] Ahmed, "Musned", br. 12813. i 3/213. Od Enesa b. Malik, r.a., (ve lehu ševahid fi Sahih).

[2] Ahmed, 3/178. Tirmizi, br. 2435. "O svojstvima Sudnjeg dana", poglavlje "O siratu"; Sened hadisa je hasen.

Hadžadž b. A'lat se obratio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Moja porodica i imetak su u Mekki, a ja želim da im odem. Da li mi je dozvoljeno da štiteći sebe dotaknem se tvoje časti ili da šta reknem". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odobrio mu je da, u tom smislu, kaže šta hoće.[1] (Bilježi Ahmed)

U ovome je dokaz da kada onaj koji kaže i ne izrazi značenje svog govora, ili zbog toga što mu nije namjera ili zbog nepoznavanja ili je želio drugo značenje, nije obavezan, tj. ne snosi posljedice onoga što nije htio reći. Ovo je Allahova vjera s kojom je poslao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zato nije uvjetovao da onaj ko izgovori riječi nevjerstva mora postati nevjernik. Isto se odnosi na onoga koji nema razuma zbog ludila, sna ili opsihrenosti. Također, Hadžadž b. A'lat nije proglašen nevjernikom za ono što je .govorio jer je svojim riječima želio drugo značenje, a i njegovo srce to ispravno značenje nije potvrdilo.

"Allah vas neće kazniti ako se zakunete nenamjerno ali će vas kazniti ako se zakunete namjerno. Otkup za prekršenu zakletvu je: da deset siromaha običnom hranom kojom hranite čeljad svoju nahranite, ili da ih odjenete, ili da roba ropstva oslobodite. A onaj ko ne bude mogao - neka tri dana posti. Tako se za zakletve vaše otkupljujete kada se zakunete; a o zakletvama svojim brinite se! Eto tako vam Allah objašnjava propise Svoje da biste bili zahvalni." (El-Maide, 89.)

"Allah vas neće kazniti ako se nenamjerno zakunete, ali će vas kazniti ako pod zakletvom nešto namjerno učinite. – A Allah prašta i blag je." (El-Bekara, 225.)

Propisi na dunjaluku i Ahiretu su vezani za ono što srce stekne, potvrdi i bude željelo od značenja iz govora.

وسألته ﷺ امرأة، فقالت: يا رسول الله إن نساءً أسْعدنني في الجاهلية، يعني في النَّوْح أفأساعدهن في الإسلام؟ فقال: لا إسعاد في الإسلام، ولا شغار في الإسلام، ولا عَقْر في الإسلام، ولا جَلَبَ في الإسلام، ومن انتهبَ فليس منا. [ذَكره أحمد].

---

[1] Ahmed, 3/138; Hadis je sahih, sasvim pouzdan.

Neka žene je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, u vrijeme džahilijjeta sam bila u društvu žena narikača, pa hoću li sa njima naricati i u Islamu?" On odgovori: "U Islamu nema naricanja,[1] ni šigara,[2] ni el-akra,[3] niti dželeba.[4] A onaj ko pljačka ratni plijen, ne pripada nama."[5]

(Bilježi Ahmed)

وسأله ﷺ بعض الأنصار، فقالوا: قد كان لنا جمل نسير عليه، وإنه قد استصعب علينا ومنَعنا ظهره، وقد عطش الزرع والنخل، فقال لأصحابه: قوموا. فقاموا، فدخل الحائط والجمل في ناحيته، فمشى النبي ﷺ نحوه، فقالت الأنصار: يا نبي الله إنه قد صار مثل الكلْب الكَلب، وإنا نخاف عليك صولْتَه، فقال: ليس عليَّ منه بأس، فلما نظر الجملُ إلى رسولَ الله ﷺ أقبل نحوه حتى خرَّ ساجداً بين يديه، فأخذ رسول الله ﷺ بناصيته أذلَّ ما كان قطُّ حتى أدخله في العمل، فقال له الصحابة: يا نبي الله هذا بَهيمة لا تعقل، تسجدُ لك، ونحن نعقل، فنحن أحق أن نسجد لك، فقال: لا يصلُحُ لبشر أن يسجد لبشر، ولو صلح لبشر أن يسجد لبشر، لأمرتُ امرأة أن تسجد لزوجها من عظم حقه عليها، والذي نفسي بيده لو كان من قدمه إلى مفرق رأسه يَتنجس بالقَيْح والصديد، ثم استقبلته تلحسه ما أدَّت حقَّه. [ذكره أحمد]

Neke ensarije rekoše Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Deva koju jašemo je postala jogunasta i neukrotiva i ne da se uzjahati, a palme i usjeve treba zalijevati". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi ashabima da ustanu. Oni to odmah učiniše, a zatim krenuše prema devi. Idući, neki od ensarija reče: "Allahov Poslaniče, ova deva je postala okrutna i bijesna je kao pas. Bojimo se da ne nasrne na tebe". "Ne brinite

---

[1] El-Is'aad: "Naricanje žene kad je zadesi nesreća".

[2] Šigar: "Da jedan čovjek drugome da za ženu svoju kćerku, pod uvjetom da ovaj da njemu svoju kćerku uz poravnanje mehrova".

[3] El-akr: "Prinošenje žrtve (klanje) na kaburovima".

[4] El-dželeb: "Podizanje glasa na konje pri natjecanju".

[5] Ibn-Hibban, br. 3146. "O dženazi". I ocijenio ga sahih-hadisom. Ahmed, "Musned", 3/197.Nesai, 4/16. "O dženazi". Bejheki, (4/62). Hadis je sahih, sasvim pouzdan, po uslovima Buharije.

se za mene", reče im. A kad deva ugleda Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, krenu prema njemu, dođe pred njega i učini mu sedždu. Poslanik je uhvati za prednji dio glave i spusti je sve do zemlje, a zatim je uzjaha i ponovo je vrati na posao. Ashabi mu rekoše: "Allahov Poslaniče, ovo je životinja i nerazumna je, a učinila ti je sedždu. Mi imamo razum. Preče je da ti mi činimo sedždu!" "Nije dozvoljeno da čovjek čovjeku čini sedždu, jer da sam ikome naredio da nekome učini sedždu, naredio bih ženi da učini svome mužu radi veličine njegovoga prava nad njom. Tako mi onoga u čijoj je ruci moja duša, kad bi od glave do pete bio zaprljan od gnoja i sukrvice, a zatim ga čistila, čak i time ne bi upotpunila njegovo pravo".[1]

(Bilježi Ahmed)

Idolopoklonici su prenijeli da je deva učinila sedždu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a nisu prenijeli njegove riječi da je zabranjeno da čovjek čovjeku učini sedždu.

وسئل ﷺ فقيل له: إن أهل الكتاب يحتفون، ولا ينتعلون في الصلاة، قال: فاحتفوا وانتعلوا، وخالفوا أهل الكتاب، قالوا: فإن أهل الكتاب يقصون عثانينهم ويوفّرون سبالهم ، فقال: قُصُّوا سبالكم ووفّروا عثانينكم وخالفوا أهل الكتاب. [ذكره أحمد].

Obratili su se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Sljedbenici Knjige hodaju bosonogi i ne obavljaju namaz obuveni". Reče: "Klanjajte nekad bosi, a nekad obuveni, tako ćete postupati suprotno onome što oni čine". "Sljedbenici Knjige skraćuju bradu, a puštaju brkove", rekoše ashabi. "Onda vi puštajte bradu i skraćujte brkove, tako ćete se razlikovati od njih"[2]

(Bilježi Ahmed)

[1] Ahmed, "Musned", br. 12203. Hejsami, "Medžme'a ez-Zeva'id", 9/4 i kaže: Bilježe ga Ahmed i Bezzar, i svi njegovi prenosioci su pouzdani osim Hafsa sina od Enesovog brata, a on je pouzdan; Hadis prenosi Enes, r.a. Dodajem: "U njegovom senedu ima slabosti, radi njegove dužine, dok su neki dijelovi hadisa i sahih-vjerodostojni.

[2] Ahmed, "Musned", br. 21780. i 5/265. Od Ebi Umame, r.a., Hejsamî, "Medžme'a ez-Zevai'd", 5/131.

POSLANIKOVE FETVE O VRSTAMA KUPOPRODAJE

وأخبرهم أن الله سبحانه وتعالى حرّم عليهم بيع الخمر والميتة والخنزير وعبادة الأصنام، فسألوه وقالوا: أرأيت شحوم الميتة فإنه يُطلى بها السفنُ ويدهن بها الجلود ويستصبح بها الناس، فقال: هو حرام، ثم قال: قاتل الله اليهودَ فإن الله لما حرّمَ عليهم شحومَها جَمَلوه ثم باعوه وأكلوا ثمنه.

Obavijestio nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da nam je Uzvišeni Allah uistinu zabranio prodaju alkohola, strvine, svinjskog mesa i obožavanje kipova. Upitaše ga: "A šta misliš o masti strvine; njom se podmazuju lađe, maste kože i prave se svijeće koje ljudi koriste za rasvjetu?" On reče: "Ne može, ona je haram!" Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah ubio židove! Nakon što im je Allah zabranio loj, topili su ga, a zatim prodavali i jeli zaradu od njega".[1]

O Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: "Ne može, ona je haram!", postoje dva mišljenja:

Prvo: Da je zabranjena prodaja onoga što je nabrojano u hadisu.

Drugo: O njegovim riječima da je prodaja haram (zabranjena) pa makar kupac ih kupio radi toga (korištenja). Oba mišljenja su zasnovana na tome da je njihovo pitanje: Da li je zabrana zbog kupovine ili zbog upotrebe?

Prvo mišljenje je odabrao Ibn Kajjim, a ono je i jače. Nije ih prvo obavijestio o zabrani korištenja sve dok nisu spomenuli da

[1] Buhari, 5/329. i 330. "Megazi", 9/81.82. Muslim, br. 1581. Tirmizi, br.1297. Ebu-Davud, br. 3486. Nesai, 7/309.310. Ibn-Madže, br. 2167.

su u potrebi za tim, nego im je zabranio prodaju pa su spomenuli da oni to kupuju radi spomenute upotrebe. Nije im dao dozvolu za prodaju a nije im ni zabranio spomenutu upotrebu. Dozvola kupoprodaje i korištenja u ovom slučaju nisu uporedno vezani jedno drugim. Allah dž.š., najbolje zna.

وسأله ﷺ أبو طلحة عن أيتام ورثوا خمراً، فقال: أهْرِقْها قال: أفلا أجعلها خلاً؟ قال: لا. [حديث صحيح]، وفي لفظ: أن أبا طلحة قال: يا رسول الله إني اشتريتُ خمراً لأيتام في حجري، فقال: أهْرِق الخمر واكسر الدِّنان.

Ebu-Talha, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, o vinu koje su naslijedili jetimi, pa je odgovorio: "Uništi ga!" "Mogu li ga pretvoriti u sirće?" "Ne možeš", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. (Hadis je sahih)

U drugoj predaji se navodi da je Ebu-Talha, r.a., rekao: "Allahov Poslaniče, kupio sam sirće čiji su vlasnici jetimi, a koji su pod mojim skrbništvom". A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Prospi vino i porazbijaj bačve!"[1]

وسأله ﷺ حكيم بن حزام فقال: الرجل يأتيني، ويريد مني البيع، وليس عندي ما يطلب، أفأبيع منه، ثم أبتاع من السوق؟ قال: لا تَبِع ما ليس عندك. [ذكره أحمد].

Hakim b. Hizam je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Dođe mi čovjek i zatraži da mu prodam nešto što ne posjedujem. Mogu li to prodati, a zatim kupiti na pijaci?", a on reče: "Ne prodaji ono što lično ne posjeduješ".[2]

وسأله ﷺ أيضاً فقال: إني أبتاع هذه البيوع، فما يحل لي منها وما يحرم عليَّ منها؟ قال: يا ابن أخي لا تَبيعَنَّ شيئاً حتى تقبضه. [ذكره أحمد]. وعند النسائي: ابتعتُ طعاماً من طعام الصدقة فربحت فيه قبل أن أقبضه، فأتيت رسول الله ﷺ فذكرت له ذلك، فقال: لا تبعه حتى تقبضه.

---

[1] Tirmizi, br. 1293. Ebu-Davud, br. 3675; Hadis je sahih, sasvim pouzdan.

[2] Ahmed, 3/402. Tirmizi, br. 1232. Ebu-Davud, br. 3505. Nesai, 7/289. Ibn-Hibban, br. 4985. Taberi, "El-Kebir"; Hadis je sahih, sasvim pouzdan, od Hakima b. Hizama, r.a.

Također ga je upitao: "Ja trgujem i bavim se preprodajom. Šta mi je pri tome dozvoljeno, a šta zabranjeno?" "Bratiću, ništa ne prodaji sve dok ne bude u tvom vlasništvu" (Bilježi Ahmed)

"Prodao sam hranu koja je bila namijenjena za sadaku i zaradio na njoj prije nego što je bila u mom vlasništvu, pa sam otišao do Allahovoga Poslanika i obavijestio ga o tome, a on mi reče: 'Ne prodaji ono što lično ne posjeduješ'."[1]

(Bilježi Nesai)

وسئل ﷺ عن الصلاح الذي إذا وُجدَ جاز بيع الثمار، فقال: تَحمارُ وتَصفارُ ويؤكل منها. [متفق عليه](٢).

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome kad se plodovi smatraju dozvoljenim za prodaju, pa je rekao: "Kad pocrvene i požute i kad se mognu jesti".[2]

(Muttefekun alejhi)

وسئل أن يحجر على رجل يُغبَن في البيع لضعف في عقدته، فنهاه عن البيع، فقال: لا أصبر عنه، فقال: إذا بايعت فقل لا خلابَةَ، وأنت في كل سلعة ابتعتها بالخيار ثلاثاً.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o zabrani prodaje čovjeku koji je umno poremećen, pa mu je zabranio. On reče: "Allahov Poslaniče, ja se ne mogu suzdržati od prodaje". On će na to: "Kad budeš prodavao, reci: 'Nema hilabe (nema prevare). Svaku robu koju budeš prodao, dozvoli mušteriji da je može u roku tri dana vratiti".[3]

---

[1] Ahmed, "Musned", br. 14892. Nesai, 7/289. Od Hakima b. Hizama, r.a.

[2] Buhari, 3/278, i 5/288. i br. 304. Muslim, 1534, 1535. Ebu-Davud, br. 3476. Nesai, 7/262. 263. i 7/270.271. Tirmizi, br. 1226. 1227. "Muvet'a", 2/618. Od Ibn-Omera, r. anhuma.

[3] Buhari, 4/283. Muslim, br. 1533. Ebu-Davud, br. 355. Nesai, 7/252. "Muvet'a", 2/685. Od Abdullaha b. Omera, r.anhuma.

وسئل ﷺ عن رجل ابتاع غلاماً فأقام عنده ما شاء أن يقيم، ثم وجد به عيباً فردّه عليه، فقال البائع: يا رسول الله قد استغلَّ غلامي، فقال: الخَرَاجُ بالضمان. [ذكره أبو داود].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o čovjeku koji je kupio roba i koji je izvjesno vrijeme radio kod njega, a potom je otkrio neku mahanu i vratio ga prodavaču, a prodavač rekao: "Allahov Poslaniče, on ga je već koristio!" "Zarada kupca se zaslužuje na ime odgovornosti i rizika", reče mu Poslanik.[1]

(Bilježi Ebu-Davud)

وسأله ﷺ بلال عن تمر رديء باع منه صاعين بصاع جيد، فقال: أوّه، عين الربا، لا تفعل، ولكن إذا أردت أن تشتري فبع التمر بيعاً آخر ثم اشتر بالثمن. [متفق عليه].

Bilal, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o dvije pregršti lošijih hurmi koje je dao za pregršt dobrih, pa mu reče: "Uh! To je čista kamata! Nemoj to više nikad činiti. Nego, kad hoćeš nešto kupiti, prvo prodaj hurme, pa onda za novac kupi druge."[2]

(Muttefekun alejhi)

وسأله ﷺ البَرَاء بن عازب فقال: اشتريت أنا وشريكي شيئاً يداً بيد ونسيئة، فسألنا النبي ﷺ، فقال: أما ما كان يداً بيد فخذوه، وما كان نسيئة فذَرُوه. [ذكره البخاري]، وهو صريح في تفريق الصفقة. وعند النسائي عن البَرَاء قال: كنت أنا وزيد بن أرقم تاجرين على عهد رسول الله ﷺ، فسألناه عن الصَّرف، فقال: إن كان يداً بيَد فلا بأس، وإن كان نسيئة فلا يصلح.

Bera' b. Azib, r.a, rekao je: "Moj ortak mi je prodavao srebrenjake iz ruke u ruku i na priček, pa smo o tome upitali Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na šta nam je

[1] Tirmizi, br. 1285. Ebu-Davud, br. 3508. i 3509. Nesai, 8/254. 255. Njegovu autentičnost su potvrdili: Tirmizi, Ibn-Hibban i Ibnu-l-Džarud, od Aiše, r.a.

[2] Buhari, 4/264., od Bilala, r.a.

odgovorio: 'Ono što je iz ruke u ruku je dozvoljeno, a što je na priček, toga se klonite'." (Bilježi Buhari) U Nesaijinoj predaji od Bera b. Aziba bilježi se da je rekao: "U Poslanikovo doba smo se Zejd b. Erkam i ja bavili trgovinom, pa smo ga upitali o isplati. 'Ako je iz ruke u ruku, dozvoljeno je, a na priček nije', odgovorio nam je Poslanik".[1]

(Bilježi Nesai)

وسأله ﷺ فَضَالة بن عُبَيد عن قلادة اشتراها يوم خيبر باثني عشر ديناراً فيها ذَهَبٌ وخرز، ففصلها. فوجد فيها أكثر من اثني عشر ديناراً، فقال: لا تباع حتى تفصل. [ذكره مسلم].

Fedale b. Ubejd, r.a., upitao je za mišljenje Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako se treba ponijeti u slučaju s ogrlicom (od zlata i bisera) koju je kupio na dan Hajbera i platio je dvanaest dirhema, a kad ih je razdvojio, ustanovilo se da je dobio više od dvanaest dirhema. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori mu: "Neka se više ne prodaju takve ogrlice dok se ne razdvoje (zlato i biser).'"[2]

(Bilježi Muslim)

وسئل ﷺ عن بيع الفرس بالأفراس والنجيبة بالإبل، فقال: لا بأس إذا كان يداً بيد. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o prodaji konja za konje i kobilama (rasnim) za deve, odgovorio je: "Dozvoljeno je pod uvjetom da bude iz ruke u ruku".[3]

(Bilježi Ahmed)

---

[1] Buhari, 4/319., Muslim, br.1589, Nesai, br.2807., od Bera b. Azib, r.a.

[2] Muslim, br.1591., Tirmizi, br. 1255. Ebu-Davud, br. 3351., 3352., 3353. Nesai, 7/279., od Fedale b. Ubejda, r.a.

[3] Ahmed, "Musned", br. 5534. Hejsami, "Medžme'a ez-Zevai'd", 4/114. Taberani, "El-Kebir". Od Abdullaha b. Omera, r. anhuma.

وسئل ﷺ عن اشتراء التمر بالرطب، فقال: أينقص الرطب إذا يبس؟ قال: نعم، فنهى عن ذلك. [ذكره أحمد والشافعي ومالك].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o kupovini svježih hurmi za suhe, pa je upitao: "Kad se osuše, gube li na težini?" "Da", to vam je zabranjeno, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

(Bilježe Ahmed, Šafija i Malik)[1]

وسئل ﷺ عن رجل أسلَفَ في نخل، فلم يخرج تلك السنة، فقال: اردُدْ عليه ماله، ثم قال: لا تُسْلفُوا في النخل، حتى يبْدوَ صلاحه. وفي لفظ: أن رجلاً أسلم في حديقة نخل قبل أن يطلَع النخل، فلم يطلع النخل شيئاً ذلك العام، فقال المشتري: هو لي حتى يطلع، وقال البائع: " إنما بعتك النخل هذه السنة، فاختصما إلى النبي ﷺ فقال للبائع: أخذَ من نخلك شيئاً؟ قال: لا، قال: فبم تستحلُّ ماله؟ اردد عليه ماله، ثم قال: لا تسْلفُوا في النخل حتى يبدو صلاحه.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan je o čovjeku koji je unaprijed naplatio hurme, a te godine hurme uopće nisu rodile, pa je rekao: "Vrati mu novac! Nemojte unaprijed uzimati novac za hurme dok ne uzriju".

U drugoj predaji stoji: Čovjek je otkupio bašču hurmi prije nego što su one prispjele. Te godine hurme uopće nisu rodile. Kupac je rekao: "Meni pripada sve dok ne rode, a prodavač reče: "Hurme sam ti prodao samo ove godine". Sporili su se pred Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prodavača upitao: "Je li uzeo šta od tvojih hurmi?" "Ne", reče čovjek. "Na osnovu čega, onda, dozvoljavaš sebi njegov imetak? Vrati mu njegov novac! I nemojte unaprijed uzimati novac dok hurma ne sazrije!"[2]

---

[1] Malik, "Muvet'a", 2/644. Tirmizi, br. 1225. Ebu-Davud, br. 3359., Nesai, 7/269. Ibn-Madže, br. 2264. Šafija, "Er-Risala", br. 907. Kaže Trimizi: Njegovu autentičnost su potvrdili Ibn-Hibban i Ibn-Huzejme. Hakim, 2/38., 39. Bejheki, "Sunen", 5/229. Od Ebi Ajjaša.

[2] Malik, "Muvet'a", 2/644. Ebu-Davud, br. 3467. Od Abdullaha ibn Omera, r.a.

Ovaj hadis je relevantan dokaz učenjacima koji ne dozvoljavaju plaćanje unaprijed osim kad je roba "prisutna" u vrijeme zasnivanja ugovora. Ovo mišljenje zastupaju Evzai, Sevri i racionalisti.

POSLANIKOVE FETVE O FADILETIMA (VRIJEDNOSTIMA) NEKIH DJELA

وسئل ﷺ عن الغُرَف التي في الجنة يُرى ظاهرها من باطنها وباطنها من ظاهرها، لمن هي؟ قال: لمن ألانَ الكلام، وأطعم الطعام، وبات لله قائماً والناس نيام.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kome pripadaju dženetske sobe čija se vanjština iznutra vidi, a čija se unutarnjost vidi spolja. "Onome ko lijepo i nježno govori, ko hrani druge i klanja dok drugi ljudi spavaju", odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[1]

وسأله ﷺ رجل: أرأيت إن جاهدتُ بنفسي ومالي فقُتلت صابراً محتسباً مقبلاً غير مدبر، أأدخل الجنة؟ قال: نعم، فقال ذلك مرتين أو ثلاثاً قال: إلاَّ إن متَّ وعليك دَيْن وليس عندك وفاؤه، وأخبرهم بتشديد أنزل، فسألوه عنه، فقال: الدَّين، والذي نفسي بيده لو أن رجلاً قتل في سبيل الله ثم عاش، ثم قتل في سبيل الله ثم عاش، ثم قتل في سبيل الله ما دخل الجنة حتى يقضي دينه. [ذكرهما أحمد].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, reci mi hoću li ući u Džennet ako se budem hrabro i postojano borio na Allahovom putu svojim životom i imetkom i budem strpljiv nadajući se Allahovoj nagradi?" "Hoćeš", odgovori mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. To je ponovio dva ili tri puta, a zatim mu rekao: "Osim duga, tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kad bi se čovjek borio na Allahovom putu i poginuo, zatim se ponovo vratio pa poginuo (i to je ponovio tri puta) ne bi ušao u Džennet sve dok se dúga ne bi oslobodio".[2]

(Bilježi Ahmed)

[1] Ahmed, 2/173. Tirmizi, br. 1856. i kaže: Hadis je hasen-sahih.

[2] Ahmed, 5/289., 290. Nesai, br. 7/314; Hadis je hasen, s pouzdanim lancem prenosioca. Od Muhammeda b. Džahša, r.a.

وسأله ﷺ رجل عن أخيه مات وعليه دَين، فقال: هو محبوس بدَيْنه، فاقض عنه. فقال: يا رسول الله قد أدَّيتُ عنه إلا دينارين ادَّعتهما امرأة وليس لها بيِّنة، فقال: أعْطها فإنَّها مُحقَّة. [ذكره أحمد].

Neki čovjek je upitao Allahovoga o slučaju svoga brata koji je bio dužan a umro. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori mu: “On će biti zadržan sve dok se ne izmiri dug. Zato, izmiri njegov dug”. “Allahov Poslaniče, sve sam izmirio osim dva sporna dirhema, koje potražuje jedna žena koja nema dokaza.” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Dadni joj novac, ona je u pravu”.[1]

(Bilježi Ahmed)

U ovom hadisu je dokaz o tome da je nasljedniku, ukoliko sazna za dug umrlog, dozvoljeno isplatiti dug, čak i ako potraživač nema dokaza o postojanju duga.

وسألوه ﷺ أن يُسَعِّر لهم، فقال: إن الله هو الخالق القابض الباسط الرازق، وإني لأرجو أن ألقى الله، ولا يطلبني أحد بمظلمة ظلمتها إياه في دم أو مال. [ذكره أحمد].

Neki trgovci su tražili od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da im odredi cijene, pa im je odgovorio: “Samo je Allah Stvoritelj. On je Onaj Koji uskraćuje i obilno daje i Koji opskrbljuje. Ja želim da se sretnem sa svojim Gospodarom, a da me niko od vas ne traži zbog nepravde koju sam mu nanio u životu i imetku”.[2]

(Bilježi Ahmed)

---

[1] Ahmed, 5/7. Ibn-Madže, br. 2433. Od Sa’da b. el-Etvala, s pouzdanim lancem prenosioca.

[2] Ahmed, 3/156. Tirmizi, br. 1314. Ebu-Davud, br. 3451. Ibn-Madže, br. 2200., s pouzdanim lancem prenosioca. Ibn-Hibban, br. 4953. Od Abdullaha b. Amra, r. anhuma.

وسأله ﷺ رجل فقال: أرْضي ليس لأحد فيها شركة ولا قسمة إلا الجار، فقال: الجارُ أحقُّ بصقبه. [ذكره أحمد] ، والصوابُ العمل بهذه الفتوى إذا اشتركا في طريق أو حق من حقوق الملك.

Neki čovjek je pitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Posjedujem zemlju u kojoj nemam suvlasnika, osim što imam komšiju". A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Komšija je najpreči zbog blizine".[1]

(Bilježi Ahmed)

Ispravno je raditi po ovoj fetvi kada komšije imaju zajednički put ili neko od prava suvlasništva.

وسئل ﷺ : أي الظلم أعظم: قال: ذراع من الأرض ينتقصه من حق أخيه، وليس حصاة من الأرض أخذها إلا طوّقها يوم القيامة إلى قعر الأرض، ولا يعلم قعرَها إلا الذي خلقها. [ذكره أحمد] .

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome koja je nepravda najveća. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Oteta zemlja kojom oduzimaš pravo svoga brata. Nećeš uzeti ni jedan kamenčić sa nje a da na Sudnjem danu nećeš propadati sa njim na dno, a dubinu Džehennema poznaje samo Onaj koji ga je stvorio".[2]

(Bilježi Ahmed)

وأفتى ﷺ في شاة ذُبحت بغير إذن صاحبها وقدِّمت إليه أن تطعمَ الأسارى. [ذكره أبو داود] .

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je da se podijeli zarobljenicima ovca koja je zaklana bez odobrenja njenog vlasnika.[3]

(Bilježi Ebu-Davud)

---

[1] Ahmed, 4/389. 390. Buhari, 4/360. 361. Ebu-Davud, br. 3561. Nesai, 7/320. Od Sa'da b. Ebi Vekasa, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", br. 3758. Sa dobrim senedom. Od Ibn-Mes'uda, r.a., Hejsami, "Medžme'a ez-Zevai'd", 4/174. Taberani, "El-Kebir".

[3] Ebu-Davud, br. 3332, s pouzdanim lancem prenosioca. Bejheki, od Asima b. Kulejba a on od svoga oca, a on od Ensarije.

POSLANIKOVE FETVE O DUGU I ZALOGU

وأفتى ﷺ بأن ظهر الرهن يركب بنفقته إذا كان مرهوناً، ولبن الدَّرِّ يُشرب بنفقته إذا كان مرهوناً، وعلى الذي يركب ويشرب النفقة. [ذكره البخاري].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je da se, ako je jahaća životinja dana kao zalog, može jahati, kao i piti njeno mlijeko, u onoj mjeri koliko se troši na njeno izdržavanje. "Onaj ko životinju jaše i muze, dužan je izdržavati."[1]

(Bilježi Buhari)

Imam Ahmed i ostali učenjaci hadiskih znanosti slijede ovo mišljenje, koje je apsolutno ispravno.

وأفتى ﷺ بأن الرهن لا يُغْلَق من صاحبه الذي رهنه، له غُنْمُه، وعليه غُرْمه. [حديث حسن].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Kad čovjek da zalog, nema ga pravo povući. A njemu pripadaju prihodi od njega i on za njegovo održavanje snosi troškove".[2]

(Hadis je hasen)

وأفتى ﷺ في رجل أصيبَ في ثمار ابتاعها فكثر دينه، فأمر أن يتصدق عليه، فلم يُوف ذلك دَيْنه، فقال للغرماء: خُذُوا ما وجدتم، وليس لكم إلا ذلك. [ذكره مسلم].

---

[1] Buhari, 5/101., 102. Tirmizi, br. 1254. Ebu-Davud, br. 3526., od Ebu-Hurejre, r.a.

[2] Malik, "Muvet'a", 2/728. Ibn-Madže, skraćeno, br. 2441., s nepouzdanim lancem prenosioca. Od Ebu-Hurejre, r.a.,

Čovjeku koji je pretrpio gubitke u plodovima, zbog čega mu se dug povećao, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da mu se udijeli sadaka. Pošto sadaka nije mogla podmiriti dug, rekao je potraživačima duga: "Uzmite to što ima i ne tražite više od njega".[1]

(Bilježi Muslim)

وأفتى ﷺ : من أدرك ماله بعينه عند رجل قد أفلس ، فهو أحق به من غيره . [متفق عليه] .

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko prepozna svoju robu ili imetak kod čovjeka koji je bankrotirao, ima pravo to uzeti".[2]

(Muttefekun alejhi)

---

[1] Muslim, br. 1556., Tirmizi, br. 655., Ebu-Davud, br. 3469., Nesai, br. 7/265. Ibn-Madže, br. 2356., Ahmed, "Musned", 3/36. Od Ebi Seida el-Hudrija, r.a.

[2] Buhari, 5/47. Muslim, br. 1559. "Muvet'a", 2/678. Tirmizi, br. 1262. Ebu-Davud, br. 3519., 3520., 3522. Ibn-Madže, br. 2358., 2359. Tirmizi kaže: "Hadis je hasen-sahih", od Ebi Hurejre, r.a.

POSLANIKOVE FETVE O ŽENINOM DIJELJENJU MILOSTINJE

I

O BESPRAVNOM PRISVAJANJU IMETKA SIROČADI

وسأله ﷺ رجل، فقال ليس لي مال، ولي يتيم، فقال: كُلْ من مال يتيمك غيرَ مُسرف ولا مبذِّر ولا متأثِّلٍ مالاً، ومن غير أن تقي مالك، أو قال: تفدي مالك بماله.

ولما نزلت: ﴿ولا تقرَبوا مال اليتيم إلا بالتي هي أحسن﴾ (الأنعام: ١٥٢)، عزلوا أموالَ اليتامى، حتى جعل الطعام يفسد، واللحم ينتن، فسألوا رسول الله ﷺ، فنزلت: ﴿وإن تُخالطوهم فإخوانُكم، والله يَعلَمُ المُفسدَ من المصلح﴾ (البقرة: ٢٢٠). [ذكره أحمد وأهلُ السنن].

Čovjek se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Nisam bogat, ali se brinem o jetimu. Mogu li se ispomoći njegovim imetkom?" "Umjereno jedi i troši imetak jetima bez pretjerivanja, rasipanja ili njegovog ulaganja da bi sačuvao svoj imetak" (ili je rekao: "da svoj imetak ne čuvaš na njegovu štetu"). Tada su objavljeni ajeti: "I ne približavajte se imetku jetima, osim na najljepši način!" (El-En'am, 152.). Oni su ostavili po strani imetke jetima, dok se hrana i meso ne bi pokvarili, pa su to spomenuli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nakon čega je i objavljeno: "A ako budete s njima zajedno živjeli, pa to su braća vaša!" A Allah umije razlikovati pokvarenjaka od dobročinitelja" (El-Bekare, 220.).

(Ahmed i sakupljači "Sunenâ")[1]

[1] Ahmed, 1/325, Ebu-Davud, br. 2871, Ibn-Džerir, br. 4183, Nesai, 6/256, 257; Hadis je hasen, s pouzdanim lancem prenosilaca, od Ibn-Abbasa, r.a.

ﷺ عن لُقَطة الذهب والورق، فقال: اعرفْ وكاءَها وعفاصَها، ثم عرِّفْها سنة؛ فإن لم تعرف فاستنفقها، ولتكن وديعة عندك؛ فإن جاء طالبها يوماً من الدهر فأدّها إليه.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kako se treba ponijeti prema izgubljenom zlatu ili srebru, pa je rekao: "Zapamti konac kojim je svezana kesa i kesu u kojoj je to, zatim o tome oglašavaj godinu. Ako se niko ne javi, onda to troši i neka to bude kod tebe kao stvar koja ti je data na čuvanje. Ako nekad dođe vlasnik da traži, predaj mu".

فسئل ﷺ عن ضالة الإبل، فقال: مالَكَ ولها؟ دَعها إن معها حذاءها وسقاءَها ترِدُ الماء، وتأكل الشجر حتى يجدها ربُّها.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome šta učiniti s izgubljenom devom, pa je rekao: "Šta ti imaš s njom!? Ona ima svoje noge i svoje pojilište, pa se sama može pojiti i hraniti dok je ne nađe njen vlasnik".

فسئل ﷺ عن الشاة، فقال: خُذْها فإنما هي لك أو لأخيك أو الذئب. [متفق عليه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome šta učiniti s izgubljenom ovcom, pa je rekao: "Uzmi je, ona pripada tebi ili tvome bratu, ili vuku".

(Muttefekun alejhi)[1]

---

[1] Buhari, 1/168, Muslim, br. 1722, "Muvet'a", 2/757, Ebu-Davud, br. 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, Tirmizi, br. 1372, 1373; Od Zejda b. Halida, r.a.

وقال أبيّ بن كعب: وجدتُ صُرَّةً على عهد رسول الله ﷺ فيها مائة دينار، فأتيت بها النبي ﷺ ، فقال: عَرِّفها حَوْلاً، فعرَّفتها حولاً، ثم أتيته بها، فقال: عرِّفها حولاً، فعرفتها، ثم أتيته بها، فقال: عرفها حولاً فعرفتها، ثم أتيته بها الرابعة، فقال: اعرف عددَها ووكاءها ووعائها، فإن جاء صاحبها، وإلا فاستمتع بها، فاستمتعت بها. [متفق عليه واللفظ للبخاري].

Ubejj b. Ka'b je rekao: "Našao sam kesu sa stotinu zlatnika i otišao do Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Rekao mi je: 'Oglašavaj to jednu godinu!' Ja sam to oglašavao godinu i nije se javio vlasnik. Zatim sam otišao kod njega, pa mi je rekao: 'Oglašavaj to još jednu godinu!' Ja sam je oglašavao, ali se vlasnik nije javio. Zatim sam mu otišao po treći i četvrti put, a on reče: 'Zapamti kesu, njen broj i uzicu, pa ako dođe njen vlasnik, predaj mu je, inače se koristi se time!' I ja sam se okoristio".[1]

(Muttefekun alejhi, Buharija)

وسأله ﷺ رجل من مُزينة عن الضالة من الإبل، قال: معها حذاؤها وسقاؤها تأكل الشجرَ وترد الماء، فدعها حتى يأتيها باغيها. قال: الضالة من الغنم، قال: لك أو لأخيك أو للذئب، تجمعها حتى يأتيها باغيها، قال: الحَريسة ، التي توجد في مراتعها، قال: فيها ثمنها مرتين، وضرب نكال، وما أخذ من عَطنه ففيه القطع إذا بلغ ما يؤخذ من ذلك ثمن المجنِّ، قال: يا رسول الله فالثمار وما أخذ منها في أكمامها؟ قال: ما أخذ بفمه فلم يتخذ خبنة، فليس عليه شيء، وما احتمل فعليه ثمنه مرتين وضرب نكال، وما أخذ من أجرانه ففيه القطع، إذا بلغ ما يؤخذ من ذلك ثمن المجنِّ، قالوا: يا رسول الله فاللُّقَطَة يجدُها في سبيل العامرة؟ قال: عرِّفها حولاً، فإن وجدت باغيها، فأدِّها إليه، وإلا فهي لك، قال ما يوجد في الخرب العادي؟ قال: فيه وفي الركاز الخُمُس. [ذكره أحمد وأهل السنن].

[1] Buhari, br. 5/68; Od Ebi-Ka'ba, r.a.

Neki čovjek je upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o nagizdanoj zalutaloj devi, pa mu reče: “Ona ima svoje noge i svoje pojilište. Odlazi sama na vodu i jede lišće, ostavi je sve dok je ne nađe njen vlasnik”. “A izgubljeni brav?”, upita on. “On je, odgovori Poslanik, “tvoj ili tvoga brata ili vukov; zadrži ga kod sebe dok ne dođe onaj koji ga traži”. Upitao je za životinju koja ima čuvara na ispaši, pa je rekao da se za nju daje dupla cijena i određuje kazna. “A za ono što se ukrade iz tora?” Ukoliko dostiže voća i pri tome ne nakupi u krilo (zagrnuti skut), nije ništa dužan. A ono što nabere i sa sobom ponese kući, dužan je nadoknaditi u duploj vrijednosti, s tim da još bude podvrgnut kazni bičevanja. Onome ko uzme iz sušnice, ukoliko vrijednost odnesenog dostiže vrijednost štita, treba odsjeći ruku”.

Upitali su Allahovoga Poslanika kako postupiti sa pronađenim vrijednim predmetom na obrađenoj zemlji, a on reče: “Oglašavaj o tome jednu godinu, pa ako dođe njegov vlasnik (predaj mu ga), inače je tvoj”.

Upitan je: “Pripada li mi ono što se nađe u ruševinama?” Odgovori Poslanik: “Od tog i pronađenog blaga ispod zemlje, daje se petina”.[1]

وأفتى بأن من وجد لُقطة فليَشهدْ ذوَي عَدْل، وليحفظ عفاصها ووكاءها، ثم لا يكتم ولا يغيب، فإن جاء ربُّها فهو أحق بها وإلا فهو مالُ الله يؤتيه من يشاء .

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je za onog koji nađe izgubljeni imetak da je potrebno da mu to posvjedoče dva pravedna svjedoka, da zapamti nađenu kesu, broj i uzicu i da to ne drži u tajnosti, nego na mjestima gdje se ljudi okupljaju. U slučaju da se pojavi njen vlasnik, vratit će mu je, jer na to ima najveće pravo. A ako se vlasnik ne pojavi, pa to je svakako Allahov imetak, On ga daje onome kome On hoće”.[2]

---

[1] Ahmed, br. 2/203, Ebu-Davud, br. 1710, 1711, 1712, 1713, Nesai, 8/84, 85. S dobrim senedom, od Amra b. Šu'ajba, r.a. a on od svog oca a on od njegovog djeda, r.anhum.

[2] Ebu-Davud, br. 1709; Od Ijjada b. Humara, r.a., s pouzdanim lancem prenosilaca.

وأهدى له ﷺ عياضُ بن حمار إبلاً قبل أن يسلم، فأبى أن يقبلها، وقال: إنا لا نقبل زَبْد المشركين، قال: قلت: وما زَبْد المشركين؟ قال: رِفْدُهم وهديتهم. [ذكره أحمد]

Ijad b. Humar, prije nego što je prešao na islam, htio je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, darovati devu, što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odbio, rekavši mu: "Uistinu mi ne primamo mušrkičku podršku!" Ijad ga je upitao: "A šta je to mušrička podrška?" "Njihovi darovi", odgovori Poslanik.[1]

(Ahmed)

Ovo nije kontradiktorno tome što je Poslanik prihvatio dar od ehlu-kitabija (sljedbenika knjige). Njihovi darovi su, za razliku od mušrikih, dozvoljeni.

وسأله ﷺ عبادة بن الصامت، فقال: رجل أهدى إليّ قوساً ممن كنت أعلّمه الكتاب والقرآن، وليست بمال، وأرمي عليها في سبيل الله، فقال: إن كنت تحبُّ أن تطوّق طوقاً من نار فاقبلها.

Ubade b. Samit upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Čovjek kojeg sam podučavao Kur'anu, bez novčane naknade za to, želi mi darovati luk za strijelu kojeg bi upotrijebio na Allahovom putu; hoću li ga primiti?" "Ako želiš na Sudnjem danu okačiti ogrlicu od džehenemske vatre, onda ga primi", odgovorio mu je Poslanik.[2]

Ovaj hadis nije u proturječnosti s hadisom koji se spominje u vezi rukje (šerijatsko liječenje Kur'anom): "Allahova Knjiga ti je najpreča da za nju uzmeš nagradu",[3] jer je to nadoknada uzeta za medicinsku uslugu, a ne za podučavanje Kur'anu. U spomenutom hadisu se govori o zabrani uzimanja naknade za podučavanje Kur'anu, a ne za liječenje njime.

[1] Ahmed, 4/162, Ebu-Davud, br. 3057, Tirmizi, br. 1577, hadis je hasen-sahih.

[2] Ebu-Davud, br. 3416, 3417; Hadis je sahih, od Ubade b. Samita, r.a.

[3] Buhari, 10/169, od Abdullaha b. Abbasa, r.anhuma.

Uzvišeni Allah se obraća Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i kaže: "Reci: 'Ja od vas ne tražim nagradu za Kur'an'" (El-En'am, 90.), tj.; Ja od vas ne tražim nagradu za moje dostavljanje Kur'ana.

Uzvišeni Allah kaže: "Kakvu god nagradu da zatražim od vas, nek ostane vama" (Sebe', 47.), tj; Od vas ne želim nagradu za ispunjavanje poslanstva koje mi je Uzvišeni Allah povjerio i zato što vam naređujem da samo Allahu ibadet činite.

Uzvišeni Allah kaže: "Slijedite one koji od vas ne traže nikakvu nagradu, a na Pravom su putu" (Jasin, 21.), tj. zato što vam dostavljaju Allahovu poruku.[1]

Navedeni hadis i ajeti jasno ukazuju da nije dozvoljeno uzimati novčanu nadoknadu za podučavanje Kur'anu i propagiranje Islama.

وسأله ﷺ أبو النعمان بن بشير أن يشهد على غلام نحله لابنه، فلم يشهد، وقال: لا تشهدني على جَوْر، وفي لفظ: : إن هذا لا يصلح، وفي لفظ: أكلَّ ولدِكَ نحلته مثل هذا؟ قال: لا، قال: فاتَّقوا الله، واعْدلوا بين أولادكم، وفي لفظ: فارجعه، وفي لفظ: أشهِدْ على هذا غيري. [متفق عليه]

Ebu-Nu'man b. Bešir je zatražio od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu posvjedoči da je svome sinu darovao dječaka roba. Nije pristao na to i još mu je rekao: "Ne pozivaj me da posvjedočim nepravdu". U drugoj predaji: "To nije ispravno". U drugoj predaji: "Jesi li svakom djetetu isto darovao?" "Nisam", odgovorio mu je, a Poslanik će na to: "Bojte se Allaha i budite pravedni prema svojoj djeci".

U trećoj predaji: "Vrati dječaka (koga si mu darovao) ".

U četvrtoj predaji: "Traži drugoga da ti umjesto mene svjedoči".[2]

(Muttefekun alejhi)

---

[1] Tefsir Ibn-Kesir.

[2] Buhari, 5/155, 156, Muslim, br. 1623, "Muvet'a", 2/751, 752, Ebu-Davud, br. 3542, 3543, 3544, Tirmizi, br. 1367, Nesai, 6/258, 261, od Nu'mana b. Bešira, r.a.

Ovo je sigurno prijetnja a ne dozvola, jer ju je nazvao nepravdom, a ona je suprotna pravdi. Obavijestio ga je da to nije ispravno i naredio mu da ga vrati. Zato je nemoguće da Allah dozvoli njegovo svjedočenje u ovakvim okolnostima. A Allah daje uputu.

وسأله ﷺ سعدُ بن أبي وقاص رضي الله عنه، فقال: يا رسول الله قد بلغ بي من الوجع ما ترى، وأنا رجل ذو مال، ولا يرثني إلا ابنة لي، أفأتصدّق بثلي مالي؟ قال: لا، قلت: فالشطر يا رسول الله؟ قال: لا، قلت: فالثلث؟ قال: الثلث، والثلث كثير، إنك إنْ تذَر ورثتكَ أغنياءَ خير من أن تذَرَهم عالةً يتكففون الناس، وإنك لن تُنفقَ نفقةً تبتغي بها وجه الله إلا أُجرْتَ بها، حتى ما تجعل في امرأتك. [متفق عليه]

Sa'd b. ebi-Vekkas, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, vidiš dokle me dovela bolest. Kao što znaš, ja sam bogat čovjek, a naslijedit će me samo jedna kćerka. Mogu li dati kao sadaku dvije trećine svoje imovine?" Rekao je: "Ne!" Upitao je: "Onda, da podijelim polovinu svog imetka?" Rekao je: "Ne! Podijeli trećinu, a i trećina je mnogo. Tebi je bolje da ostaviš svoje nasljednike bogatim nego da ih ostaviš siromašnim, da prose. Šta god potrošiš, time tražeći zadovoljstvo Uzvišenog Allaha, bit ćeš nagrađen za to. Čak i za zalogaj kojim hraniš svoju suprugu."

(Muttefekun alejhi)[1]

وسأله ﷺ عمرو بن العاص فقال: يا رسول الله إن أبي أوصى أن يعتق عنه مائة رقبة، فأعتق ابنه هشام خمسين، وبقيت عليه خمسون رقبة، أفأعتق عنه؟ فقال رسول الله ﷺ: إنه لو كان مسلماً فأعتقتم عنه، أو تصدقتم عنه أو حججتم عنه بلغه ذلك. [ذكره أبو داود].

Amr b. el-'Aas, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, moj otac je pred smrt oporučio da se u njegovo ime oslobodi stotinu robova.

[1] Buhari, 3/132, Muslim, br. 1628, "Muvet'a", 2/673, Tirmizi, br. 975, Ebu-Davud, br. 2864, Nesai, 6/241, 242, 243, od Sa'da b. ebi-Vekkasa, r.a.

Njegov sin Hišam je oslobodio pedeset, ostalo mu je isto toliko. Hoću li to ja učiniti u njegovo ime?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Da je bio musliman, uradili biste to na ime njega, podijelili biste sadaku ili obavili hadždž i sve bi to do njega dospjelo".[1]

(Ebu-Davud)

[1] Ebu-Davud, br. 2883; Hadis je hasen, s pouzdanim lancem prenosilaca, od Amra b. Šu'ajba, a on od svog oca a ovaj od njegovog djeda.

POSLANIKOVE FETVE O NASLJEDSTVU

وسأله ﷺ عمر بن الخطاب رضي الله عنه عن الكلالة، فقال: يكفيك من ذلك الآية التي أنزلت في الصيف في آخر سورة النساء. [ذكره مالك].

Kad je Omer, r.a., upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o "kelali" (čovjek bez roditelja i bez djece), rekao mu je: "Zar ti nije dovoljan ajet koji je objavljen u ljeto, a nalazi se na kraju sure En-Nisa?! "[1]

(Malik)

وسأله ﷺ جابر: كيف أقضي في مالي، ولا يرثني إلا كلالة؟ فنزلت: ﴿يستفتونك، قل: الله يُفتيكم في الكلالة﴾ (النساء: ١٧٦)، [ذكره البخاري].

Džabir, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kako ću postupiti sa svojim imetkom, a nasljeđuje me samo kelala?", pa je objavljen ajet o kelali: "Oni traže cd tebe fetvu. Reci: 'Allah će vam kazati propis o kelali'" (En-Nisa', 176.)

(Buhari)[2]

وسأله ﷺ تميم الداري: يا رسول الله، ما السنة في الرجل من المشركين يُسْلم على يد رجل من المسلمين؟ فقال: هو أولى الناس بمحياه ومَماته. [ذكره أبو داود]

---

[1] Malik, "Muvet'a", 2/515, Muslim, br. 1617.

[2] Buhari, 1/261, "U Tefsiru sure En-Nisa', "Allah vam nalaže u vezi sa djecom vašom", Muslim, br. 1616, Tirmizi, br. 2098, i br. 3019, Ebu-Davud, br. 2886, i br. 2887, Taberi, br. 10867, Tijalisi, 2/17, Bejheki, 6/231, Sujuti, "Ed-Durr", 2/250. Hadis prenosi Džabir, r.a.

Temim ed-Dari, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslaniče, kakvi su propisi u vezi s idolopoklonikom koji je primio islam zahvaljujući muslimanu?” “Njemu je najpreči onaj koji je prešao na islam u toku njegovoga života ili poslije smrti (u nasljedstvu)”.[1]

وسألته ﷺ امرأة فقالت: كنت تصدَّقت على أمي بوليدة، وإنها ماتت وتركت الوليدة. قال: قد وَجَبَ أجرك. ورجعت إليك في الميراث. [ذكره أبو داود].

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslaniče, ja sam svojoj majci na ime milostinje dala jednu robinju, a majka je umrla i robinja je ostala iza nje”. Reče joj: “Ti si (time) zaslužila nagradu, a nasljedstvom će ti robinja biti vraćena”.

(Ebu-Davud)[2]

Ova predaja uveliko vanjskim značenjem ojačava mišljenje o povratku darovanog.

وسئل ﷺ عن الكلالة، قال: ما خلا الولدَ والوالدَ. [ذكره أبو عبد الله المقدسي في أحكامه].

Upitan o kelali Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “To je onaj koji nema ni djeteta ni roditelja”.

(Ebu-Abdillah el-Makdisi, u “El-Ahkamu”)[3]

وسألته ﷺ امرأة سعد، فقالت: يا رسول الله، هاتان ابنتا سعد، قتل معك يوم أحُد، وإن عمهما أخذ جميع ما ترك أبوهما، وإن المرأة لا تنكح إلا على مالها، فسكت النبي ﷺ، حتى أنزلت آية الميراث، فدعا رسول الله ﷺ أخا سعد ابن الربيع، فقال: أعط بنتي سعد ثلثي ميراثه، وأعط امرأته الثُّمُن، وخذ أنت ما بقي. [ذكره أحمد].

---

1 Ebu Davud, br. 2918. Tirmizi, br. 2113; Hadis je hasen, a prenosi ga Abdullah b. Veheb.

2 Tirmizi, br. 667, Ebu-Davud, br. 2877, i 1656; Hadis je hasen, od Burejde, r.a.

3 Darimi, 2/462, br. 2974; Hadis je hasen.

Žena Sa'dova se obratila Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, ovo su dvije kćerke Sa'dove. Otac im je pao kao šehid u Bitki na Uhudu, a amidža im je uzeo novac i ništa im nije ostavio. Ne mogu se udati bez imetka". Nakon toga je objavljen ajet o nasljedstvu, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao po njihovog amidžu i rekao mu: "Daj Sa'dovim kćerkama dvije trećine, njegovoj ženi osminu, a ostatak pripada tebi".

(Ahmed)[1]

وسئل أبو موسى الأشعري عن ابنة، وابنة ابن، وأخت، فقال: للبنت النصف، وللأخت النصف، وأت ابنَ مسعود فسيتابعني، فسئل ابن مسعود وأُخبِرَ بقول أبي موسى، فقال: لقد ضللت إذاً وما أنا من المهتدين، أقضي فيها بما قضى النبي ﷺ، للبنت النصفُ ولابنة الابن السدُسُ تكملة للثلثين، وما بقي فللأخت. [ذكره البخاري].

Upitan je Ebu-Musa el-Eš'ari, r.a., o kćerkinom nasljedstvu, nasljedstvu kćerke od sina, i sestre, pa je odgovorio: "Kćerki će pripasti polovina zaostavštine, sestri polovina, i otiđi Ibn-Mes'udu pa će ti on reći isto". Ibn-Mes'ud je obaviješten o riječima Ebu-Musa'a. Ibn-Mes'ud je rekao: "Ja sam u tom slučaju zalutao i nisam od upućenih. Presudit ću onako kako je presudio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: Kćerki pripada polovina, kćerki od sina (unuci) šestina, upotpunjujući dvije trećine, a ostatak sestri.[2]

(Buhari)

وسئل ﷺ عن رجل مات ولم يدَعْ وارثاً إلا غلاماً له كان أعتقه، فقال رسول الله ﷺ: هل له أحد؟ قالوا: لا، إلا غلاماً له كان أعتقه، فجعل رسول الله ﷺ ميراثه له. [ذكره أحمد وأهل السنن، وهو حسن ، وبهذه الفتوى نأخذ].

---

[1] Ahmed, 3/352, Tirmizi, 2093, Ebu-Davud, br. 2891, Ibn-Madže, 2720; Hadis je hasen, od Džabira b. Abdullaha, r. anhuma.

[2] Buhari, 12, 13, 14, Ebu-Davud, br. 2890, Tirmizi, 2094, od Huzejla b. Šer-Hebila, r.h.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o čovjeku koji je umro a iza sebe nije ostavio nikoga ko bi ga mogao naslijediti, osim roba kojeg je već ranije oslobodio. Allahov Poslanik je odredio da ga naslijedi rob kojeg je oslobodio.

(Ahmed i sakupljači "Sunenâ", a hadis je hasen.)

Ovu fetvu prihvatamo i po njoj postupamo.[1]

[1] Ebu-Davud, br. 2905, Tirmizi, br. 2107, Ibn-Madže, br. 2741; Hadis je hasen, od Abdullaha b. Abbasa, r. anhuma.

POSLANIKOVE FETVE O OSLOBAĐANJU ROBOVA

وسأله ﷺ الشريد بن سُويد، فقال: إن أمي أوصت أن تعتق عنها رقبة مؤمنة، وعندي جارية سوداء نوبية، أفأعتقها عنها؟ فقال: ائت بها، فقال: من ربك؟ قالت: الله، قال: من أنا؟ قالت: رسول الله ﷺ، قال: أعتقها فإنها مؤمنة. [ذكره أهل السنن].

Šerid b. Suvejd je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Moja majka je oporučila da za nju oslobodim jednog roba vjernika, a ja imam crnu robinju, Nubijku, pa mogu li nju osloboditi?" "Pozovi je", reče mu Poslanik. Zovnu je, pa je došla i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: "Ko je tvoj Gospodar?" "Allah", odgovori ona. "A ko sam ja?", upita Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, "Allahov Poslanik", odgovori ona. "Oslobodi je. Zaista je ona vjernica", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[1]

(Sakupljači "Sunenâ")

وسأله ﷺ رجل فقال: عليَّ عتق رقبة مؤمنة، وأتاه بجارية سوداء أعجمية، فقال لها: أين الله؟ فأشارت إلى السماء بأصبعها السبّابة، فقال لها: من أنا؟ فأشارت بأصبعها إلى رسول الله، وإلى السماء، أي أنتَ رسول الله، فقال: أعتقها. [ذكره أحمد].

Namjeravajući je osloboditi, neki čovjek je došao sa crnom robinjom pred Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: "Allahov Poslaniče, dužan sam osloboditi roba vjernika". Poslanik ju je upitao: "Gdje je Allah?" Ona je kažiprstom

---

[1] Ebu-Davud, br. 3283, Nesai, 6/252; Hadis je hasen, od Šurejda b. Suvejda Es-Sekafija, r.a.

pokazala prema nebu. Potom ju je upitao: “Ko sam ja?”, a ona je prstom pokazala u Allahovog Poslanika i u nebo, tj. željela je reći da je on Allahov Poslanik. On je tada rekao: “Oslobodi je”.

(Ahmed)[1]

وسأله معاوية بن الحكم السلمي فقال: كانت لي جارية ترعى غنماً لي قِبَلَ نجد والجَوَّانية فاطلعت ذات يوم فإذا الذئبُ قد ذهب بشاة من غنمها، وأنا رجل من بني آدم آسف كما يأسفون، فصككتها صكة، فعظَّم ذلك على رسول الله ﷺ، فقلت: أفلا أعتقها؟ فقال: ائتني بها، فقال لها: أين الله؟ قالت: في السماء، قال: من أنا، قالت: أنت رسول الله. قال: أعتقها، فإنها مؤمنة.

Muavija b. Hakem es-Sulemi je došao Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Imam robinju koja mi je čuvala ovce. Jednog dana sam krenuo u izvidnicu i primijetio da je vuk odnio ovcu. Kao i svakome drugom, bilo mi je vrlo teško i žao. Jako sam je ošamario”. Poslaniku je to teško palo. Upitao je hoće li je osloboditi. “Pozovi je”, reče mu Poslanik. Zovnuo je, pa je došla i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita je: “Gdje je Allah?” “Na nebesima”, odgovori ona. “A ko sam ja?”, upita Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. “Ti si Allahov Poslanik”, odgovori ona. Potom mu Poslanik reče: “Oslobodi je, zaista je ona vjernica”.[2]

Šafija, r.a., kaže: “Nakon što je obznanila vjerovanje da je Uzvišeni Allah iznad nebesa, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: ‘Oslobodi je, ona je vjernica’”.

Upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Gdje je Allah?”, na što mu je odgovoreno da je Allah na nebesima. Bio je zadovoljan odgovorom i time dao do znanja da je vjerovanje u Allahovu uzvišenost suština vjerovanja u Gospodara. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je onome koga je upitao gdje je Allah, ne negirajući postavljeno

---

[1] Ahmed, 2/291, Malik, “Muvet’a”, br. 2/777; Hadis je sahih, od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbeta b. Mes’uda.

[2] Muslim, br. 537, Malik, “Muvet’a”, 2/776, 777, Ebu-Davud, br. 3282, Nesai, 3/14/18, od Muavije b. Hakema es-Sulemijja, r.a.

mu pitanje. Džehmije smatraju da je pitanje "Gdje je Allah?" poput pitanja kakve je boje, ukusa, spola i šta je njegov temelj, i druga slična, nevažeća i nemoguća pitanja.

وسألته ﷺ ميمونةُ أم المؤمنين، فقالت: أشعرت أني أعتقت وليدتي؟ قال: لو أعطيتها أخوالك كان أعظم لأجرك. [متفق عليه].

Majka pravovjernih Mejmuna, r.a., upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta misliš o tome da oslobodim svoju robinju?" "Ako je daš svojim daidžama, imat ćeš veću nagradu".[1]

(Muttefekun alejhi)

وسأله ﷺ نفر من بني سليم عن صاحب لهم قد أوجب يعني النار بالقتل، فقال: أعتقوا عنه يعتق الله بكل عضو منه عضواً من النار. [ذكره أبو داود].

Došlo je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, izaslanstvo iz plemena Selim. Rekli su mu: "Jedan od nas je počinio grijeh koji obavezuje vatru" (tj. zbog ubistva). On reče: "Oslobodite za njega jednoga roba, pa će Allah za svaki njegov organ osloboditi organ ubice od vatre".[2]

(Ebu-Davud)

وسأله ﷺ رجل: كم أعفو عن الخادم؟ فصَمَتَ عنه، ثم قال: يا رسول الله كم أعفو عن الخادم؟ قال: اعفُ عنه كل يوم سبعين مرة. [ذكره أبو داود].

Neki čovjek ga je upitao: "Koliko puta da oprostim robu?", pa mu je to prešutio. Zatim je čovjek rekao: "Allahov Poslaniče, koliko puta da oprostim robu?" Rekao je: "Oprosti mu svaki dan sedamdest puta".

(Ebu-Davud)[3]

[1] Buhari, 5/161, Muslim, br. 999, Ebu-Davud, br. 1690, od Mejmune, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 3964.

[3] Tirmizi, br. 1950, Ebu-Davud, br. 5164. Lanac prenosilaca je hasen. Prenosi ga i Ebu-Ja'la sa dobrim lancem prenosilaca. Tirmizi kaže: "Ovo je hasen - garib hadis", Mulla Alijj el-Kari' kaže: "U jednoj od kopija Ebu-Davuda stoji: Hasenun-sahihun, a to je sahih, od Abdullaha b. Omera b. el-Hattaba, r.a."

وسئل ﷺ عن ولد الزنا، فقال: لا خير فيه، نعلان أجاهد فيهما في سبيل الله أحبّ إليّ من أن أعتق ولد الزنا. [ذكره أحمد].

Upitan je o djetetu začetom putem zinaluka, pa je rekao. "U njemu nema dobra. Više volim svoje dvije nanule u kojima se borim na Allahovom putu nego da oslobodim dijete bluda".

(Ahmed)[1]

وسأله ﷺ سعد بن عبادة فقال: إن أمي ماتت وعليها نَذْر، أفيجزئ عنها أن أعتق عنها؟ قال: أعتق عن أمك. [ذكره أحمد]. وعند مالك: إن أمّي هلكت فهل ينفعها أن أعتق عنها؟ فقال: نعم.

Sa'd b. Ubade ga je upitao: "Majka mi je umrla, a obavezala se zavjetom. Hoće li zavjet biti ispunjen ako ja za nju otpustim roba?" Odgovorio je: "Otpusti roba za svoju majku" (Ahmed) Malik navodi: "Majka mi je umrla, pa hoće li koristiti da, umjesto nje, ja otpustim roba?" Odgovorio je: "Da".[2]

واستفتته ﷺ عائشة رضي الله عنها، فقالت: إني أردت أن أشتري جارية فأعتقها، فقال أهلها: نبيعكها على أن ولاءها لنا، فقال: لا يمنعك ذلك. إنما الولاء لمن أعتق.

Aiša, r.a., od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zatražila je pravno rješenje, govoreći: "Htjela sam kupiti robinju, pa da je otpustim. Njena porodica kaže: 'Prodat ćemo ti je pod uvjetom da rodoslovlje i nasljedstvo nama pripadne'". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Neka te to ne sprječava, jer pravo rodoslovlja i naslijeđa nad robom pripada onome ko otpusti roba".[3]

(Hadis je vjerodostojan)

---

[1] Ebu-Davud, br. 3963, od Sehla b. ebi-Saliha, od njegovog oca Zekvana es-Semmana, od Ebu-Hurejre, r.a. Lanac prenosilaca je ispravan, Ahmed, "Musned" 2/311, Hakim, 2/214, koji ga je ovjerodostojio, a u tome se sa njim složio Zehebi,

[2]" Ahmed, 6/7. Hadis sličnog značenja se nalazi kod - Buharije, 11/506, Muslimu, br. 1638, Malik, "Muvetta", 2/472.

[3] Buhari, 5/137, poglavlje: "O otpuštanju robova gdje se spominju dozvoljeni uslovi prilikom otpuštanja robova", u poglavljima: "O prodaji i darivanju prava naslijeđa imovine roba" i "Traženju pomoći za otkup od strane roba koji se sam otkupljuje i pitanje ljudi za to", Muslim, br. 1504, "Muvetta", 2/780, Tirmizi, br. 2125, Ebu-Davud, br. 3929, 3930, Nesai, 7/305-306, od Aiše, r.a.

Grupa učenjaka su rekli: "Dozvoljeno je uvjetovati rodoslovlje i nasljedstvo nad robom i dozvoljen je spomenuti ugovor. On se mora ispoštovati". Naravno, ovo je greška.

Drugi su rekli: "Ugovor, kao i uvjet, nevažeći su, a ugovor Aiše, r.a., važeći je, jer uvjet nije bio sastavni dio ugovora, nego je prije spomenut. Takav je uvjet na stepenu obećanja koje nije dužnost ispuniti". Ovo mišljenje, iako je bliže istini od prethodnog, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije podrobno pojasnio, a u hadisu ni na jedan način nije aludirao na njega. Uslov koji prethodi je isti kao i onaj uslov koji se uporedno spominje.

Neki su rekli: "U govoru (hadisu) je unutrašnje značenje koje bi otprilike glasilo: Uslovljavao ili ne uslovljavao pravo naslijeđa, uslovljavanje neće ništa koristiti, jer pravo na nasljeđe nad robom pripada onome ko oslobodi roba". Ovo mišljenje je prihvatljivije od prethodnog, iako je suprotno vanjskom značenju termina hadisa.

Neki su rekli: "Čestica 'lam' u riječi لهن (limen) došla je u značenju prijedloga على ('alâ). To bi značilo: Traži im pravo na nasljeđe, jer si ti ta koja oslobađa, a pravo nasljeđa pripada onome ko ga oslobađa". Iako je ovo mišljenje znatno manje neprirodno, ipak se njime poništava uslovljavanje, jer i da nije uslovila, propis bi bio potpuno isti.

Neki su rekli: "Ovo je dodatak koji ne pripada govoru Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem". To su riječi Hišama b. Urve, što je i odgovor imama Eš-Šafiija.

Naš šejh (Ibn-Kajjim, Allah mu se smilovao) kaže: "Svakako, hadis se tumači prema njegovom vanjskom značenju. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije joj naredio da uslovi pravo nasljeđa nad robom kako bi ovjerodostojio ili dozvolio ovaj uslov, već kao kaznu onome ko ga uslovljava. Postavljač uslova je odbio prodati robinju onome ko će je otpustiti, osim pod uslovom koji je suprotan Allahovom, propisu i zakonu. Zato joj je naredio da uđe pod njihov nevažeći uslov kako bi se njime pokazala presuda Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,. jer nevažeći uslovi ne utiču na Njegov Šerijat. Onaj ko uslovi ono što je suprotno Njegovoj vjeri, takav uslov mu nije dozvoljeno ispuniti.

Kupoprodaja njime ne biva poništena, jer onaj ko zna da uslov nije punovažan i uslovi ga, njegovo uslovljavanje se poništava i ne uzima u obzir".

Razmisli o ovome i prethodnim putevima (razumijevanja šerijatskih tekstova). Allah Uzvišeni najbolje zna.

POSLANIKOVE FETVE O BRAKU

وسئل ﷺ أي النساء خير؟ فقال: التي تسره إذا نَظَر، وتطيعه إذا أَمَرَ، ولا تخالفه فيما يكره في نفسها وماله. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koja je žena najbolja, pa je odgovorio: "Najbolja žena je ona koja te, kad u nju pogledaš, obraduje, koja te, kad joj nešto narediš, posluša i koja ti se ne suprotstavlja u onome što prezireš u pogledu nje i tvog imetka"[1]

(Bilježi Ahmed)

وسئل ﷺ أي المال يتخذ؟ فقال: ليتَّخذْ أحَدُكم قلباً شاكراً، ولساناً ذاكراً، وزوجة مؤمنة تعين أحدكم على أمر الآخرة. [ذكرَه أحمد والترمذي وحسّنه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, šta je najvrednije, pa je rekao: "Srce zahvalno, jezik koji Allahu zikr čini i žena vjernica koja jednog od vas pomaže na putu za Ahiret".[2]

(Ahmed, Tirmizi, hasen)

وسأله ﷺ رجل، فقال: إني أصبت امرأة ذات حَسَب وجَمَال وإنها لا تلد، أفأتزوجها؟ قال: لا، ثم أتاه الثانية فنهاه، ثم أتاه الثالثة فقالَ: تَزَوَّجُوا الوَلُودَ الوَدُودَ فإني مُكاثر بكم الأمم.

[1] Ahmed, 2/251, 432, 438, Hejsami, 4/273; Hadis je hasen, od Ebi-Hurejre, r.a.

[2] Ahmed, 5/278, 282, Tirmizi, br. 3093, "Tefsir", poglavlje: "Sure Et-Tevbe"; Hadis je hasen.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Našao sam udavanu ženu dobroga roda, uglednu i bogatu, ali je nerotkinja, pa hoću li se oženiti?" "Nećeš", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Nakon toga mu je došao i drugi put, ali mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, isto rekao.

Kad mu je došao treći put, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ženite se ljupkim ženama i rotkinjama, jer ću se ja ponositi vašom brojnošću pred drugim narodima".[1]

وسأله ﷺ أبو هريرة رضي الله عنه، فقال: إني رجل شابّ وإني أخاف الفتنة، ولا أجد ما أتزوج به، أفلا أخْتصي؟ قال: فسكت عني، ثم قلت: فسكت عني، ثم قال: يا أبا هريرة، جفّ القلم بما أنت لاق، فاختصْ على ذلك أوْ زدْ. [ذكره البخاري].

Ebu-Hurejre, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja sam mlad, i bojim se smutnje, a nemam mogućnosti da se oženim; hoću li se kastrirati?" Poslanik mu ništa ne reče. Ebu-Hurejre, r.a., ponovio je to tri puta, a zatim reče: "Ebu-Hurejre, tinta se osušila, već je zapisano sa čim ćeš se susresti u životu; kastriraj se ili se ostavi toga".[2]

(Buhari)

وسأله ﷺ آخر، فقال: يا رسول الله ائذن لي أن أختصي، قال: خِصاءُ أمّتي الصيام. [ذكره أحمد].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, dozvoli mi da se kastriram!" "Kastriranje mog ummeta je u postu" (moj ummet se od takve portrebe čuva postom).[3]

(Bilježi Ahmed)

[1] Ebu-Davud, br. 2050, Nesai, 6/65, 66, Ibn-Hbban, br. 228, i potvrdio njegovu autentičnost; Hadis je hasen.

[2] Buhari, 9/103.

[3] Ahmed, "Musned", 2/173, br. 6575, Hejsami, "Medžme'a ez-Zevai'd", 3/181; Hadis je sahih, od Abdullaha b. Amra, r.anhuma.

وسأله ﷺ ناس من أصحابه، فقالوا: ذهب أهل الدُّثور بالأجور، يُصلُّون كما نصلي، ويصومون كما نصوم، ويتصدقون بفضول أموالهم، قال: أو ليس قد جعل لكم ما تصدقون به، إن كلَّ تسبيحة صدقة، وكل تكبيرة صدقة، وكل تحميدة صدقة، وكل تهليلة صدقة، وأمر بمعروف صدقة، ونهي عن منكر صدقة، وفي بُضع أحدكم صدقة، قالوا: يا رسول الله يأتي أحدنا شهوته، ويكون له فيها أجر، قال: أرأيتم لو كان وضعها في حرام، أكان عليه وزر؟ فكذلك إذا كان وضعها في الحلال كان له أجر. [ذكره مسلم].

Neki od ashaba upitaše Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Bogataši uzeše sve nagrade, a klanjaju kao što mi klanjamo, poste kao što mi postimo i daju milostinju od viška svog imetka”. Allahov Poslanik reče: “Zar i vama Allah nije dao nešto sa čime ćete sadaku udjeljivati!? Zaista je svaki tesbih sadaka, svaki tekbir i svaki tahmid su sadaka, svaki tehlil je sadaka; naređivanje dobra i odvraćanje od zla je sadaka, a i intimni odnos sa svojom ženom je sadaka”. Ashabi upitaše: “Allahov Poslaniče, zar i za to, kad neko od nas upražnjava strast, ima nagrada?” “Šta mislite, kad bi neko od vas svoju strast zadovoljavao na haram način, zar to ne bi bio grijeh? Isto tako, ako je bude zadovoljavao na halal način, imat će za to nagradu.”[1]

(Muslim)

وأفتى ﷺ من أراد أن يتزوج امرأة بأن ينظر إليها.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je onom ko se želi oženiti, da prvo vidi svoju izabranicu.[2]

[1] Muslim, br. 595, od Ebu-Zerra, r.a.

[2] Muslim, br. 1424, Nesai, 6/77; Od Ebu-Hurejre, r.a.

وسأله ﷺ المغيرة بن شعبة عن امرأة خَطبها، قال: اذْهَب فانظر إليها فإنه أجْدَر أن يُؤْدَم بينكما. فأتى أبويها فأخبرهما بقول رسول الله ﷺ، فكأنهما كرها ذلك، فسمعت ذلك المرأة وهي في خدرها فقالت: إن كان رسول الله ﷺ أمرك أن تنظر فانظر، وإلا فإني أنشدك، كأنها عظّمت ذلك عليه، قال: فنظرتُ إليها فتزوجتها، فذكر من موافقتها له. [ذكره أحمد وأهل السنن].

Mugire b. Šu'be, r.a., zatražio je od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, mišljenje o ženi sa kojom se imao namjeru vjeriti, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vidi je, jer ćete se tako najbolje zbližiti". Mugire je otišao do njenih roditelja i obavijestio ih o Poslanikovoj poruci, a njima kao da ne bi drago. Čuvši to, djevojka koja je bila u sobi, reče: "Ako ti je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da me vidiš, onda me vidi; u suprotnom, kunem te Allahom da me ne gledaš". Ona je taj njegov postupak smatrala isuviše krupnim. Mugire joj je rekao: "Vidio sam je, pa smo se nakon toga i vjenčali".[1]

(Sakupljači "Sunenâ")

وسأله ﷺ جرير عن نظرة الفجاءة، فقال: اصرفْ بصرك. [ذكره مسلم].

Džerir, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za mišljenje o iznenadnom pogledu (u ženu strankinju)! "Zakreni svoj pogled", reče Poslanik.[2]

(Muslim)

وسأله ﷺ رجل أن يزوجه امرأة، فأمره أن يُصْدقها شيئاً ولو خاتماً من حديد، فلم يجده، فقال: ما معك من القرآن؟ قال: معي سورة كذا وسورة كذا، قال: تقرؤهن عن ظهر قلب؟ قال: نعم. قال: اذهب فقد ملّكتكها بما معك من القرآن. [متفق عليه].

---

[1] Ahmed, 4/245, Tirmizi, br. 1807, Nesai, 6/69, 70, Ibn-Hibban, br. 1236; Hadis je sahih, od Mugire b. Šu'be, Džabira r.a i Ebu-Hurejre, r.anhum.

[2] Muslim, br. 2159, Ebu-Davud, br. 2149, Ahmed, "Musned", 5/353, 357, od Džerira b. Abdullaha el-Bedželija, r.a.

Neki čovjek je zatražio od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga oženi, a on mu naredi da za vjenčani dar nešto pripremi, makar to bio i prsten od željeza. Pošto ni to nije imao kod sebe, reče mu Poslanik: “Znaš li šta iz Kur’ana?” Odgovorio je: “Znam te i te sure” (nabrojao je one koje zna). Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Znaš li ih napamet?” Rekao je: “Znam”. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Idi, ja te ženim njome sa onim što znaš napamet iz Kur’ana”[1]

(Muttefekun alejhi)

واستأذنته ﷺ أم سَلَمة في الحجامة، فأمر أبا طيبة أن يحجمها، قال: حسبت أنه كان أخاها من الرضاعة، أو غلاماً لم يحتلم. [ذكره مسلم].

Ummu Seleme, r.a., zatražila je dozvolu od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da uradi hidžamu,[2] pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio Ebu-Tajjibu da joj to uradi. Rekao je: “Mislim da joj je bio brat po mlijeku” (ili je bio dječak koji nije dostigao punoljetnost).[3]

وأمر ﷺ أم سلمه وميمونة أن يحتجبا من ابن أم مكتوم، فقالتا: أليس هو أعمى لا يبصرنا ولا يعرفنا؟ قال: أفعمياوان أنتما؟ ألستما تبصرانه؟ [ذكره أهل السنن وصححه الترمذي].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je Ummu Selemi i Mejmuni da se pokriju pred Ibn ebi-Mektumom. Neka od njih reče: “Allahov Poslaniče, zar on nije slijep? Niti nas vidi, niti nas raspoznaje”. Rekao im je: “Zar ste vas dvije slijepe, zar vi ne vidite?”[4]

(Sakupljači “Sunenâ”, Tirmizi kaže da je hadis sahih.)

---

[1] Buhari, 9/113, Muslim, br. 1425, “Muvet’a”, 2/526, Ebu-Davud, br. 2111, Tirmizi, br. 1114, Nesai, 6/113. Od Sehl b. Sa’da es-Sa’idija, r.a.

[2] Hidžama je vađenje krvi pomoću krupice, način koji je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upotrebljavao kao lijek.

[3] Muslim, br. 2206, Ebu-Davud, br. 4105, od Džabira b. Abdullaha, r.a.

[4] Ebu-Davud, br. 4112, poglavlje: Kur’anski ajet: “A reci vjernicama neka obore poglavljeede svoje,” (En-Nur, 31,), Tirmizi, br. 2779, Hafiz, “El-Feth”, 9/294, od Ummu Seleme, r.a.

Jedan dio uleme smatra da je ženama zabranjeno gledanje u strance i nepoznate ljude, dok drugi to dozvoljavaju, ali bez ikakve strasti i pohote. Argumentiraju to hadisom kojeg prenosi Aiša, r.a., kad je gledala Abesince koji su se igrali svojim kopljima u džamiji. Ova naizgled kontradiktornost je diskutabilna, posebno zato što se to Abesincima dogodilo prije dolaska naredbe o nošenju hidžaba.

Treći smatraju da je to specifično samo za Poslanikove žene.

وسألته ﷺ عائشة رضي الله عنها عن الجارية ينكحها أهلها أتستأمر أم لا؟ فقال: نعم تستأمر، قالت عائشة رضي الله عنها: فإنها تستحي، فقال ﷺ: فذلك إذنها إذا هي سكتت. [متفق عليه].

Aiša, r.a., upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, treba li ili ne treba tražiti pristanak djevojke (misli se na djevicu) čiji su je roditelji željeli udati. "Treba", odgovorio je. Aiša je rekla: "Djevojka se, kad se upita, obično zastidi" Reče: "Njena šutnja je znak njenoga pristanka".[1]

(Muttefekun alejhi)

Postupamo prema ovoj fetvi: "Da se od djevojaka prilikom udaje mora tražiti njena dozvola.

Prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Udavana žena prilikom udaje ima veće pravo na odluku od svoga staratelja, a djevojka se pita za dozvolu o udaji. Njen pristanak je njena šutnja".[2]

U drugoj predaji se navodi da od djevojke njen otac traži dozvolu za udaju, a njena dozvola je šutnja.

وسألته ﷺ جارية بكر، فقالت: إن أباها زوّجها وهي كارهة، فخيّرها النبي

Neka neudana djevojka je došla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i kazala da je njen otac udao za

[1] Buhari, 9/165, Muslim, br. 1420, Nesai, 6/85, 86, od Aiše, r.a.

[2] Muslim, br. 1421, "Muvet'a", 2/524, Tirmizi, br. 1108, Ebu-Davud, br. 2098, Nesai, br. 6/84, od Abdullaha b. Abbasa, r.a.

onoga za kojega ne želi, pa joj je dao pravo da izabere između ostanka ili rastave braka.[1]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se od djevojke mora tražiti njena dozvola za udaju, a zabranio je da je staratelji udaju bez njene saglasnosti i dao pravo izbora onoj koja je udana, a nije upitana za dozvolu.

Šta reći kad se upotpunosti od ovog odstupa ili se tome suprotstavlja, tako da se pogrešno shvate Poslanikove riječi: "Udavana žena prilikom udaje ima veće pravo na odluku od svoga staratelja"?! Kako tako shvatiti kad se pod time što je izrečeno ne misli na shvatanje koje su prihvatili oni koji kažu da se neudana žena udaje bez njenog odabira? Odmah nakon ovoga, Poslanik je rekao: "Od djevojke se traži dozvola" i pod ovim se misli na preventivu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prema onima koji ovaj govor tumače prema spomenutom shvatanju. To je uobičajeno u njegovom govoru; na primjer: "Musliman neće biti ubijen radi nevjernika, niti onaj koji je pod ugovorom dok ugovor ne istekne". Pošto je on negirao ubijanje muslimana zbog nevjernika, to je pogrešno navelo na shvatanje o bezuslovnoj dozvoljenosti nevjernikove krvi zato što ona nema svetosti. Međutim, ova nejsanoća je otklonjena riječima: "Niti onaj koji je pod ugovorom dok ugovor ne istekne", u šta spada i kafir.

Kad smo se ograničili riječima: "Niti onaj koji je pod ugovorom", to nas pogrešno navodi da apsolutno ne može biti ubijen ako je pod ugovorom. Ova nejasnoća je otklonjena riječima: "Dok ugovor ne istekne". To je uvjet ispravnosti ugovora. Ovakvi primjeri se često kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, navode za onoga koji ih želi izučavati.

Slično je i sa riječima: "Nemojte sjediti na kaburovima, niti klanjati prema njima". Pogrešno protumačena zabrana sjedenja na kaburovima možda neke navede da veličaju kaburove. Međutim, to je otklonjeno riječima: "I nemojte klanjati prema njima".

---

[1] Ebu-Davud, br. 2096, Ahmed, "Musned", br. 2469; Hadis je sahih, od Abdullaha b. Abbasa, r.a.

Želi se reći: Njegova naredba da se od neudane žene traži dozvola, kao i da joj se dâ i pravo izbora, nema protudokaza. Zato je dužnost prihvatiti ovo mišljenje, a Allah daje uputu.

وسألته ﷺ امرأة، فقالت: إن أبي زوَّجني من ابن أخيه ليرفع به خَسيسته، فجعل الأمر إليها، فقالت: قد أجَزْتُ ما صنع أبي، ولكن أردت أن يعلم النساء أنْ ليس إلى الآباء من الأمر شيء. [ذكره أحمد والنسائي].

Neka žena je došla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: "Moj otac me udao za amidžića želeći time popraviti svoje materijalno stanje". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prepustio joj je da ona odabere. Međutim, ona je rekla: "Ja sada prihvatam očevu odluku, ali sam s ovim htjela upozoriti žene da ih njihovi staratelji nemaju pravo prisiliti na udaju."[1]

(Ahmed, Nesai)

ولما هلك عثمان بن مظعون ترك ابنة له، فزوَّجها عمها قُدَامة من عبد الله بن عمر، ولم يستأذنها؛ فكرهت نكاحه، وأحبت أن يتزوجها المغيرة بن شعبة؛ فنزعها من ابن عمر، وزوَّجها المغيرة، وقال: إنها يتيمة، ولا تنكح إلا بإذنها. [ذكره أحمد].

Nakon smrti Osmana b. Ma'zuna, ostala je kćerka, koju je njen amidža Kudame, bez njene volje i saglasnosati, udao za Abdullaha b. Omera. Prezirala je brak sa njim, a željela je da se njome oženi El-Mugire b. Šu'be. Razveo ju je od Ibn-Omera i udao je za El-Mugiru. Tada je rekao: "Ona je sirotica i ne može se vjenčati bez vlastitoga pristanka".[2]

(Ahmed)

وسأله ﷺ مَرْثَد الغَنَوي فقال: يا رسول الله أنكح عَنَاقاً؟ وكانت بغياً بمكة، فسكت عنه، فنزلت الآية: ﴿الزَّاني لا يَنْكِحُ إلاّ زانيةً أو مُشْرِكةً، والزَّانيةُ لا يَنْكِحُها إلاَّ زانٍ أو مُشْرِكٌ﴾ (النور: ٣) فدعاه فقرأها عليه، وقال: لا تَنكِحْها.

---

[1] Nesai, 6/87, Ahmed, "Musned", 6/136, od Abdullaha b. Burejde b. el-Hasiba el-Eslemija, a on od Aiše, r.a. Ibn-Madže, br. 1874.

[2] Ahmed, "Musned", br. 1601, Hejsami u "Medžme'a ez-Zevai'd", 40/280, kaže: Bilježi ga Ahmed a njegovi prenosioci su pouzdani,

Mersed el-Ganevi je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, mogu li se oženiti ženom koja se u Mekki odavala nemoralu", a Poslanik mu na to ništa nije rekao. Nakon toga je objavljen ajet: "Bludnik se ne može oženiti osim s bludnicom ili mnogoboškinjom" (En-Nur, 3.). Pozvao ga je, proučio mu ajet i rekao: "Ne ženi se s njom!"[1]

وسأله ﷺ رجل آخرُ عن نكاح امرأة يقال لها: أم مهزول كانت تسافح، فقرأ عليه رسول الله ﷺ الآية. [ذكره أحمد].

Neko drugi ga je upitao o dozvoli ženidbe sa ženom po imenu Ummu Mehzul, koja se odavala nemoralu, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio spomenuti ajet.[2]

(Ahmed)

وأفتى ﷺ بأن الزاني المجلودَ لا ينكح إلا مثله.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je da se bludnik nad kojim je izvršena kazna bičevanjem može oženiti samo s onom nad kojom je izvršena ista kazna".[3]

Ove fetve, kojima nema premca, prihvatili su imam Ahmed i njegovi istomišljenici. To je jedna od odlika njegovoga pravca, neka mu se Uzvišeni Allah smiluje. On nije dozvolio da se pošten muškarac oženi bludnicom. Njegov pravac osnažuje više od dvadeset argumenata koje smo spomenuli na drugom mjestu.

وأسلم قيس بن الحارث وتحته ثمانُ نسوة، فسأل النبيَّ ﷺ عن ذلك، فقال: اختر منهن أربعاً.

---

[1] Tirmizi, br. 3176, "Tefsir", poglavlje: Početak sure En-Nur, Ebu-Davud, br. 2051, Nesai, 6/66, Hakim 2/396; Hadis je hasen, od Amra b. Šu'ajba,

[2] Ahmed, 2/159, 225, Hejsami, "Medžme'a ez-Zevai'd", 7/73, od Abdullaha b. Amra, r.a.

[3] Ebu-Davud, 2052, poglavlje: Kur'anski ajet: "Bludnik ne može oženiti osim bludnicu"; Hadis je hasen,

Kajs b. el-Haris je, u vrijeme kad je primio islam, imao osam žena, pa je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, može li ih zadržati, a on mu je odgovorio: "Od njih odaberi četiri".[1]

وأسلم غَيلان وتحته عشر نسوة، فأمره ﷺ أن يأخذ منهن أربعاً. [ذكرهما أحمد] ، وهما كالصريح في أن الخيرة إليه بين الأوائل والأواخر.

Gajlan b. Seleme es-Sekafi je, kada je primio islam, imao deset žena, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da od njih odabere četiri.[2]

(Ahmed)

Dakle, jasno je da sve žene dolaze u obzir za izbor. Ne postoji nikakav utvrđen redosljed spram izbora.

وسأله ﷺ فيروزُ الديلمي فقال: أسلمتُ وتحتي أختان، فقال: طلّق أيتهما شئت. [ذكره أحمد].

Fejruz ed-Dejlemi je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja sam primio islam, a za mnom su udane dvije sestre. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Odaberi koju hoćeš od njih dviju".[3]

(Ahmed)

وسئل ﷺ عن رجل تزوج امرأة، ولم يفرض لها صداقاً حتى مات، فقضى لها على صداق نسائها، وعليها العدة، ولها الميراث. [ذكره أحمد وأهل السنن] ، وصححه الترمذي .

---

[1] Ebu-Davud, br. 2241, 2242; Hadis je hasen, od El-Harisa b. Kajsa, r.a.

[2] Tirmizi, br. 1128, Ibn-Madže, br. 1953, Ibn-Hibban, br. 4157; Hadis je sahih, od Abdullaha b. Omera, r.a.

[3] Ahmed, 4/232, Tirmizi, br. 1129, Ebu-Davud, br. 2243, Ibn-Madže, br. 1950, 1951, Ibn-Hibban, br. 4155; Hadis je hasen-garib. Od Ubejja Vehba el-Džejšanija.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kako se treba ponašati u slučaju kad je čovjek koji se oženio umro prije nego što je ženi odredio visinu vjenčanog dara. Poslanik joj je odredio vjenčani dar u visini vjenčanih darova ostalih žena u njenom narodu. Obavezao ju je na priček i dodijelio pravo nasljedstva.[1]

(Ahmed i sakupljači sunena, Tirmizi-sahih)

وسئل ﷺ عن امرأة تزوجت ومرضت، فمتعَّط شعرها، فأرادوا أن يَصِلُوه، فقال: لعن الله الواصلة والمستوصلة. [متفق عليه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kako se ponijeti u slučaju kad su ženi, koja se nakon udaje razboljela i opala joj kosa, htjeli naplesti kosu". Rekao je: "Allah je prokleo i onu koja upliće i kojoj se upliće kosa".[2]

(Muttefekun alejhi)

[1] Ebu-Davud, br. 2114, 2115, 2116, Tirmizi, br. 1145, Nesai, 6/121, 123, Hafiz, "Telhis", 3/191, 192.

[2] Buhari, 10/316, 317, Muslim, br. 2122, Nesai, 8/187, 188, od Esme, r.a.

O SPRJEČAVANJU ZAČEĆA

وسئل ﷺ عن العزل، قال: أو إنكم لتفعلون؟ قالها ثلاثاً، ما من نَسَمة كائنة إلى يوم القيامة إلا وهي كائنة [متفق عليه]. ولفظ مسلم: ألا عليكم أن لا تفعلوا: ما كتب الله عز وجل خلق نسمة هي كائنة إلى يوم القيامة إلا ستكون .

Upitan o čuvanju od začeća, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ima li to smisla činiti?!" Ponovio je to tri puta, a zatim rekao: "Ništa ne može spriječiti postojanje bića kome je Allah odredio da se rodi do Sudnjeg dana".

(Muttefekun alejhi)

U Muslimovoj predaji stoji: "Slobodno to radite. Nema nijedne duše kojoj je propisano da bude stvorena do Sudnjeg dana a da neće postojati (na dunjaluku)".[1]

وسئل ﷺ أيضاً عن العزل فقال: ما من كل الماء يكون الولد، وإذا أراد الله خلق شيء لم يمنعه شيء . وسأله ﷺ آخر فقال: إن لي جارية، وأنا أعزل عنها، وأنا أكره أن تحمل، وأنا أريد ما يريد الرجال، وإن اليهود تحدِّث أن العزل موءودة صُغْرَى، فقال: كذبت اليهود، لو أراد الله أن يخلقه مااستطعت أن تصرفه. [ذكرهما أحمد وأبو داود].

Upitan o sprječavanju začeća, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ne biva od svake vode začeće; ako Allah hoće da stvori nešto, ništa Ga ne može spriječiti".[2]

Neko drugi se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Imam robinju i čuvam je od trudnoće. Ne želim da zatrudni, a želim s njom imati spolne odnose. Jevreji

---

[1] Buhari, 9/268, Muslim, br. 1438, Ebu-Davud, br. 2171, Tirmizi, br. 1138, Nesai, 6/107, od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a.

[2] Muslim, br. 1438, od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a.

misle da je to jedan vid ubijanja živoga djeteta". A on reče: "Jevreji neistinu govore. Jer, ukoliko ga Allah želi stvoriti, to Ga neće spriječiti".[1]

(Ahmed, Ebu-Davud)

وسأله ﷺ آخر فقال: عندي جارية وأنا أعزل عنها، فقال رسول الله ﷺ: إن ذلك لا يمنع شيئاً إذا أراد الله، فجاء الرجل فقال لرسول الله ﷺ: إن الجارية التي كنت ذكرتها لك حملت، فقال: أنا عبد الله ورسوله. [ذكره مسلم]. وعنده أيضاً: إن لي جارية هي خادمتنا وساقيتنا وأنا أطوف عليها، وأنا أكره أن تحمل؛ فقال: اعزل عنها إن شئت فإنه سيأتيها ما قدِّر لها، فلبث الرجل، ثم أتاه فقال: إن الجارية قد حملت، فقال: قد أخبرتك أنه سيأتيها ما قدر لها.

Neko se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja imam robinju i koristim prirodno čuvanje, azl".[2] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaza: "To nimalo neće spriječiti ono što Allah hoće". Potom je taj čovjek opet došao i rekao: "Allahov Poslaniče, robinja o kojoj sam ti pričao je zatrudnjela". A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ja sam Allahov rob i Njegov Poslanik".[3]

(Muslim)

U Muslimovoj predaji se, također, spominje: "Ja imam robinju koja nas služi, imam odnose sa njom, ali ne želim da zatrudni". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ako hoćeš, koristi prirodni način čuvanja, ali bit će onako kako Allah odredi". Potom je taj čovjek došao i rekao: "Robinja o kojoj sam ti govorio je zatrudnjela je!", a Poslanik kaza: "Već sam ti nagovijestio – bit će onako kako joj je određeno".[4]

---

[1] Ahmed, 3/33, 53, Ebu-Davud, br. 2171; Hadis je sahih.

[2] Azl prirodan način čuvanja od trudnoće, tako što muškarac ejakulira van materice, (op. prev.)

[3] Muslim, br. 1439, od Džabira, r.a.

[4] Muslim, br. 1439, od Džabira, r.a.

وسأله ﷺ آخر عن ذلك فقال: لو أن الماء الذي يكون منه الولد أهرقته على صخرة لأخرجه الله منها، وليخلقن الله عز وجل نفساً هو خالقها. [ذكره أحمد].

Neko drugi ga je o tome upitao, a Poslanik je rekao: "Kad bi ti po hridini posuo spermu od koje je određeno da se začne dijete, Allah će iz nje izvesti dijete i stvoriti ga, Allah će stvoriti ono što želi da stvori".[1]

(Ahmed)

وسأله ﷺ آخر فقال: إني أعزل عن امرأتي، فقال: لِمَ تفعل ذلك؟ فقال: إني أشفق على ولدها، فقال رسول الله ﷺ: لو كان ذلك ضاراً ضَر فارس والروم. وفي لفظ: إن كان كذلك فلا، ما ضر ذلك فارس والروم. [ذكره مسلم].

U drugoj predaji: "Imam ženu, ali izbjegavam da zatrudni". Poslanik ga upita: "Zašto to činiš?" Čovjek reče: "Ja se bojim za njeno dijete". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Da je to štetno, štetilo bi potomstvu Perzijanaca i Rimljana".[2] U drugoj predaji: "Ako je tako, ne. To ne šteti Perzijancima i Bizantincima".

(Muslim)

[1] Ahmed, "Musned", br. 12012, od Enesa, r.a. Hejsami, "Medžme'a ez-Zevai'd", 4/297, i kaže: Bilježe ga Ahmed i El-Berraz, sa dobrim senedom.

[2] Muslim, br. 1443, od Amira b. Sa'da.

O INTIMNOM ODNOSU SUPRUŽNIKA

وسألته ﷺ امرأة من الأنصار عن التَّجْبية، وهي وطء المرأة في قبلها من ناحية دبرها. فتلا عليها قوله تعالى: ﴿نساؤكم حَرْثٌ لكم فأتوا حرثكم أنّى شئتم﴾ (البقرة: ٢٢٣) صماماً واحداً. [ذكره أحمد].

Ensarijka je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tedžbijji (prilazak ženi otpozadi u mjesto rodnice). Kao odgovor, citirao je ajet: “Vaše žene su njive vaše i vi njivama svojim prilazite kako hoćete!” (El-Bekare, 223.) i dodao: “Ali, u jedno mjesto”.”[1]

(Ahmed)

وسأله ﷺ عمر رضي الله عنه، فقال: يا رسول الله هلكتُ، قال: وماأهلكك؟ قال: حولت رَحْلي البارحة، فلم يردَّ عليه شيئاً؛ فأوحى الله إلى رسوله: ﴿نساؤكم حَرْثٌ لكم فأتوا حَرْثَكم أنّى شئتم﴾ أقبل وأدْبر واتقوا الحيضة والدبر. [ذكره أحمد والترمذي].

وهذا هو الذي أباحه اللهُ ورسولُه، وهو الوطء من الدبر لا في الدبر، وقد قال: ملعون من أتى امرأته في دبرها ، وقال: من أتى حائضاً أو امرأة في دبرها أو كاهناً فصدَّقه فقد كفرَ بما أُنْزِلَ على محمَّد.

Omer, r.a., obratio se Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslaniče, propao sam!” “Šta se dogodilo?”, upita Poslanik. “Jučer sam prišao svojoj ženi otpozadi”. Poslanik mu nije dao nikakav odgovor. Potom je Allah, dž.š., objavio ajet: “Vaše žene su njive vaše i njivama

[1] Ahmed, 6/305, od Ummu Seleme, r.a. Muslim, br. 1435, od Džabira, r.a.

svojim prilazite kako hoćete". Poslanik mu je to prenio i rekao: "Prilazi svojoj ženi sprijeda i otpozadi, čuvaj se odnosa u analni otvor i dok je žena u hajzu".[1] Također je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Onaj ko spolno opći u analni otvor žene ili joj prilazi dok je u hajzu ili, pak, ode gataru, pa mu povjeruje, porekao je ono što je objavljeno Muhammedu".[2] (Ahmed, Tirmizi) Ovo je dozvola Allaha, dž.š., i Njegovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja se ogleda u tome da je spolni odnos dozvoljen otpozadi, ali ne i u analni otvor. Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Proklet neka je onaj ko vrši intimni odnos u analni otvor svoje žene".[3]

وقال: إن الله لا يستحي من الحق، لا تأتوا النساء في أدبارهن.

Također je rekao: "Allah, dž.š., ne stidi se istine. Ne općite sa ženama u analni otvor".[4]

وقال: لا ينظر الله إلى رجل أتى رجلاً أو امرأة في الدبر.

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Allah neće pogledati onoga čovjeka koji je općio sa muškarcem ili sa ženom u stražnjicu".[5] Općenje sa ženom u analni otvor okarakterizirao je kao vid homoseksualizma.[6]

(Sve ove hadise prenosi Ahmed u "Musnedu")

---

[1] Tirmizi, br. 2984, "Tefsir", poglavlje: "O suri El-Bekare", Ahmed, "Musned", br. 2703, El-Vahidi, str, 53, Nesai, "El-Ušre", s pouzdanim lancem prenosilaca, od Ibn-Abbasa, r.a.

[2] Tirmizi, br. 135, Ibn-Madže, br. 639, Darimi, 1/259.

[3] Ahmed, "Musned", br. 9440, od Ebu-Hurejre, r.a., Ebu-Davud, br. 2162.

[4] Nesai, "Sunenu-l-Kubra", 5/322, od Ibn-Omera, r.a. Ibn-Madže, br. 1924, od Huzejme b. Sabit, Ahmed, 5/213, od Huzejme b. Sabita; Hadis je sahih.

[5] Tirmizi, br. 1165, od Abdullaha b. Abbasa; Hadis je sahih.

[6] Ahmed, "Musned", 6928, od Amra b. Šuajba; Hadis je sahih.

POSLANIKOVE FETVE O PRAVU ŽENE

وسئل ﷺ ما حق المرأة على الزوج؟ قال: أن يطعمها إذا طعم، ويكسوها إلى اكتسى، ولا يضرب الوجه ولا يقبّح، ولا يهجر إلا في البيت. [ذكره أحمد وأهل السنن].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, šta je muž dužan prema ženi. Odgovorio je: “Kad jede – dati i njoj da jede, kad se odijeva – da i nju odjene, da je ne udara po licu i ne grdi i ne kune, da je ne izbjegava, osim u kući”.[1]

(Ahmed i sakupljači “Sunenâ”)

[1] Ahmed, 4/447, Ebu-Davud, br. 2142, 2143, 2144, od Hakima b. Muavije.

POSLANIKOVE FETVE O DOJENJU

وسألته ﷺ عائشة أم المؤمنين فقالت: إن أفلح أخا أبي القُعَيس استأذن عليَّ؛ وكانت امرأته أرضعتني، فقال: ائذني له، إنه عمك. [متفق عليه].

Aiša, r.a, majka pravovjernih, upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Efleh, Ebu-Ku'ejsov brat, zatražio je dozvolu da uđe kod mene, a njegova žena me zadojila; hoću li mu dozvoliti?" Dozvoli mu, neka uđe, on ti je amidža".[1]

(Muttefekun alejhi)

وسأله ﷺ أعرابي فقال: إني كان لي امرأة، فتزوجتُ عليها أخرى، فزعمت امرأتي الأولى أنها أرضعت امرأتي الحدثاء رَضعة أو رضعتين، فقال: لاتحرم الإملاجة ولا الإملاجتان. [ذكره مسلم].

Neki beduin se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Imao sam jednu ženu, pa sam se na nju oženio drugom. Moja prva žena tvrdi da je zadojila moju drugu ženu jednom ili dva puta". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ne zabranjuje brak jedno, niti dva dojenja".[2]

(Muslim)

---

[1] Buhari, 6/147, Muslim, br. 1444, "Muvet'a", 2/601, 602, Tirmizi, br. 1147, Ebu-Davud, br. 2055, Nesai, 6/99, od Aiše, r.a.

[2] Muslim, br. 1451, Nesai, 6/100, 101, od Ummu Fadl, r.a.

وسألته سهلة بنت سهيل، فقالت: إن سالمًا قد بلغ ما يبلغ الرجال، وعقل ما عقلوا، وإنه يدخل علينا، وإني أظن أن في نفس أبي حذيفة من ذلك شيئاً، فقال: أرضعيه تحرمي عليه ويذهب الذي في نفس أبي حذيفة، فرجعت فقالت: إني قد أرضعته، فذهب الذي في نفس أبي حذيفة. [ذكره مسلم].

Sehle bint-Suhejl je izložila Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Salim je dostigao punoljetnost kao odrasli muškarci i primjećuje neke stvari kao što ih i ostali muškarci zapažaju. On ulazi kod nas i mislim da, radi toga, nešto ima u Ebu-Huzejfinoj duši". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preporuči: "Zadoji ga, postat ćeš mu zabranjena i nestat će ono što je u Ebu-Huzejfinome srcu". Nakon toga se vratila Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: "Zadojila sam ga i nestalo je ono što je bilo u Ebu-Huzejfinoj duši".[1]

(Muslim)

Grupa ispravnih prethodnika, zajedno sa Aišom, r.a., prihvatila je ovu fetvu, ali je većina učenjaka nije uzela u obzir. Dali su prednost hadisima koji vremenski, maloljetnošću i istekom dvije godine života djeteta, ograničavaju zabranu dojenja prije davanja hrane. To su učinili iz više razloga:

Prvi: Mnoštvo ovih hadisa i usamljenost Salimovoga hadisa.

Drugi: Sve Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, žene, osim Aiše, r.a., smatraju da dojenje djeteta starijeg od dvije godine ne uzrokuje srodstvo.

Treći: Ovo mišljenje je sigurnije.

Četvrti: Dojenjem se u punoljetnom djetetu ne formiraju meso, ni kosti, pa ne dolazi do zbliženosti, koja je razlog međusobne zabrane bračnih veza.

Peti: Moguće je da je ovaj propis specifičan samo za Salima, pa se to ne spominje, osim u njegovome slučaju.

---

[1] Buhari, 9/113, Muslim, br. 1453, "Muvet'a", 2/605, Ebu-Davud, br. 2061, Nesai, 6/104, 106. Pogledaj šta je o ovome rekao Hafiz u: "El-Fethu", 9/114, 115, od Aiše, r.a.

Šesti: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je kod Aiše, r.a., a kod nje je sjedio neki čovjek. To mu je teško palo, pa se naljutio. Rekla mu je: "Ovo je moj brat po mlijeku". Poslanik joj je rekao: "Dobro pogledajte ko su vam braća po mlijeku, jer se rodbinske veze po mlijeku grade dok dijete ne počne jesti hranu".

(Muttefekun alejhi, a tekst je Muslimov)

U Salimovom slučaju se predstavlja drugi kontekst, a radi se o ukazanoj potrebi. Ebu-Huzejfe je Salima uzeo za sina i odgajao ga, pa je sasvim normalno da dolazi među njegove ukućane. Kad to potreba nalaže, onda se uzima mišljenje kojim idžtihad ima smisla. Možda je ovaj kontekst najjači, a naš šejh (Ibn-Kajjim, Allah mu se smilovao) preferirao ga je. A Allah najbolje zna.

وسئل ﷺ أن ينكح ابنة حمزة، فقال: لا تحل لي؛ إنها ابنة أخي من الرضاعة، ويحرم من الرضاعة ما يحرم من النسب. [ذكره مسلم].

Ponuđeno je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da se oženi sa Hamzinom kćerkom. Rekao je: "Nije mi dozvoljena. Ona je kćerka moga brata po mlijeku. Sve što je zabranjeno po srodstvu zabranjeno je i po mlijeku".[1]

(Muslim)

وسأله ﷺ عقبة بن الحارث فقال: تزوجت امرأة، فجاءت أمة سوداء فقالت: أرضعتكما، وهي كاذبة؛ فأعرض عنه، فقال: إنها كاذبة، فقال: كيف بها وقد زعمت بأنها أرضعتكما؟ دَعْها عنك، ففارقها وأنكحت غيره. [ذكره مسلم. وللدارقطني: دعها عنك فلا خير لك فيها].

Ukbe b. Haris je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Nakon što sam se oženio, došla je crna robinja i rekla: 'Ja sam vas oboje dojila'. Ja mislim da ona laže". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenu se od njega. Ukbe

[1] Buhari, 9/121, poglavlje: Kur'anski ajet: "I pomajke vaše, koje su vas dojile", Muslim, br. 1447, Nesai, 6/100, od Abdullaha b. Abbasa, r.a.

mu je ponovo prišao i rekao: "Ona laže", a on mu reče: "Kako da laže ako tvrdi da vas je oboje dojila? Odmah se od nje razvedi". Ukbe se s njom odmah razveo a ona se nakon toga udala za drugog. (Muslim) U Darekutnijevoj predaji stoji: "Razvedi se od nje, u njoj nikakava dobra nemaš".[1]

وسأله ﷺ رجل فقال: ما يُذهب عني مَذمَّةَ الرضاع؟ فقال: غُرَّةٌ، عَبْد أو أمَة.

[ذكره الترمذي] وصححه.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Čime se mogu odužiti za dojenje?" Odgovorio je: "Ako dojilji daš najboljeg roba ili robinju".[2]

(Trimizi, hadis je sahih)

To znači da dojilja prema dojenčetu ima pravo koje se može ispuniti davanjem roba ili robinje.

---

[1] Buhari, 5/184, Tirmizi, br. 1151, Ebu-Davud, br. 3603, 3604, Nesai, 6/109, od 'Ukbeta b. el-Harisa, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 2064, Tirmizi, br. 1153. U njegovom senedu nalazi se Hadždžadž b. Hadždžadž el-Eslemi kojeg niko nije proglasio pouzdanim sem Ibn-Hibbana, dok su ostali prenosioci pouzdani.

POSLANIKOVE FETVE O PUŠTANJU ŽENE IZ BRAKA

ثبت عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه أنه سأله عن طلاق ابنه امرأته وهي حائض، فأمر بأن يراجعها، ثم يمسكها حتى تطهر، ثم تحيض ثم تطهر، ثم إن شاء أن يطلق بعد فليطلق.

Prenosi se od Omera b. Hattaba, r.a., da ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao o njegovome sinu koji je pustio svoju ženu u vrijeme hajza. Naredio mu je da je vrati, potom sačeka da joj prestane hajz, da još jednom sačeka da dobije hajz, da joj prestane i da se okupa, te da je nakon toga, ako hoće zadrži, a ako neće – da je pusti.[1]

وسأله ﷺ رجل، فقال: إن امرأتي، وذكر من بَذائها، فقال: طلقها، فقال: إن لها صحبة وولداً، قال: مُرْها وقل لها، فإن يكن فيها خير فستفعل، ولا تضرب ظَعينَتَكَ ضَرْبَك أَمَتَكَ. [ذكره أحمد].

Neki čovjek se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, požalio na bestidnost svoje žene. "Pusti je", reče mu Poslanik. A čovjek kaza: "Ona sa sobom ima pratnju (robinju i dijete)"! Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Onda je lijepo posavjetuj, pa ako u njoj bude ikakva dobra, popravit će se. I nemoj udarati svoju ženu kao što udaraš robinju".[2]

---

[1] Buhari, 9/306, 307, Muslim, br. 1471, "Muvet'a", 2/576, Ebu-Davud, 2179, 2180, 2182, Tirmizi, br. 1175, Nesai, 6/137, 141, od Abdullaha b. Omera, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 142, 143, 144, i br. 3973, Ahmed, "Musned", 4/33, Tirmizi kaže; Hadis je hasen-sahih. Hakim, 1/148, i 4/110. Zehebi je potvrdio njegovu autentičnost, od Lukejta b. Sabre, r.a.

RAZVOD BRAKA ZBOG RIJEČI IZGOVORENIH TRI PUTA ZAREDOM

وسألته ﷺ امرأة فقالت: إن زوجي طلقني، يعني: ثلاثاً، وإني تزوجت زوجاً غيره، وقد دخل بي، فلم يكن معه إلا مثل هُدْبَة الثوب، فلم يَقْرَبني إلا بهنَة واحدة، ولم يصل منّي إلى شيء، أفأحل لزوجي الأول؟ فقال رسول الله ﷺ : لا تَحلّين لزوجك الأول حتى يذوقَ الآخرُ عُسَيْلَتَك وتذوقي عُسَيْلَتَهُ. [متفق عليه] .

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Muž me je pustio definitivno (tri puta), pa sam se nakon toga udala za drugog čovjeka. On mi je prišao, a ono što je sa njim je mlohavo poput kesica na odjeći. Prišao mi je samo jednom, a sa njim nisam ništa doživjela. Jesam li dozvoljena prvome mužu?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ne, nije ti dozvoljeno da se udaš za njega sve dok uzajamno ne okušate slast".[1]

(Muttefekun alejhi)

وسئل ﷺ أيضاً عن الرجل يطلق امرأته ثلاثاً، فيتزوجها الرجل فيُغلق الباب، ويُرخي الستر، ثم يطلقها قبل أن يدخل بها، قال: لا تحل للأول حتى يجامعها الآخر. [ذكره النسائي] .

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o slučaju čovjeka koji definitivno (tri puta) pusti ženu, a nakon toga se njome oženi drugi čovjek, zatvori vrata i spusti zavjesu,

[1] Buhari, 10/266, Muslim, br. 1433, "Muvet'a", 2/531, Ebu-Davud, br. 2309., Tirmizi, br. 1118, Nesai, 6/146, 147, od Aiše, r.a.

pa se od nje razvede prije nego što imadne sa njom odnos. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Nije dopuštena prvom sve dok sa drugim ne bude imala odnos".[1]

(Nesai)

وسئل ﷺ عن التيس المستعار فقال: هو المحلل، ثم قال: لعن الله المحلِّل والمحلَّل له. [ذكره ابن ماجه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o "iznajmljenom jarcu", uz pojašnjenje da je to je onaj koji se formalno oženi ženom koja je tri puta puštena da bi postala dozvoljena prvom mužu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Prokleo je Allah onoga koji se formalno oženi s tri puta razvedenom ženom da bi je dozvolio prvome mužu, a i prvog muža, koji je to s njim dogovorio".[2]

(Ibn-Madže)

وسألته ﷺ امرأة عن كفر المنعِمين، فقال: لعل إحداكن أن تطول أيْمتُها بين يدي أبويها تعنّس، فيرزقها الله زوْجاً، ويرزقها منه مالاً وولداً، فتغضب الغضبة، فتقول: ما رأيت منه يوماً خيراً قط. [ذكره أحمد].

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za mišljenje o nezahvalnosti na blagodatima. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Možda se neka od vas zadugo ne uda te postane usjedjelica, a zatim joj Allah podari supruga i od njega dobije imetak i dijete. Zatim se, radi jedne greške, naljuti i počne govoriti: 'Nikad od njega nisam vidjela nikakva dobra'".[3]

(Ahmed)

---

[1] Nesai, 6/149; Hadis je sahih, od Abdullaha b. Omera, r.a.

[2] Ibn-Madže, br. 1934, 1935, Tirmizi, br. 1119, 1120, Ebu-Davud, br. 2076, 2077, Nesai, 6/149; Hadis je sahih, od Alije, r.a. i Ibn-Abbasa, r.a.

[3] Ahmed, "Musned", br. 27014, i 6/452; Hadis je hasen, od Esme b. Jezid, r.a.

وسئل ﷺ عن رجل طلق امرأته ثلاث تطليقات جميعاً، فقام غضبان، ثم قال: أيلعب بكتاب الله وأنا بين أظهركم؟ حتى قام رجل فقال: يا رسول الله ألاّ أقتله؟ [ذكره النسائي]

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o slučaju kad čovjek na jednom mjestu u isto vrijeme pusti ženu sa trostrukim razvodom. To je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, naljutilo, ustao je i rekao: "Zar se izigrava sa Allahovom Knjigom i dok sam ja još među vama?!". Na to je jedan od prisutnih skočio i rekao: "Allahov Poslaniče, hoću li ga ubiti?"[1]

(Nesai)

وطلق ركانة بن عبد يزيد أخو بني المطلب امرأتَهُ ثلاثاً في مجلس واحد، فحزن عليها حزناً شديداً، فسأله رسول الله ﷺ كيف طلّقتها؟ فقال: طلقتها ثلاثاً، فقال: في مجلس واحد؟ فقال: نعم، قال: إنما تلك واحدة فأرجعها إن شئت. قال: فراجعها، فكان ابن عباس يروي إنما الطلاق عند كل طهر.

Rukane b. Abd Jezid, brat Beni el-Mutalliba, pustio je ženu, tri puta zaredom na jednom mjestu izgovarajući: "Puštena si". Nakon toga se veoma rastužio, žaleći radi toga šta je učinio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ga je: "Kako si je pustio?" Odgovorio mu je: "Tri puta zaredom". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je: "Istovremeno?" "Da", odgovori mu Rukane. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Vrati je ako hoćeš. To ti se ubraja u jedan razvod".

Rukane b. Abd Jezid je, nakon toga, i vratio.

Ibn-Abbas je pripovijedao da se puštanje žene odvija nakon mjesečnog pranja (tj. kad postanu čiste).[2]

---

[1] Nesai, 6/142, od Ibn-Vehba, r.a.

[2] Ahmed, 1/265, Tirmizi, br. 1177, Ebu-Davud, br. 2196; Hadis je hasen, od Rukane, r.a.

Prema jednoj predaji, Ibn-Abbas je dao fetvu povodom ovoga mišljenja, i to se od njega vjerodostojno prenosi. Vjerodostojno se od njega prenosi i da je tri puštanja smatrao važećim kao i Omer, r.a. Vjerodostojno se prenosi da je u Poslanikovo doba tri puštanja zaredom značilo jedno, kao i u doba Ebu-Bekra, te za vrijeme većine hilafeta Omera, r.a.

Krajnje što se može pretpostaviti jest, iako je to daleko, da su se ashabi pridržavali ovoga stava, ali da do njega (Ibn-Abbasa) njihov stav nije došao.

Iako je ovo gotovo nemoguće, to nam, ipak, ukazuje da su za vrijeme Poslanikovoga života i života Es-Siddika, r.a., izdavali spomenute fetve.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, smatrao je važećim tri puštanja zaredom. Ashabi su radili kako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio. Dakle fetva o pravosnažnosti razvoda braka nakon tri izgovorena puštanja zaredom nije sporna.

Omer, r.a., smatrao je da tri puštanja važe kao jedno i da bi takav razvod trebao biti pravosnažan da bi im to bila kazna i da bi to bio razlog prestanka davanja razvoda na taj način. Ovo je njegova intuicija (idžtihad), a cilj mu je opća korist.

To ne iziskuje ostavljanje onoga za što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, donio fetvu i onoga čega su se pridržavali njegovi ashabi u njegovo i u doba halifa. Kad se činjenice obznane, ljudi mogu govoriti šta hoće. A Allah daje uputu.

POSLANIKOVE FETVE O ZAHTJEVU ŽENE

ZA RASTAVU BRAKA UZ MUŽEVU NADOKNADU

وسأله ﷺ ثابت بن قيس: هل يصلح ن يأخذ بعضَ مال امرأته ويفارقها؟ قال: نعم، قال: فإني قد أصدقتها حديقتين وهما بيدها، فقال النبي ﷺ خذهما وفارقها. ذكره أبو داود ، وكانت قد شكَتْه إلى النبي ﷺ وتحبُّ فراقه كما ذكره البخاري أنها قالت: يا رسول الله ثابتُ بن قيس ماأعيبُ عليه في خُلُق ولا دين، ولكني أكره الكفر في الإسلام، فقال: أتردّين عليه حديقته؟ قالت: نعم، فقال رسول الله ﷺ : اقبَلِ الحديقة وطلقها تطليقة.

Sabit b. Kajs, upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Je li ispravno da se pri rastavi braka od žene uzme jedan dio imetka?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Da, dozvoljeno je". Rekao je: "Ja sam joj darovao dva vrta i sada su u njenom vlasništvu". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Uzmi ih i rastavi se od nje".[1]

(Ebu-Davud)

Njegova supruga se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, već žalila na njega, želeći da se razvede.

Kao što u predaji koju je zapisao Buharija stoji da je kazala: "Allahov Poslaniče, ne nalazim mu mahane ni u ponašanju, ni u vjeri, ali mi se ne sviđa njegova nezahvalnost u islamu". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Hoćeš li

---

[1] Ebu-Davud, br. 2228, s pouzdanim lancem prenosilaca, od Aiše, r.a.

mu vratiti vrt koji ti je dao", pa je rekla: "Hoću", na šta je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao njenom mužu: "Uzmi vrt i pusti je jednim talakom."[1]

يأخذ منها حديقته ولا يزداد .

U predaji koju bilježi Ibn-Madže, se navodi se: "Zaista prezirem nezahvalnost u islamu i ne podnosim netrpeljivost". Nakon toga mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da od nje samo uzme vrt i ništa više.[2]

وعند النسائي أن النبي ﷺ أفتاها أن تتربَّصَ حيضة واحدة، وعند أبي داود أن النبي ﷺ أمرها أن تعتدَّ بحيضة واحدة.

U predaji koju bilježi Nesai, navodi se da joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da pričeka jedan hajz. A Ebu-Davud navodi da joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da bude u iddetu u periodu jednoga mjesečnog pranja.

[1] Buhari, 9/352, Nesai, 6/169, od Abdullaha b. Abbasa, r.a.

[2] Ibn-Madže, br. 2056; Hadis je sahih, od Abdullaha b. Abbasa, r.a.

POSLANIKOVE FETVE O ZIHARU[1] I LI'ANU[2]

وسئل ﷺ عن رجل ظَاهَرَ من امرأته، ثم وقع عليها قبل أن يُكفِّر قال: وما حملك على ذلك يرحمك الله، قال: رأيت خلْخَالها في ضَوْء القمر، قال: لا تقربها حتى تفعل ما أمرك الله عز وجل. حديث صحيح.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o slučaju čovjeka koji je supruzi rekao da mu nije dopuštena kao što mu nije dopuštena njegova majka (zihar), a onda se s njom sastao prije nego što je učinio keffaret. Upitao ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta te na to navelo, Allah ti se smilovao?" On reče: "Vidio sam joj grivnu na nozi pri mjesečini", a Poslanik reče: "Ne približavaj joj se više dok ne izvršiš ono što ti je Allah naredio".[3]

(Hadis je sahih)

وسأله ﷺ رجل فقال: لو أن رجلاً وَجَدَ مع امرأته رجلاً فتكلم جلدتموه، أو قَتَلَ قتلتموه، أو سكت سكت على غيظ، فقال: اللّهم افْتَحْ، وجعل يدعو، فنزلت آية اللّعان، فابتلي به ذلك الرجل من بين الناس، فجاء هو وامرأته إلى رسول الله ﷺ فتلاعَنَا. [ذكره مسلم].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta misliš o tome kad bi čovjek našao sa svojom ženom drugog muškarca, pa o tome bude pričao - bičevat ćete

[1] Zabraniti sebi spolno općenje riječima: "Ti si mi kao leđa moje majke".

[2] Međusobno proklinjanje supružnika kad jedno od njih drugoga optuži za blud, a za to nema dokaza (nap. recenz.)

[3] Tirmizi, br. 1199, Ebu-Davud, br. 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, Nesai, 6/167, Ibn-Madže, 2056; Hadis je sahih, od Ibn-Abbasa, r.a.

ga, ili ga ubio – ubit ćete ga, a ako prešuti – šutjet će zadržavajući zlobu". Poslanik se tada obratio Allahu: "Allahu moj, pokaži nam rješenje!" Tako je dovio sve dok nije objavljen ajet o li'anu, s kojim je taj čovjek bio iskušan pred ljudima. Došao je sa svojom ženom kod Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa su jedno na drugo prizivali prokletstvo (li'an).[1]

(Muslim)

وسأله ﷺ رجل آخر فقال: إنّ امرأتي ولدت على فراشي غلاماً أسود، وإنا أهل بيت لم يكن فينا أسود قط، قال: هل لك من إبل؟ قال: نعم، قال: فما ألوانها؟ قال: حُمر، قال: هل فيها من أورَق؟ قال: نعم، قال: فأنّى كان ذلك؟ قال: عسى أن يكون نَزَعَهُ عرق، قال: فلعل ابنك هذا نزعه عرق! [متفق عليه].

Neko drugi je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, moja žena je iz moje postelje rodila dječaka crne puti, a u našoj porodici niko nema takav izgled?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ga je: "Imaš li deve?" Odgovorio je: "Imam". Upitao ga je: "Koje su boje?" Odgovorio je: "Crvene". Upitao ga je: "Ima li među njima sivih?" Odgovorio je: "Ima". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: "Kako to?" "Allahov Poslaniče, možda su u pitanju neke nasljedne osobine". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: "Zar nije moguće da budu u pitanju nasljedne osobine i kod tvog sina?"[2]

(Muttefekun alejhi)

وحكم بالفرقة بين المتلاعنين، وأن لا يجتمعا أبداً، وأخْذ المرأة صداقَها وانقطاع نسب الولد من أبيه، وإلحاقه بأمه، ووجوب الحدّ على مَنْ قذفه أو قَذَفَ أمه، وسقوط الحد عن الزوج، وأنه لا يلزمه نفقة، ولا كُسْوة ولا سُكْنى بعد الفرقة.

---

[1] Muslim, br. 1495, Ebu-Davud, br. 2253.

[2] Buhari, 9/389, 390, Muslim, br. 1500, Ebu-Davud, br. 2260, 2261, 2262, Tirmizi, br. 2129, Nesai, 6/178, 179, od Ebu-Hurejre, r.a.

Oni koji budu podvrgnuti propisu proklinjanja (li'an) moraju se rastaviti i nemaju pravo da se više ikad ponovo vjenčaju. Žena će zadržati svoj mehr, a dijete se rodoslovljem ne veže za oca i priključuje se majci. Dužnost je kazniti onoga ko je njega ili nju potvorio. U tom slučaju, muž neće biti kažnjen. Nakon rastave, čovjek nije dužan izdržavati ženu u bilo kom pogledu.[1]

وسأله ﷺ سلمة بن صخر البَياضي فقال: ظاهرت من امرأتي حتى ينسلخ شهر رمضان، فبينما هي تخدمني ذات ليلة إذ انكشف لي منها شيء، فلم ألبث أن نَزَوْتُ عليها، فقال: أنت بذاك يا سلمة، فقلت: أنا بذاك، فأنا صابر لأمر الله عز وجل، فاحكم فيَّ بما أراك الله، قال: حَرِّرْ رقبة، قلت: والذي بعثك بالحق ما أملك رقبة غيرها، وضربتُ صفحة رقبتي، قال: فَصُمْ شهرين متتابعين، فقلت: وهل أصبت الذي أصبت إلا من الصيام؟ قال: فأطعمْ وَسْقاً من تمر بين ستين مسكيناً، قلت: والذي بعثَكَ بالحق نبياً لقد بِتْنا وَحْشَيْين ما لنا مِن طعام، قال: فانطلق إلى صاحب صدقة بني زُرَيْق فليدفعها إليك، فأطعم ستين مسكيناً وَسقاً من تمر، وكل أنت وعيالكَ بقيتها، فرجعتُ إلى قومي، فقلت: وجدت عندكم الضيق وسوء الرأي، ووجدت عند رسول الله ﷺ السَّعة وحسن الرأي، وأمر لي بصدقتكم. [ذكره أحمد].

Seleme b. Sahr el-Bejadi je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Dok ne istekne mjesec ramazan, zabranio sam sebi odnos sa suprugom kao što je zabranjen odnos sa rođenom majkom. Jedne noći, dok me je služila, otkri joj se jedan dio tijela, što me navelo da se sastanem s njom". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: "Seleme, jesi li ti to učinio?" Odgovorio je: "Učinio sam to, ali ću se strpiti u Allahovoj odredbi. Presudi mi kako ti Allah nalaže!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Oslobodi roba". Rekao je: "Tako mi Onoga Koji te je poslao sa istinom, ne posjedujem drugu glavu osim svoje", pa se udario po glavi. "Onda, posti dva mjeseca uzastopno", rekao mu je Poslanik. "A zar za ono što sam počinio nije bio razlog post?", reče Seleme. Onda Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

[1] Buhari, 9/403, Muslim, br. 1493, "Muvet'a", 2/567, Tirmizi, br. 1102, Ebu-Davud, br. 2257, 2258, 2259, Nesai, 6/175-178, od Abdullaha b. Omera, r.a.

reče: "Uzmi šezdeset sa'ova hurmi i time nahrani šezdeset siromaha". Seleme kaza: "Tako mi Onoga Koji te poslao sa istinom kao Poslanika, zanoćili smo gladni i nemamo hrane". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaza: "Otiđi kod čovjeka koji udjeljuje sadaku iz Beni-Ruzejk, pa neka ti je dodijeli i nahrani šezdeset siromaha sa šezdeset sa'ova hurmi, a ostatak uzmi sebi i svojoj porodici". Seleme se potom vratio svome narodu i rekao im: "Kod vas sam naišao na uskogrudnost i loše mišljenje o meni, a kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na širokogrudost i lijepo mišljenje, pa mi je naredio da vam podijelim sadaku".[1]

[1] Ebu-Davud, br. 2213, Tirmizi, br. 1200, o "Talaku", i br. 3295, u Tefsiru, poglavlje: "Sura El-Mudžadela", Ibn-Madže, br. 2062, "O ziharu", Ahmed, br. 15987; Hadis je sahih, od Seleme b. Dahr el-Bejadi, r.a.

وسألته ﷺ خَولَة بنت مالك، فقالت: إن زوجها أوسَ بن الصامت ظاهرَ منها، وشكته إلى رسول الله ﷺ ورسول الله يُجادلها فيه بقوله: اتقي الله فإنه ابن عمك، فما برحت حتى نزل القرآن: ﴿قد سمع الله قول التي تُجادلُك في زوجها وتشتكي إلى الله﴾ الآيات (أول المجادلة)، فقال: يعتق رقبةً، قالت: لا يجد، قال: فيصوم شهرين متُتابعين، قالت: إنه شيخ كبير ما به من صيام، قال: فليطعم ستين مسكيناً، قالت: ما عندهُ من شيء يتصدق به، فأُتي ساعته بعَرَق من تمر، قلت: يا رسول الله إني أُعينه بعرَق آخر، قال: أحسنت، اذهبي فأطعمي بها عنه ستين مسكيناً، وارجعي إلى ابن عمك. [ذكره أحمد وأبو داود، ولفظ أحمد: قالت: فيَّ والله وفي أوس بن الصامت أنزل الله صَدْر سورة المجادلة، قالت: كنت عنده، وكان شيخاً كبيراً قد ساءَ خُلُقه وضجر، قالت: فدخل عليَّ يوماً، فراجعته بشيء، فغضب فقال: أنت عليَّ كظَهر أمي، ثم خرج فجلس في نادي قومه ساعة، ثم دخل عليَّ، فإذا هو يريدني عن نفسي، قالت: قلت: كلا، والذي نفس الخوَيلة بيده لا تخلص إليَّ، وقد قلتَ ما قلتَ حتى يحكم الله ورسوله فينا بحكم، قالت: فواثبني، فامتنعتُ منه، فغلبتُه بما تغلب المرأة الشيخَ الضعيفَ، فألقيته عني، ثم خرجت إلى بعض جاراتي، فاستعرت منها ثيابها، ثم خرجت حتى جئت رسول الله ﷺ، فجلست بين يديه، فذكرت له ما لقيت منه، فجعلت أشكو إليه ما ألقى من سوء خلقه، فجعل رسول الله ﷺ يقول: يا خُويلة ابنُ عمك شيخ كبير، فاتقي الله فيه، قالت: فوالله ما برحتُ حتى نزل القرآن، فتغشَّى رسولَ الله ﷺ ما كان يتغشاه، ثم سُرِّيَ عنه، فقال: يا خُوَيلةَ قد أنزل الله فيك وفي صاحبك، ثم قرأ عَليَّ: ﴿قد سمع الله قولَ التي تجادلك في زوجها وتشتكي إلى الله﴾ (أول المجادلة) إلى قوله: ﴿وللكافرين عذاب أليم﴾ (المجادلة: ٤)، قالت: فقال رسول الله ﷺ: مُريه فليعتق رقبة، وذكر نحو ما تقدم.

Havle b. Malik je obavijestila Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ju je njen muž Evs b. Samit sebi zabranio.[1] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, raspravljajući se sa njom, reče: "Boj se Allaha, on ti je amidžić".

Ona je kasnije pripovijedala: "Nisam se smirila sve dok Uzvišeni Allah nije objavio ajet: 'Allah je čuo riječi one koja se s tobom o mužu svome raspravljala i Allahu se jadala' (početak sure: El-Mudžadela/Rasprava)".

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao joj je da oslobodi roba. Odgovorila je da nema šta osloboditi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao joj je neka uzastopno posti dva mjeseca. Rekla je: "On je oronuo starac i ne može postiti". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Neka nahrani šezdeset siromaha". Rekla je: "Ništa on nema za udijeliti", pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, donio posudu hurmi. Ona je rekla: "Allahov Poslaniče, i ja ću mu pomoći drugom posudom". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ispravno i lijepo si postupila. Idi i time nahrani šezdeset siromaha, a zatim se vrati svome mužu".

(Ahmed i Ebu-Davud)

U Ahmedovoj predaji: "Rekla je: 'Tako mi Allaha, ja i Evs b. Samit smo bili povod objavljivanja početka sure El-Mudžadela'. Rekla je: 'Bila sam kod njega, a već je ostario i postao loše ćudi. Ušao mi je jednog dana, pa sam mu nešto odgovorila, a on se razljuti i reče: 'Ti si meni kao leđa moje majke'. Zatim je izišao i sjedio neko vrijeme na mjestu gdje se sastajalo njegovo društvo, a potom ponovo ušao želeći me protivno mojoj volji. Ja rekoh: 'Ni u kom slučaju. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Huvejlijina duša, ti mi se nećeš približiti!' Ja rekoh što rekoh, a Allah i Njegov Poslanik doniješe propis o nama".

---

[1] Značenje riječi "zihar", (kada suprug kaže svojoj supruzi da mu nije dopuštena kao ni majka njegova). U arapskom jeziku je izveden iz pojma "zahr" (leđa). Kada bi neko od njih prekidao svoje obaveze muž bi rekao ženi: "Ti si mi poput leđa moje majke". U predislamsko doba, zihar je podrazumijevao razvod braka. Međutim Allah, dž.š., je olakšao ovome Ummetu i dao mogućnosti iskupa (keffaret) za ovaj čin, ne smatrajući ga razvodom braka, Ovo je stav mnogih islamskih učenjaka iz prvih generacija, (Tefsir, Ibn-Kesir, poglavlje: Sura: El Mudžadela).

se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i sjedoh pokraj njega. Ispričah mu šta sam doživjela od svog muža i počeh se tužiti na njegovu lošu ćud, a Poslanik mi reče: 'Huvejla, tvoj muž je star čovjek, pa se boj Allaha'."

"Rekla je: 'Tako mi Allaha, nisam ni završila, a u vezi sa mnom siđe ajet, pa je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tada obuzelo ono što ga je inače obuzimalo u trenucima Objave, a zatim je došao sebi i reče: 'Huvejla, Allah u vezi s tobom i tvojim mužem objavi ajet, a potom mi prouči: 'Allah je čuo riječi one koja se s tobom o mužu svome raspravljala i Allahu se jadala' (početak sure El-Mudžadela) do riječi: 'A nevjernike čeka kazna bolna' (El-Mudžadela, 4.)."

"Rekla je: 'Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon ovoga je rekao: 'Naredi mu da oslobodi roba' (i spomenuo sve što je već navedeno u hadisu)."

وعند ابن ماجه أنها قالت: يا رسول الله أكلَ شبابي ونثرت لي بطني، حتى إذا كبر سني، وانقطع ولدي، ظَاهَرَ مني، اللّهم إني أشكو إليك، فما برحتُ حتى نزل جبرائيل عليه السلام بهؤلاء الآيات

U predaji koju bilježi Ibn-Madže, navodi se da je Havla b. Sa'lebe, rekla: "Allahov Poslaniče, upropastio je moju mladost, mnogo sam mu djece rodila, pa kad sam ostarjela i prestala rađati, rekao mi je da mu više nisam dopuštena kao ni majka njegova. Allahu moj, ja Ti se jadam na njega...!" i nije prestala sve dok nije Džibril, a.s., sišao sa ovim ajetima.[1]

---

[1] Buhari, 13/316, poglavlje: kur'anski ajet: "A Allah dobro čuje i vidi", Nesai, 6/168, Ahmed, "Musned", 6/46, s pouzdanim lancem prenosilaca, Hakim, "Mustedrek", 2/481, i kaže: hadis je sahih, a u tome se složio i Zehebi, Ibn-Madže, br. 2063, od Urveta, a on od Aiše, r.a.

POSLANIKOVE FETVE O IDDETU[1]

ثبت أن سُبيعة الأسلمية سألته وقد مات زوجها ووضعت حملها بعد موته، قالت: فأفتاني رسول الله ﷺ أني قد حللت حين وضعت حَمْلي، وأمرني بالتزويج إن بَدَا لي.

Potvrđeno je da Subej'a b. Eslemijje (žena koja se nakon muževe smrti porodila) kazala: "Rekao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da sam postala slobodna žena kad sam se porodila i naredio mi da se udam ako mi se ukaže prilika".

وعند البخاري أنها سئلت، كيف أفتاها رسول الله ﷺ؟ قالت: أفتاني إذا وضعتُ أن أنكح وكانت أم كلثوم بنت عقبة عند الزبير بن العوام، فقالت له وهي حامل: طيِّب نفسي بتطليقة، فطلقها تطليقة، ثم خرج إلى الصلاة فرجع وقد وضعت، فقال لها: خدعتني خَدَعَك الله، ثم أتى النبي ﷺ، فسأله عن ذلك، فقال: سبق الكتابُ أجله، اخطبها إلى نفسها. ذكره ابن ماجه.

U Buharijinoj predaji se navodi: "Upitana je šta joj je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je od njega tražila šerijatsko-pravno rješenje, rekla je: 'Rekao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se, nakon poroda, preudam ako hoću".[2]

[1] Iddet je period čekanja nakon smrti muža ili razvoda. (op. prev.)

[2] Buhari, 9/415, "O Talaku", poglavlje: "A vrijeme čekanja trudnih žena jeste da rode," Ta'liqan u: "El-Megazi",7/240, Muslim, br. 1484, Ebu-Davud, br. 2306, Nesai, 6/194 -196, od Subej'e el-Eslemijje, r.a.

Ummu Kulsum b. Ukbe je došla kod Zubejra b. Avvama dok je bila trudna i kazala mu: “Očisti moju dušu razvodom”. Tako je i učinio. Zatim je otišao na namaz i, dok se vratio, ona se porodila. On joj reče: “Obmanula si me, obmanuo te Allah!” Zatim je otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga o tome. A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori mu: “Dogodilo se ono što je suđeno. Ponovo je zaruči”.[1]

(Ibn-Madže)

وسألته ﷺ فريعة بنت مالك، فقالت: إن زوجي خرج في طلب أعبُد له أبقوا حتى إذا كان بطرف القدوم لحقهم فقتلوه، فسألته أن ترجع إلى أهلها، وقالت: إن زوجي لم يترك لي مسكناً يملكه، ولا نفقة. فقال لها رسول الله ﷺ: نعم، قالت: فانصرفت حتى إذا كنت في الحجرة،، أو في المسجد، ناداني رسول الله ﷺ، أو أمر بي فنوديتُ له، فقال: كيف قلت؟ فرددتُ عليه القصة التي ذكرت له، فقال: امكثي في بيتك حتى يبلغ الكتابُ أجله، قالت: فاعتددت فيه أربعة أشهر وعشراً، فلما كان عثمان أرسل إليَّ، فسألني عن ذلك، فأخبرته، فاتبعه وقضى به. [حديث صحيح ذكره أهل السنن].

Furej’a b. Malik se obratila Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Moj muž bio u potrazi za odbjeglim robovima sve dok ih, nadomak Tarefu-l-Kadduma[2], nije stigao, ali ga oni ubiše”, pa je pitala može li se vratiti svojoj porodici pošto joj iza muža nije ostao ni stan, niti opskrba. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Možeš”.

Ona je kazivala: “Krenula sam i, kad sam bila u predsoblju (ili u džamiji), Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zovnu me. Kad sam se vratila, on me upita: ‘Kako ti, ono, reče?’ Ponovila sam ono što sam mu ranije rekla u vezi sa mojim mužem, a on reče: ‘Ostani u svojoj kući dok ti ne prođe rok za čekanje (iddet)’ te sam u njoj provela iddet četiri mjeseca i deset dana. Kad je Osman, r.a., preuzeo hilafet, poslao mi je (nekog

---

[1] Ibn-Madže, br. 2026; Hadis je hasen, od Zubejra b. Avvama, r.a.

[2] Tareful-Kaddum je mjesto udaljeno od Medine oko šest milja.

čovjeka) da me upita (o tome) i pošto sam ga o tome obavijestila, on je, nakon toga, u skladu s tim".[1]

(Hadis je sahih, prenose ga sakupljači "Sunenâ")

وأفتى ﷺ امرأة ثابت بن قيس بن شماس وجميلة بنت عبد الله بن أبي لما اختلعت من زوجها فأمرها النبي ﷺ أن تتربص حيضة واحدة، وتلحق بأهلها. [ذكره النسائي].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je ženi Sabita b. Kajsa b. Šemmasa i Džemili b. Abdullah b. Ubejje, nakon što se rastavila od muža (sporazumnim razvodom braka, uz naknadu mužu), da pričekaju jedan hajz i da se priključe svojoj porodici.

(Nesai)

وعند أبي داود والترمذي عن ابن عباس، أن امرأة ثابت بن قيس اختلعت من زوجها، فأمرها النبي ﷺ أن تعتدّ حيضة ، وعند الترمذي عن الربيع بنت معوّذ أنها اختلعت على عهد رسول الله ﷺ فأمرها النبي ﷺ ، أو أمرت، أن تعتد بحيضة.

Ebu-Davud i Tirmizi navode od Ibn-Abbasa da se žena Sabita b. Kajsa razvela od njega (sporazumnim razvodom braka, uz naknadu njemu), a Allahov Poslanik joj je naredio da provede u iddetu period jednog mjesečnog pranja.[2]

قال الترمذي: حديث الربيع الصحيح أنها أمرت أن تعتد بحيضة.

Tirmizi, od Rabi'e b. Mu'avviza, bilježi da se u doba Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, razvela od muža (sporazumnim razvodom, uz nadoknadu mužu), pa joj je

[1] Malik, "Muvet'a", 2/591, Ebu-Davud, br. 2300, Tirmizi, br. 1204, Nesai, 6/199, Ibn-Madže u Sunenima, Ebu-Davud, Tijalisi, Ibn-Madže, Ibn-Sa'd u "Tabaqat Darimi", Ahmed u "Musnedu", Tirmizi kaže: "U skladu sa ovim hadisom je praksa većine islamskih učenjaka. Oni smatraju da žena ne treba izlaziti iz kuće svog muža dok joj ne prođe iddet. Ovo je stav Sufjana es-Sevrija, Šafije, Ahmeda i Ishaka, dok drugi učenjaci smatraju da žena iddet može provesti gdje želi i da nije dužna ga provesti u kući svog muža. Tirmizi kaže da je prvo mišljenje ispravnije i kaže da je hadis hasen-sahih, od Zejneb b. Ka'b b. Udžrea, žene Ebu-Seida el-Hudrija, r.a.

[2] Tirmizi, br. 1185, Ebu-Davud, br. 2229. Hadis je sahih, od Ibn-Abbasa, r.a.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio (ili joj je bilo naređeno) da provede u iddetu period jednog mjesečnog pranja.[1]

وعند النسائي وابن ماجه، واللفظ له، عن الربيع قالت: اختلعت من زوجي، ثم جئت عثمان، فسألت: ماذا عليّ من العدَّة؟ فقال: لا عدة عليك إلا أن يكون حديث عهد بك، فتمكثين عنده حتى تحيضي حيضة، قالت: وإنما تبع في ذلك قضاء رسول الله ﷺ في مريم المغالية، وكانت تحت ثابت بن قيس فاختلعت منه.

Ibn-Madže i Nesai bilježe od Rabi'e da je rekla: "Razvela sam se od muža sporazumnim razvodom uz nadoknadu mužu, a zatim sam otišla do Osmana, r.a., i upitala ga: 'Koliko moram provesti u iddetu?' Odgovorio mi je: 'Nisi dužna biti u iddetu, osim ako si skoro sa njim imala spolni odnos. Bit ćeš kod njega dok ne dobiješ mjesečno pranje'". Rekla je: "U tome je Osman slijedio presudu Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu Merjeme iz plemena Beni-Megali koja je bila kod Sabita b. Kajsa, a onda se razvela uz materijalnu nadoknadu".[2]

[1] Tirmizi, br. 1185, Pogl: "O talaqu"; Hadis je sahih, od Rabi'e bint, Muavviz, r.a.

[2] Nesai, 6/186, S pouzdanim lancem prenosilaca, Ibn-Madže, br. 2058; Hadis je sahih, od Rabi'e bint, Mu'avviz, r.a.

DIJETE PRIPADA ONOME U ČIJOJ SE POSTELJI RODI

واختصم إليه ﷺ سعدُ بن أبي وقاص وعبد بن زَمْعَة في الغلام، فقال سعد: هو ابن أخي عُتبة بن أبي وقاص عهدَ إليَّ أنه ابنه، انظرْ إلى شبهه، وقال عبد بن زَمعة: هو أخي، ولد على فراش أبي من وليدته، فنظر رسول الله ﷺ إلى شبهه، فرأى شبهاً بيِّناً بعتبة، فقال: هو لك يا عبد، الولد للفراش وللعاهر الحجَر، واحتجبي منه يا سودْة، فلم تره سودة قط [متفق عليه]. وفي لفظ البخاري: هو أخوك يا عبد.

Sa'd b. ebi-Vekkas i Abd b. Zem'a su se prepirali o nekom djetetu.

Sa'd je rekao: "Ovo je sin moga brata 'Utbe b. ebi-Vekkasa. Rekao mi je da mu je ovo sin. Pogledaj kako mu sliči!"

Abd b. Zem'a je rekao: "Ovo je moj brat. Rodio se u postelji mog oca, a rodila ga je očeva robinja".

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pogledao je dijete i vidio očitu sličnost sa Utb'eom.

Rekao je: "Abde, ono pripada tebi. Dijete pripada onome u čijoj se postelji rodi, a razvratniku pripada kamenovanje, a ti, Sevdo, pokrij se pred njim".

Nakon toga ga Sevda nikad više nije vidjela. (Muttefekun alejhi) Buharija navodi: "Abde, on ti je brat".

وعند النسائي: واحتجبي منه يا سَوْدة فليس لك بأخ، وعند الإمام أحمد: أما الميراث فله، وأما أنت فاحتجبي منه. فإنه ليس لك بأخ، فحكم وأفتى بالولد لصاحب الفراش عملاً بموجب الفراش، وأمر سودة أن تحتجب منه عملاً بشبهه بعتبة، وقال: ليس لك بأخ، للشبهة، وجعله أخاً في الميراث.

Nesaija navodi: "Sklanjaj se od njega, Sevdo, on tebi nije brat".

A Ahmed: "Ima pravo naslijediti, a ti se sklanjaj od njega jer ti on nije brat".

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je u korist vlasnika postelje na kojoj je dijete rođeno, a Sevdi je naredio da se sklanja od njega zbog sličnosti sa 'Utbom. I rekao je: "Nije ti on brat zbog postojanja sumnje", i učinio ga njezinim bratom u nasljedstvu.[1]

Fetva podrazumijeva da se gleda na postelju u kojoj je robinja bila te da se propisi o jednoj pojavi mogu raščlaniti uzimajući u obzir postojanje nejasnoće kao što se raščlanjuju u pogledu dojenja.

Kad se ispostavi dojenje, njime se ustanovljava zabrana braka i blisko srodstvo bez prava nasljedstva i skrbništva dojenja (slučaj sa vanbračnim djetetom). Ne smije se ženiti bliskim srodnicima, ali ih ne može ni naslijediti. Mnogo je takvih primjera da bi se ovdje spomenuli. Zato je dužnost prihvatiti ovu presudu i fetvu. A Allah upućuje.

---

[1] Buhari, 5/278, Muslim, br. 1457, "Muvet'a", 2/739, Ebu-Davud, br. 2273, Nesai, 6/180, 181, od Aiše, r.a.

O ŽALOSTI ZA UMRLIM

وسألته ﷺ امرأة فقالت: يا رسول الله، إن ابنتي توفي عنها زوجها، وقد اشتكت عينها، أفنكحلها؟ فقال رسول الله ﷺ: لا، مرتين أو ثلاثاً. [متفق عليه].

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, mojoj kćerki je umro muž. Zaboljelo ju je oko, pa može li staviti na njega surmu?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ne može". Ponovio je to dva ili tri puta.

(Muttefekun alejhi)[1]

ومنع ﷺ المرأة أن تُحدَّ على ميت فوق ثلاث، إلا على زوج؛ فإنها تحد أربعة أشهر وعشراً، ولا تكتحل، ولا تطيب، ولا تلبس ثوباً مصبوغاً، ورخص لها في طهرها إذا اغتسلت في نُبْذَة من قُسْط أو أظفار [متفق عليه].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je ženi da žali za umrlim duže od tri dana, osim za svojim mužem. Za njim će žaliti četiri mjeseca i deset dana. Zabranjeno joj je stavljati surmu, mirisati se, oblačiti obojenu odjeću, dok je pri kupanju, u malim količinama, dozvolio upotrebu kusta ili azfera[2] zbog uklanjanja neugodnog mirisa menstrualne krvi.[3]

(Muttefekun alejhi)

---

[1] Buhari, 9/427, Muslim, br. 1486, 1487, 1488, 1489, "Muvet'a", 2/596, 598, Ebu-Davud, br. 2229, Tirmizi, br. 1195, 1196, 1197, od Ummu Seleme, r.a.

[2] Vrsta mirisa.

[3] Buhari, 9/432, Muslim, br. 938, Ebu-Davud, br. 2302, 2303, Nesai, 6/203, od Ummu Atijje, r.a.

وعند أبي داود والنسائي: ولا تختضب، وعند النسائي: ولا تَمتَشطْ، وعند أحمد: لا تلبس المُعصفَر من الثياب، ولا الشقة المَشقة، ولا الحلي، ولا تختضب ولا تكتحل.

U Ebu-Davudovoj i Nesaijinoj predaji bilježi se: "Neće se kniti". Nesai: "Neće se češljati!"

Ahmed: "Ne smije oblačiti žutu ili crvenu odjeću, neka izbjegava nošenje nakita, neka se ne knije i neka ne koristi surmu".[1]

وجعلت أم سلمة رضي الله عنها على عينها صَبِراً لمّا توفي أبو سلمة، فقال: ما هذا يا أم سلمة؟ قالت: إنما هو صَبِرٌ ليس فيه طيب، قال: إنه يَشُبُّ الوجه، فلا تجعليه إلا بالليل، ولا تمتشطي بالطيب، ولا بالحناء فإنه خضاب. قلت: بأي شيء أمتشط يا رسول الله؟ قال: بالسدر تغلفين به رأسك. [ذكره النسائي]، وعند أبي داود: فلا تجعلينه إلا بالليل وتنزعيه بالنهار.

Kad je Ebu-Seleme umro, Ummu Seleme, r.a., stavila je na oči gorak biljni sok. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita je: "Ummu Selema, šta ti je to?" Ona je odgovorila: "Biljni sok bez mirisa". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "On podmlađuje lice i stavljaj ga samo navečer. Prilikom češljanja, ne stavljaj miris i ne stavljaj knu, jer je to bojenje" (ukrašavanje). Upitala je: "Allahov Poslaniče, čime ću se češljati? "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Umotaj svoju kosu u lotosovo lišće". (Nesai) U Ebu-Davudovoj predaji se bilježi: "Navečer ga stavi, a po dani odstrani".[2]

وسألته ﷺ خالة جابر بن عبد الله وقد طلقت: هل تخرج تَجُدُّ نخلها؟ فقال: فجُدِّي نخلك؛ فإنك عسى أن تتصدقي أو تفعلي معروفاً. [ذكره مسلم].

---

[1] Ebu-Davud, br. 2304, Nesai, 6/203, 204. S pouzdanim lancem prenosilaca, od Ummu Seleme, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 2304, Nesai, 6/203, 204. Hadis je sahih, od Ummu Seleme, r.a.

Tetka Džabirova, koja je bila razvedena, upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, hoće li izići da obere plodove sa svojih palmi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Oberi svoje palme, jer ćeš ih možda udijeliti u sadaku ili ćeš s njima uraditi neko dobro djelo".[1]

(Muslim)

[1] Muslim, br. 1483, Ebu-Davud, br. 2297, Nesai, 6/209, od Džabira b. Abdullaha, r.a.

POSLANIKOVE FETVE O IZDRŽAVANJU ŽENE TOKOM NJENOG IDDETA

ثبت أن فاطمة بنت قيس طلقها زوجها ألْبتة فخاصمته في السكنى والنفقة إلى رسول الله ﷺ قالت: فلم يجعل لي سكنى ولا نفقة.

وفي السنن أن النبي ﷺ قال: يا بنت آل قيس، إنما السكنى والنفقة على مَنْ كانت له رَجْعة، [ذكره أحمد]، وعنده أيضاً: إنما السكنى والنفقة للمرأة على زوجها ما كانت له عليها رجعة، فإذا لم يكن له عليها رجعة فلا نفقة ولا سكنى. وفي صحيح مسلم عنها: طلقني زوجي ثلاثاً، فلم يجعل لي رسول الله ﷺ سكنى ولا نفقة.

Kad se rastala od muža, Fatima b. Kajs se pred Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, sporila u vezi sa stanom i skrbi. Rekla je: "Nije mi osigurao ni stan, ni izdržavanje".

U zbirkama sakupljača "Sunenâ" se bilježi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kćerko Kajsova, pravo na izdržavanje i stan od muža ima žena koju muž ima pravo vratiti nakon prvog ili drugog razvoda" (Ahmed)

Ahmed također bilježi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pravo na izdržavanje i stan ima samo ona žena koja ima pravo da se vrati svome mužu. Ali, ako je on nema pravo vratiti, ni ona nema pravo na stan i izdržavanje".[1]

---

[1] Muslim, br. 1480, "Muvet'a", 2/580. 581. Ebu Davud, br. 2284, 2285, 2286, 2287, 2288. Tirmizi, br. 1135, br. 1180, poglavlje 5., Nesai, 6/74., Ahmed, br. 26795, hadis prenosi Fatima bint Kajs.

وفي رواية لمسلم أيضاً أن أبا عمرو بن حفص خرج مع عليٍّ كرّم الله وجهه إلى اليمن، فأرسل إلى امرأته بتطليقة بقيت من طلاقها، وأمر عيَّاش ابن أبي ربيعة، والحارث بن هشام أن ينفقا عليها، فقالا: والله ما لها نفقة، إلا أن تكون حاملاً، فأتت النبي ﷺ، فذكرت له قولهما، فقال: لا نفقة لك، فاستأذنته في الانتقال، فأذن لها، فقالت له: أين يا رسول الله؟ فقال: عند ابن أم مكتوم، وكان أعمى، تضع ثيابها عنده ولا يراها، فلما مضت عدتها أنكحها النبي ﷺ أسامة بن زيد، فأرسل إليها مروان قبيصة بن ذؤيب يسألها عن الحديث، فحدثته فقال: لم نسمع هذا الحديث إلا من امرأة، سنأخذ بالعصمة التي وجدنا الناس عليها، فقالت فاطمة حين بلغها قولُ مروان: بيني وبينكم القرآن، قال تعالى: ﴿لا تُخْرِجُوهُنَّ من بُيُوتِهِنَّ ولا يَخْرُجْنَ﴾ (أول الطلاق) الآية، قالت: هذا لمن كانت له مُرَاجعة، فأي أمر يحدث بعد الثلاث؟

U Muslimovom "Sahihu": "Pustio me muž tri puta, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mi odredio pravo na stan i izdržavanje".[1]

Muslim također bilježi da je Ebu-Amr b. Hafs otputovao sa Alijom, r.a., u Jemen, pa je poručio ženi da je puštena treći put, a Ajjašu b. ebi-Rebi'i i Haris b. Hišamu je naredio da je izdržavaju. A oni rekoše: "Tako mi Allaha, ona nema pravo na izdržavanje, osim ako je trudna". Ona je došla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i spomenula mu to. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: 'Nemaš pravo na izdržavanje". Zatim je zatražila da se preseli, a on joj je to dozvolio. Upitala ga je: "Allahov Poslaniče, gdje ću?", a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Smjesti se kod Ibn-Ummi Mektuma, jer je on slijep". Mogla je odložiti svoj ogrtač, a da je on ne vidi. A kada je prošlo vrijeme iddeta, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vjenčao ju je za Usamu b. Zejda. Nakon toga, Mervan Kubejs b. Zu'ejba je poslao ljude da je pitaju u vezi s njenim slučajem, tj. šta joj je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao. Ona je sve to ispričala, a on je

[1] Muslim, br. 1480, poglavlje: "Nema izdržavanja za onu koju je muž tri puta razveo," "Muvet'a", 2/580, 581, Ebu-Davud, br. 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, Tirmizi, br. 1135, "O braku", i br. 1180, "O talaku", br. 5, Nesai, 6/74, Ahmed, br. 26795, od Fatime b. Kajs, r.a.

rekao: "Ovo smo čuli samo od žene, ali mi ćemo postupiti prema našim običajima". Kada je Fatima čula Mervanov govor, rekla je: "Između mene i vas je Kur'an, Uzvišeni Allah kaže: 'Ne izgonite ih iz kuća njihovih, a i one neka ne izlaze'" (početak sure Et-Talak-Razvod braka) Rekla je: "To se odnosi na ženu koja ima pravo na povratak". A šta će uraditi ona koja je tri puta puštana?

وأفتى النبي ﷺ بأن للنساء على الرجال رزقهن وكسوتهن بالمعروف. [ذكره مسلم].

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izdao je fetvu da žene kod muškaraca imaju pravo na opskrbu i odjeću prema običaju.[1]

وسئل ﷺ : ما تقول في نسائنا؟ فقال: أطعموهن مما تأكلون، واكسوهن مما تلبسون، ولا تضربوهن، ولا تقبّحوهن. [ذكره مسلم].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta kažeš o našim ženama?" Odgovorio je: "Hranite ih onime čime se i vi hranite, oblačite ih onime čime se i vi oblačite, nemojte ih udarati i nemojte im upućivati ružne riječi".

(Muslim)[2]

[1] Muslim, br. 1218. Ovo je samo dio od dugog hadisa, kojeg prenosi Džabir u pojašnjenju hadždža.

[2] Muslim, br. 3007, Ebu-Davud, br. 2142, 2143, 2144, od Hakima b. Mu'avije b. Hejde el-Kušejrija, a on od svoga oca; Hadis je sahih.

وسألته ﷺ هند امرأة أبي سفيان فقالت : إن أبا سفيان رجل شحيح ، وليس يعطيني من النفقة ما يكفيني وولدي إلا ما أخذت منه وهو لا يعلم، قال : خذي ما يكفيك وولدك بالمعروف . [متفق عليه] .

Hind, Ebu-Sufjanova žena, obratila se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Ebu-Sufjan je tvrdica. Ne daje mi opskrbu koja bi bila dovoljna meni i mome djetetu, osim ako ja uzmem od njega a da on to ne zna." Rekao je: "Uzmi koliko je, prema običaju, dovoljno tebi i tvome djetetu".

(Muttefekun alejhi)[1]

Ova fetva podrazumijeva sljedeće propise:

Visina troška na ženu nije strogo precizirana, već se mjeri prema običaju. Visina opskrbe nije bila poznata u doba Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, tabiina i tabii-tabiina.

Trošenje na ženu ulazi u kategoriju trošenja na dijete, a oba trošenja su prema običaju.

Samo otac izdržava svoju djecu.

Ako muž ili otac ne omogući obaveznu opskrbu, žena i djeca imaju pravo uzeti onoliko koliko im je, prema običaju, dovoljno.

Ako je žena u mogućnosti uzeti onoliko koliko joj je dovoljno iz imetka svoga muža, nema pravo na traženje razvoda braka.

Za prava i dužnosti koje nisu precizirali Allah i Njegov Poslanik mjerodavno je običajno pravo.

Kad tužilac kudi protivnika ili parničara, to nije ogovaranje. Time ne griješi ni onaj ko to iznosi, ni onaj koji ga sluša, potvrđujući ga.

Onaj ko namjerno sprječava tuđe pravo, a razlog sprječavanja bude očit, onda onaj ko zaslužuje to pravo može ga realizirati svojom rukom ako je u mogućnosti, kao što je Poslanik,

---

[1] Buhari, 4/388 "O kupoprodaji", poglavlje: "Procesuiranja namjesništava prema njihovim običajima i sudu o nepravdama", te poglavlju "Kada muž ne troši na ženu, žena ima pravo da uzima bez njegova znanja", Muslim, br. 1714 u "Parnicama", poglavlje: "O problemu Hinde", Ebu-Davud, br. 3532, Nesai, 8/246, od Aiše, r.a.

sallallahu alejhi ve sellem, dao pravo Hindi. Isto tako, dao je pravo i onome gostu kojega domaćin ne ugosti, što se nalazi u Ebu-Davudovome "Sunenu": "Svaki gost ima pravo jednu noć na gostoprimstvo. Ako mu u okrilju domaćinovog dvorišta bude uskraćeno gostoprimstvo, onda se to domaćinu smatra dugom, a gost, ako hoće, nadoknadit će svoje pravo, a ako hoće, odustat će od toga".[1]

U drugoj verziji piše: "Dužnost je ljudima ugostiti onoga ko dođe među njih. Ako ga ne ugoste, on ima pravo jednako uzvratiti.[2] Ako je razlog uskraćivanja gostoprimstva nepoznat, onda to nije dozvoljeno, kao što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Ispuni emanet prema onome koji ti ga je dao na povjerenje, a nemoj varati onoga ko tebe vara'".[3]

وسأله ﷺ رجل: مَنْ أحقُّ الناس بحسن صحابتي: قال: أمك، قال: ثم مَنْ؟ قال: أمك. قال: ثم مَنْ؟ قال: أمك، قال: ثم مَنْ؟ قال: أبوك. [متفق عليه]، زاد مسلم: ثم أدنَاكَ فَأدْنَاك.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko ima najveće pravo da se prema njemu lijepo odnosimo?" Rekao mu je: "Tvoja majka". Upitao je: "Ko poslije nje?" "Tvoja majka", odgovorio je. Upitao je: "A ko poslije nje?" "Tvoja majka" "A ko poslije nje?" "Tvoj otac", rekao je.

(Muttefekun alejhi)

Muslim je dodao: "Zatim, sve dalji i dalji rođaci".[4]

---

[1] Ebu-Davud, br. 3750. Lanac prenosilaca je vjerodostojan, od El-Mikdada b. Ma'di Jekriba el-Kindija,

[2] Ebu-Davud, br. 4604, u "Sunnetu". Lanac prenosilaca je ispravan, Tirmizi, br. 3666, poglavlje: "O znanju" i kaže da je hadis hasen, Ibn-Madže, br. 13 poglavlje: "Respekta prema hadisu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem". Iz hadisa El-Mikdama b. Ma'di Jekriba, r.a.

[3] Ebu-Davud, br. 3534, Tirmizi, br. 1264. Od Ebu-Hurejre, ovaj hadis ima i druge predaje od više ashaba, a inače je vjerodostojan.

[4] Buhari, 13/4-6, Muslim, br. 2548, od Ebu-Hurejre, r.a.

Imam Ahmed kaže: "Majka zaslužuje tri četvrtine dobročinstva". Također je rekao: "Poslušnost pripada ocu, a majka zaslužuje tri četvrtine dobročinstva".

Imam Ahmed prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "A zatim, sve bliži i bliži rođaci".

FETVE O PRAVU NA NJEGU I ODGOJ DJETETA POSLIJE RASTAVE BRAKA

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o ovome pitanju je uspostavio pet pravila.

Prvo: Dodijelio je Hamzinu kćerku njenoj tetki po majci, koja je bila udana za Dža'fera b. ebi-Taliba. Rekao je: "Tetka po majci je na stepenu majke".[1] Ova presuda podrazumijeva da tetka po majci zauzima mjesto majke kad se radi o pravima na dijete i da tetka svojom udajom ne gubi pravo brige nad djetetom, ako se radi o djevojčici.

Drugo: Neki čovjek je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa maloljetnim sinom i rekao da su se oko njega sporili on i njegova majka, a da majka još nije bila prešla na islam. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio je oca na jednu, a majku na drugu stranu, a zatim je djetetu dao pravo izbora rekavši: "Allahu, uputi ga!", pa je dijete izabralo majku (Ahmed).[2]

Treće: Rafi'a b. Sinan je prešao na islam, a njegova žena je odbila prihvatiti islam. Došla je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: "Moja kćerka je sa mlijeka prešla na hranu", a Rafi'a je rekao: "To je moja kćerka". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: "Sjedni na jednu stranu", a i njoj je rekao da sjedne na drugu stranu. Posadio je djevojčicu između njih i rekao: "Zovite je!", pa je krenula ka majci. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Allahu, uputi je!" Prešla je ocu i on ju je uzeo" (Ahmed).[3]

---

[1] Ebu-Davud, br. 2280, od Alije, r.a. a hadis prenose El-Buhari i Muslim iz hadisa El-Bera b. Aziba u priči o dugom hadisu sa Hudejbije.

[2] Ahmed, "Musned", br. 23243, i 5/446; Od Ebu-Seleme el-Ensarija, r.a., a ovaj hadis je hasen.

[3] Ahmed, "Musned", br. 23245, 5/446; Od Ebu-Seleme el-Ensarija, r.a., a ovaj hadis je hasen.

Četvrto: Neka žena je došla i rekla: "Moj muž želi da odvede moga sina, koji mi je donosio vode iz bunara Ebu-Utbe, što mi je veoma koristilo". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Izvlačite na sreću", pa je muž rekao: "Ko ima pravo da se nadmeće sa mnom oko moga djeteta?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ovo je tvoj otac, a ovo ti je majka. Uzmi za ruku koga želiš". Dijete je uzelo majku za ruku i ona je sa njim otišla (Ebu-Davud).[1]

Peto: Došla je neka žena i rekla: "Ovome mome sinu je moj stomak bio odjeća, moja dojka napoj, a moja soba utočište. Njegov otac me pustio i htio ga od mene uzeti", pa joj je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ti imaš najveće pravo na njega sve dok se ne preudaš" (Ebu-Davud).[2]

Ovih pet slučajeva sadrže pravila o odgoju djeteta poslije rastave braka.

---

[1] Tirmizi, br. 1357, u "Propisima", poglavlje: "Davanje prava djetetu da izabere s kojim će roditeljem ostati", Ebu-Davud, br. 2227, u Knjizi o razvodu braka, poglavlje: "Ko ima pravo nad djetetom", Nesai, 6/185-186, Ibn-Madže, br. 2351. S pouzdanim lancem prenosilaca, Tirmizi kaže: Ovo je hasen-sahih hadis. U ovom poglavlju prenosi se hadis od Abdullaha b. Amra i Abdulhamida b. Dža'fera. Po ovome mišljenju su postupali ashabi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i ostali. Oni kažu: "Muškom djetetu se daje pravo na odabir između jednog od roditelja kada se oni spore oko njega, a to je mišljenje Ahmeda i Ishaka." Oni kažu: "Sve dok je dijete maleno, majka ima najveće pravo nad njim, a kada dostigne sedam godina daje mu se pravo na odabir". Ovaj hadis je dio hadisa Ebu-Hurejre, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 2276, u "Knjizi o razvodu braka", poglavlje: "Ko ima pravo nad djetetom". U lancu prenosilaca je El-Velid b. Muslim koji je inače povjerljiv, ali koristi se mnogo varkom, od Amra b. Šuajba od njegovog oca i djeda, a inače je hasen.

POSLANIKOVE FETVE O KRVARINI I PRIJESTUPIMA

وجاءهُ رجل فقال: إنّ هذا قتل أخي، قال: اذْهَب فاقتله كما قتل أخاك، فقال له الرجل: اتق الله واعفُ عني، فإنه أعظَمُ لأجرك، وخير لك يوم القيامة، فخلى عنه، فأخبر النبي، فسأله فأخبره بما قال له، فقال له: أما إنه خير مما هو صانع بك يوم القيامة، تقول: يا رب سل هذا: فيم قتل أخي.

Neki čovjek je kazao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Mog brata je ubio..." (i naveo ime). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Idi i ubij ti njega, kao što je on ubio tvog brata" (odmazda). Međutim, tom čovjeku je ubica rekao: "Allaha se boj, a meni oprosti. To će ti biti bolje na Sudnjem danu i imat ćeš veću nagradu". I, čovjek se odrekao odmazde. Obavijestio je Poslanika o onome što se dogodilo. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Za razliku od njega, to djelo će zaista tebi koristiti na Sudnjem danu, kad budeš kazao: 'Gospodaru moj, upitaj ovoga zbog čega je ubio moga brata'".[1]

وأفتى ﷺ بأنه إذا أمسك الرجلُ الرجلَ وقتله الآخر يقتل الذي قتل ويحبس الذي أمسك. [ذكره الدارقطني].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Kad neko uhvati čovjeka i drži ga dok ga drugi ubije, u tom slučaju ubica se ubija, a pritvara se onaj koji drži".[2]

(Darekutni)

[1] Nesai, 8/18; Hadis je hasen.

[2] Darekutni, 3/140; Hadis je hasen, od Ibn-Omera, r.a.

ورُفع إليه ﷺ يهودي قد رضّ رأسَ جارية بين حجرين، فأمر به أن يُرَضّ رأسه بين حجرين. [متفق عليه].

Pred Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, doveden je jevrej koji je robinju zgrabio za glavu i smrskao je između dva kamena (kako bi se domogao njene ogrlice). Allahov Poslanik naredio je da se i njegova glava smrska između dva kamena.[1] (Presudio mu je po Tevratu.)

(Muttefekun alejhi)

وقضى ﷺ أن شِبْهَ العمد مغلّظ مثل العمد، و لا يقتل صاحبه. [ذكره أبو داود].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjednačio je namjerno i nenamjerno ubistvo u težini grijeha, s tim da se ubica ne ubija za nenamjerno ubistvo.[2]

(Ebu-Davud)

وقضى ﷺ في قتل الخطأ شبه العمد بمائة من الإبل: أربعون منها في بطونها أولادُها. [ذكره أبو داود].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je da kazna za ubistvo greškom bude kao i kazna za nenamjerno ubistvo, tj. stotinu deva. Od toga treba da bude četrdeset steonih deva.[3]

(Ebu-Davud)

وقضى ﷺ أن لا يقتل مسلم بكافر. [متفق عليه].

---

[1] Buhari, 12/180, Muslim, br. 1672, Ebu-Davud, br. 4527, 4528, 4529, Tirmizi, br. 1394, Nesai, 8/22, od Enesa b. Malika, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 4539, 4540, 4591, Nesai, 8/40; Hadis je hasen, od Abdullaha b. Abbasa, r.a.

[3] Ebu-Davud, br. 4547, i 4565, Nesai, 8/40, i 42, Ibn-Madže, br. 3627; Hadis je hasen, od Ibn-Omera, r.a.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, propisao je da se odmazda nad muslimanom ne može izvršiti radi kafira.[1]

(Muttefekun alejhi)

وقضى ﷺ أن يعقل المرأة عَصَبتها من كانوا ولا يرثون عنها، إلا ما فضل عن ورثتها، وإن قتلت فَعقلها بين ورثتها، فهم يقتلون قاتلها. [ذكره أبو داود].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da nadoknadu za ubistvo ili ranjavanje koje počini žena isplati njena rodbina s očeve strane, a od nje neće ništa nasljeđivati osim ako preostane nešto od njenih nasljednika. Ako bude ubijena, njenu krvarinu će uzeti njeni nasljednici ili izvršiti odmazdu nad njenim ubicom.[2]

وقضى ﷺ أن من قتل له قتيل فهو بخير النظرين: إما أن يفدي وإما أن يقتل. [متفق عليه].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, propisao je da porodica ubijenog ima dva izbora: da traži krvarinu ili odmazdu za počinjeno ubistvo.[3]

(Muttefekun alejhi)

وقضى ﷺ أن لا يقتص من جرح حتى يبرأ صاحبه. [ذكره أحمد].

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je da se ne vrši odmazda nad ranjenikom sve dok ne prizdravi.

(Ahmed)[4]

---

[1] Buhari, 12/230, Tirmizi, br. 1412, Nesai, 8/23, od Alije b. ebi-Taliba, r.a.

[2] Ebu-Davud (4564), En-Nesai (8/42-43). Hadis je hasen, a prenosi ga Amr b. Šuajb, od svoga djeda.

[3] Buhari, 1/183, 184, Muslim, br. 1355, Ebu-Davud, br. 2017, od Ebu-Hurejre, r.a.

[4] Ahmed, br. 6994 od Amra b. Šu'ajba, njegovog oca, a zatim djeda, r.a.

KRVARINA

وقضى ﷺ في الأنف إذا أُوعب جدعاً بالدية، وإذا جدعت أرنبته بنصف الدية.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, propisao je: "Dat će se čitava odmazda za osakaćen čitav nos, a ako bude osakaćen vrh nosa – onda neka se izvrši pola odmazde.[1]

وقضى ﷺ في العين بنصف الدية خمسين من الإبل، أو عَدْلها ذهباً أو وَرِقاً، أو مائة بقرة، أو ألف شاة، وفي الرِّجل نصف العقل، وفي اليد نصف العقل؛ والمأمومة ثلث العقل، والمنقِّلة خمس عشرة من الإبل، والموضحة خمس من الإبل، والأسنان خمس خمس. [ذكره أحمد] .

Presudio je da krvarina za oko iznosi pedeset deva ili protuvrijednost u zlatu ili srebru ili stotinu krava ili hiljadu ovaca. Za nogu i za ruku je polovina krvarine. Za ranjavanje u glavu koje dođe do ovojnice mozga – trećina krvarine, za ozljedu kojom se lomi kost – deset deva, a za ozljedu u kojoj se kost pojavi iz unutrašnjosti – pet deva a za zube po pet deva".

(Ahmed)[2]

وقضى ﷺ أن الأسنان سواء: الثَّنِيَّة والضِّرْس سواء [ذكره أبو داود] .

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da je za zube sjekutiće i kutnjake podjednaka krvarina.[3]

(Ebu-Davud)

---

[1] Ebu-Davud, br. 4564, Nesai, 8/42, 43. Hadis je hasen, od Amra b. Šu'ajba, od oca, i od djeda, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", br. 6994; Hadis je sahih, a prenosi ga Amr b. Šu'ajb od svoga oca, a on od svoga oca, r.a.

[3] Ebu-Davud, br. 4559, 4560, 4561, od Abdullaha b. Abbasa, r.a.

وقضى ﷺ في دية أصابع اليدين والرجلين بعشر عشر . [صححه الترمذي] .

Krvarina za prste ruku i nogu je jednaka – deset kamila za svaki prst.[1]

(Tirmizi, sahih)

وقضى ﷺ في العين العوراء السادّة لمكانها إذا طمست بثلث الدية، وفي اليد الشّلاّء إذا قطعت ثُلث ديتها . [ذكره أبو داود] .

Presudio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da krvarina za slijepo oko koje se nalazi na svom mjestu iznosi trećinu krvarine, a za paraliziranu ruku koja se odsiječe, također trećinu krvarine.

(Ebu-Davud)[2]

وقضى ﷺ في اللسان بالدية، وفي الشفتين بالدية، وفي البيضتين بالدية، وفي الذكر بالدية، وفي الصلب بالدية، وفي العينين بالدية، وفي الرِّجل الواحدة نصف الدية، وأن الرَّجُلَ يُقتل بالمرأة . [ذكره النسائي] .

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da se krvarina plaća za jezik, usne, testise, spolni organ (penis), slomljenu kičmu, oslijepljena oba oka, dok je pola krvarine za jednu nogu, te da se uzima odmazda od čovjeka koji ubije ženu.[3]

(Nesai)

[1] Tirmizi, br. 1391, 1392, Ebu-Davud, br. 4557, Nesai, 8/56, 57, od Ebu-Muse el-Eš'arija, r.a.

[2] Ebu-Davud br. 4567, Nesai, 8/55; Hadis je hasen od Amra b. Šu'ajba od njegovog djeda.

[3] Nesai, 8/57, 58, 59, 60, Darekutni, 1/122, Hakim, 1/397, Ibn-Hibban, 793, Bejheki, 4789, Ebu-Davud, br. 257.

وقضى ﷺ أن من قُتل خطأً فديته مائة من الإبل: ثلاثون بنت مخاض، وثلاثون بنت لبون، وثلاثون حقة، وعشرة ابن لبون. [ذكره النسائي]، وعند أبي داود: عشرون حقة، وعشرون جذَعة، وعشرون بنت مخاض، وعشرون بنت لبون، وعشرون ابن مخاض ذكر.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da je krvarina za onoga koji bude greškom ubijen – stotinu deva: tridest dvogodišnjih ženskih deva, trideset trogodišnjih ženskih deva, trideset četverogodišnjih ženskih deva i deset trogodišnjih muških deva.[1]

Kod Ebu-Davuda stoji: dvadeset četverogodišnjih, dvadeset petogodišnjih ženskih deva, dvadeset trogodišnjih ženskih deva, dvadeset dvogodišnjih ženskih deva i dvadeset dvogodišnjih muških deva.

وقضى ﷺ أن من قُتلَ متعمداً دُفعَ إلى أولياء المقتول، فإن شاءوا قتلوا، وإن شاءوا أخذوا الدية، وهي ثلاثون حقة، وثلاثون جذَعة وأربعون خَلفة وما صولحوا عليه فهو لهم. [ذكره الترمذي وحسّنه].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je: “Ko ubije namjerno, isporučit će se rodbini ubijenog. Oni će odlučiti hoće li ga ubiti ili će od njega uzeti krvarinu, koja iznosi: trideset kamila koje su napunile tri i zašle u četvrtu godinu, trideset kamila koje su napunile četiri i zašle u petu godinu i četrdeset kamila koje su steone. Imaju pravo i dogovoriti se i na taj način poravnati račune.[2]

(Tirmizi, hasen)

[1] Ebu-Davud, br. 4541, Tirmizi, br. 1387, Nesai, 8/43; Hadis je hasen sa svim ostalim predajama koje mu svjedoče od Amra b. Šu’ajba, r.a., od njegovog oca i djeda.

[2] Tirmizi, br. 1387; Hadis je hasen, od Amra b. Šu’ajba, r.a.

وقضى ﷺ أن عقلَ المرأة مثلُ عقل الرجل، حتى تبلغ الثلث من ديتها. [ذكره مسلم].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je da krvarina za ženu bude kao i za muškarca, sve dok ne dostigne trećinu.[1] (Muslim)

وقضى ﷺ أن عقلَ أهل الذمة نصف عقل المسلمين. [ذكرهُ النسائي] وعند الترمذي: عقل الكافر نصفُ عقل المؤمن، حديث حسن ، يصحح مثله أكثر أهل الحديث.

Isto tako, odredio je da krvarina za štićenike u muslimanskoj državi iznosi pola krvarine muslimana. (Nesai)

U Tirmizijinoj verziji: "Krvarina za kafira je pola krvarine vjernika."[2]

Hadis je hasen jer su slične hadise ovjerodostojili učenjaci hadisa.

وعند أبي داود: كانت قيمة الدية على عهد رسول الله ﷺ ثمانمائة دينار، وثمانية آلاف درهم، ودية أهل الكتاب يومئذ النصف من دية المسلم، فلما كان عمر رفع دية المسلمين وترك دية أهل الذمة لم يرفعها فيما رفع من الدية.

Ebu-Davud navodi: "Vrijednost krvarine u doba Allahovog Poslanika je bila osamstotina dinara i osam hiljada dirhema. Krvarina za ehlu-l-kitabije je bila polovina krvarine za muslimane. Kad je došao Omer, podigao je krvarinu muslimana, a ostavio krvarinu nemuslimanskog stanovništva islamske države i nije je podizao zajedno sa ostalom krvarinom.[3]

[1] En-Nesai (8/44-45).

[2] Nesai, 8/44, 45.

[3] Ebu-Davud, (4542).

وقضى ﷺ في جنين امرأة ضربتها أخرى بغُرَّة عبد أو أمة، ثم إن المرأة التي قضى عليها بالغرة توفيت، فقضى ﷺ أن ميراثها لبنيها وزوجها، وأن العقل على عصبتها. [متفق عليه].

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je da krvarina za dijete u utrobi žene koju je udarila druga žena bude rob ili robinja. Zatim je žena kojoj je presuđeno da dâ roba umrla, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio da njeno nasljedstvo pripada djeci i mužu, a krvarina na širu rodbinu.

(Muttefekun alejhi)[1]

وقضى ﷺ في امرأتين قتلت إحداهما الأخرى ولكل منهما زوج بالدية على عاقلة القاتلة، وميراثها لزوجها وولدها، فقال عاقلة المقتولة: ميراثها لنا يا رسول الله، فقال ﷺ: لا، ميراثها لزوجها وولدها [ذكره أبو داود].

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u slučaju kad je žena ubila drugu ženu, a obje su imale muža, odredio da krvarina pada na šire srodnike one koja je ubila, a njeno nasljedstvo mužu i djeci. Rodbina ubijene je rekla: "Allahov Poslaniče, nama pripada njena ostavština", pa je on odgovorio: "Ne, njena ostavština pripada njenom mužu i djetetu".

(Ebu-Davud)[2]

وجاءه ﷺ عبد صارخ فقال: مالكَ؟ قال: سيدي رآني أقبِّل جارية له، فجبَّ مذاكيري، فقال: عليَّ بالرجل، فطلب فلم يُقدرْ عليه فقال: اذهب فأنت حر، قال: على مَن نصرتي يا رسول الله؟ قال: على كل مؤمن، أو مسلم. [ذكره ابن ماجه].

Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je neki rob koji je vikao, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Šta ti je?" Reče: "Moj vlasnik me vidio kako ljubim njegovu robinju, pa me kastrirao", Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Dovedite mi toga čovjeka". Tražen je, ali ga nisu našli.

[1] El-Buhari (12/218); Muslim, (1681); El-Mutta' (2/855); Et-Tirmizi (1410); En-Nesai (8/47-48), iz hadisa Ebu-Hurejre, r.a.

[2] Ebu-Davud (4576, 4577) iz vjerodostojnog hadisa Ebu-Hurejre, r.a.

Zatim je rekao robu: "Idi, ti si slobodan!" Bivši rob reče: "A ko će me pomoći, Allahov Poslaniče?" Odgovorio mu je: "Svaki vjernik, ili musliman".

(Ibn-Madže)[1]

وقضى رسول الله ﷺ بإبطال دية العاضّ لما انتزع المعضوضُ يده من فيه، فأسقط ثنيّته. [متفق عليه].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da je nevažeća krvarina onoga koji ugrize kad onaj koji je ugrižen izvuče ruku iz njegovih usta i tako mu slomi zub.

(Muttefekun alejhi)[2]

وقضى ﷺ بأن من اطّلع في بيت قوم بغير إذنهم فخذفوه ففقؤوا عينه بأنه لا جُناح عليهم. [متفق عليه].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da onaj koji zaviri u tuđu kuću bez dozvole, pa mu ukućani kamenom izbiju oko, da ukućani nemaju nikakva grijeha.

(Muttefekun alejhi)

وعند مسلم: فقد حل لهم أن يفقؤوا عينه، وعند الإمام أحمد في هذا الحديث: فلا دية له ولا قصاص.

Muslim navodi: "Dozvoljeno im je da mu izbiju oko". Ahmed: "Nema krvarine niti odmazde".[3]

وقضى ﷺ أنه لا دية في المأمومة ولا الجائفة ولا المُنقلة [ذكره ابن ماجه].

[1] Ibn-Madže (2680); Hadis je hasen, a prenosi ga Amr b. Šuajb od svoga djeda.

[2] El-Buhari (13/193-194); Muslim (1673); Et-Tirmizi (1416); En-Nesai (8/28-29) iz hadisa Ebu-Husajna.

[3] El-Buhari (12/215); Muslim (2156); Et-Tirmizi (2710); En-Nesai (7/60-61), iz vjerodostojnog hadisa Ebu-Hurejre, r.a.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da nema krvarine za ranu koja ne dopire do ovojnice lobanje, za udarac koji ne doseže do sredine glave ili stomaka, te za nasrtaje u kojima se slome kosti."

(Ibn-Madže)[1]

وجاءه ﷺ رجل يقود آخر بِنسعة، فقال: هذا قتل أخي، فقال: كيف قتلته؟ قال: كنت أنا وهو نحتطب من شجرة، فسبني فأغضبني فضربته بالفأس على قرنه، فقتلته، فقال: هل لك من شيء تؤدِّيه عن نفسك؟ قال: مالي إلا كسائي وفأسي، قال: فترى قومك يشترونك؟ قال: أنا أهونُ على قومي من ذلك، فقال: دونك صاحبك، فانطلق به، فلما ولَّى قال رسول الله ﷺ : إن قَتَلَه فهومثله، فرجع فقال: يا رسول الله بلَغَني أنك قلت: إن قتله فهو مثله، وأخذتُه بأمرك، فقال: أما تريد أن يبوءَ بإثمك وإثم صاحبك؟ قال: يا نبي الله بلى، فرمى بنسْعته، وخلَّى سبيله [ذكره مسلم].

Došao je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, neki čovjek koji je drugoga vodio u kožnom povocu i rekao je: "Ovaj je ubio moga brata!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ga je: "Kako si ga ubio?" Odgovorio je: "Ja i on smo skidali suho granje sa drveta, pa mi je on opsovao i razljutio me. Ja sam ga udario sjekirom po tjemenu i tako ga ubio". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Imaš li kod sebe šta čime bi se iskupio?" Reče: "Imam samo odjeću i sjekiru". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: "Šta misliš, hoće li te tvoj narod otkupiti?" Rekao je: "Za takvo nešto sam ja bezvrijedan kod moga naroda". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Uzmi ga i idi sa njim." Kad su otišli, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ako ga ubije, onda je isti kao onaj". Čovjek se vratio i upitao: "Allahov Poslaniče, čuo sam da si rekao: 'Ako ga ubije, onda je isti kao on, a uzeo sam ga po tvojoj naredbi'. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: "Zar ne želiš da on preuzme tvoj grijeh i grijeh tvoga brata?" "Svakako, Allahov Poslaniče", pa je bacio kožni povodac i pustio ga.

(Muslim)[2]

---

[1] Ibn-Madže (2637) iz hadisa El-Abbasa b. Abdula-Muttaliba, r.a.; Hadis je hasen.

[2] Muslim (1680); Ebu-Davud (4499, 4500, 4501); En-Nesai (13/18); Iz hadisa Abdullaha b. Abbasa.

Ovaj hadis je problematičan onome ko ne poznaje njegovo cjelokupno značenje, a, ustvari, u njemu nema problematičnosti. Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Ako ga ubije, on je kao i onaj", ne znače da je on isti po grijehu, nego je pod tim mislio da, ako ga ubije (ako mu se osveti), na ubici neće ostati grijeh ubistva. Na taj način bi se pravda zadovoljila na dunjaluku. Onda bi se ubica i staratelj ubijenog izjednačili u nepostojanju grijeha. Staratelj ne bi imao grijeha jer bi ga ubio s pravom, a ni ubijeni jer je nad njim izvršena odmazda. Poslanikove riječi: "Zar ne želiš da on preuzme tvoj grijeh i grijeh tvoga brata?", znače da je grijeh počinjen prema staratelju ubistvo njegovoga brata, a grijeh počinjen prema ubijenom je prolivanje njegove krvi. Ovim se ne želi reći da će on na sebe preuzeti njegove grijehe i grijehe njegovoga brata. A Allah najbolje zna.

Ovo nije slučaj onoga koji je doveden pred staratelja ubijenog, pa je rekao: "Tako mi Allaha, nisam ga želio ubiti". Onda se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obratio porodici ubijenog: "Ako je zaista iskren, a ti ga ubiješ, ući ćeš u vatru", pa ga je čovjek pustio. Ovaj hadis je Et-Tirmizi ovjerodostojio.[1]

Iako je ova priča povod izricanja riječi: "Ako ga ubije, onda je isti kao onaj", odnosi se na jednakost u grijehu. A Allah najbolje zna.

[1] Et-Tirmizi (1407); Iz hadisa Ebu-Hurejre; Hadis je hasen-sahih.

PODJELA KRVARINE

وأقر ﷺ القسامة على ما كانت عليه قبل الإسلام، وقضى بها بين ناس من الأنصار في قتيل ادعوه على اليهود. [ذكره مسلم].

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potvrdio je podjelu krvarine onako kako je bila i prije islama. Tako je presudio među ensarijama za nekog čovjeka kojeg su ubili židovi.

(Muslim)[1]

وقضى ﷺ في شأن مُحيِّصة بأن يُقسم خمسون من أولياء القتيل على رجل من المتّهمين به، فيدفع برمته إليه، فأبوا، فقال: تبرئكم يهود بأيمان خمسين، فأبوا، فوَدَاه رسول الله ﷺ بمائة من عنده [متفق عليه].

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je u pogledu Muhajjise da se pedeset staratelja ubijenoga zakunu o čovjeku kojeg optužuju i da im se preda, pa to nisu prihvatili (jer nisu vidjeli događaj). Rekao je: “Hoćete li da se židovi liše odgovornosti sa pedeset zakletvi?” I to su odbili (jer su nevjernici). Zatim ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iskupio sa stotinu deva.

(Muttefekun alejhi)

وعند مسلم: بمائة من إبل الصدقة، وعند النسائي: فقسم رسول الله ﷺ ديته عليهم، وأعانهم بنصفها.

[1] Muslim (1670); En-Nesai (5/8). Hadis prenosi Ebu Seleme b. Abdurrahman i Sulejman b. Jesar od nekog ashaba.

Muslim navodi: “Sa stotinu deva koje se daju u zekat”. En-Nesai: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio je krvarinu na njih (židove) i pomogao ih dajući im polovinu”.[1]

وقضى ﷺ أنه: لا تجني نفس على أخرى، ولا يجني والد على ولده، ولا ولد على والده. والمراد: أنه لا يؤخذ بجنايته، فلا تَزِرُ وازرةٌ وِزْرَ أخرى.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da nema krvne osvete nad onima koji to ne zaslužuju. Neće se roditelj ubiti zato što je njegovo dijete nekoga drugog ubilo, niti dijete zato što je roditelj nekog ubio. Niko neće snositi tuđi teret.[2]

وقضى ﷺ أن: من قتل في عِمِّيًّا أو رِمِّيًّا لكونه بينهم بحَجَر أو سوط فعقلُه عقلُ خطأ، ومن قتل عمْداً فقَوَدُ يديه، فمن حالَ بينه وبينه فعليه لعنة الله والملائكة والناس أجمعين. [ذكره أبو داود].

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da će za onoga koji bude ubijen u nepoznatim okolnostima ili gađajući se kamenom ili bičem, krvarina biti kao krvarina za greškom počinjeno ubistvo. Ko ubije namjerno, na njemu će se izvršiti odmazda a ko stane na putu toga – neka je na njemu prokletstvo Allaha, meleka i svih ljudi.

(Ebu-Davud)[3]

وقضى ﷺ : أن المعدن جُبار، والعجماءُ جُبار، والبئر جُبار. [متفق عليه].

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da nema krvarine za onoga koji nastrada padajući u rudnik, koga ubije životinja ili padne u bunar.

(Muttefekun alejhi)[4]

---

[1] El-Buhari (12/203-206); Muslim (1669); El-Mutta' (2/877-878); Ebu-Davud (4520-4523); Et-Tirmizi (1422); En-Nesai (8/5-12) Iz hadisa Sehla b. ebi-Hasmeta, r.a.

[2] En-Nesai (8/53-55); Iz hadisa S'alebe b. Zehdema, r.a.

[3] Ebu-Davud (4539, 4540, 4591); Lanac prenosilaca je ispravan, iz hadisa Abdullaha b. Abbasa, r.a.

[4] El-Buhari (3/288-289); Muslim (1710); El-Mutta' (1/249); Et-Tirmizi (642); Ebu-Davud (3085); En-Nesai (5/45); Iz hadisa Ebu-Hurejre, r.a.

U pogledu gubljenja života padanjem u rudnik, postoje dva mišljenja.

Prvo mišljenje kaže da kad čovjek unajmi drugoga da mu iskopa rudnik, pa rudnik na njega padne, onda nema krvarine. Ovo mišljenje ojačava kontekst u kome se kaže: "Koga ubije životinja ili padne u bunar..."

Drugo mišljenje kaže da se ne daje zekat na rude, što je ojačano kontekstom u kome se kaže: "Za blago iz džahilijjeta koje je pronađeno, daje sa petina". Napravljena je razlika između ruda i toga blaga. Naredio je da se izdvoji petina za blago, jer je ono sabrano bogatstvo koje se uzima bez izdataka ili napora, a za rudnik su potrebni velika snaga i napor za izvlačenje ruda. A Allah najbolje zna.

O KAZNI ZA BLUD

وسأله ﷺ رجل فقال: إن ابني كان عسيفاً على هذا، فزنى بامرأته، فافتديت منه بمائة شاة وخادم، وإني سألتُ رجالاً من أهل العلم فأخبروني أن على ابني جَلْدَ مائة وتغريبَ عام، وأن على امرأة هذا الرجم، فقال: والذي نفسي بيده لأقضينَّ بينكما بكتاب الله، المائة والخادم رَدٌّ عليك، وعلى ابنك جلد مائة وتغريب عام، واغْدُ يا أنيس على امرأة هذا، فإن اعترفت فارْجمها، فاعترفت فرجَمها. [متفق عليه].

Neki čovjek se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Moj sin je bio nadničar kod ovoga čovjeka, pa je počinio blud sa njegovom ženom. Za njegov otkup sam dao sto ovaca i jednog slugu. Pitao sam ljude od znanja, pa su me obavijestili da moj sin treba biti bičevan sa sto udaraca i protjeran na godinu dana, a da ta žena mora biti kamenovana" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, sigurno ću među vama presuditi prema Allahovoj Knjizi. Stotinu ovaca i slugu vrati sebi, a tvoj sin će biti bičevan sa stotinu udaraca i protjeran godinu dana, a ti, Unejse, ujutro otiđi kod te žene, pa ako prizna, kamenuj je". Priznala je, pa je kamenovana.

(Muttefekun alejhi)[1]

وقضى ﷺ فيمن زنى ولم يُحصَنْ بنفي عام وإقامة الحد عليه. [ذكره البخاري].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se onaj koji počini blud a ne bude oženjen, protjera godinu dana i da se nad njim izvrši kazna (stotinu udaraca bičem).

(Buhari)[2]

---

[1] El-Buhari (12/121); Muslim (1697-1698); El-Mutta' (2/802); Et-Tirmizi (1433); Ebu-Davud (4445); En-Nesai (8/240-241); Ibn-Madže (2549); Ed-Darimi (2/187); Iz hadisa Ebu-Hurejre, r.a.

[2] El-Buhari (12/140); Iz hadisa Ebu-Hurejre, r.a.

وقضى ﷺ أن الثّيّب بالثّيّب جلد مائة ثم الرجم، والبكر بالبكر جلد مائة ثم نفي سنة. [ذكره مسلم].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da blud počinjen sa ženom koja je bila već jedanput udavana, kažnjava sa stotinu udaraca bičem, a onda kamenovanjem, a sa djevojkom - stotinu udaraca bičem i protjerivanjem na godinu dana

(Muslim) [1]

وجاءه اليهود فقالوا: إن رجلاً منهم وامرأة زَنَيا، فقال لهم: ما تجدون في التوراة في شأن الرجم؟ فقالوا: نَفضحُهم ويُجْلدون، فقال عبد الله بن سَلام: كذبتم إن فيها الرجم؛ فأتوا بالتوراة فنشروها؛ فوضَعَ أحدهم يدَه على آية الرجم، فقرأ ما بعدها وما قبلها، فقال له عبدُ الله بن سَلام: ارفعْ يَدَك فرفع يده فإذا آية الرجم، فقالوا: صَدَقَ يا محمد فيها آية الرجم، فأمر بهما فرجما. [متفق عليه].

Došli su Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, židovi i rekli da su neki čovjek i žena, jevreji, počinili blud. Upitao ih je: “Šta ima kod vas u Tevratu o kamenovanju?” Rekli su: “Da budu osramoćeni i bičevani”. Abdullah b. Selam reče: “Slagali ste. U Tevratu se spominje kamenovanje”. Donijeli su Tevrat i otvorili ga, a jedan od njih je stavio ruku na ajet o kamenovanju i čitao ono što je prije njega i poslije njega. Abdullah b. Selam mu reče: “Podigni svoju ruku“, pa je podigao, kad, ono, ajet o kamenovanju. Rekli su: “Istinu je rekao Muhammed. U Tevratu ima ajet o kamenovanju”, pa su kamenovani.

(Muttefekun alejhi) [2]

---

[1] Muslim (1960); Et-Tirmizi (1434); Ebu-Davud (4415-4416); Iz hadisa Ebu-Ubade es-Samita, r.a.

[2] El-Buhari (12/148-149); Muslim (1699); El-Mutta’ (2/819); Et-Tirmizi (1436).

ولأبي داود أن رجلاً منهم وامرأة زَنَيا، فقالوا: اذهبوا به إلى هذا النبي؛ فإنه بُعث بالتخفيف، فإن أفتانا بفُتْيا دون الرجم قبلناها منه، واحتججنا بها عند الله، وقلنا: إنها فتيا نبي من أنبيائك؛ فأتوه وهو جالس في المسجد في الصحابة، فقالوا: يا أبا القاسم ما تَرَى في رجل وامرأة منهم زنيا؟ فلم يكلمهم بكلمة حتى أتى بيت مِدْراسهم، فقام على الباب فقال: أنشدكم بالله الذي أنزل التوراة على موسى، ما تجدون في التوراة على من زنى إذا أُحصن؟ قالوا: يُحَمَّمُ ويُجَبَّه ويُجلد، والتجبية: أن يحمل الزانيان على حمار، وتقابل أقفيتهما، ويطاف بهما، فسكت شاب منهم، فلما رآه النبي ﷺ سكت نظر إليه وأنشده فقال: اللَّهم إذْ أنشدتنا فإنا نجد في التوراة الرجم، فقال النبي ﷺ: فما أول ما ارتخصتم أمر الله؟ قال: زنى ذو قرابة ملك من ملوكنا فأُخر عنه الرجم؛ ثم زنى رجل في أسرة من الناس، فأراد رجمه، فحال قومه دونه، وقالوا: لا يُرْجمُ صاحبنا حتى تجيء بصاحبك فترجمه، فاصطلحوا على هذه العقوبة بينهم، فقال النبي ﷺ: فإني أحكم بما في التوراة، فأمر بهما فرجما.

Ebu-Davud navodi da su neki čovjek i žena, jevreji, počinili blud, pa su im rekli: "Povedite ga kod Poslanika jer je on poslat sa olakšicama. Ako nam da fetvu u kojoj se neće spominjati kamenovanje, mi ćemo je od njega primiti i time ćemo se opravdati kod Allaha i reći: 'Ovo je fetva jednog od tvojih Poslanika'". Došli su mu dok je u mesdžidu sjedio sa ashabima. Rekli su: "Ebu-l-Kasime, šta misliš o muškarcu i ženi koji su počinili blud?" Nije progovorio nijednu riječ sve dok nije došao do kuće njihovog učenjaka. Stao je na vrata i rekao: "Kunem vas Allahom, Koji je poslao Tevrat Musau, da kažete šta nalazite u Tevratu za onoga koji počini blud, a oženjen je?" Odgovorili su: "Da se oba bludnika posade na magarca tako da se njihova tjemena dodiruju i da se sa njima obilazi". Jedan njihov mladić je šutio. Kad ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio kako šuti, zatražio je od njega zakletvu, pa je mladić rekao: "Kad si nas već zakleo, mi u Tevratu nalazimo kamenovanje". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Kad ste prvi put pregazili Allahovu naredbu?" Odgovorio je: "Rođak jednog od naših vladara je počinio blud, pa je kamenovanje odgođeno. Zatim je drugi čovjek počinio blud u jednoj porodici, pa je taj vladar želio da ga kamenuje, a ljudi su priskočili u njegovu zaštitu, rekavši: 'Naš prijatelj neće biti kamenovan sve dok ne

dovedeš svoga rođaka i ne budeš ga kamenovao'. Tako su se nagodili o ovoj kazni". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ali, ja sudim kako je u Tevratu". Zatim je naredio da se dovedu, pa su kamenovani.

وعند أبي داود أيضاً أنه دعا بالشهود؛ فجاءه أربعة، فشهدوا أنهم رأوا ذكره في فرجها مثل الميل في المكحلة.

Kod Ebu-Davuda se također prenosi da je Poslanik pozvao svjedoke, pa su mu došla četverica. Posvjedočili su da su vidjeli kako je svoj polni organ stavio u njen, kao što štapić ulazi u bočicu za surmu.[1]

وسأله ﷺ ماعز بن مالك أن يُطَهِّره، وقال: إني قد زنيت، فأرسل إلى قومه: هل تعلمون بعقله بأساً تنكرون منه شيئاً؟ قالوا: ما نعلمه إلا أوفى العقل من صالحينا فيما نرى، فأقرَّ أربعَ مرات، فقال له في الخامسة: أنكتها؟ قال: نعم، قال: حتى غاب ذلك منك في ذلك منها؟ قال: نعم. قال: كما يغيب المِرْود في المكحلة والرِّشاءُ في البئر؟ قال: نعم، قال: فهل تدري ما الزنى؟قال: نعم أتيتُ منها حراماً ما يأتي الرجل من امرأته حلالاً، قال: فما تريد بهذا القول؟ قال: أريد أن تطهرني، فأمر رجلاً فاستنكهه، ثم أمر به فرجم، ولم يحفر له، فلما وجد مَسَّ الحجارة فَرَّ يشتد حتى مر برجل معه لَحْيُ جمل، فضربه وضربه الناس حتى مات، فقال النبي ﷺ: هلا تركتموه وجئتموني به.

Maiz b. Malik se obratio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga očisti, rekavši: "Počinio sam blud". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je da pitaju njegov narod: "Znate li je li pametan i šta kod njega možete osporiti?" Odgovorili su: "Znamo da je od naših dobrih ljudi i ispravne je pameti". Priznao je četiri puta, pa mu je peti put rekao: "Jesi li općio sa njom?" Odgovorio je: "Da". Rekao je: "Sve dok potpuno sa njom nisi to obavio?" Odgovorio je: "Da". Upitao je: "Kao što štapić uđe u bočicu od surme ili konopac kofe u bunar?" "Da", rekao je. Upitao ga je: "A znaš li šta je to blud?"

[1] Prenosi Ebu-Davud (4446, 4449); Iz hadisa Abdullah b Omera; Hadis je sahih.

Rekao je: "Da. Počinio sam sa njom nedozvoljeno, što, inače, čovjek sa svojom ženom čini kao dozvoljeno". Upitao ga je: "A šta želiš takvim govorom?" Reče: "Želim da me očistiš". Zatim je naredio čovjeku da od njega zatraži da puhne da bi provjerio je li pijan, a onda je naredio da ga kamenuju. Nije mu iskopana rupa u koju bi bio postavljen za kamenovanje. Kad je osjetio udare kamenja, počeo je bježati, sve dok nije prošao pokraj čovjeka koji je imao sa sobom devinu vilicu, pa ga je njome udario. Zatim su ga ljudi udarali sve dok nije umro. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Što ga niste ostavili i meni predali?"

وفي بعض طرق هذه القصة أنه ﷺ قال له: شهدت على نفسك أربع مرات، اذهبوا به فارجموه.

Prema nekim predajama, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Svjedočio si protiv sebe četiri puta. Vodite ga i kamenujte".

وفي بعضها: فلما شهد على نفسه أربع مرات دعاه النبي ﷺ قال: أبك جنون؟ قال: لا، قال: هل أحصنت؟ قال: نعم، قال: فاذهبوا به فارجموه.

U drugim predajama se navodi: "Nakon što je posvjedočio protiv sebe četiri puta, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: 'Nisi li ti možda lud?' Odgovorio je: 'Ne'. Upitao ga je: 'Jesi li oženjen?' Rekao je: 'Da', pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vodite ga i kamenujte".

وفي بعض طرقها أنه ﷺ سمع رجلين من أصحابه يقول أحدهما لصاحبه: انظر إلى هذا الذي ستر الله عليه فلم تَدَعْهُ نفسه، حتى رجم رَجْمَ الكلب، فسكت عنهما ثم سار ساعة حتى مر بجيفة حمار شائل برجليه، فقال: أين فلان وفلان؟ فقالا: نحن ذاك يا رسول الله، فقال: انزلا وكلا من جيفة هذا الحمار، فقالا: يا نبي الله من يأكل هذا؟ قال: فما نلتما من عرض أخيكما آنفاً أشدُّ أكلاً منه، والذي نفسي بيده إنه الآن لفي أنهار الجنة ينغمس فيها.

U nekim predajama se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo dvojicu svojih ashaba kako jedan drugom govore: "Pogledaj ovoga kome je Allah pokrio njegov grijeh, ali sam sebe nije ostavio na miru, pa je kamenovan kao pas". To je prešutio, a zatim je neko vrijeme išao dok nije prošao pored lešine magarca, rastrgnutih nogu. Pitao je: "Gdje su ta dvojica?" A oni su rekli: "To smo mi, Allahov Poslaniče". Rekao im je: "Jedite leš ovoga magarca". Odgovorili su: "Allahov Poslaniče, ko bi to mogao jesti?" Rekao je: "Čast vašeg brata koju ste maloprije oskrnavili je teža kod Allaha od jedenja leša. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, on se sada kupa u dženetskim rijekama".

وفي بعض طرقها أنه ﷺ قال له: لعلك رأيت في منامك، لعلك استكرهت، وكل هذه الألفاظ صحيحة.

U nekim verzijama se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Maizu: "Možda si ti to vidio u svome snu ili si prisiljen na to?" Svi ovi termini su ispravni.

وفي بعضها أنه أمر فحفرت له حفيرة، [ذكره مسلم]

U nekima se prenosi da je naredio da mu se iskopa rupa (prenosi Muslim).[1]

A to je greška iz predaje Beširа b. el-Muhadžira i, pored toga što Muslim od njega prenosi u svom "Sahihu", i povjerljivi može nekad pogriješiti, a Ahmed i Ebu-Hatim er-Razi su se o njemu negativno izjasnili, a, ustvari, radi se o rupi koja je bila iskopana za Gamidijku, pa je to pripisano Maizu. A Allah najbolje zna.

وجاءته ﷺ الغامدية، فقالت: إني قد زنيت فطهِّرني، وإنه ردَّها، فقالت: تردني كما رددت ماعزاً فوالله إني لحبلى، فقال: اذهبي حتى تَلِدي، فلما ولدت أتته بالصبي في خرقة، فقالت: هذا قد ولدته، فقال: اذهبي فأرضعيه حتى تفطميه، فلما فطمته أتته

[1] Prenosi El-Buhari (12/120); Muslim (1691); Et-Tirmizi (1428); Iz hadisa Ebu-Hurejre.

به وفي يده كسرة من خبز، فقالت: هذا قد فطمته وأكل الطعام، فدفع الصبي إلى رجل من المسلمين، ثم أمر بها فحفر لها إلى صدرها، وأمر الناس فرجموها، فأقبل خالد بن الوليد بحجر فرمى رأسها فنضح الدم على وجهه، فسبّها، فسمع نبي الله ﷺ سبّه إياها، فقال: مهلاً يا خالد، فوالذي نفسي بيده لقد تابت توبة لو تابها صاحبُ مكس لغفر له، ثم أمر بها فصلى عليها ودفنت. [ذكره مسلم].

Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došla je žena iz plemena Gamid i rekla: "Počinila sam blud, pa me očisti", pa ju je on vratio. Rekla mu je: "Zar me vraćaš kao što si vraćao Maiza, a, Allaha mi, ja sam trudna?" Rekao je: "Idi i na dolazi sve dok ne rodiš". Kad se porodila, došla mu je sa djetetom u povojima. Rekla je: "Ovo je on, rodila sam ga". Rekao je: "Idi i doji ga sve dok ne počne sam jesti hranu". Kad mu je počela davati hranu, došla je, a u ruci je imala komad kruha. Rekla je: "Ja sam ga hranila i počeo je jesti". Dijete je predao jednom muslimanu, a zatim je naredio da se iskopa rupa do njenih prsa. Naredio je, pa su je kamenovali. Halid b. Velid je prišao s kamenom i udario je u glavu. Krv ga je poprskala po licu, zbog čega se opsovao. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je njegove riječi uvrede i rekao: "Polahko, Halide. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, ona se pokajala takvom tevbom da bi, kad bi se tako pokajao, bilo oprošteno onome koji nepravedno oduzima imetke drugih. Zatim je naredio da joj se klanja dženaza, a potom su je ukopali.

(Muslim)[1]

وجاءه ﷺ رجل، فقال: يا رسول الله، إني أصبت حَدّاً فأقمه عليَّ، ولم يسأله عنه، وحضرت الصلاة، فصلى مع النبي ﷺ، فقام إليه الرجل فقال: يا رسول الله إني أصبتُ حَدّاً فأقم فيَّ كتاب الله، قال: أليس قد صليت معنا؟ قال: نعم، قال: فإن الله قد غفر لك ذنبك، أو قال حدَّك. [متفق عليه].

Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je neki čovjek i rekao: "Allahov Poslaniče, počinio sam prijestup, izvrši kaznu nada mnom". Poslanik ga nije ništa pitao o tome. Nastupilo je

---

[1] Muslim (1695); Ebu-Davud (4433, 4434, 4441); Iz hadisa Burejde, r.a.

vrijeme namaza i klanjao je sa Poslanikom. Čovjek je ustao i rekao: “Allahov Poslaniče, počinio sam prijestup, pa na meni izvrši šerijatsku kaznu prema Allahovoj Knjizi”. Rekao je: “Zar nisi klanjao sa nama?” Odgovorio je: “Da”. Reče mu: “Allah ti je oprostio grijeh” (ili je rekao “tvoju kaznu”).

(Muttefekun alejhi)[1]

O ovome hadisu postoji razilaženje.

Jedna grupa je rekla: Priznao je da je počinio prijestup, ali ga nije imenovao, a imam ga nije pitao o pojedinostima. Da ga je imenovao, nad njim bi izvršio kaznu kao nad Maizom.

Drugi su rekli: Allah mu je oprostio zato što se pokajao, a onaj koji se pokaje od grijeha, kao da ga i nema. Prema ovome, onaj koji se pokaje od grijeha prije nego što ga se vlast domogne, sa njega spada obaveza izvršenja Allahovih prava, kao što spada izvršenje kazne nad neprijateljskim vojnikom. A ovo je ispravno mišljenje.

وسأله ﷺ رجل فقال: أصبت من امرأة قُبلة، فنزلت: ﴿وأقم الصلاة طَرَفَيِ النَّهار وزُلَفاً من الليل، إنّ الحسنات يُذْهِبْنَ السيِّئات، ذلك ذكرَى للذَّاكرين﴾ (هود: ١١٤)، فقال الرجل: أليَ هذه؟ فقال: بلَ لمن عمل بها من أمتي. [متفق عليه] .

Neki čovjek je upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Poljubio sam neku ženu, šta će biti sa mnom?” Tada je objavljen ajet: “I obavljajte molitvu početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele” (Hud, 114.). Čovjek je upitao: “Odnosi li se to na mene?” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: “Ne, već na svakoga ko tako učini iz mog ummeta“.

(Muttefekun alejhi)[2]

---

[1] Prenosi El-Buhari (12/118); Muslim (2764); Iz hadisa Enesa b. Malika, r.a.

[2] Prenosi El-Buhari (2/7); Muslim (2763); Et-Tirmizi (3111); Ebu-Davud (4468); Et-Taberi (18668, 18669); Iz hadisa Abdullaha b. Mes’uda, r.a.

Oni koji smatraju da kazne koje nisu fiksno propisane u šerijatu nisu obavezne, dokazuju svoju tvrdnju prethodnim hadisom. Također, smatraju da ih imam može opovrgnuti, a za to nema dokaza.

وخرجت امرأة تريد الصلاة، فتجلّلها رجل فقضى حاجته منها، فصاحت، وفر، ومر عليها غيره فأخذوه، فظنّت أنه هو وقالت: هذا الذي فعل بي، فأتوا به النبي ﷺ، فأمر برجمه، فقام صاحبها الذي وقع عليها، فقال: أنا صاحبها، فقال لها النبي ﷺ: اذهبي فقد غفرَ الله لك، وقال للرجل قولاً حسناً، فقالوا: ألا ترجم صاحبها؟ فقال: لا، لقد تاب توبة لو تابها أهل المدينة لقبل منهم. [ذكره أحمد وأهل السنن]، ولا فتوى ولا حكم أحسن من هذا.

Jedna žena je izišla na namaz. Susreo ju je neki muškarac i sa njom spolno općio. Ona je povikala, a on je pobjegao. Pokraj nje je prošao drugi čovjek i oni ga uhvatiše. Pomislila je da je to onaj koji ju je silovao, rekavši: "To je onaj koji me silovao". Otišli su Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je naredio da ga kamenuju. Ustao je onaj koji ju je silovao i rekao: "Ja sam to učinio". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao joj je: "Idi, Allah je tebi oprostio", a i čovjeku je rekao lijepe riječi. Rekli su: "Zar nećeš kamenovati onoga koji ju je silovao?" Rekao je: "On se pokajao takvim pokajanjem da, kad bi se stanovnici Medine pokajali kao on, bilo bi od njih primljeno".

(Ahmed i sakupljači "Sunenâ")[1]

Nema bolje fetve ni presude od ove.

Ako neko upita: Kako je naredio da se kamenuje nevin čovjek, odgovorit će mu se: Da je taj zanijekao, ne bi naredio da ga kamenuju. Međutim, kad je već priveden i kad je ona rekla: "Ovo je taj", a on to nije nijekao, niti se branio, ljudi su u njemu prepoznali sumnjivca, a tu su ženine riječi i njegova šutnja, koja je podsjećala na šutnju sumnjivca. Ove indicije su jače kao pomoćni dokaz od indicija kažnjavanja žene proklinjanjem muža i njene šutnje. Razmisli o ovome.

---

[1] Et-Tirmizi (1452); Ebu-Davud (4379); Ahmed (6/399).

UTICAJ NEDOSTATKA DOKAZA NA KRVARINU

Nedostatak dokaza ima uticaj na krvarinu, šerijatske kazne i podjelu imetka. U krvarini utiče na podjelu, u šerijatskim kaznama u zaklinjanju o vlastitoj nevinosti (supružnika), a što se tiče imetka, kao u priči o oporuci na putu, Uzvišeni Allah, dž.š., presudio je da se, ako se sazna da su dvojica svjedoka i dvojica izvršilaca oporuke učinili nepravdu i prevarili, dvojica nasljednika zakunu o zasluživanju prava i da im se tako presudi. Ovo je jedino ispravna presuda. Ako nedostatak dokaza utiče na presude o krvarini, oduzimanje života i šerijatske kazne, prema ovome pravilu je preče i preventivnije postupati u pogledu imetka. Tako je presudio i Allahov Poslanik Sulejman b. Davud u pogledu rodoslovlja, uz priznanje žene da dijete nije njeno, nego od druge žene. Rekao je: "Ovo je tvoj sin". En-Nesai je ovome slučaju dao naslov: "Mogućnost da vladar za nešto što inače ne radi kaže: 'Radim ovako', kako bi se istina očitovala". Zatim je stavio naslov: "Suprotna presuda u odnosu na ono što osuđeni priznaje kad se sudiji pokaže da nije istina ono što je osuđeni priznao". Ovo je znanje o dedukciji i argumentaciji sudije. Zatim je dao i treći naslov: "Pobijanje presude koju je donio onaj (sudija) koji je istog ili višega ranga".

Kažem: Tu je odgovor onome koji kaže: "Između njih će se zasnovati rodoslovlje kao i imovinski odnosi". U ovome je i propis da presuda sudije ne otklanja unutrašnju narav određene stvari. U tome je i jedna vrsta prefinjenoga korisnog znanja, a ono je argumentiranje Allahovom odredbom u Njegovom zakonu. Sulejman, a.s., argumentirao je onim što je Allah odredio i stvorio u srcu manje (žene) u vidu milosti i brižnosti, jer je odbila da se dijete prepolovi, smatrajući ga svojim sinom. Ova argumentacija je ojačala zadovoljstvo druge žene da se dijete raspolovi, pa je rekla: "Da, raspolovi ga". Ove riječi ne mogu proisteći od majke, već od pakosnika koji želi otkloniti

blagodat od njenoga vlasnika, kao što je od nje to dijete oduzeto. Nema ljepše presude i ljepšeg shvatanja od ove presude i shvatanja. Ako sudija nema ovakve vrline, onda će zapostaviti prava ljudi, a ovaj potpuni Šerijat to upravo i iziskuje.

MIŠLJENJE O POLITIČKOM DJELOVANJU

O tome se povela rasprava između Ebu-Vefaa b. Akila i nekih pravnika. Ibn-Akil je rekao: "Političko djelovanje je odlučnost i nijedan vođa je ne smije biti lišen". Drugi je rekao: "U obzir dolazi samo politika koju podržava Šerijat". Ibn-Akil je rekao: "Politika se ogleda u onim djelima putem kojih ljudi bivaju bliži redu i miru, a udaljeniji od nereda, iako to nije ozakonio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, niti o tome postoji objava".

Ako svojim riječima: "Ne priznaje se politika osim ona koju podržava Šerijat", želiš reći što nije u suprotnosti sa ispravnim zakonom, onda je to istina. Ali ako time misliš samo na politiku koju direktno proklamira Šerijat, onda je to greška i optužba ashaba za grešku.

U vrijeme ispravnih halifa su se događale egzekucije i strahovita kažnjavanja, što ne može negirati nijedan biografičar. Spaljivanje Mushafa je bilo mišljenje potvrđeno općom koristi. Isto je i sa spaljivanjem odmetnika na El-Ehadidu, što je naredio Alija, r.a., kao i sa protjerivanjem Nasra b. Hadždžadža po naređenju Omera, r.a.

Ovdje noge lahko podskliznu i umovi zalutaju. Ovo je veoma tegobna pozicija u teškoj borbi. Jedna grupa je u ovom pogledu nemarna, pa su obesnažili šerijatske kazne, zapostavili prava i ohrabrili grješnike da čine nered. Šerijat su učinili nesposobnim da štiti prava ljudi, a sebi zatvorili ispravne puteve kojima se razlikuje onaj koji ima pravo od onoga koji ga nema. Zanemarili su, i pored svoga znanja i znanja ljudi, istinske dokaze misleći da se oni suprostavljaju postavkama Šerijata. Na to ih je podstakla jedna vrsta nemara u spoznaji suštine Šerijata i njegove primjene između suštine i stvarnosti. Kad su vladari uvidjeli da ljudi ne mogu ispravno postupati, osim sa izvjesnim dodacima, koje su shvatili iz Šerijata, uveli su im političke

zakonike kojima se uređuju opće koristi svijeta. Zbog nemara takvih učenjaka u pogledu Šerijata i uvođenja novih oblika politike, izrodili su se veliko zlo i nered. Situacija se zakomplicirala i izmakla kontroli, zbog čega ju je nemoguće bilo obuzdati.

Druga skupina je u pogledu politike otišla u drugu krajnost, uvodeći u politiku ono što je suprotno Allahovom i Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, zakonu.

Obje skupine su, i pored nemara, imale spoznaju onoga sa čime je Allah, dž.š., poslao Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allah, dž.š., poslao je poslanike i objavio Svoje Knjige kako bi ljudi pravedno postupali. Na temeljima pravde, uspostavljena su nebesa i Zemlja. Kad se pojave znakovi istine, uspostave se argumenti razuma i bilo kojim putem se razjasne, doći će do izražaja Allahov Šerijat, vjera, zadovoljstvo i odredba. Uzvišeni Allah nije puteve pravednosti, njegove dokaze i znakove ograničio u jednu kategoriju, a druge, koji su jači, pravosnažniji i uticajniji, obesnažio. Zapravo, on je putevima koje je propisao pojasnio da je konačni cilj uspostaviti istinu, pravdu i ostvariti pravedne postupke ljudi. Bez obzira na put kojim se dođe do istine i spoznaje pravde, dužnost je prema njemu presuditi. Putevi su povodi i sredstva i oni se sami po sebi ne traže, nego se traže krajnji ishodi, a oni su, u stvari, ciljevi (mekasid). Propisivanjem puteva je skrenuo pažnju na njihove povode i primjere. Naći ćeš da je svaki od puteva koji potvrđuju istinu, ishodište i vid dokaza koji ukazuje na njih. Može li se potpuni Šerijat drukčije poimati?

PRAVEDNA POLITIKA JE JEDAN OD DIJELOVA ŠERIJATA

Ne kažemo da je pravedna politika suprotna savršenom Šerijatu, već je ona jedan njen dio. Naziv "politika" je pitanje terminologije. Pravedna politika je Šerijat. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pritvarao je i kažnjavao na osnovu optužbe kad se primijete znakovi sumnje na optuženom. Ko pusti na slobodu optuženog ili od njega bude tražio zakletvu, a zna da je poznat po neredu na zemlji, provalama u kuće, stalnim ili čestim krađama, a posebno ako se ukradeno kod njega nađe, pa rekne: "Neću ga kažnjavati osim sa dva pravedna svjedoka ili da sâm dobrovoljno prizna", njegove riječi su suprotne šerijatskoj politici. Takav je slučaj i kad je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da dobije svoj propisani dio onaj koji potajno uzme od ratnog plijena. Pravedne halife su njegovu imovinu spaljivale. Zabranjivali su da onaj koji se loše odnosi prema vođi prisvoji opremu čovjeka kojeg je ubio u borbi. Uzimali su polovinu imetka onih koji uskraćuju zekat. Propisali su višestruku materijalnu kaznu kradljivcu; ukoliko mu (zbog nedostatka dokaza) nije odsječena ruka, kažnjavani su bičevanjem. Višestruku materijalnu kaznu su određivali onome koji sakrije izgubljeno. Omer b. el-Hattab, r.a., spalio je krčmu i spalio je naselje u kome se prodavalo vino. Spalio je kuću Sa'da b. ebi-Vekkasa kad se u nju sakrio od svojih podanika. Obrijao je glavu Nasra b. Hadždžadža i protjerao ga. Izbičevao je Sabiga kad se raspitivao o manje jasnim ajetima. Postoje i drugi primjeri politike kojima je ummet vođen. Ti postupci su postali zakon koji će se prakticirati sve do Sudnjega dana, iako im se neki suprotstavljaju. Ashabi Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kažnjavali su za blud na osnovu trudnoće, za pijanstvo na osnovu zadaha i povraćanja, što se pokazalo ispravnim. Neoborivo je preče uzeti u obzir argumente zadaha, povraćanja i trudnoće od dokaza (svjedočenja). Kako neko može pomisliti da Šerijat ne uzima u obzir jači dokaz?

Među primjerima slijeđenja takve politike jest i spaljivanje homoseksualaca, što je činjeno po Ebu-Bekrovoj naredbi, kao i bacanje naglavačke sa visine, što je činjeno po naredbi Alije, r.a.

Osman, r.a., spalio je Mushafe koji su bili suprotni Mushafu kurejšijskog dijalekta oko kojega su se ljudi okupili.

Ebu-Bekr je spalio El-Fudžaeta es-Sulemija.

Omer, r.a., izabrao je ifrad-hadždž (hadždž bez umre) kako bi ljudi obavljali umru u mjesecima u kojima se ne obavlja hadždž kako bi Bejtu-l-Haram stalno bio ispunjen hadžijama i onima koji obavljaju umru.

Omer, r.a., zabranio je prodaju robinja koje su imale djecu, a prodavali su ih za života Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekra , r.a.

Naredio je da se kazni onaj koji izrekne puštanje žene tri puta zaredom na jednom mjestu, dok je za vrijeme Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Bekra, r.a., i većine trajanja Omerovoga namjesništva izricanje puštanja tri puta odjedanput smatrao jednim puštanjem. Postoji još mnoštvo oblika pravedne politike pomoću kojih se upravljalo ummetom, a ona je izvedena iz temeljnih postavki Šerijata.

PODJELA VJERE NA ŠERIJAT I POLITIKU, ODNOSNO NA ŠERIJAT I HAKIKAT[1]

Podjela puteva vlasti na Šerijat i politiku, što neki čine, kao što je podjela vjere na Šerijat i hakikat, ili podjela vjere, što čine treći, na razum i predaje, u potpunosti je neispravna podjela. Zapravo, vjera i politika, i hakikat, tarikat i razum, svi se dijele na ispravno i neispravno. Ono što je ispravno, jedan je od dijelova Šerijata koji nema sudionika, dok je neispravno uvijek u suprotnosti sa Šerijatom. Ovo je jedan od najvažnijih i najkorisnijih principa, a sazdan je na temelju univerzalnosti poslaničke misije, koja zadovoljava sve ljudske potrebe spram spoznaje, znanja i djela. On nije ostavio svoj ummet u takvom stanju da mu je potreban neko drugi poslije njega. Potrebni su oni koji će im dostaviti ono sa čime je on došao.

Njegova misija ima dvije univerzalne postavke. Univerzalnost s obzirom na onoga koji im je poslan i univerzalnost svega što je potrebno onome kome je poslan sa primarnim i sekundarnim odredbama vjere. Njegovo poslanstvo je dovoljno, dostatno i generalno. Nema potrebe za drugim. Vjerovanje u njega nije potpuno bez potvrde univerzalnosti njegove poslanice u jednom i drugom pogledu. Nijedan od šerijatskih obveznika ne izlazi iz okvira njegovoga poslanstva. Nijedna temeljna istina koja je potrebna ummetu u nauci i drugim djelima ne izlazi iz okvira njegove misije.

[1] Neke sekte misticizma neosnovano smatraju da je hakikat (suština) iznad Šerijata, te da je Šerijat za obične, a hakikat za elitne grupe ljudi u Islamu. (nap. rec.)

POSLANIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, SVE JE POJASNIO PRIJE NEGO ŠTO JE PRESELIO

Čak i o ptici koja svojim krilima maše na nebu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je znanje. Podučio ih je svemu, pa čak i načinu ponašanja u zahodu, prilikom spolnog odnosa, spavanja, ustajanja, sjedjenja, jedenja, pijenja, jahanja, odmora, putovanja, boravka, šutnje, govora, osamljivanja, miješanja, bogatstva, siromaštva, zdravlja, bolesti, svih propisa života i smrti. Opisao im je Prijestolje (Arš), Kursijj, meleke, džinne, vatru, Džennet, Sudnji dan i sve ono što će biti na Sudnjem danu, kao da se golim okom gleda.

Upoznao ih je sa njihovim božanstvom i Bogom na najljepši način, kao da Ga vide i gledaju u svim Njegovim savršenim osobinama i uzvišenim odlikama.

Upoznao ih je sa vjerovjesnicima, njihovim narodima, šta se s njima dogodilo i šta su proživljavali dok su bili među njima. Preciznio i istančano, upoznao ih je sa putevima dobra i zla, kako to nije uradio nijedan Poslanik svome ummetu.

Upoznao ih je o stanjima smrti i blagodatima i kaznama u berzehu, tj. šta će doživjeti duše i tijela od blagodati i kazne, a s time svoj narod nijedan poslanik prije nije upoznao.

Upoznao ih je sa dokazima Allahove jednoće, dokazima vjerovjesništva i povratka, pa pobio argumente sljedbenika nevjerstva i zablude. Onaj koga je upoznao sa time, nema više potrebe za upoznavanjem, već mu je dužnost da dostavi, pojasni i razotkrije onome kome je skriveno.

Upoznao ih je sa ratnim varkama, sukobima sa neprijateljem i putevima pobjede, a kad ih budu znali, shvatali i istinski ih se pridržavali, nikad im neprijatelj neće nauditi. Upoznao ih je sa

Iblisovim spletkama i putevima kojima im dolazi, te načinom zaštite od njegovih zamki i zavjera, čime se čuvaju od njegovoga zla.

Upoznao ih je sa stanjima njihovih duša, njihovim osobinama i skrivenim ćudima. Oni poslije toga nemaju potrebe za drugim pojašnjenjem. Upoznao ih je sa ovodunjalučkim životom. Ako budu naučili kako će prema tome živjeti i raditi, imat će stabilan ovodunjalučki život.

POSLANIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, DOŠAO JE SA DOBROM DUNJALUKA I AHIRETA

Općenito, došao im je sa dobrom dunjaluka i Ahireta. Allah je dao da nemaju potrebu ni za kim drugim pored Njega. Neshvatljivo je kako se može i pomisliti da šta savršenome Šerijatu manjka te da mu treba "vanjska politika", koja bi ga upotpunila, da mu trebaju analogija, hakikat i racionalizam, koji izlazi iz njegovih okvira. Ko tako misli, taj je poput onoga koji smatra da je ljudima potreban poslanik poslije Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Razlog tome je nepoznavanje onoga sa čime je došao i neshvatanje onoga na šta je Allah uputio ashabe Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su se zadovoljili onime sa čime je on došao i bili neovisni o drugima pored njega. Time su osvojili srca i zemaljska prostranstva. Govorili su: "Ovo nam je oporučio naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a to mi i vama oporučujemo". Omer, r.a., ponekad je zabranjivao prenošenje hadisa od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bojeći se da ih hadis ne odvuče od Kur'ana. Šta bi tek bilo kad bi vidio ljude kako se, pored Kur'ana i hadisa, bave svojim mišljenjima, profanim idejama i jalovim raspravama? Neka im je Allah na pomoći!

Uzvišeni kaže: "A zar im nije dosta to što Mi tebi objavljujemo Knjigu koja im se kazuje; u njoj je, doista, blagodat i pouka narodu koji vjeruje" (El-Ankebut, 51.); "Mi tebi objavljujemo Knjigu kao objašnjenje za sve i kao uputu i milost i radosnu vijest onima koji jedino u Njega vjeruju" (En-Nahl, 89.); "O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašeg i lijek za vaša srca i uputstvo i milost vjernicima". (Junus, 57.)

Kako će izliječiti prsa i srca ljudima nekakva knjiga koja je nepotpuna i koja je, u odnosu na ono što sunnet pojašnjava, stoti dio? Kako će izliječiti prsa i srca ljudima nekakva knjiga koja ne

može dati pouzdan odgovor na pitanje o spoznaji Allaha, Njegovih imena, svojstava i djela, koja se sastoji od ispraznih dokaza, koji su ovisni o prestanku deset zapreka, a ne zna se pouzdano jesu li te zapreke nestale?! Slavljen si Gospodaru, ovo je velika potvora!

Čudno! Kakvi su bili ashabi i tabiini prije uspostavljanja ovih zakona, koje je Allah u temeljima porušio, prije pojave ovih mišljenja i kriterija standarda!? Jesu li bili upućeni i oslonjeni na tekstove Kur'ana i hadisa ili su postupali suprotno tome, pa su došle zadnje generacije, koje su više znale od njih, upućenije i dosljednije u pogledu Šerijata!? Bolje su poznavali Allaha, Njegova imena i svojstva, dužnosti i zabrane?! Tako mi Allaha, da Allaha rob susretne sa svakim grijehom osim širka, bolje mu je nego da Ga susretne sa ovakvim neispravnim mišljenjem i nevažećim uvjerenjem!

IZ GOVORA IMAMA AHMEDA O ŠERIJATSKOJ POLITICI

Ovo je kratki osvrt na govor imama Ahmeda, Allah mu se smilovao, o šerijatskoj politici.

U predaji od El-Mirvezija i Ibn-Mensura se prenosi da se dvospolac protjeruje, jer je on izvor nereda i smutnje. Imam ima pravo da ga protjera u područje u kome će ljudi biti sigurni od njegove smutnje, a ako se boji za stanovnike toga područja, onda će ga pritvoriti.

U Hanbelovoj predaji se navodi da će se izvršiti kazna nad onim koji pije vino u danima ramazana ili učini nešto slično tome (haram). Kazna mu može biti i pooštrena, poput onome koji ubije nekoga u Haremu, pa je zbog toga dužan platiti krvarinu i trećinu krvarine. U predaji od Harba, navodi se: "Kad žena priđe ženi (lezbijstvo), bit će kažnjene i preodgojene".

Naši istomišljenici kažu: Imam ima pravo spaliti homoseksualca ako vidi potrebu za tim, jer je Halid b. Velid napisao Ebu-Bekru, r.a., da je u nekoj arapskoj pokrajini zatekao muškarca koji spolno opći sa drugim muškarcem kao što se opći sa ženom. Zatražio je savjet od ashaba, među kojima je bio Alijja, r.a., koji je imao najžešći stav o ovome pitanju. Rekao je: "Ovim grijehom je Allahu prkosio samo jedan narod, pa je Allah sa njima učinio ono što već znate. Smatram da ga trebaju spaliti". Ashabi Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, složili su se da ga treba spaliti. Ebu-Bekr es-Siddik je napisao Halidu b. Velidu, r.a., da ga spale. Poslije ih je spaljivao Ibn-Zubejr, a poslije njega i Hišam b. Abdulmelik.

Imam Ahmed je propisao da vlast mora kazniti onoga koji vrijeđa ashabe. Vlast nema pravo oprostiti mu, već će ga kazniti i od njega zatražiti pokajanje. Ako se ne pokaje, ponovo će ga kazniti.

Naši istomišljenici smatraju da je, ako postoji bojazan da bi žene mogle počiniti lezbijstvo, zabranjeno da se osamljuju jedne s drugima. Rekli su da će onaj koji prihvati islam, a bude oženjen dvjema sestrama, biti prisiljen da odabere jednu. Ako to odbije, bit će bičevan sve dok ne odabere.

Rekli su: Isto se odnosi na svakoga ko je dužan izvršiti neko pravo, pa ga ne izvrši. Bit će bičevan sve dok ga ne izvrši.

Imam Malik i njegovi sljedbenici o ovome imaju poznat stav.

Onaj ko je najmanje uzimao (udjela u šerijatskoj politici) u ovome pogledu bio je imam Šafija, Allah mu se smilovao, mada je, na više od stotinu mjesta, uzimao u obzir indicije. Često smo njih spominjali u ostalim knjigama. Među njima je dozvola spolnog općenja sa ženom u svadbenoj noći, makar je mladoženja ne vidio i ne posvjedočili mu dvojica pravednih da je to njegova žena. Zasnivao je takav stav na postojanju indicije. Isto je i sa primanjem darova koje budu dostavili rob ili nevjernik, te dozvola raspolaganja, pa makar o tome ne svjedočila dvojica pravednih svjedoka da mu je to dala neka osoba, shodno postojanju indicije. Nije uslovljeno da izaslanik izgovori riječi darivanja. Dozvolio je udaranje halkom ili kucanje na vrata, bez usmenog traženja dozvole. U to, i onaj koji je iznajmio kuću ili vrt ima pravo pozvati koga želi od svojih prijatelja i gostiju te im omogućiti boravak na određeno vijeme, iako to verbalno nije zatražio. Oni se imaju pravo koristiti namještajem kuće, nužnikom, merdevinama i drugim. Isto se odnosi na pravljenje nužnika i merdevina. Dozvolio je pristupanje jelu kad se stavi pred čovjeka, pa makar to verbalno ne bilo rečeno. Dozvolio je pijenje iz posude, iako to nije ponuđeno, niti je tražena dozvola za to. Dozvolio je odlazak u nužnik, pa makar ne zatražio dozvolu. Dozvolio je oslanjanje na jastuk. Dozvolio je uzimanje onoga što se odbaci od hrane bez posebnog odobrenja da se to predaje u vlasništvo. Dozvolio je korištenje ženinoga kreveta, posteljine, jastuka i posuđa, makar od nje ne zatražio verbalnu dozvolu. Postoji još mnogo sličnih pravila.

Šerijatska politika se ogleda u oslanjanju na indicije nepobitnih ili neizvjesnih dokaza, koji su nekad jači od pretpostavki svjedoka. Ova tematika je veoma opsežna. Na nju je da sada ukazano nekoliko puta. Ona je potrebna kako muftiji, tako i vladaru.

POVRATAK NA FETVE POSLANIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, O ISHRANI

Vratimo se fetvama Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i spomenimo njegove fetve o hrani.

وسئل ﷺ عن الثوم: أحَرَام هو؟ قال: لا، ولكني أكرهه من أجل رائحته. [ذكره مسلم].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je li zabranjen bijeli luk, pa je rekao: "Ne, ali ja ga prezirem zbog njegovoga mirisa".

(Muslim)[1]

وسأله ﷺ أبو أيوب: ألا يحلُّ لنا البصل؟ فقال: بلى، ولكني يغشاني ما لا يغشاكم. [ذكره أحمد].

Ebu-Ejjub, r.a., upitao ga je: "Je li nam dozvoljen crveni luk?" Rekao je: "Svakako, ali meni dolazi onaj koji vama ne dolazi".

(Ahmed)[2]

وسئل ﷺ عن الضبِّ، أحرامٌ هو؟ فقال: لا، ولكنْ لم يكن بأرض قومي فأجدني أعافه. [متفق عليه].

[1] Muslim, br. 2053, od Ebu-Ejjuba el-Ensarija, Tirmizi, br. 1808. Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen-sahih", od Džabira b. Semure, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", br. 22996; od Ebu-Ejjuba el-Ensarija; Hadis je vjerodostojan.

Upitan je: “Je li zabranjen bodljorepi gušter?” Odgovorio je: “Ne. Ali, nema ga u zemlji moga naroda, pa ga prezirem.”

(Muttefekun alejhi)[1]

وسئل ﷺ عن الذئب، فقال: أو يأكل الذئبَ أحد فيه خير؟ [ذكره الترمذي]، وعند ابن ماجه قال: قلت: يا رسول الله ما تقول في الضبع؟ قال: ومن يأكل الضبع؟ وإن صح حديث جابر في إباحة الضبع فإن في القلب منه شيئاً، كأن هذا الحديثَ يدل على ترك أكله تقذُّراً أو تنزهاً، والله أعلم.

Upitan je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o dozvoljenosti jedenja vučijeg mesa, pa je rekao: “Zar neko u kome ima dobra jede vučije meso?!” (Tirmizi) U predaji Ibn-Madže se navodi: “Allahov Poslaniče, šta misliš o mesu hijene?” “Zar ima neko da jede meso hijene?!”[2]

وسألته ﷺ عائشة رضي الله عنها فقالت: إن قوماً يأتوننا باللحم لاندري أذُكِرَ اسمُ الله عليه أم لا، فقال: سمّوا أنتم وكلوا [ذكره البخاري].

Aiša, r.a., obratila se Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Ima ljudi koji su nedavno primili islam, a donose nam meso za koje mi nismo sigurni jesu li pri njegovome klanju spomenuli Allahovo ime ili nisu”. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Vi proučite Bismillu i jedite”.

(Buhari)[3]

وسأله ﷺ رجل فقال: أنأكل مما قتلنا، ولا نأكل مما قتل الله؟ فأنزل الله: ﴿ولا تأكلوا ممَّا لم يُذْكَرِ اسمُ الله عليه﴾ (الأنعام: ١٢١) إلى آخر الآية، هكذا ذكره أبو داود،

---

[1] Buhari, 9/466, Muslim, br. 1945, 1946, 1948, “Muvetta”, 2/968, Ebu-Davud, br. 3893, 3894, br. 3730, Nesai, 7/198, 199; Od Abdullaha b. Abbasa, r.a.

[2] Tirmizi, br. 1792. Ebu Davud, br. 3801. Nesai, 7/200. Ibn Madže, br. 3236. Tirmizi kaže: “Ovaj hadis je hasen-sahih”.

[3] Buhari, 9/547, “Muvet'a”, 2/488, Ebu-Davud, br. 2829, Nesai, 7/237; Od Aiše, r.a.

وأن الذي سأل هذا السؤال هم اليهود، والمشهور في هذه القصة أن المشركين هم الذين أوردوا هذا السؤال، وهو الصحيح ، ويدل عليه كون السورة مكية، وكون اليهود يحرّمون الميتة كما يحرّمها المسلمون، فكيف يوردون هذا السؤال وهم يوافقون على هذا الحكم؟ ويدل عليه أيضاً قوله: ﴿وإنّ الشياطينَ لَيُوحُونَ إلى أوْليائهم ليُجادلُوكم﴾ (الأنعام: ١٢١) فهذا سؤال مجادل في ذلك، واليهود لم تكن تجادل في هذا. وقد رواه الترمذي بلفظ ظاهره أن بعض المسلمين سأل هذا السؤال، ولفظه: أتى ناس إلى النبي ﷺ فقالوا: يا رسول الله، أنأكل مما نقتل ولانأكل مما قتل الله؟ فأنزل الله تعالى: ﴿فكُلُوا ممَّا ذُكرَ اسمُ الله عليه﴾ (الأنعام: ١١٨) إلى قوله: ﴿وإن أطعتموهم إنكم لمشركون﴾ (الأنعام: ١٢١)

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Zar da jedemo ono što smo mi ubili, a da ne jedemo ono što je Allah ubio?”, pa je Uzvišeni Allah objavio: “Ne jedite ono pri čemu nije spomenuto Allahovo ime” (El-En’am, 121., do kraja ajeta). Ovako ga je spomenuo Ebu-Davud. Ovo pitanje su postavili jevreji. Međutim, općepoznato je da su mušrici postavili ovo pitanje, što se smatra tačnim.[1] Na to upućuje i sama sura koja je objavljena u Mekki. Jevreji, inače, kao i muslimani, smatraju zabranjenim jedenjem strvine. Dakle, nemoguće je da je pitanje došlo od jevreja kad i oni postupaju po ovome propisu; Na ovakav zaključak nas također upućuje i kur’anski ajet: “A šejtani navode štićenike svoje da se s vama raspravljaju” (El-En’am, 121.). Ovo pitanje je bilo predmet rasprave, u šta se jevreji nisu upuštali. U predaji, koju bilježi Tirmizi, spominje se da su neki muslimani upitali o ovome. On bilježi da su neki ljudi došli kod Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: “Allahov Poslaniče, zar ćemo jesti ono što mi ubijamo, a nećemo ono što je Allah ubio?”, pa je Allah objavio ajet: “Zato, jedite ono pri čijem klanju je spomenuto Allahovo ime” (El-En’am, 118.), sve do ajeta: “Pa, ako biste im se pokorili, i vi biste, sigurno, mnogobožci postali”. (El-En’am, 121.)

---

[1] Tirmizi, br. 3071, “Tefsir”, poglavlje: “Sura El-En’am”, I rekao: Ovaj hadis je hasen, Ebu-Davud, br. 2817, 2818, 2819, Nesai, 7/237, od Ibn-Abbasa, r.a.

Njegova predaja ne isključuje mogućnost da je pitanje došlo i od mušrika i od muslimana. A njegove riječi u kojima se tvrdi da su jevreji postavili spomenuto pitanje, nisu ništa drugo nego zabluda i pretpostavka ravije. A Allah najbolje zna.

وسأله ﷺ رجل فقال: يا رسول الله إني إذا أصبت اللحم انتشرتُ للنساء، وأخذتني شهوتي، فحرمت عليّ اللحم، فأنزل الله تعالى: ﴿يا أيها الذين آمنوا لا تُحَرِّمُوا طيِّبات ما أحَلَّ اللهُ لكم، ولا تَعْتَدُوا إنَّ اللهَ لا يُحِبُّ المعتَدين. وكُلُوا مِمَّا رزَقَكم اللهُ حَلالاً طيِّباً﴾ (المائدة: ٨٧، ٨٨) [ذكره الترمذي].

Neki čovjek se obratio Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, kad jedem meso, pojača mi se strast i sve više prilazim ženama (svojim). Zbog toga sam meso sebi učinio zabranjenim". Nakon toga, Allah je objavio: "O vjernici, ne uskraćujte sebi lijepe stvari koje vam je Allah dozvolio, samo ne prelazite mjeru, jer Allah ne voli one koji pretjeruju" (El-Mai'da, 87.-88.).

(Tirmizi)[1]

وسأله ﷺ أبو ثعلبة الخُشني رضي الله عنه، فقال: إن أرضنا أرضُ أهل كتاب، وإنهم يأكلون لحم الخنزير ويشربون الخمر، فكيف نصنع بآنيتهم وقدورهم؟ فقال ﷺ: إن لم تجدوا غيرها فارْحضوها واطبخوا فيها واشربوا، قال: قلت يا رسول الله، ما يحل لنا وما يحرّم علينا؟ قال: لاتأكلوا لحم الحُمُر الإنسيّة، ولا يحل كل ذي ناب من السباع. [ذكره أحمد].

Ebu-Sa'lebe el-Hušeni je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, mi živimo u istoj zemlji s ehli-kitabijama, a oni jedu svinjsko meso i piju alkohol, pa hoćemo li jesti iz njihovog posuđa?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ako ne možete naći druge posude, u tom slučaju ih operite, kuhajte u njima i jedite iz

[1] Tirmizi, br. 3052, "Tefsir", poglavlje: "Sura El-Mai'da", i kaže: "Hadis je hasen-garib". Taberi, br. 12350, Buhari, 7/207, od Abdullaha b. Mes'uda; Hadis je sahih.

njih". Upitao je: "Allahov Poslaniče, šta nam je dozvoljeno a šta zabranjeno?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ne jedite meso domaćeg magarca i nije vam dozvoljeno sve od divljači što ima očnjake".[1]

(Ahmed)

وقد ثبت عنه في صحيح مسلم من حديث أبي هريرة أنه قال: أكل كل ذي ناب من السباع حرام. وهذان اللفظان يبطلان قول من تأوّل نهيه عن أكل كل ذي ناب من السباع بأنّه نهيُ كراهة، فإنه تأويل فاسد قطعاً، وبالله التوفيق.

Potvrđeno je u Muslimovom "Sahihu", u hadisu koji prenosi Ebu-Hurejre, r.a., da je rekao: "Zabranjeno je jedenje mesa životinje koja ima očnjake".[2] Ova dva hadisa opovrgavaju mišljenje onih koji su protumačili da se pod zabranom svake životinje koja ima očnjake, misli na pokuđenost. To je pogrešno tumačenje. A Allah daje uputu.

[1] Ahmed, "Musned", 4/193, 196; Hadis je sahih; Od Sa'lebe el-Hušunija, r.a.

[2] Muslim, 1933, "Muvet'a", 2/496, Tirmizi, br. 1479, Nesai, 7/200; Od Ebu-Hurejre, r.a.

POSLANIKOVE FETVE O LOVU I KLANJU ŽIVOTINJA

وسئل ﷺ : أما تكون الذكاة إلا في الحَلْق واللَّبَّة؟ فقال: لو طعنت في فخذها لأجزأ عنك. [ذكره أبو داود] .

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Obavlja li se šerijatsko klanje samo u predjelu grla i gornjeg dijela prsa?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ako životinju (kopljem ili strijelom) ubodeš i u but, to ti je dovoljno".[1]

(Ebu-Davud)

Rekao je: "Takvo je klanje životinje koja padne u bunar, kad se ne može prići njenom grlu da bi se propisno zaklala". Jezid b. Harun je rekao: "Ovo vrijedi samo u nuždi. Postoji mišljenje da se ovaj propis odnosi na situaciju kad čovjek nije u mogućnosti propisno zaklati".

وسئل ﷺ عن الجَنين يكون في بطن الناقة أو البقرة أو الشاة أنلقيه أم نأكله؟ فقال: كلوه إن شئتم، فإن ذكاته ذكاة أمه. [ذكره أحمد] .

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, može li se jesti ili treba odstraniti plod u utrobi deve, krave ili ovce. Rekao je: "Ako hoćete, jedite. Klanje njegove majke se smatra i njegovim klanjem".[2]

(Ahmed)

[1] Tirmizi, br. 1481, Ebu-Davud, br. 2825, Nesai, 7/228, od Ebu- Ušra, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", br. 10867, 3/36; Hadis je hasen, od Ebu-Se'ida el-Hudrija.

Ovakav stav opovrgava tumačenje onih koji tvrde da se mladunče u utrobi majke kolje kao što se kolje majka, a da se zatim može jesti. Naredio im je da jedu i obavijestio ih da je klanje majke dovoljno i za njeno mladunče u utrobi, jer je ono dio nje. Zato nema potrebe da se posebno kolje.

وسأله ﷺ رافع بن خديج فقال: إنا لاقو العدو غداً، وليست معنا مدًى، أفنذكّي بالليطة؟ فقال النبي ﷺ: ما أنهرَ الدمَ وذكر اسم الله عليه فكل، إلا ما كان من سنٍّ أو ظفر، فإن السن عَظم والظفر مُدَى الحبشة. [متفق عليه]، والليطة: الفلقة من القصب.

Rafi' b. Hadidž, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Mi ćemo se sutra sukobiti sa neprijateljem, a nemamo noža za klanje njihove stoke; možemo li šećernom trskom?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Sve što uzrokuje obilno izbijanje krvi i pri čijem klanju se spomene Allahovo ime, to jedi! A klanje se ne vrši zubima i noktima. Zub je kost, a nokti su habešijski noževi".[1]

(Muttefekun alejhi)[2]

وسئل ﷺ عن شاة حلّ بها الموت، فأخذت جارية حجراً فذبحتها به، فأمر النبي ﷺ بأكلها. [ذكره البخاري].

Traženo je mišljenje od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ovci koja je bila na izdisaju, pa je neka robinja uzela kamen i zaklala je. Dozvolio je da se njeno meso jede.[3]

(Buhari)

---

[1] Pod noktima se podrazumijevaju ljudski nokti i nokti svih životinja, bili oni na tijelu ili ne, čisti ili nečisti. Takav je slučaj i sa zubima. A ovaj propis važi za sve vrste kostiju bile one životinjske ili ljudske. (Nevevi)

[2] Buhari, 5/94, Muslim, br. 1968, Tirmizi, br. 1491, 1492, Ebu-Davud, br. 2821, Nesai, 7/226, 228, od Rafi'a b. Hadidža, r.a.

[3] Buhari, 9/544, "Muvet'a", 2/489, od Ibn-Omera, r.a.

وسئل ﷺ عن شاة نَيَّبَ فيها الذئب، فذبحوها بمَرْوة، فرخَّصَ لهم في أكلها. [ذكره النسائي].

Traženo je mišljenje od Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ovci koju je vuk svojim očnjacima ugrizao, a koju su nakon toga zaklali na Mervi. Allahov Poslanik im je dozvolio da je pojedu.[1]

(Nesai)

وسئل ﷺ عن أكل الحوت الذي جَزَرَ البحر عنه، فقال: كلوا رزقاً أخرجه الله لكم، وأطعمونا إن كان معكم. [متفق عليه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o dozvoljenosti jedenja kita kojeg je more izbacilo na obalu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Jedite opskrbu koju vam je Allah podario, i dajte i nama ako je kod vas išta ostalo".[2]

(Muttefekun alejhi)

وسأله ﷺ أبو ثعلبة الخُشني، فقال: إنا بأرض صيد، أصيد بقوسي وبكلبي المعلَّم، وبكلبي الذي ليس بمعلَّم، فما يصلح لي؟ فقال: ما صدت بقوسك، فذكرت اسم الله عليه فكُلْ، وما صدتَ بكلبك المعلَّم، فذكرت اسم الله عليه فكُلْ، وما صدتَ بكلبك غير المعلَّم فأدركت ذكاته فكُلْ. [متفق عليه].

Ebu-Sa'lebe el-Hušeni, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Živimo u zemlji lova i ja lovim strijelom i sa svojim dresiranim i nedresiranim psom; zato me obavijesti šta nam je dozvoljeno?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: "Za ono što pogodiš svojom

[1] Nesai, 7/225, 229, Ibn-Madže, br. 3176, Ahmed, "Musned", 5/184; Hadis je sahih; Od Zejda b. Sabita.

[2] Buhari, 9/531, poglavlje: Kur'anski ajet: "Vama se dopušta da u moru lovite i ulov jedete", Muslim, br. 1935, "Muvet'a", 2/930, Ebu-Davud, br. 3840, Tirmizi, br. 2477, Nesai, 7/207, 209, od Džabira b. Abdullaha, r.a.

strijelom, reci: Bismillah, i jedi. A ono što uloviš sa dresiranim psom, reci: Bismillah, i jedi. A što uloviš sa nedresiranim psom, ako uspiješ taj ulov zaklati prije nego što ugine, jedi ga".[1]

(Muttefekun alejhi)

U ovome hadisu se jasno ukazuje da je Bismilla uvjet za dozvoljenost jedenja ulova, a dokaz za to je znatno jasniji od dokaza zabrane ulova koji donese nedresiran pas.

وسأله ﷺ عدي بن حاتم، فقال: إني أرسل كلابي المعلّمة فيمسكن عليّ وأذكر اسم الله، فقال: إذا أرسلت كلبك المعلَّم، وذكرت اسم الله فكل ما أمسك عليك. قلت: وإن قتلن؟ قال: وإن قتلن، ما لم يشركها كلب ليس منها، قلت: فإني أرمي بالمعراض الصيدَ فأصيب، فقال: إذا رَميتَ بالمعراض، فخزق فكله، وإن أصابه بعرْضه فلا تأكله. [متفق عليه].

Adij b. Hatim, r.a., rekao je Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja šaljem moje dresirane pse, pa mi donesu (ulov), a zatim reknem: Bismillah!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Kad pošalješ svoga dresiranog psa i kažeš: Bismillah, i ako ulovi šta, to jedi". Pitao je: "A šta ako on udavi ulov?" Reče mu: "Pa, i ako ga udavi, ako nisu sudjelovali i drugi psi". Rekao mu je: "Ja gađam sa kopljem i ulovim!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ako loviš sa kopljem pa ga pogodi oštricom, to možeš jesti. Ako ga pogodi svojim bokom, a ne šiljkom, i ubije, nemoj jesti."[2]

(Muttefekun alejhi)

U nekim dijelovima ovog hadisa: "Osim ako je pas od nje nešto pojeo, a ako ga je jeo, nemoj ga jesti, bojim se da on to nije ulovio za sebe. A ako uz svog psa uz mrtvu ulovljenu životinju zatekneš još kakvoga, drugoga psa, nemoj jesti, jer ti si spomenuo Bismillu za ono što ulovi tvoj pas, a ne i drugi".

[1] Buhari, 9/523, 524, Muslim, br. 1933, Ebu-Davud, br. 2850, 2855, 2856, 2857, Tirmizi, br. 1464, Nesai, 7/181; Od Ebu-Sa'lebe El Hušunija, r.a.

[2] Buhari, 1/244, Muslim, br. 1929, Ebu-Davud, br. 2847, 2848, 2849, 2850, 2851, Tirmizi, br. 1465, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, Nesai, 7/179, 184; Od Adija b. Hatima, r.a.

U nekim dijelovima hadisa: “Kad pošalješ svog izdresiranog psa, spomeni Bismillu, a ako uhvati ulov i donese ti ga živog, onda ga zakolji. A ako ga donese mrtvog, a ne bude pas pojeo ništa od njega, onda ga jedi. Ako ga pas prikolje (ili, u drugoj predaji: “Kad izbaciš svoju strijelu”), onda spomeni Allaha. Ako od tebe ulov bude odsutan dva ili tri dana, a na njemu nađeš samo trag tvoje strijele, onda jedi ako hoćeš. Ako ga nađeš utopljenog u vodi, onda nemoj jesti, jer ne znaš je li se ulov ugušio u vodi ili ga je tvoja strijela ubila”.

وسأله ﷺ أبو ثعلبة الخُشني فقال: يا رسول الله إن لي كلاباً مكلَّبة فأفتني في صيدها، فقال: إن كانت لك كلابٌ مكلَّبة، فكل مما أمسكت عليك، فقال: يا رسول الله: ذكيٌّ أو غير ذكيٍّ؟ قال: ذكيٌّ وغير ذكيّ، قال: وإن أكل منه؟ قال: وإن أكل منه. قال: يا رسول الله أفتني في قوسي، قال: كل ما أمسكتْ عليك قوسك، قال: ذكيٌّ وغير ذكيّ؟ قال: ذكيٌّ وغير ذكيّ، قال: وإن تغيَّب عني؟ قال: وإن تغيَّب عنك ما لم يَصلّ، يعني يتغير، أو تجد فيه أثراً غير أثر سهمك. [ذكره أبو داود].

Ebu-Sa’lebe el-Hušeni, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslaniče, ja imam dresirane pse, pa mi daj objašnjenje o njihovom ulovu?” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ako imaš dresirane pse, jedi ono što ti ulove”. Pitao je dalje: “Allahov Poslaniče, i zaklano i ne zaklano i ako bi ga psi jeli?” Rekao je: “Da, čak i ako bi jeli”. Upitao je: “Allahov Poslaniče, a ono što pogodim lukom i strijelom?” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Jedi ono što pogodi tvoj luk”. Upitao je: “Zaklano ili nezaklano?” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: “Zaklano i nezaklano”. Upitao je: “Makar od mene i daleko bilo?” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: “Makar od tebe i daleko bilo tako da ga ne vidiš, ako do njega nije došla tuđa strijela ili nađeš njen trag”.[1]

(Ebu-Davud)

---

[1] Ebu-Davud, br. 2855, 2856, od Ebu-Sa’lebe el-Hušunija u sažetom obliku, i br. 2857, od Amra b. Šu’jba od oca i i svog djeda; Hadis je hasen.

Ovo nije proturječno hadisu Adija b. Hatima: "Ako ga pas bude jeo (ulov), ti ga nemoj jesti". Hadis koji prenosi Adij b. Hatim se odnosi na jedenje mesa prilikom lova, jer tada postupa prema vlastitom prohtjevu, dok se hadis Ebu-Sa'lebe odnosi na jedenje nakon lova, tj. nakon što ga je donio svome vlasniku i poslije toga ga počeo jesti. Ovo također nije zabranjeno kao što bi bilo ako bi se jelo od onoga što je zaklao njegov vlasnik.

وسئل ﷺ عن الذي يدرك صيده بعد ثلاث، فقال: كُلْهُ ما لم يُنْتِن. [ذكره مسلم] .

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, šta učiniti s lovinom nađenom nakon tri dana:[1] "Jedi je ako se nije usmrdila".[2]

(Muslim)

وعند أبي داود أن رجلاً نزل بالحرّة، ومعه أهله وولده، فقال له رجل: إن لي ناقة قد ضلت؛ فإن وجدتها فأمسكها، فوجدها، فلم يجد صاحبها، فمرضت، فقالت امرأته: انحرها، فأبى، فنفقت، فقالت: اسلخها حتى نُقدِّدَ شحمها، ولحمها نأكله، فقال: حتى أسأل رسول الله ﷺ ، فأتاه فسأله، فقال له: هل عندك ما يغنيك؟ فقال: لا، قال: فكلوه، قال: فجاء صاحبها فأخبره الخبر، فقال: هلاّ كنت نحرتها؟ قال: استحييت منك .

U Ebu Davudovoj predaji bilježi se da je neki čovjek sa svojom porodicom otišao u pustinju i susreo čovjeka koji mu je prišao i rekao mu: "Moja deva je zalutala. Ako je pronađeš, pričuvaj mi je". On ju je pronašao, ali nije pronašao njenoga vlasnika. U međuvremenu se deva razboljela i njegova žena mu reče: "Prikolji je", a on to odbi. A kad deva uginu, žena mu reče: "Oguli je, pa da jedemo njen loj i meso". "Neću dok za to ne upitam Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

[1] U hadisu je samo navedeno "tri", ali se pod ovim misli na tri dana. (op. prev.)

[2] Muslim, br. 1931, Ebu-Davud, br. 2861, Nesai, 7/193, 194, od Ebu-Sa'lebe el-Hušunija, r.a.

Otišao je Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga o tome. "Imaš li onoliko koliko zadovoljava tvoje potrebe?" "Nemam", rekao je. "Onda je jedite", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Na kraju je došao njen vlasnik i on ga je obavijestio o svemu šta se dogodilo, a on mu reče: "Zašto je nisi zaklao?" On mu odgovori: "Postidio sam se tebe".[1]

Ovim hadisom se dokazuje da je dozvoljeno zadržati i okoristiti se strvinom onome ko je primoran na to.

وسأله ﷺ رجل فقال: من الطعام طعام نتحرَّجُ منه، فقال: لا يختلجنَّ في نفسك شيء ضارعت فيه النصرانية. [ذكره أحمد].

Neki čovjek je upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ima li hrane koju se ustručavamo jesti?" Rekao je: "Neka u tebe ne ulazi ništa od onoga što je svojstveno kršćanima".

(Ahmed)[2]

Značenje ovoga hadisa, Allah najbolje zna, jest zabrana oponašanja kršćana u hrani. Želi se reći: Nemoj u nju sumnjati, nego je ostavi.

Dao mu je općenit odgovor, posebno je izdvojio kršćane u odnosu na židove, jer kršćani dozvoljavaju sve vrste hrane. Kršćani dozvoljavaju sve vrste životinja, od muhe do slona.

وسأله ﷺ عقبة بن عامر فقال: إنك تبعثنا، فننزل بقوم لا يَقْرُونَنا، فما ترى؟ فقال: إن نزلتم بقوم فأمروا لكم ما ينبغي للضيف فاقبلوا، فإن لم يفعلوا، فخذوا منهم حق الضيف الذي ينبغي لهم. [ذكره البخاري]. وعند الترمذي: إنا نمر بقوم فلا يضيفوننا، ولا يؤدون ما لنا عليهم من الحق، ولا نحن نأخذ منهم، فقال: إن أبوا إلا أن تأخذوا قِرًى فخذوه. وعند أبي داود: ليلة الضيف حق على كل مسلم. فإن أصبح بفنائه محروماً كان دَيْناً عليه، إن شاء اقتضاه، وإن شاء تركه. وعنده أيضاً: من نزل بقوم فعليهم أن يقروه، فإن لم يقروه فله أن يعقبهم بمثل قراه.

---

[1] Ebu-Davud, br. 3816, s pouzdanim lancem prenosilaca, od Džabira b. Semure, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", br. 21458, 21459, i 5/226, Ebu-Davud, br. 3784, Tirmizi, 1565, Ibn-Madže, br. 2830; Hadis je hasen, od Heleba Et-Ta'ija, r.a.

'Ukbe b. Amir, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, ti nas šalješ narodu koji nas ne ugošćuje. Šta misliš o tome?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: "Kad dođete nekome narodu, pa vam ponudi ono što vam pripada, prihvatite to. Ali, ako tako ne postupe, onda sami od njih uzmite pravo koje pripada gostima".[1] (Buhari) Tirmizi navodi: "Prolazimo pored naroda, a oni nam ne iskazuju gostoprimstvo, niti nam daju naše pravo koje nam kod njih pripada, niti mi od njih išta uzimamo". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ako odbiju, onda sami od njih uzmite svoje pravo".[2]

Ebu-Davud bilježi: "Noć u gostima je pravo svakoga muslimana, a ako u dvorištu vlasnika ostane lišen njegovog gostoprimstva, onda mu je to dug za vratom. Ako gost želi – potraživat će ga, ako neće – ostavit će ga (halaliti)".

Također bilježi: "Ko dođe među neki narod – neka ga ugoste, a ako ga ne ugoste – ima pravo uzvrati im na isti način".[3]

U ovome je dokaz da je gostoprimstvo obavezno. Gost ima pravo sam se poslužiti i uzeti ono što mu pripada ukoliko mu domaćin bude uskratio pravo. Ovim hadisom se dozvoljava slobodno uzimanje svoga prava i nema se pravo optužiti onoga koji uzme, kao što smo već naveli u slučaju Hinde i Ebu-Sufjana.

وسئل ﷺ عن جائزة الضيف، فقال: يومه وليلته، والضيافة ثلاثة أيام، فما كان وراء ذلك فهو صدقة، ولا يحل له أن يَثوي عنده حتى يُحْرِجَه. [متفق عليه] .

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o pravu gosta, pa je rekao: "On ima pravo na dan i noć, dok gostoprimstvo traje tri dana. Sve što bude više od toga, ubraja mu se u sadaku. Nije dozvoljeno gostu da ostane kod svog brata toliko da ga svojim prisustvom uznemiri.[4]

(Muttefekun alejhi)

---

[1] Buhari, 10/422, Muslim, br. 1227, Ebu-Davud, br. 3752, od 'Ukbe b. Amira, r.a.

[2] Tirmizi, br. 1589; Hadis je sahih, od 'Ukbe b. Amira, r.a.

[3] Ahmed, 4/131, Ebu-Davud, br. 3750, i "Sunneh", br. 4604; Hadis je sahih, od Miqdada b. Ma'dikreba.

[4] Buhari, 10/441, Muslim, br. 48, "Muvet'a", 2/929, Ebu-Davud, br. 1968, 1969, od Ebu-Šurejha el-'Adevija, r.a.

POSLANIKOVE FETVE O AKIKI[1]

وسئل ﷺ عن العقيقة، وكان كره الاسم، وقال: من ولد له مولود فأحب أن ينسك عنه فليفعل. [ذكره أحمد]. وعنده أيضاً أنه سئل ﷺ عن العقيقة، فقال: لا يحب الله العقوق، كأنه كره الاسم، قالوا: يا رسول الله إنما نسألك عن أحدنا يولدُ له ولد، قال: من يُولد له ولد فأحب أن يَنسك عنه فلينسك، عن الغلام شاتين متكافئتين، وعن الجارية شاة.

Upitan o akiki (kurban za novorođenče), Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pokudio je ovaj naziv, a zatim rekao: "Kome se rodi dijete i želi da za njega zakolje, neka to i učini".

(Ahmed)

Također, Ahmed prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o akiki, pa je rekao: "Allah ne voli neposlušnost prema roditeljima". Prezirao je taj naziv. Rekli su: "Allahov Poslaniče, samo te pitamo o tome, kad se nekome od nas rodi dijete, šta trebamo uraditi?" Odgovorio je: "Kome se rodi dijete, ako želi da za njega zakolje kurban – neka to uradi, za dječaka – dvije jednake ovce, a za djevojčicu – jedna ovca".[2]

---

[1] Akika je žrtvena ovca koja se kolje sedmi dan od rođenja djeteta. (op. prev.)

[2] "Muvet'a", 2/500, Ahmed, "Musned", br. 23131, 23132, i 5/369, od čovjeka iz plemena Beni Damre, r.a. Ahmed, br. 22624, s pouzdanim lancem prenosilaca, od Amra b. Šu'ajba, od oca i djeda, r.a.

POSLANIKOVE FETVE O PIĆU (EL-EŠRIBE)[1]

وسأله ﷺ رجل فقال: لا أروى من نفس واحدة، قال: فأبن القدح عن فيك، ثم تنفس، قال: فإني أرى القذاة فيه، قال: فأهرقها. ذكره مالك. وعند الترمذي أنه ﷺ نهى عن النفخ في الشراب، فقال رجل: القذاة أراها في الإناء، قال: أهرقها، قال: إني لا أروى من نفس واحدة، قال: فأبن القدح إذن عن فيك. حديث صحيح.

Neki čovjek je rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Ne mogu piti u jednom dahu". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Za vrijeme predaha udalji posudu od usta". Pitao ga je dalje: "A šta sa trunkom koju ugledam u posudi?" "Prolij je", reče mu Poslanik. (Malik) U Tirmizijevoj predaji stoji, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se puše u piće. Upitan je: "A šta sa trunkom koju ugledam u posudi?" "Prolij je", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, "Ja ne mogu piti u jednom dahu", opet će čovjek. "Onda udalji posudu od usta (za vrijeme predaha)", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. (Hadis je sahih.)[2]

وسئل ﷺ عن البتع، فقال: كل شراب أسكر فهو حرام. [متفق عليه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je li dozvoljeno vino od meda i datula. Rekao je: "Svako piće koje opija je haram".

(Muttefekun alejhi)[3]

---

[1] Pod pićem se podrazumijevaju sve vrste tečnosti koje se piju. (op. prev.)

[2] Malik, "Muvet'a", 2/925, Tirmizi, br. 1888; Hadis je hasen, od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a.

[3] Buhari, br. 10/35, Muslim, br. 2001, "Muvet'a", 2/845, Ebu-Davud, br. 3682, 3687, Tirmizi, br. 1864, 1867, Nesai, 8/298, od Aiše, r.a.

وسأله ﷺ أبو موسى، فقال: يا رسول الله أفتنا في شرابَيْن كنا نصنعهما باليمن: البِتعُ وهو من العسل ينبذ حتى يشتد، والمِزْر وهو من الذرة والشعير يُنبَذُ حتى يشتد؟ فقال: كل مسكر حرام. [متفق عليه].

Ebu-Musa, r.a, upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Daj nam objašnjenje o dva pića koja smo pravili u Jemenu: el-bit'u, vinu od meda, i el-mizru, vinu koje se pravi od kukuruza i ječma i koje se ukiseli sve dok ne postane žestoko". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Sve što opija je haram".

(Muttefekun alejhi)[1]

وسأله ﷺ طارق بن سعيد عن الخمر، فنهاه أن يصنعها، فقال: إنما أصنعها للدواء، فقال: إنه ليس بدواء، ولكنه داء.

Tarik b. Se'id je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o alkoholu, pa mu je zabranio da ga proizvodi. Rekao je: "Ja ga proizvodim samo za lijek". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "To nije lijek, to je bolest".[2]

وسأله ﷺ رجل من اليمن عن شراب بأرضهم، يقال له: المِزْر، قال: أمسكر هو؟ قال: نعم، فقال رسول الله ﷺ: كل مسكر حرام، وإن على الله عهداً لمن شرب المسكر أن يسقيه من طينة الخبال، قالوا: يا رسول الله، وما طينة الخبال؟ قال: عَرَقُ أهل النار، أو قال: عصارة أهل النار

Neki čovjek iz Jemena je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o dozvoljenosti pića od kukuruza, koje oni piju u svojoj zemlji i nazivaju ga el-mizr. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je: "Opija li ono?" Rekao je: "Opija". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je rekao: "Sve što opija je haram. Allah se obavezao da će

[1] Buhari, 8/49, 50, Muslim, br. 1733, Ebu-Davud, 3684, Nesai, 8/298, 299, 300, od Ebu-Muse el-Eš'arija, r.a.

[2] Muslim, br. 1984, Ebu-Davud, br. 3873, Tirmizi, br. 2047, od Tarika b. Suvejda, r.a.

onoga koji pije opojna pića napojiti sa tinetu-l-habalom". Upitali su: "Allahov Poslaniče, šta je to tinetu-l-habal?" Rekao im je: "Znoj Džehennemlija" (ili je rekao: "Kapljevina stanovnika Džehennema".[1]

وسأله ﷺ رجل من عبد قيس، فقال: يا رسول الله ما ترى في شراب نصنعه في أرضنا من ثمارنا؟ فأعرض عنه، حتى سأله ثلاث مرات، حتى قام يصلي، فلما قضى صلاته، قال: لا تشربه، ولا تسقه أخاك المسلم، فوالذي نفسي بيده، أو والذي يُحلف به، لا يشربه رجل ابتغاء لذة سُكْر، فيسقيه الله الخمر يوم القيامة. [ذكره أحمد].

Neki čovjek iz plemena Abdu-l-Kajs je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, kakav je propis o pićima koja proizvodimo od plodova voća?", a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenu se od njega. Taj je još tri puta ponovio isto pitanje. Nakon što je klanjao, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: "Ne konzumiraj ga i ne napijaj njime svoga brata muslimana. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, ne pije čovjek alkohol radi naslađivanja i opijanja a da mu Allah neće zabraniti džennetsko vino na budućem svijetu".[2]

(Ahmed)

وسئل ﷺ عن الخمر تتخذ خلًّا؟ قال: لا. [ذكره مسلم].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Može li se vino koristiti kao sirće?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ne".[3]

(Muslim)

وسأله ﷺ أبو طلحة عن أيتام ورثوا خمراً، فقال: أهرقها، قال: أفلا نجعلها خلًّا؟ قال: لا. [ذكره أحمد].

[1] Muslim, br. 2002, Nesai, 8/327, od Džabira, r.a.

[2] Hejsami, "Medžme'a ez-Zeva'id", 5/70, od Talhe b. Alija i kaže: "Bilježe ga Ahmed i Taberani, dok Ahmedovi prenosioci su u njemu svi pouzdani".

[3] Muslim, br. 1983, Tirmizi, br. 1294, od Enesa b. Malika, r.a.

Ebu-Talha, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, šta da uradi s vinom koje su nasljedili jetimi. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Uništi ga". Ebu-Talha upita: "Mogu li ga zakiseliti i pretvoriti u sirće?" Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ne možeš".

(Ahmed)

وفي لفظ: أن يتيماً كان في حجر أبي طلحة، فاشترى له خمراً، فلما حرمت الخمر سأل النبي ﷺ: أيتخذها خلاً؟ قال: لا.

U drugoj predaji se kaže da je Ebu-Talha izdržavao jetima kojem je kupio vino. Kad je vino postalo zabranjeno, Ebu-Talha je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, može li ga zakiseliti i pretvoriti u sirće. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ne".[1]

وسأله ﷺ قوم، فقالوا: إنا نَنْتَبِذُ نبيذاً نشربه على غدائنا وعشائنا، وفي رواية: على طعامنا، فقال: اشربوا واجتنبوا كلَّ مسكر، فأعادوا عليه، فقالوا: إن الله نهاكم عن قليل ما أسكرَ وكثيره. [ذكره الدارقطني].

Neki ljudi su rekli Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Pri našim objedima koristimo pokiseljene datule". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Koristite ih, a klonite se svega što opija". O tome ga ponovo upitaše, a on im reče: "Allah vam je zabranio sve što opija, bez razlike koristilo se to u malim ili velikim količinama".

(Darekutni)[2]

---

[1] Ahmed, "Musned", 11779, i 3/119; Hadis je sahih, od Enesa b. Malika, r.a.

[2] Darekutni, "Es-Sunen", 4/258. Hadis je hasen, a prenosi ga Amr b. Šuajb od svoga oca.

POSLANIKOVE FETVE O ZAVJETIMA I ZAKLETVAMA

وسأله ﷺ سعد بن أبي وقاص فقال: يا رسول الله إني حلفتُ باللاَّت والعزَّى وإن العهد كان قريباً، فقال: قل لا إله إلا الله وحده لا شريك له، ثلاثاً، ثم انفثْ عن يسارك ثلاثاً، ثم تعوَّذ، ولا تعُدْ. [ذكره أحمد].

Sa'd b. Vekkas, r.a., rekao je Allahovome Poslaniku: "Allahov Poslaniče, do skora sam se zaklinjao sa La'tom i Uzz'aom". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: "Reci tri puta: 'Nema drugog Boga osim Allaha, Koji nema sudruga', potom pljucni tri puta u lijevu stranu te prouči isti'azu[1] i ne vraćaj se više na to".[2]

(Ahmed)

ولما قال ﷺ: من اقتطع حقَّ امرىء مسلم بيمينه حرَّم الله عليه الجنة وأوجب له النار، سألوه ﷺ: وإنْ كان شيئاً يسيراً؟ قال: وإن كان قضيباً من أراك. [ذكره مسلم].

Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko uzurpira pravo drugoga muslimana svojom zakletvom, Allah mu je vatru učinio neminovnom, a zabranio Džennet", upitali su ga: "Čak ako to bude i nešto neznatno?" "Da, makar to bila i grančica drveta eraka[3]".[4]

(Muslim)

---

[1] Isti'aza je utjecanje Allahu od prokletog šejtana, a glasi: Euzu Billahi mine-š-šejtani-r-radžim.

[2] Ahmed, br. 1625, Nesai, 7/7,8; Hadis je hasen, od Sa'da b. ebi-Vekkasa, r.a.

[3] Stabljika od kojeg se uzima grančica misvaka (op. prev.)

[4] Muslim, br. 137, "Muvet'a", 2/727, Nesai, 8/246, od Ebi-Umame, r.a.

وأعتم رجل عند النبي ﷺ ، ثم رجع إلى أهله فوجد الصِّبية قد ناموا، فأتاه أهله بطعام، فحلف: لا يأكل، من أجل الصِّبية، ثم بدا له فأكل، فأتى رسول الله ﷺ ، فذكر ذلك له، فقال: من حلف على يمين فرأى غيرها خيراً منها، فليأتها وليُكفِّر عن يمينه. [ذكره مسلم].

Neki čovjek je ostao dokasno kod Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a potom se vratio svojoj porodici. Zatekao je djecu spavajući. Žena mu donese večeru. Međutim, zakleo se da neće jesti bez djece. Ali, ubrzo se predomisli, pa večera. Zatim je otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i spomenuo mu šta je bilo. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko se zakune za nešto, pa vidi da je drugo bolje od toga, neka uradi ono što je bolje, a potom neka se iskupi za prekršenu zakletvu".[1]

(Muslim)

وسأله ﷺ مالك بن فضالة فقال: يا رسول الله، أرأيت ابن عم لي آتيه أسأله، فلا يعطيني ولا يصلني، ثم يحتاج إليّ فيأتيني فيسألني، وقد حلفت ألاّ أعطيه ولا أصله؟ قال: فأمرني أنْ آتيَ الذي هو خير، وأُكفِّر عن يميني.

Malik b. Fudale, r.a., rekao je Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, otišao sam svome amidžiću tražeći od njega da mi pomogne, a on niti me obilazi, niti mi šta pomaže. A kad mu zatreba šta, dođe i traži od mene. Ja sam se zakleo da mu neću pomagati, niti ga obilaziti". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mu je da učini ono što je bolje i da mu pomogne, a da se iskupi za prekršenu zakletvu".[2]

[1] Muslim, br. 1650, od Ebu-Hurejre, r.a. Tirmizi, br. 1530, "Muvet'a", 2/478.

[2] Nesai, br. 1117; Hadis je sahih, od Ubejja El-Ehvesa a on od svog oca, r.a.

وخرج سُوَيْدُ بن حَنْظلة ووائلُ بن حُجر يريدان رسولَ الله ﷺ مع قومهما، فأخذ وائلاً عَدُوٌّ له، فتحرَّجَ القوم أن يحلفوا أنه أخوهم، وحلف سويد أنه أخوه، فخلَّوا سبيله، فسأل رسول الله ﷺ عن ذلك، فقال: أنت أبرُّهم وأصدقهم، المسلم أخو المسلم. [ذكره أحمد].

Suvejd b. Hanzala i Va'il b. Hudžr krenuli su sa svojim narodom prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. U putu, Vai'la zarobi neprijatelj. Njegov narod odbi da se zakune da im je Vai'l brat. Suvejd se zakleo da mu je on brat i pustiše ga na miru. Upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, a on mu reče: "Ti si najčestitiji i najiskreniji među njima, musliman je brat muslimanu".[1]

(Ahmed)

وسئل ﷺ عن رجل نذر: أن يقوم في الشمس ولا يقعد، ويصوم ولا يفطر بنهاره، ولا يستظل، ولا يتكلم، فقال: مُرُوهُ، فليستظلَّ وليتكلم وليقعد وليتم صومه. [ذكره البخاري].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o slučaju čovjeka koji se zavjetovao da će stalno stajati na suncu i da nikako neće sjedati, da će postiti i nikad neće prekidati post i da se neće sklanjati u hlad, niti govoriti. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Naredite mu da se skloni u hlad, da govori i sjedi i neka svoj post upotpuni".[2]

(Buhari)

Ovdje se nalazi dokaz o dvije različite vrste zaklinjanja. Onaj ko se zakune na djelo ibadeta, njegov zavjet se smatra ispravnim. A onaj ko se zakune na djelo kojim se ne približava Allahu, zavjet je neispravan. Isti je propis i za vakuf (zadužbinu).

---

[1] Ahmed, "Musned", 4/79, i br. 16285, Ebu-Davud, br. 3256, Ibn-Madže, 2119; Hadis je sahih, od Suvejda b. Hanzale, r.a.

[2] Buhari, 11/512, "Muvet'a", 2/475, Ebu-Davud, br. 3300, od Ibn-Abbasa, r.a.

وسأله ﷺ عمر رضي الله عنه، فقال: إني نذرتُ في الجاهلية أن أعتكف ليلة في المسجد الحرام: فقال: أوف بنذرك. [متفق عليه].

Omer, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja sam se (još) u predislamsko doba zavjetovao da ću jednu noć proboraviti u Mesdžidu-l-Haramu".[1] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: "Ispuni svoj zavjet".[2]

(Muttefekun alejhi)

Na osnovu ovoga hadisa, neki tvrde da je dozvoljen i'tikaf u džamiji mimo posta, iako nemaju čvrstoga dokaza za svoju tvrdnju. Sve što imaju je dio hadisa: "Da provedem u i'tikafu dan ili noć", a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mu naredio da posti. I'tikaf je Šerijatom propisan uz post, pa se općenit termin hadisa tumači u smislu onoga što je već propisano.

وسئل ﷺ عن امرأة نذرت أن تمشي إلى بيت الله الحرام حافية غير مُختمرة، فأمرها أن تركب وتختمر، وتصوم ثلاثة أيام. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o ispravnosti zavjeta neke žene da će do Mesdžidu-l-Harama otići bosa i bez vela. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi da koristi jahalicu, da se pokrije, te da posti tri dana.[3]

(Ahmed)

وفي الصحيحين عن عقبة بن عامر قال: نذرَتْ أختي أن تمشي إلى بيت الله الحرام حافية، فأمرتني أن أستفتي لها رسولَ الله ﷺ فاستفتيته، فقال: لِتَمشِ ولتركبْ.

[1] Ka'bi, u Mekki.

[2] Buhari, 4/237, Muslim, br. 1656, Ebu-Davud, br. 3325, Tirmizi, br. 1539, Nesai, 7/21, 22, od Abdullaha b. Omera, r.a.

[3] Tirmizi, br. 1544, Ebu-Davud, br. 3293, 3299, Nesai, 7/19; Hadis je sahih, od 'Ukbe b. Amira, r.a.

U dva "Sahiha" je zabilježeno od 'Ukbe b. Amira, r.a: "Moja sestra se zavjetovala da će ići bosa do Mesdžidu-l-Harama. Naredila mi je da upitam Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tom zavjetu, pa sam ga upitao, a on mi je rekao: "Neka ide obuvena i neka jaše".[1]

وعند الإمام أحمد أن أخت عُقْبة نذرت أن تحج ماشية، وأنها لا تُطيق ذلك، فقال النبي ﷺ: إن الله لغنيٌ عن مشي أختك فلتركب ولْتهد بدنة.

Ahmed bilježi da se 'Ukbetova setra zavjetovala da će otići pješke do Bejtullaha, ali da to neće moći podnijeti. Na to je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allahu nije potrebno da tvoja sestra pješači. Neka uzjaše i neka devu zakolje za kurban".[2]

ونظر وهو يخطب إلى أعرابي قائم في الشمس، فقال: ما شأنك؟ قال: نذرت أن لا أزال في الشمس، حتى يفرغ رسول الله ﷺ من الخطبة، فقال رسول الله ﷺ: ليس هذا نذراً، إنما النذر فيما ابتُغي به وجه الله. [ذكره أحمد].

Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao hutbu, ugledao je beduina da stoji na suncu. "Šta je s tobom?", upita ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Zavjetovao sam se da se neću maknuti sa sunčeve žege dok Poslanik na završi hutbu". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: "To nije zavjet. Zavjet je djelo kojim se želi postići Allahovo zadovoljstvo".[3]

(Ahmed)

ورأى رسول الله ﷺ شيخاً يُهادَى بين ابنيه، فقال: ما بال هذا؟ فقالوا: نَذَرَ أن يمشي، فقال: إن الله لغني عن تعذيب هذا نفسه، وأمره أن يركب. [متفق عليه].

---

[1] Ebu-Davud, br 3295, 3297, Ahmed, "Musned", br. 17337. Hadis prenosi 'Ukbe b. Amir, r.a.

[2] Buhari, 4/68, Muslim, br. 1644,

[3] Ahmed, "Musned", br. 6936, i 2/211; Hadis je hasen, od Abdullaha b. Amra, r.a.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je nekoga starca koji je išao oslanjajući se na dvojicu svojih sinova, pa je rekao: "Šta je tome starcu?" Rekoše: "Allahov Poslaniče, on se zavjetovao da će ići pješke", a Poslanik reče: "Allahu nije potrebno da taj čovjek muči sebe", pa mu je naredio da koristi jahalicu.[1]

(Muttefekun alejhi)

ونظر إلى رجلين مقترنين يمشيان إلى البيت، فقال: ما بال القرَان؟ قالوا: يا رسول الله نذرنّا أن نمشي إلى البيت مقترنين، فقال: ليس هذا نذراً، إنما النَذر فيما ابتغي به وجه الله . [ذكره أحمد] .

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ugledao je dvojicu ljudi kako zavezani idu kući. Upitao ih je: "Šta je toj dvojici?" Rekoše mu: "Allahov Poslaniče, zavjetovali smo se da ćemo ići do kuće zavezani". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "To nije zavjet. Zavjetovanje je dozvoljeno samo u djelima kojima se želi postići Allahovo zadovoljstvo".[2]

(Ahmed)

---

[1] Buhari, 11/508, Muslim, br. 1642, Ebu-Davud, br. 3301, Tirmizi, br. 1537, Nesai, 7/20, od Enesa b. Malika, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", br. 6975; Hadis je hasen, od Abdullaha b. Amra b. el-A'sa, r.a.

JE LI DOZVOLJENA ZAMJENA U IBADETU?

وسألته ﷺ امرأة، فقالت: إن أمي توفيت وعليها نذر صيام فتوفيت قبل أن تقضيه، فقال: ليصُم عنها الولي. [ذكره ابن ماجه].

Neka žena je upitala Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Majka mi je preselila, a ostala je dužna izvršiti zavjet posta. Preselila je prije nego što je izvršila taj zavjet". Rekao je: "Neka za nju posti njen staratelj".

(Ibn-Madže)[1]

وصح عنه ﷺ أنه قال: من مات وعليه صيام صام عنه وليه.

Vjerodostojno se prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko umre, a bude dužan postiti, za njega će postiti njegov staratelj".[2]

Grupa učenjaka je ovo shvatila općenito, pa su rekli: "Postit će se za takvoga i zavjetni i obavezni post", dok je to odbila druga grupa, rekavši: "Za njega se neće postiti ni zavjetni, ni obavezni post". Treća grupa je rekla: "Postit će se za njega zavjetni post mimo obaveznog posta". To je mišljenje Ibn-Abbasa i njegovih sljedbenika, kao i imama Ahmeda i njegovih sljedbenika, što je i ispravno, jer je obavezni post kao i namaz. Kao što niko ne može klanjati za drugoga čovjeka, niti jedan za drugog mogu primiti islam, isto tako, ne može ni postiti. Zavjet je individualna obaveza i na stepenu je dúga. Starateljevo izvršenje se prima, kao što se i dúg za drugoga može izvršiti. To je čisti fikh.

[1] Ibn-Madže, br. 2133; Hadis je sahih.

[2] Buhari, 4/168, Muslim, br. 1147, Ebu-Davud, br. 2400, od Aiše, r.a.

Ovo se može pobiti dokazom da se hadždž obavlja i da se zekat dijeli samo za onoga ko je zakasnio iz opravdanoga razloga. Isto tako, skrbnik će dati fidju za onoga koji opravdano nije postio ramazan.

Onome koji iz neopravdanih razloga ne izvršava Allahove farzove, neće vrijediti to ako neko drugi za njega obavi dužnost. Propisi su naređeni njemu kao ispit i iskušenje, a ne njegovome skrbniku. Nije moguće pokajanje jednoga čovjeka za drugog. Isto se odnosi i na primanje islama jednog čovjeka za drugog, obavljanje namaza i drugih Allahovih propisa u kojima je osoba bila nemarna sve dok nije umrla. A Allah najbolje zna.

وسألته ﷺ امرأة، فقالت: إني نَذَرْتُ أن أضرب على رأسك بالدّف، فقال: أوْفي بنذرك، قالت: إني نذرت أن أذبح مكان كذا وكذا، مكان يَذْبَح فيه أهل الجاهلية، قالَ: لصنم؟ قالت: لا، قال: لوثن؟ قالت: لا، قال: أوْفي بنذرك. [ذكره أبو داود].

Neka žena je rekla Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Zavjetovala sam se, ako te Allah iz borbe vrati živog i zdravog da ću to proslaviti udaranjem defom iznad tvoje glave” Rekao je: “Izvrši svoj zavjet”. Rekla je: “Zavjetovala sam se da ću na tom i tom mjestu zaklati kurban”. To je bilo mjesto na kojem kolju mušrici. “Je li žrtva kipovima?”, upita Poslanik s.a.v.s? “Nije”, reče ona. “Je li idolima?” “Nije”, odgovori ona. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče joj: “Onda ispuni svoj zavjet”.[1]

(Ebu-Davud)

وسأله ﷺ رجل، فقال: إني نذرت أن أنحر إبلاً ببُوانة، فقال النبي ﷺ: كان فيها وثن من أوثان الجاهلية يُعْبَد؟ قالوا: لا، قال: فهل كان فيها عيد من أعيادهم؟ قالوا: لا، قال: أوْف بنذرك، فإنه لا وفاء بالنذر في معصية الله، ولا فيما لا يملك ابن آدم. [ذكره أبو داودَ].

[1] Ebu-Davud, br. 3315; Hadis je hasen, od Ibn-Omera, r.a. Spomenut je prvi njegov dio sve do riječi “Nemoj”, Ahmed, “Musned”, 5/356; Hadis je hasen, od Abdullaha b. Burejde, a on od svog oca.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome da se zavjetovao da će zaklati devu na mjestu koje se zove Buvaneh. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: "Je li to mjesto idola iz paganskog doba?" "Nije", rekoše oni, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovi: "Jesu li tu proslavljali svoje praznike?" "Nisu", rekoše. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im: "Ispuni svoj zavjet! Zavjet kojim se čini grijeh prema Allahu se ne smije ispuniti, kao ni zavjet u onome što čovjek ne posjeduje".[1]

(Ebu-Davud)

[1] Ebu-Davud, br. 3313. S pouzdanim lancem prenosioca, od Sabita b. ed-Dahhaka, r.a.

NEKE POSLANIKOVE FETVE O DŽIHADU

سئل عن قتال الأمراء الظلمة، فقال: لا، ما أقاموا الصلاة، وقال: خيار أئمتكم الذين تحبونهم ويحبونكم، ويصلون عليكم، وتصلون عليهم، وشرار أئمتكم الذين تبغضونهم ويبغضونكم، وتلعنونهم ويلعنونكم، قالوا: أفلا ننابذهم، قال: لا، ما أقاموا فيكم الصلاة، لا، ما أقاموا فيكم الصلاة، ثم قال ﷺ: ألا مَنْ ولي عليه والٍ، فرآه يأتي شيئاً من معصية الله فليكره ما يأتي من معصية الله ولا ينزعن يَداً من طاعته. [ذكره مسلم].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o potrebi borbe protiv nepravednih vladara, pa je odgovorio: "Ne, sve dok obavljaju namaz". Rekao je: "Najbolje su vam vođe koje volite i koji vas vole, koji vam dovu uče i za koje vi dovu učite. A najgori su oni vladari koje mrzite i koji vas mrze, koje proklinjete i koji vas proklinju". Upitaše ga: "Zar se nećemo boriti protiv njih?" Odgovorio je: "Ne, sve dok među vama obavljaju namaz. Ne, sve dok među vama obavljaju namaz. Kome bude postavljen namjesnik i on vidi da je taj nepokoran Allahu, neka prezre ono u čemu je vladar nepokorani Allahu, ali neka nikako ne bude nepokoran namjesniku".[1]

(Muslim)

وقال: يُستعمل عليكم أمراء؛ فتعرفون وتنكرون، فمن كره فقد برئ، ومن أنكر فقد سلم، ولكن مَنْ رضي وتابع. قالوا: أفلا نقاتلهم؟ قال: لا، ما صلوا. [ذكره مسلم]، وزاد: أحمد: ما صلوا الخَمس.

[1] Muslim, br. 1855, od Avfa b. Malika, r.a.

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Vama će biti postavljeni vladari, pa ćete neka njihova djela poznavati kao dobra, a neka negirati. Ko tada bude ta djela prezirao, bit će oslobođen grijeha. Ko ih bude pokušao spriječiti, bit će spašen. Ali, teško onome ko bude zadovoljan njima i bude ih slijedio". Rekoše: "Zar se nećemo boriti protiv njih?" Rekao je: "Ne, sve dok klanjaju". (Muslim)

Ahmed: "Sve dok obavljaju pet propisanih namaza".[1]

وسأله ﷺ رجل، فقال: أرأيت إن كان علينا أمراء يمنعونا حقنا ويسألونا حقهم؟

قال: اسمعوا وأطيعوا، فإنما عليهم ما حُمّلوا وعليكم ما حُمّلتم. [ذكره الترمذي].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta misliš o tome ako nam vladari budu sprječavali naše pravo a tražili svoje pravo? Šta nam tada preporučuješ?" Rekao je: "Slušajte i pokoravajte im se. Njima će pripasti ono što su zaslužili, a i vama pripada ono što ste zaslužili".[2]

(Tirmizi)

وقال: إنها ستكون بَعْدي أثَرَة وأمور تنكرونها، قالوا: فما تأمرنا من أدرك ذلك؟

قال: تؤدون الحق الذي عليكم، وتسألون الله الذي لكم. [متفق عليه].

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Vama će poslije mene doći teška vremena. Vaša prava će biti oduzimana i bit ćete svjedoci onoga što ćete prezirati". Rekoše: "Ako neki od nas doživi to vrijeme, šta nam naređuješ?", a on odgovori: "Ispunjavajte svoje obaveze koje ste dužni i od Allaha tražite ono što vam pripada".[3]

(Muttefekun alejhi)

---

[1] Muslim, br. 1854, Tirmizi, br. 2226, Ebu-Davud, br. 4760, Ahmed, "Musned", 6/295, 302, 305, 321, od Ummu Seleme, r.a.

[2] Muslim, br. 1846, Tirmizi, br. 2200, od Va'ila b. Hadžera, r.a.

[3] Buhari, 13/4, Muslim, br. 1843, Tirmizi, 2191, od Abdullaha b. Mes'uda, r.a.

وسأله ﷺ رجل فقال: دلني على عمل يَعدل الجهاد، قال: لا أجدهُ، ثم قال: هل تستطيع إذا خرج المجاهد أن تدخل مسجدك فتقوم ولا تفتر، وتصوم ولا تفطر؟ قال: ومَنْ يستطيع ذلك؟ فقال: مَثَلُ المجاهد في سبيل الله كمثل الصائم القائم القانت بآيات الله، لا يفتر من صيام ولا صلاة حتى يرجع المجاهد في سبيل الله. [ذكره مسلم].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Uputi me na neki posao koji bi bio ravan borbi na Allahovom putu". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: "Ne vidim da ima takvo nešto", a potom ga upitao: "Bi li ti bio u stanju da, kad mudžahid iziđe u borbu, otići u džamiju i u njoj stalno klanjati, a da se ne odmaraš, i postiti, a da nikako ne prekidaš post?" Čovjek je upitao: "A ko bi to bio u stanju uraditi?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Primjer mudžahida na Allahovome putu je kao primjer onoga koji posti i noću klanja, uči kur'anske ajete, ne prekida ni post, ni namaz sve dok se mudžahid ne vrati kući".[1]

(Muslim)

وسئل ﷺ أي الناس أفضل؟ قال: مؤمن يجاهد بنفسه وماله في سبيل الله، قال: ثم مَنْ؟ قال: رجل في شعْب من الشعاب يتقي الله ويَدَعُ الناس من شره. [متفق عليه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko je najbolji čovjek?" Rekao je: "Vjernik koji se bori na Allahovom putu svojim životom i imetkom". "Ko zatim?" Rekao je: "Čovjek koji obožava Allaha živeći u nekom usamljenom mjestu i ne uznemirava ljude".[2]

(Muttefekun alejhi)

وسئل ﷺ : ما بال المؤمنين يُفْتَنُونَ في قبورهم إلا الشهيد؟ قال: كفى ببارقة السيوف على رأسه فتنة. [ذكره النسائي].

---

[1] Buhari, 13/4, Muslim, br. 1878, "Muvet'a", 1/433, Nesai, 6/19, od Ebu-Hurejre, r.a.

[2] Buhari, 6/4, Muslim, br. 1888, Ebu-Davud, br. 2485, Tirmizi, 1660, Nesai, 6/11, od Ebu-Se'ida el-Hudrija, r.a.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Zašto će, osim šehida, svi vjernici biti iskušavani u svojim kaburima?" "Njima je dovoljno iskušenje sijevanje sablji iznad njihovih glava", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[1]

(Nesai)

وسئل ﷺ عن الرجل يقاتل شجاعة، ويقاتل حَميَّة، ويقاتل رياءً، أيُّ ذلك في سبيل الله؟ قال: مَنْ قاتل لتكون كلمة الله هي العليا، فهو في سبيل الله. [متفق عليه].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan je o onome koji se bori zbog hrabrosti, o onome koji se bori iz plemenskog zanosa i o onome koji se bori da ga drugi vide; ko je od njih (borac) na Allahovom putu? Rekao je: "Ko se bude borio da Allahova riječ bude gornja, on se bori na Allahovom putu".[2]

وعند أبي داود أن أعرابياً أتى رسول الله ﷺ، فقال: الرجل يقاتل للذكر، ويقاتل ليُحمدَ، ويقاتل ليغنم، ويقاتل ليرَى مكانه، فمن في سبيل الله؟ قال: مَنْ قاتل لتكون كلمة الله هي العليا، فهو في سبيل الله.

Ebu-Davud bilježi da je neki beduin došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: "Čovjek se bori radi spomena, drugi radi pohvale, treći radi plijena, četvrti radi položaja, pa ko se od njih bori na Allahovom putu?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko se bori da Allahova riječ bude gornja, on se bori na Allahovom putu".[3]

---

[1] Nesai, 4/99, od Rašida b. Sa'da, r.a. a on od nekog od ashaba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

[2] Buhari, 6/21, 22, Muslim, br. Od Ebu-Muse el-Ešarija, r.a. Tirmizi, br. 1646.

[3] Ebu-Davud, br. 2517, Nesai, 6/23; Hadis je sahih, od Ebu-Muse el-Ešarija, r.a.

وسأله ﷺ رجل، فقال: يا رسول الله، الرجل يريد الجهاد في سبيل الله فهو يبتغي عَرَضاً من أعراض الدنيا، فقال: لا أجر له، فأعظمَ ذلك الناس وقالوا للرجل: عُدْ لرسول الله ﷺ فإنك لم تفهمه، فقال: يا رسول الله رجل يريد الجهاد في سبيل الله وهو يبتغي عرضاً من عرض الدنيا، فقال: لا أجر له، فقالوا للرجل: عد لرسول الله ﷺ فقال له الثالثة، فقال: لا أجر له. [ذكره أبو داود].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, šta je sa onim koji želi da ići u džihad na Allahovom putu, a time želi postići ovozemaljsku korist?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Taj nema nagrade". Ljudima se učini krupnim to što je rekao Poslanik, pa predložiše čovjeku: "Vrati se, pa ga ponovo upitaj; možda nisi dobro razumio". Nakon što se vratio, upitao je: "Allahov Poslaniče, šta je sa onim koji želi ići u džihad na Allahovom putu, a time želi postići ovozemaljsku korist?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovi: "Taj nema nagrade". Ponovo mu rekoše: "Vrati se i opet upitaj Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome". Vraćao se tri puta, a on mu je odgovarao svaki put isto: "Taj nema nagrade."[1]

(Ebu-Davud)

وعند النسائي أنه سئل ﷺ: أرأيت رجلاً غزا يَلْتمس الأجر والذكر، ماله؟ فقال رسول الله ﷺ: لا شيء له، فأعادها ثلاث مرات، يقول رسول الله ﷺ: لا شيء له، ثم قال: إن الله تعالى لا يَقبلُ من العمل إلا ما كان خالصاً له وابتغي به وجهه.

Bilježi Nesaija: "Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o čovjeku koji se bori radi nagrade i spomena među ljudima; šta mu pripada? Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: 'Njemu ništa ne pripada'. Nakon što je ponovio pitanje, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Njemu ništa ne pripada'. Zatim je rekao: 'Doista, Allah neće primiti nijedno djelo osim ako to bude u Njegovo ime i ono kojim se želi postići Njegovo zadovoljstvo'".[2]

[1] Ebu-Davud, br. 2516; Hadis je hasen.

[2] Nesai, 6/25; Hadis je hasen, od Ebu-Umame el-Bahilija, r.a.

وسألته ﷺ أم سلمة، فقالت: يا رسول الله، يغزو الرجال ولا تغزو النساء، وإنما لنا نصف الميراث، فأنزل الله تعالى: ﴿ولا تَتَمنَّوا ما فضَّلَ اللهُ به بعضكم على بَعض﴾ (النساء: ٣٢) [ذكره أحمد].

Ummu Selema, r.a., upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, ljudi idu u boj, a žene ne idu, i samo nam pripada polovina nasljedstva", pa je Uzvišeni Allah objavio: "I ne poželite ono čime je Allah neke od vas odlikovao nad drugima..." (En-Nisa, 32.)

(Ahmed)[1]

وسئل ﷺ عن الشهداء، فقال: مَنْ قُتل في سبيل الله فهو شهيد؛ ومن مات في سبيل الله فهو شهيد، ومن مات في الطاعون فهو شهيد، ومن مات في البطن فهو شهيد. [ذكره مسلم].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o šehidima, pa je rekao: "Ko pogine na Allahovom putu, on je šehid. Ko umre na Allahovom putu, on je šehid. Ko umre od kuge, on je šehid. Ko umre od neke stomačne bolesti, on je šehid".

(Muslim)[2]

---

[1] Tirmizi, br. 3025, "Tefsir, sure: En-Nisa", Ahmed, "Musned", 6/322, Hakim, 2/305,306, Ibn-Džerir, br. 9241, El-Vahidi, "Povodi objave", str. 110.

[2] Muslim, br. 1915, od Ebu-Hurejre, r.a.

POSLANIKOVE FETVE O MEDICINI

سأله ﷺ أعرابي، فقال: يا رسول الله أنتداوى؟ فقال: نعم، فإن الله لم ينزل داءً إلا أنزل له شفاءً، عَلمه من عَلمه، وجَهِله مَنْ جهله. [ذكره أحمد].

Neki beduin je upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, hoćemo li se liječiti?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Da, liječite se. Za svaku bolest, Allah je stvorio i lijek. Zna ga onaj koji ga zna, a ne zna onaj koji ne zna".[1]

(Ahmed)

وفي السنن أن الأعراب قالوا: يا رسول الله ألا نتداوى؟ قال: نعم، عباد الله تَداوَوا؛ فإن الله لم يضع داءً إلا وضع له شفاءً؛ أو دواءً، إلا داءً واحداً؛ قالوا: يا رسول الله ما هو؟ قال: الهَرَم.

U "Sunenima" se bilježi da su neki beduini upitali: "Allahov Poslaniče, trebamo li se liječiti?" On je odgovorio "Da, Allahovi robovi, liječite se! Za svaku bolest, Allah je stvorio i lijek, osim jedne", a oni upitaše: "Koja je to bolest za koju nema lijeka?" On je odgovorio: "Starost".[2]

---

[1] Ahmed, "Musned", br. 3568; Hadis je sahih, od Abdullaha b. Mes'uda, r.a. Ibn-Madže, br. 3438, s pouzdanim lancem prenosilaca. Njegovu autentičnost je prihavatio i El-Busirijj u svom djelu "Ez-Zevaid", Hakim, 4/196,197. S njim se u tome složio i Zehebi.

[2] Ahmed, "Musned", br. 17987, Ibn-Madže, br. 3436, Ebu-Davud, br. 3588, Tirmizi, br. 2039. S pouzdanim lancem prenosilaca, Ibn-Hibban, br. 1394, 1395, i rekao: "Ovaj hadis je sahih", El-Busirijj, "Ez-Zeva'id". Tirmizi kaže: "Hadis je hasen-sahih", od Ibn-Mes'uda, Ebu-Hurejre, Ebu-Huzame i Ibn-Abbasa, Allah neka je sa njima zadovoljan.

وسئل ﷺ فقيل له: أرأيت رُقًى نَسترقيها؛ ودواءً نتداوى به، وتقاةً نتقيها هل تردُّ من قدر الله شيئاً؟ قال: هي من قَدَر الله. [ذكره الترمذي].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o rukji koju jedni drugima učimo,[1] lijekovima kojima se liječimo i o čuvanju i opreznosti; mogu li promijeniti sudbinu? Reče: “I to je od Allahovog određenja”.

(Tirmizi)[2]

وسئل ﷺ هل يغني الدواء شيئاً؟ فقال: سبحان الله، وهل أنزل الله تبارك وتعالى من داء في الأرض إلا جَعل له شفاءً؟! [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Koristi li lijek išta?” Reče: “Subhanallah! Je li Uzvišeni Allah spustio neku bolest a da za nju nije dao lijek? ”[3]

(Ahmed)

وسئل ﷺ عن السبعين ألفاً الذين يدخلون الجنة بغير حساب من أمته، فقال: هم الذين لا يَستَرقُون، ولا يتطيرون، ولا يَكتوون، وعلى ربهم يتوكلون. [متفق عليه].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o sedamdeset hiljada njegovih sljedbenika koji će ući u Džennet bez polaganja računa. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “To su oni koji ne traže da im se čara, koji nisu zloslutni, koji se ne kuteriziraju (prženje rane) i koji se na svoga Gospodara oslanjaju”.[4]

(Muttefekun alejhi)

---

[1] Rukja: To je način liječenja Kur’anom i dovama kojima nas je podučio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

[2] Ahmed, br. 3578, Tirmizi, br. 2066, Hakim, 4/199, Ibn-Madže, br. 3437, Hakim i Zehebi kažu da je ovaj hadis sahih, od Ebi-Huzame, a on od svog oca.

[3] Ahmed, “Musned”, br. 22645; Hadis je sahih, od Zekvana, a on od nekog Ensarije, r.a.

[4] Buhari, 10/179, Muslim, br. 220, Tirmizi, br. 2448, od Ibn-Abbasa, r.a.

وسأله ﷺ آلُ عمرو بن حَزْم، فقالوا: إنه كانت عندنا رُقْيَة نَرْقي بها من العقرب، وإنكَ نهيتَ عن الرُّقى، قال: اعرضوا عليَّ رُقاكم، قال: فعرضوا عَليه، فقال: ما أرى بأساً، من استطاع أن ينفع أخاه فليفعل. [ذكره مسلم].

Porodica Amra b. Hazma, r.a., došla je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: “Mi smo prije učili rukju i liječili bismo njome ujed od škorpiona, a ti si zabranio rukje”. “Pokažite mi vaše rukje”, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Nakon što su mu pokazali, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Nema ništa loše u tome. Ko od vas može biti od koristi svome bratu, neka to uradi”.[1]

(Muslim)

وفي السنن أن الأعراب قالوا: يا رسول الله ألا نتداوى؟ قال: نعم، عباد الله تَداوَوا؛ فإن الله لم يضع داءً إلا وضع له شفاءً؛ أو دواءً، إلا داءً واحداً؛ قالوا: يا رسول الله ما هو؟ قال: الهَرَم.

Osman b. ebi el-A’as, r.a. požalio se Allahovom Poslaniku sallallahu alejhi ve sellem, na bol koji je osjećao u tijelu još otkako je primio islam. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: “Stavi svoju ruku na mjesto gdje te boli i reci: ‘Bismillah, tri puta, i sedam puta prouči: Euzu billahi ve kudretihi min šerri ma edžidu ve uhazir’” (Tražim zaštitu u Allahovoj snazi i moći od zla onoga što me pogodilo i od onoga od čega strahujem).[2]

(Muslim)

وسئل ﷺ أي الناس أشد بلاءً؟ قال: الأنبياء ثم الأمثل فالأمثل، الرجل يُبتلى على حسب دينه، فإن كان رقيقَ الدين ابتلي على حسب ذلك، وإن كان صَلْبَ الدين ابتلي على حسب ذلك؛ فما يزال البلاء بالرجل حتى يمشي على وجه الأرض، وما عليه خطيئة. [ذكره أحمد، وصححه الترمذي].

---

[1] Muslim, br. 2198,2199,

[2] Muslim, br. 2202, “Muvet’a”, 2/942, Ebu-Davud, br. 3891, Tirmizi, br. 2081, od Osmana b. ebi el-A’asa, r.a.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Koji su ljudi na najvećem iskušenju?" Odgovorio je: "Poslanici, zatim oni slični njima, zatim oni slični njima. Čovjek će biti iskušavan prema stepenu svoje vjere (imana), pa čija vjera bude slaba – bit će iskušan prema jačini vjere, a čija vjera bude čvrsta – bit će iskušan prema čvrstoći vjere. Čovjeka će pogađati razne nevolje sve dok ne bude hodao po zemlji i ne bude imao nijednog grijeha".[1]

(Ahmed, Tirmizi, sahih)

وذكر ابن ماجه أنه ﷺ سئل: أي الناس أشد بلاءً؟ قال: الأنبياء، قلت: يا رسول الله: ثم من؟ قال: ثم الصالحون؛ إن كان أحدهم ليُبتلى بالفقر حتى ما يجد إلا العباءة تحويه؛ وإن كان أحدهم ليفرح بالبلاء كما يفرح أحدكم بالعافية.

Ibn-Madže spominje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan: "Koji ljudi imaju najviše iskušenja?" Odgovorio je: "Nevjernici". Upitan je: "Allahov Poslaniče, a ko onda?" Reče: "Dobri ljudi. Jedan od njih je bio na iskušenju sa neimaštinom, tako da posjeduje samo ogrtač. Neki od njih se raduju iskušenju kao što se vi radujete zdravlju i blagostanju".[2]

وسأله ﷺ رجل: أرأيت هذه الأمراض التي تصيبنا ما لنا بها؟ قال: كفارات، قال أبو سعيد الخدري رضي الله عنه: وإن قلّت؟ قال: وإن شوكة فما فوقها، فدعا أبو سعيد على نفسه أن لا يفارقه الوعك حتى يموت، وأن لا يشغله عن حج، ولا عن عمرة، ولا جهاد في سبيل الله، ولا صلاة مكتوبة في جماعة، فما مسّه إنسان إلا وجد حرّه حتى مات. [ذكره أحمد].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Bolesti koje nas pogađaju; imamo li koristi od njih?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Čišćenje" (od grijeha). Ebu-Seid el-Hudri, r.a., upitao je: "Čak iako su one bile neznatne?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi

---

[1] Tirmizi, br. 2400, i kaže: "Hadis je sahih", Ahmed, 1/185, Ibn-Madže, br. 4024, Begavi, br. 1434, Ibn-Hibban, br. 2901, od Sa'da b. ebi-Vekkasa, r.a.

[2] Ibn-Madže (4024); Hadis je hasen, a prenosi ga Ebu Seid el-Hudri, r.a.

ve sellem, rekao je: "Čak i za ubod trna i manje od toga, imat ćete nagradu". Ebu-Seid je molio Allaha da ga bolesti prate sve do smrti, ali da ga to ne odvrati od hadždža, umre, džihada na Allahovom putu, niti propisanih namaza u džematu. Koji god čovjek bi ga dodirnuo, uvijek bi osjetio vrućinu njegovoga tijela, sve dok nije umro.

(Ahmed)[1]

وقال أسامة رضي الله عنه: شهدتُ الأعراب يسألون النبي ﷺ: أعلينا حرج في كذا؟ أعلينا حَرَجٌ في كذا؟ فقال: عبادَ الله، وضع الله الحرج إلا من اقترض من عرض أخيه شيئاً، فذلك هو الحرج، فقالوا: يا رسول الله هل علينا من جُناح أن نتداوى؟ قال: تَداوَوْا عباد الله، فإن الله لم يضع داءً إلا وضع معه شفاءً إلا الهَرَم، قالوا: يا رسول الله، ما خير ما أُعطي العبد؟ قال: حسن الخلق. [ذكره ابن ماجه].

Usama, r.a., rekao je: "Bio sam prisutan kad su beduini upitali Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, imaju li grijeh u tome i tome (nabrojavši), pa im reče: 'Ljudi, Uzvišeni Allah vam je oprostio grijehe osim onome ko je ukaljao čast svoga brata; to je grijeh'. Rekoše: 'Allahov Poslaniče, imamo li pravo liječiti se?' On je odgovorio: 'Da, Allahovi robovi, za svaku bolest Allah je stvorio i lijek, osim za starost'. Ponovo upitaše: 'Šta je najljepše što je dano čovjeku?' 'Lijep karakter', odgovori im Poslanik".[2]

(Ibn-Madže)

وسأله ﷺ طبيب عن ضِفدِع يجعلها في داوء، فنهى النبي ﷺ عن قتلها. [ذكره أهل السنن].

Doktor je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da žabu upotrijebi u liječenju, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se ona ubija.[3]

(Sakupljači "Sunenâ")

---

[1] Ahmed, br. 10799, 3/23, od Ebu-Se'ida el-Hudrija.

[2] Ibn-Madže, br. 3436; Hadis je sahih.

[3] Ebu-Davud, br. 3871, Nesai, 7/210, s pouzdanim lancem prenosilaca.

وشكا إليه ﷺ الزبيرُ بن العوام وعبد الرحمن بن عَوف القمْلَ، فأفتاهم بلبس قميص الحرير. [ذكره البخاري في صحيحه]

Zubejr b. Avvam i Abdurrahman b. Avf su se požalili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na vaške, a on im je rekao da obuku svilenu košulju.[1]

(Buhari)

Ljekar nema odgovornosti za grešku.

وأفتى ﷺ أن من تطبَّب، ولم يعرف منه طب، فهو ضامن، وهو يدل بمفهومه على أنه إذا كان طبيباً، وأخطأ في تطبيبه، فلا ضمان عليه.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je za ljekara koji liječi, a nije stručan, da je odgovoran, odnosno da snosi posljedice greške. Iz ovoga se shvata da, ukoliko pogriješi onaj koji je stručan za medicinu, neće snositi posljedice niti nadoknadu štete.[2]

وشكا إليه ﷺ المشاة في طريق الحج تعبهم وضعفهم عن المشي، فقال لهم: استعينوا بالنسل، فإنه يقطع عنكم الأرض وتخفون له، قالوا: ففعلنا، فخففنا له.

Ljudi koji su na hadždž išli pješice žalili su se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na umor i slabost. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao im je: "Pomozite se u hodu usitnjenim koracima. Tako jednostavnije prelazite put i olakšavate sebi". Rekoše: "Učinili smo tako, pa nam je bilo lakše".[3]

---

[1] Buhari, 10/249, Muslim, br. 2076, Tirmizi, br. 1722, Ebu-Davud, br. 4056, Nesai, 8/202, od Enesa b. Malika, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 4586, Nesai, 8/52,53, Ibn-Madže, br. 3466; Hadis je hasen, od Abdullaha b. Amra b. el-A'asa, r.a.

[3] Hakim, "Mustedrek", 1/443, i 2/101, i kaže: "Hadis je sahih", a sa njim se u tome složio i Zehebi, od Džabira b. Abdullaha.

وسألته ﷺ أسماءُ بنت عُميس رضي الله عنها، فقالت: يا رسول الله، إن ولد جعفر تُسرع إليهم العين، أفأسترقي لهم؟ قال: نعم، فإنه لو كان شيء سابق القدر لسبقته العين. [ذكره أحمد].

Esma b. Umejs, r.a., upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, Džaferovu djecu veoma brzo pogađa urok; hoću li im proučiti rukju?" On je odgovorio: "Da. Kad bi postojalo išta brže od sudbine, urok bi ga pretekao".[1]

(Ahmed)

وعند مالك عن حميد بن قيس المكي قال: دخل على رسول الله ﷺ بابني جعفر ابن أبي طالب، فقال لحاضنتهما: مالي أراهما ضارعَين؟ فقالت: إنه لتسرع إليهما العين، ولم يمنعنا أن نسترقي لهما إلا أنا لا ندري مايوافقك من ذلك، فقال: استرقْوا لهما، فإنه لو سبق شيء القدَرَ لسبقته العين.

U Malikovoj predaji, od Humejda b. Kajsa el-Mekkija, rekao je: "Dža'fer b. Ebu-Talib je, sa svoja dva sina, došao Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on je upitao njihovu njegovateljicu: "Šta im je? Vidi se da su slabašni". Rekla je: "Pogađa ih urok. Proučila bi im rukju, ali ne znam hoćeš li to ti prihvatiti". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im: "Učite im rukju. Kad bi postojalo išta brže od sudbine (kadera), bio bi to urok".[2]

وسئل ﷺ عن النُّشرَة، فقال: هي من عمل الشيطان. [ذكره أحمد وأبو داود].
والنشرة: حَل السحر عن المسحور.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o skidanju sihra drugim sihrom u svrhu liječenja, pa je rekao: "To je šejtanski posao".[3]

(Ahmed, Ebu-Davud)

---

[1] Tirmizi, br. 2509, Ibn-Madže, br. 3510, Ahmed, "Musned", br. 26924; Hadis je sahih, od Esme b. Umejs, r.a. Tirmizi kaže: "Hadis je hasen-sahih", kao što i jest.

[2] Malik, "Muvet'a", 2/939, 940,

[3] Ebu-Davud, br. 3868; Hadis je sahih.

Postoje dvije vrste liječenja:

Prvo: Uklanjanje sihra sihrom, i to je šejtanski posao. Sihirbaz se približava šejtanu onim što on voli, tako da on poništi i obesnaži ono što je već uradio opsihrenom.

Drugo: Liječenje učenjem rukje, dovama zaštite i ispravnim dovama, te dozvoljenim lijekovima. Ova vrsta liječenja je dozvoljena i poželjna.

O pokuđenoj vrsti liječenja, Hasan el-Basri je rekao: “Sihr putem drugog sihra može otkloniti samo sihirbaz”.

POSLANIKOVE FETVE O ZLOSLUTNJI (PESIMIZMU) I OPTIMIZMU

(ET-TIJERETU I EL-FE'LU)

وسئل ﷺ عن الطاعون، فقال: كان عذاباً يبعثه الله على مَنْ كان قبلكم، فجعله الله رحمة للمؤمنين، ما من عبد يكون في بلد ويكون فيه، فيمكث لا يخرج صابراً محتسباً يعلم أنه لا يصيبه إلا ما كتب الله له إلا كان له مثل أجر شهيد. [ذكره البخاري].

Upitan o kugi, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "To je kazna kojom je Uzvišeni Allah kažnjavao prijašnje narode, pa ju je učinio milošću vjernicima. Koga zadesi epidemija zarazne bolesti u nekom mjestu te se on strpi, ne napuštajući to mjesto, znajući da ga može zadesiti samo ono što mu Allah odredi, postići će kod Allaha nagradu šehida".[1]

(Buhari)

وقال ﷺ: لا طِيَرَةَ، وخيرها الفأل، قيل يا رسول الله، وما الفأل؟ قال: الكلمة الصالحة يسمعها أحدكم. [متفق عليه].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Nije dozvoljena zloslutnja. Najbolji je optimizam". Upitali su: "Allahov Poslaniče, a šta je to optimizam?" "Dobra i lijepa riječ koju čujete", rekao je on.[2]

(Muttefekun alejhi)

وفي لفظ لهما: لا عَدْوى ولا طِيَرَةَ، ويعجبني الفأل، قالوا: وما الفأل؟ قال: كلمة طيبة.

---

[1] Buhari, 10/163, od Aiše, r.a.

[2] Buhari, 10/206, Muslim, br. 2220, od Ebu-Hurejre, r.a.

I Buhari i Muslim navode sljedeću predaju: “Nema nasilja i zloslutnje. Sviđa mi se optimizam.” “A šta je to optimizam, Allahov Poslaniče?” “To je lijepa riječ.”[1]

ولما قال: لا عدوى ولا طيرة ولا هامّة. قال رجل: أرأيت البعير يكون به الجرَبُ، فتجرب الإبل؟ قال: ذاك القدَر، فمن أجْرَبَ الأول؟ [ذكره أحمد].

Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zabranjeno je vjerovati da bolest nastaje mimo Allahove volje, zabranjena je zloslutnja i zabranjeno je vjerovati da se kosti umrlih pretvaraju u ptice”, jedan čovjek je upitao: “Šta misliš o devi koja se ošugala, pa je to prešlo i na ostale deve?” Poslanik reče: “To je sudbina. Kao što je Allah dao bolest prvoj, tako je dao i ostalima”.

Nema argumenta onaj ko niječe uzroke. U njima je potvrda sudbine i vraćanje svih uzroka prvom Uzročniku, jer je svaki uzrok oslonjen na onaj prethodni, a ne na konačni cilj, što iziskuje lančani poredak uzroka, što je nemoguće. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, taj lanac uzroka je presjekao riječima: “Ko je prvi dao bolest?” Prvi koji se ošugao, zadobio je tu bolest epidemijom, kao i onaj prije njega, a ne postoji konačni cilj koji iziskuje lančani poredak, što je nemoguće.

وسألته ﷺ امرأةٌ، فقالت: يا رسول الله، دار سكنّاها والعدد كثير، والمال وافر، فقلّ العدد وذهب المال، فقال: دَعُوها ذميمة. [ذكره مالك مرسلاً]

Neka žena ga je upitala: “Allahov Poslaniče, nastanili smo se u jednu kuću, a nas je mnogo. Imali smo mnogo imetka. Zatim nam se brojno stanje umanjilo i imetka je nestalo”. Rekao je: “Ostavite tu kuću, jer je ona pokuđena”.[2]

(Malik prenosi kao mursel)

[1] Buhari, 10/206. Muslim, br. 2220, od Ebu Hurejre r.a.

[2] Ebu Davud, br. 3924. Buhari, “Edebu-l-Mufred”, br. 918, hadis prenosi Enes b. Malik, “Muvet’a”, 2/972; Hadis je hasen.

Ovo je saglasno sa riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ako ima pesimizma u nečemu, onda ga ima u tri stvari: u jahalici, kući i ženi". Ovo je potvrda za skrivenu vrstu uzroka, a ne poznaju ih mnogi ljudi. Nisu poznati osim kad se posljedice dogode. Od uzroka čiji je uzročništvo poznato prije nego što se dogode, posljedice su i očiti uzročnici. Za neke od njih se ne zna uzročništvo osim poslije događanja posljedica, a to su skriveni uzroci. U to ulazi govor ljudi: "Pojava ovog čovjeka je pesimistična" i sl. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ukazao je na ovu vrstu i nije je obesnažio. Njegove riječi: "Ako ima pesimizma u nečemu, onda ga ima u tri stvari",[1] predstavljaju ostavarenje pesimizma u njima, a nije negacija njegovoga događanja od drugih. Kao što kaže: "Ako ima lijeka u nečemu čime bi se liječili", onda je to u hidžami, pijenju meda ili spaljivanju rane, a ne volim spaljivanje rane".

(El-Buhari)[2]

[1] Buhari, 10/180-181; Muslim, 2225; Ebu-Davud, 3922, Tirmizi, 2825; Nesai 6/220.

[2] Buhari, 10/127; Muslim, 2205, od Džabira, r.a.

POSLANIKOVE FETVE O RAZLIČITIM TEMAMA

وسأله ﷺ رجل، فقال: إني أصبتُ ذنباً عظيماً، فهل لي من توبَة؟ فقال: هل لك من أم؟ قال: لا، قال: فهل لك من خالة؟ قال: نعم، قال: فبرَّها. [ذكره الترمذي وصححه].

Neki čovjek dođe Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa reče: "Ja sam počinio veliki grijeh. Može li mi biti oprošteno ako se pokajem?" Poslanik ga upita: "Imaš li majku?" "Nemam", odgovori mu čovjek. "A je li ti tetka živa?" "Jest", odgovori mu. "Čini joj dobročinstvo", reče mu Poslanik".

(Tirmizi, sahih)[1]

وقال ابن عباس رضي الله عنهما: كان رجل من الأنصار أسلم، ثم ارتدَّ ولَحِقَ بالمشركين، ثم نَدِم فأرسل إلى قومه: سلوا لي رسول الله ﷺ هل لي من توبة؟ فجاء قومه إلى النبي ﷺ فقالوا: هل له من توبة؟ فنزلت: ﴿كيف يَهْدِي اللهُ قوماً كفَروا بعد إيمانهم﴾ (آل عمران: ٨٦) إلى قوله: ﴿إلا الذين تابوا من بعد ذلك وأصلحوا فإن الله غفور رحيم﴾ (آل عمران: ٨٩) فأرسل إليه فأسلم. [ذكره النسائي].

Rekao je Ibn-Abbas r.a.: "Jedan od ensarija, građana Medine, primio je islam, zatim ga napustio i priključio se idolopoklonicima, zatim se pokajao i poslao neke ljude da izvide kod Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, može li se pokajati. Došli su izaslanici iz njegovog plemena i to upitali Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Tada su objavljeni sljedeći ajeti: "Kako će Allah uputiti na Pravi put narod koji ne vjeruje, nakon što je vjerovao i svjedočio da je

[1] Buhari, 10/127, Muslim, br. 2205, od Džabira, r.a.

Poslanik istinit, a i jasni dokazi su mu došli! Neće Allah ukazati na Pravi put narodu koji sâm sebi nepravdu čini. Kazna im je prokletstvo od Allaha i meleka i svih ljudi, nad svima njima, vječno će pod njim ostati i patnja im se neće olakšati, niti će im se vremena dati, osim oni koji se pokaju poslije toga i poprave, jer Allah doista prašta i milostiv je." (Ali-'Imran, 86.-89.) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je nekog izaslanika, pa je prešao na islam.

(Nesai)[1]

وسئل ﷺ عن قوله تعالى: ﴿وتأتون في ناديكم المنكر﴾ (العنكبوت: ٢٩) قال: كانوا يَخْذِفون أهل الطريق، ويسخرون منهم، وذلك المنكر الذي كانوا يأتونه. [ذكره أحمد].

Upitan o riječima Uzvišenog Allaha: "I na skupovima svojim najodvratnije stvari činite" (El-Ankebut, 29.), Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Napadali su one koji bi išli putem i ponižavali ih; to je ružno djelo koje su činili".

(Ahmed)[2]

وسئل ﷺ: أيكون المؤمن جباناً؟ قال: نعم، قالوا: أيكون بخيلاً؟ قال: نعم، قالوا: أيكون كذّاباً؟ قال: لا. [ذكره مالك].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, može li vjernik biti kukavica. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Da". Upitali su: "A može li biti škrt?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Da". Ponovo su upitali: "A može li vjernik biti lažov?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ne može".

(Malik)[3]

---

[1] Nesai, 7/107. Hadis je sahih, od Ibn-Abbasa, r.a.

[2] Tirmizi, br. 3189, "Tefsir", poglavlje: "Sura El-Ankebut", kaže: "Hadis je hasen", Ahmed, "Musned", 6/341, Ibn-Džerir i Et-Taberi, 20/493, Hakim 2/409, Zehebi je potvrdio njegovu autentičnost, Sujuti, "Derru-l-Mensur", 5/144, od Ummi Hane, r.a.

[3] Malik, "Muvet'a", 2/990, "Tergib ve Terhib", 4/28, od Safvana b. Selima, r.a.

وسألته ﷺ امرأة، فقالت: إن لي ضَرَّة، فهل عليَّ جناح إن تشبَّعت من زوجي غير الذي يعطيني؟ فقال: المتشبع بما لم يُعْطَ كلابس ثوبَيْ زور. [متفق عليه].

Neka žena je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Moj muž ima još jednu suprugu, moju inoču. Hoću li biti griješna ako budem prikazivala da imam više nego što mi stvarno muž daje, i to pred mojom inočom, kako bi je ozlojedila?" Odgovorio je: "Onaj ko se prikaže u onome što nema, poput je onoga koji oblači dva lažna odijela" (reputacija i pretvaranje).

(Muttefekun alejhi)[1]

وقال ﷺ : اتقوا هذا الشِّرْك، فإنه أخفى من دَبيب النمل، فقيل له: كيف نتقيه وهو أخفى من دبيب النمل يا رسول الله؟ فقال: قولوا: اللَّهم إنا نعوذ بك من أن نشرك بك شيئاً نعلمه، ونستغفرك لما لا نعلم. [ذكره أحمد].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Čuvajte se širka. Doista je on skriveniji od mravljeg hoda". Rečeno mu je: "Allahov Poslaniče, kako ćemo se čuvati širka kad je on skriveniji od mravljeg hoda?" Rekao im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Kažite: 'Gospodaru naš, utječemo Ti se da Ti nešto pripišemo od onoga što znamo, a tražimo oprosta od Tebe za ono što ne znamo'".

(Ahmed)[2]

وقال ﷺ : إن أخْوَفُ ما أخاف على أمتي الشرك الأصغر، قالوا: وما الشرك الأصغر يا رسول الله؟ قال: الرياء، يقول الله تعالى يوم القيامة إذا جزى الناس بأعمالهم، اذهبوا إلى الذين كنتم تُرَاؤون في الدنيا، فانظروا هل تجدون عندهم جزاءً. [ذكره أحمد].

---

[1] Buhari, 9/278,279, Muslim, br. 2130, Ebu-Davud, br. 4997, Esme b. ebi-Bekr, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", 19109, Taberani; Hadis je hasen, od Ebu-Muse el-Eš'arija, r.a.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Najviše se za svoj ummet bojim maloga širka". Upitaše: "Allahov Poslaniče, a šta je to mali širk?" Rekao je: "Rija' (pretvaranje). Allah će na Sudnjem danu, kad bude nagrađivao ljude za njihova djela, reći: 'Idite onima kojima ste se pokazivali na dunjaluku i vidite hoćete li kod njih naći nagradu!'"

(Ahmed)[1]

وسئل ﷺ عن الأخسَرينَ أعمالاً يوم القيامة، فقال: هم الأكثرون أموالاً إلا من قال هكذا وهكذا وهكذا من بين يديه، ومن خلفه، وعن يمينه وعن شماله، وقليل ما هم.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o onima čije će djela na Sudnjem danu propasti, pa je rekao: "To su najveći bogataši, osim oni koji kažu ovako i ovako (pa je pokazao ispred sebe, iza sebe i na svoju desnu i lijevu stranu). A malo je takvih".[2]

ولما نزلت: ﴿والذين آمنوا ولم يلبسوا إيمانهم بظلم﴾ (الأنعام: ٨٢) شقَّ ذلك عليهم، وقالوا: يا رسول الله، وأيّنا لم يظلم نفسه؟ فقال رسول الله ﷺ: ليس ذلك، إنما هو الشرك، ألم تسمعوا قول لقمان لابنه: ﴿يا بُنيَّ لا تشرك بالله إنَّ الشركَ لظُلْم عظيم﴾ (لقمان: ١٣). [متفق عليه].

Kad je objavljen ajet: "Oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s mnogoboštvom ne miješaju" (El-En'am, 82.), to je bilo teško ljudima, pa su rekli: "Allahov Poslaniče, ima li iko od nas da nepravdu prema sebi ne čini?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "To se ne odnosi na ono što vi mislite; radi se o širku. Zar niste čuli riječi Allahovog iskrenog roba (Lukmana): 'O sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim: mnogoboštvo je, zaista, velika nepravda?'" (Lukman, 13.).

(Muttefekun alejhi)[3]

---

[1] Ahmed, br. 23119, Ibn-Ebi-Dunja i Bejheki u "Zuhdu'; Hadis je sahih, od Mahmuda b. Velida, r.a.

[2] Buhari, 11/460 i 3/256, Muslim, br. 990, Tirmizi, br. 617, Nesai, 5/10, 11, od Ebu-Zerra, r.a.

[3] Buhari, 1/81, 82, "Tefsir", poglavlje: "Sura El-En'am", Muslim, br. 124, Tirmizi, br. 3069 Od Ibn-Mes'uda, r.a.

وخرج عليهم وهم يتذاكرون المسيحَ الدجال، فقال: ألا أخبركم بما هو أخوف عليكم عندي من المسيح الدجال؟ قالوا: بلى، قال: الشرك الخفي، قالوا: وما الشرك؟ قال: أن يقوم الرجل فيصلي، فيزيّن صلاته لما يرى من نظر رجل آخر. [ذكره ابن ماجه].

Došao je Allahov Poslanik među ashabe, a oni su jedni druge podsjećali na Dedždžala, pa je rekao: "Hoćete li da vas obavijestim šta vam je kobnije od Dedždžala?" "Hoćemo", rekoše mu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Skriveni širk". Upitaše ga: "Šta je to širk?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Da neko od vas klanja i uljepšava svoj namaz kad primijeti da ga ljudi gledaju".

(Ibn-Madže)[1]

وسئل رسول الله ﷺ عن طاعة الأمير الذي أمر أصحابه فجمعوا حطباً فأضرموه ناراً وأمرهم بالدخول فيها، فقال ﷺ: لو دخلوها ما خرجوا منها، إنما الطاعة في المعروف، وفي لفظ: لا طاعة لمخلوق في معصية الخالق، وفي لفظ: من أمركم منهم بمعصية الله فلا تطيعوه.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o vojskovođi koji je naredio svojoj vojsci da potpale vatru i da jedan po jedan u nju skaču. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Da ste skočili u nju, ne biste iz nje izašli. Pokornost je samo u onome što je dobro".

U drugoj predaji: "Nema pokornosti stvorenju u nepokornosti Stvoritelju".

U trećoj predaji: "Ako vam neki od njih (misli se na vladare) naredi ono čime će te se ogriješiti prema Allahu, ne pokoravajte mu se".[2]

Ova fetva je općenita i važi za svakoga koga njegov pretpostavljeni tjera na ono čime će se ogriješiti prema Allahu. Dakle, fetva nije specifična za određenu osobu.

---

[1] Ibn-Madže, br. 4204; Hadis je hasen, od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a.

[2] Buhari, 8/47, 48, Muslim, br. 1840, Ebu-Davud, br. 2625, Nesai, 7/159, od Aije b. ebi-Taliba, r.a.

PREVENTIVA (SEDDUZ-ZERI'ATI)

ولما قال ﷺ : إن من أكبر الكبائر شتم الرجل والديه، سألوه: كيف يشتم الرجل والديه؟ قال: يسُبُّ أبا الرجل وأمه، فيسب أباه وأمه. [متفق عليه].

Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Među najvećim grijesima je psovanje i ruženje svojih roditelja". Upitali su ga kako može neko psovati svoje roditelje. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: "Ako on nečijeg oca ili majku psuje i grdi, pa mu se to na isti način vrati".[1]

(Muttefekun alejhi)

Ovaj hadis otvoreno spominje da se sredstva i povodi uzimaju u obzir te da je neutraliziranje sredstava koji dovode do veće štete (preventiva), zahtjev Šerijata. Dokazi za ovo pravilo su prije spomenuti, a što je sasvim dovoljno.

وقال ﷺ : ما تقولون في الزنا؟ قالوا: حرام، فقال: لأن يَزْنيَ الرجل بعشر نسوة أيسرُ عليه من أن يزني بامرأة جاره، وما تقولون في السرقة؟ قالوا: حرام. قال: لأن يسرقَ الرجل من عشر أبيات أيسرُ من أن يسرق من بيت جاره. [ذكره أحمد]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao je: "Šta mislite o zinaluku?" "Haram", odgovoriše. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Da čovjek učini zinaluk sa deset žena, lakše bi mu bilo podnijeti kaznu (na Sudnjem danu), nego da to počini sa ženom svoga komšije". Upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta mislite o krađi?" "Haram", odgovoriše. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve

[1] Buhari, 10/338, Muslim, br. 90, Tirmizi, br. 1903, Ebu-Davud, br. 5141, od Abdullaha b. Amra b. el-A'asa, r.a.

sellem, reče: "Da čovjek ukrade iz deset kuća, lakše bi mu bilo podnijeti kaznu (na Sudnjem danu) nego da ukrade od svoga komšije.

(Ahmed)[1]

وقال ﷺ: أتدرون ما الغيبة؟ قالوا: الله ورسوله أعلم، قال: ذكرك أخاك بما يكره، قيل: أرأيت إن كان في أخي ما أقول؟ قال: إن كان فيه ماتقول فقد اغتبته، وإن لم يكن فيه ما تقول فقد بَهَتَّه. [ذكره مسلم].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je: "Znate li šta je ogovaranje?" Rekoše: "Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju". On je rekao: "Spominjanje svoga brata po onome što mu nije drago". Neko upita: "A ako je moj brat onakav kao što sam rekao?", pa mu je odgovorio: "Ako je onakav kao što si rekao – ogovarao si ga, a ako nije onakav kao što si rekao – onda si ga potvorio".

(Muslim)[2]

---

[1] Ahmed, "Musned", 6/8, Buhari, "Edebu-l-Mufred", br. 103, Taberani, "El-Kebir", 20/605, Hejsami, "Medžme'a ez-Zevai'd", 8/168; Hadis je hasen, od Miqdada b. el-Esveda, r.a.

[2] Muslim, br. 2589, Ebu-Davud, br. 4874, Tirmizi, br. 1935, i kaže: "Hadis je hasen-sahih", od Ebu-Hurejre, r.a.

O VELIKIM GRIJESIMA

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o velikim grijesima, pa je rekao: "Pridruživanje Allahu drugih božanstava, neposlušnost prema roditeljima, lažno svjedočenje, bespravno ubistvo, bježanje sa bojnog polja, lažno zaklinjanje, da čovjek ubije svoje dijete iz bojazni da će s njime dijeliti hranu, da se učini blud sa ženom svoga komšije, sihir-magija, jedenje imetka siročadi, potvaranje poštene žene muslimanke. Ovi grijesi su navedeni u nekoliko hadisa.

Veliki grijesi

U velike grijehe se ubraha: ostavljati namaz, ne dati zekat, ne obavljati hadždž iako se zato ima mugućnosti, jesti u danima ramazana bez opravdanja, pijenje alkohola, krađa, blud, homoseksualizam, suditi suprotno istini, uzimati mito u parničenju, slagati na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, govoriti o Allahu bez znanja o Njegovim imenima i svojstvima, djelima i propisima, negirati ono čime je Sebe opisao i čime Ga je opisao Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, smatrati da Allahov govor i govor Njegovoga Poslanika nisu mjerodavni, da je Njegov govor netačan i beskoristan, štaviše, nevjerstvo, antropomorfizam (poistovijetiti Allaha sa stvorenjima) i zabluda. Zatim, ostavljanje njihova govora radi ljudskih riječi, davanje prednosti mašti zvanoj razum, nepravednoj politici, neispravnom vjerovanju, neispravnim idejama i spoznajama, šejtanskim otkrovenjima nad onim sa čime je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uvođenje nepravednih poreza, nepravda prema potčinjenima, korupcija s ratnim plijenom, oholost, gordost, samodopadljivost, nadutost, pretvaranje, traženje reputacije, davanje prednosti strahu od stvorenja nad strahom od Stvoritelja, ljubav prema ljudima u odnosu na ljubav prema Stvoritelju, nadanje u ljude a ne u Allaha, želja za uzdizanjem na Zemlji i činjenje nereda, pa

makar to i ne postigao, psovanje ashaba (neka je Allah sa njima zadovoljan), drumsko razbojništvo, da čovjek – znajući za to – odobri razvrat u svojoj porodici, prenošenje tuđih riječi, nečišćenje poslije male nužde, da muškarac oponaša ženu, da žena oponaša muškarca, da žena traži uplitanje i da upliće tuđu kosu, a traženje uplitanja i uplitanje kose je veliki grijeh, tetoviranje i traženje tetoviranja, utanjivanje zuba i insistiranje na tome, čupanje i skraćivanje obrva i trepavica, negiranje rodoslovlja, nepriznavanje oca i nepriznavanje sina, da žena svome mužu pripiše tuđe dijete, naricanje, udaranje po licu, cijepanje odjeće, da žena obrije kosu prilikom nečije smrti, mijenjanje međa, kidanje rodbinskih odnosa, nepravedna oporuka, zabrana nasljedniku njegovoga prava iz nasljedstva, jesti strv, krv i svinjsko meso, formalno ženu vjenčati za drugog čovjeka nakon što je puštena treći put kako bi mu ponovo postala dozvoljena (ko to čini i ko to traži), traženje zakonskih propusta da se izostavi ono što je Allah obavezao, dozvoliti ono što je Allah zabranio, tj. dozvoliti Njegove zabrane i obesnažiti Njegove naredbe putem različitih zakonskih smicalica, prodavati slobodne žene, bježanje roba od svoga vlasnika, neposlušnost žene prema mužu, skrivanje znanja kad je u potrebi da se ono obznani, sticanje znanja radi dunjaluka, prestiža, pozicije i traženja položaja i ugleda među ljudima, prijevara, griješenje u parničenju, prići ženi u stražnjicu ili u toku menstrualnog ciklusa, prigovarati na sadaku i druge vrste dobra, ružno mišljenje o Allahu, traženje mahana u Allahovom svemirskom i ovosvjetskom poretku, negiranje Njegovog određenja i sudbine i uzvisivanja nad Aršom, negiranje da je On nadmoćan nad Svojim robovima, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzdignut Njemu, da je Mesih Isa, a.s., uzdignut Njemu, da Mu se dobre riječi uspinju, da je napisao Knjigu koja se nalazi na Njegovom Aršu, da Njegova milost nadvladuje Njegovu srdžbu, da se spušta svake noći na dunjalučko nebo kad prođe polovina noći i kaže: “Ima li ko da od Mene traži oprosta pa da mu oprostim?”, da je izravno govorio sa Musaom, da se pokazao brdu, pa ga je onda u komadiće pretvorio, da je Ibrahima uzeo za prisnog prijatelja, da je pozvao Adema i Havu, da je pozvao Musaa i da će pozvati našeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na Sudnjem danu, da je Adema stvorio Svojim rukama, da će jednom Svojom rukom uzeti nebesa, a drugom rukom Zemlju na Sudnjem danu.

U velike grijehe spada i: prisluškivati priču koju ljudi ne vole da se to čuje, pokuditi ženu njenom mužu i roba njegovom gospodaru, slikanje životinja, svejedno bile one sa sjenom ili ne, pričati da je vidio u snu ono što nije vidio, uzimanje i davanje kamate, svjedočenje i pisanje kamatnog ugovora, pijenje alkohola, cijeđenje, nošenje, prodaja i trošenje novca od prodaje, proklinjanje onoga koji ne zaslužuje kletvu, odlazak proricateljima, astrolozima, gatarima, sihirbazima, vjerovanje njihovim riječima i rad po njihovim mišljenjima, činiti sedždu nekome mimo Allahu, zaklinjanje drugim mimo Allahom. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Ko se zakune nekim drugim osim Allahom počinio je mnogoboštvo".[1] Nemarni su oni koji kažu da je zakletva samo pokuđena, a Zakonodavac ju je nazvao širkom, a širk je na većem stepenu od velikih grijeha.

Uzimanje kaburova za svetišta, smatranje njihovih stanovnika idolima i mjestima za praznovanje kojima se nekad klanjaju, nekad upućuju molitve, a nekad ih obilaze. Uvjereni su da je molitva kod kaburova bolja od molitve u Allahovim kućama, koje je učinio mjestom za upućivanje dova, da u njima bude obožavan, da Mu se u njima klanja i čini sedžda.

Neprijateljstvo prema Allahovim štićenicima, prepuštanje odjeće (donji ogrtač, šalvare-pantalone i sl.) preko nožnih članaka, ohol hod, slijeđenje i pokornost strastima, škrtost i samodopadljivost, zapostavljanje onih koje je čovjek dužan izdržavati i skrbiti, kao što su rođaci, supruga, robovi i oni koji su u posjedu, prinošenje žrtava drugima mimo Allahu, izbjegavanje brata muslimana čitavu godinu, kao što se navodi u El-Hakimovom "Sahihu" iz hadisa Ebu-Harraša el-Hezlija es-Sulemija da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko bude izbjegavao brata godinu dana, kao da ga je i ubio".[2] Velika je mogućnost da se izbjegavanje brata više od tri dana smatra velikim grijehom, a možda i malim. A Allah najbolje zna.

---

[1] Tirmizi, br. 1535, Hakim, 45/45, kaže da je ispravan prema uslovima Buharije i Muslima, Ahmed, 2/125, Bejheki, "Sunen", 10/29, Ibn-Hibban, br. 4343, od Abdullaha b. Omera, r.a.; Hadis je sahih.

[2] Hakim, 4/163, Ebu-Davud, br. 4915, Ahmed, 4/220; Hadis je sahih.

U velike grijehe se ubraja i: posredovanje u ukidanju šerijatskih kazni. U hadisu od Ibn-Omera koji pripisuje Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kaže se: "Ko se bude zalagao za ukidanje šerijatskih kazni, usprotivio se Allahovoj naredbi";[1] prenose ga Ahmed i drugi, sa dobrim lancem prenosilaca. U velike grijehe se ubraja i kad čovjek nepromišljeno govori riječi koje izazivaju Allahovu srdžbu.

U velike grijehe se ubraja i kad čovjek poziva u novotariju i zabludu i ostavljanje sunneta. Štaviše, ovo je najveći grijeh. I otvoreno protivljenje Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Prenosi Hakim u svome "Sahihu" iz hadisa El-Mustevreda b. Šeddada da je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko ogovaranjem i potvorom muslimana stekne zalogaj, Allah će ga nahraniti zalogajem iz Džehennema na Sudnjem danu. Ko na račun brata muslimana bude htio postići ugled, Allah će ga na Sudnjem danu prikazati dvoličnjakom. Ko ponižavanjem muslimana stekne odjeću, Allah će ga na Sudnjem danu obući u sličnu odjeću iz Džehennema".[2]

Značenje hadisa je: Ovi postupci vode ka spomenutom i postaju sredstvo da se nanese šteta bratu muslimanu u vidu laži, ismijavanja, izrugivanja, namigivanja, ogovaranja, potvaranja, potcjenjivanja i lažnih svjedočenja, atakom na njegovu čast pred neprijateljem, što rade mnogi ljudi, neka je Allah na pomoći.

U velike grijehe se ubraja i hvalisanje i ponos grijehom među prijateljima i istomišljenicima. Allah neće oprostiti takvo javno iznošenje grijeha, čak iako ga zaštiti zla njegove duše. Velik grijeh je da čovjek ima dva lica i dva jezika, pa se pred jednim ljudima pojavljuje s jednim licem i jezikom, a pred drugim – s drugim licem i jezikom.

Veliki grijeh je biti razvratan i prljavoga jezika, tako da ga ljudi ostavljaju pribojavajući se njegove razvratnosti. Veliki

---

[1] Ebu-Davud, br. 3597, Ahmed, br. 2770, Bejheki, "Sunen", 6/82; od Ibn-Omera, r.a.; Hadis je sahih.

[2] Ebu-Davud, br. 4881, Ahmed, "Musned", 4/299, Hakim, "Mustedrek", br. 7167, i kaže da je sahih. U Et-Telhisu je rekao: "Hadis je vjerodostojan", kao što je rekao, od Mustevreda b. Šeddada, r.a.

grijeh je i prepirati se s čovjekom zbog neistine za koju se zna da je neistina, da čovjek tvrdi da je nešto njegovo a zna da nije njegovo, da tvrdi da je iz porodice Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a nije, te da tvrdi da je nečiji sin, a nije njegov sin. U oba "Sahiha" se prenosi: "Ko bude prisvajao drugog oca a ne svog, Džennet mu je zabranjen".[1] Također se u njima prenosi: "Nemojte mrziti svoje očeve. Ko bude mrzio i prezirao svog oca, on je nevjernik".[2] U oba "Sahiha" se također prenosi: "Ko god bude prisvajao tuđeg oca, a zna da nije njegov, smatrat će se nevjernikom. Ko bude tvrdio da mu nešto pripada, a ono mu ne pripada, neka sebi pripremi mjesto u vatri. Ko nekog čovjeka nazove kafirom ili mu kaže: 'Allahov neprijatelju!', a on to nije, to će se na njega onda odnositi".[3]

U velike grijehe se ubraja: smatrati kafirom one osobe koje Allah i Njegov Poslanik nisu imenovali kafirima. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je borbu protiv haridžija i obavijestio je da su oni najgori ubijeni pod nebeskim svodom i da će izlaziti iz islama kao što strijela prolazi kroz ulov. Njihova vjera se sastoji iz smatranja muslimana nevjernicima zbog grijeha. Šta, onda, reći o onima koji muslimane smatraju nevjernicima zbog sunneta ili zbog suprotstavljanja ljudskim mišljenjima koja se uzimaju za zakone ili se po njima sudi?

Veliki grijeh je i unijeti novotariju u islam ili dati utočište i pomagati novotara. U oba "Sahiha" se navodi: "Ko uvede kakvu novotariju ili dadne utočište novotaru, neka je na njemu prokletstvo Allaha, meleka i svih ljudi! Allah od njega neće na Sudnjem danu primiti ni obavezno ni dobrovoljno djelo".[4]

U najveće novotarije se ubraja zanemarivanje Allahove Knjige i sunneta Njegovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uvođenje onoga što im je suprotno, pomaganje i odbrana onoga ko to uvede, te neprijateljstvo prema onome ko poziva u Allahovu Knjigu i sunnet Njegovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

---

[1] Buhari, 12/46, Muslim, br. 63, Ebu-Davud, br. 5112; od Sa'da b. ebi-Vekkasa, r.a.

[2] Buhari, 12/47, Muslim, br. 62.

[3] Buhari, 10/388, Muslim, br. 61, od Ebu-Zerra el-Gaffarija, r.a.

[4] Buhari, 1/182-183, Muslim, br. 1370, Ebu-Davud, br. 2034, 2035, Tirmizi, br. 2128, Nesai, 8/23, od hadisa Alije b. ebi-Taliba, r.a.

U velike grijehe ulazi i dozvola narušavanja Allahovih propisa u Haremu i ihramu, kao što su ubijanje, lov i dozvola borbe u Haremu. Veliki grijeh je i oblačenje svile i zlata muškarcima te upotreba posuđa od zlata i srebra.

Vjerodostojno se prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Loše predskazivanje je širk”.[1] Moguće je da ovo ulazi u velike grijehe, a moguće da je i na nižem stepenu. Veliki grijeh je i potkradanje ratnog plijena, da imam ili namjesnik vara svoje podanike, oženiti se sa ženom s kojom se ne može stupiti u bračni odnos, imati spolni odnos sa životinjom, praviti zamke, varati i na bilo koji drugi način štetiti bratu muslimanu.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Proklet je onaj koji muslimanu pravi zamke ili mu nanosi štetu”.[2] Veliki grijeh je i omalovažavati Mushaf i potcjenjivati njegovu svetost, kao što ga oni koji ne vjeruju da je on Allahov govor gaze nogama i sl.

Veliki grijeh je i zavesti slijepca sa pravog puta, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je onoga ko to čini.[3] Šta tek reći za onoga koji odvodi sa Allahovoga puta?!

Veliki grijeh je i žigosati čovjeka ili životinju na licu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je onoga ko to čini.[4] Veliki grijeh je potegnuti oružje na brata muslimana, jer meleki proklinju onoga ko to učini.

Veliki grijeh je govoriti ono što djela ne prate. Uzvišeni kaže: “O, kako je Allahu mrsko kad govorite riječi koje djela [illegible] prate!” (Es-Saff, 3.). Veliki grijeh je i raspravljati se o Allah[illegible] Knjizi i vjeri bez znanja.

---

[1] Ebu-Davud, br. 3910, Tirmizi, br. 1614, Ibn-Hibban, br. 6122, Ibn-Madže, [illegible] Bejheki, 8/139, od Abdullaha b. Mes’uda, r.a. Tirmizi kaže: “Ovaj hadi[illegible] sahih”.

[2] Tirmizi, br. 1942. U lancu prenosilaca je Ebu-Seleme el-Kindi, a on je n[illegible] Rekad es-Sebhi je lajjinuu-l-hadisi. Tirmizi kaže: “Hadis je garib”, od hadisa Ebu-Bek[illegible] r.a.

[3] Ahmed, “Musned”, 1/317, i br. 1878; od Ibn-Abbasa, r.a., a inače je taj hadis hasen.

[4] Muslim, br. 2116, Ebu-Davud, br. 2564, Tirmizi, br. 1710, od Džabira b. Abdullaha, r.a.

Loš odnos vlasnika prema robovima. U hadisu stoji: "Neće u Džennet ući onaj koji se loše ophodi prema onima koji su u njegovom posjedu".[1]

Da onome kome je to potrebno uskrati višak koji nije stekao svojim rukama.

Kocka i igranje tavle ulaze u velike grijehe, jer su oni koji ih igraju poistovijećeni sa onima koji svoje ruke uprljaju svinjskom krvlju i mesom, a naročito se to odnosi na onoga ko se hrani od toga. Tada je poistovjećenje potpuno. Igranje ovih igara je na stepenu zaprljanja ruke, a jedenje imetka stečenog ovim putem je na stepenu jedenja svinjskog mesa. Veliki grijeh je i ostaviti namaz u džemaatu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odlučio je spaliti one koji iz njega izostaju,[2] a ne bi spalio onoga ko čini male grijehe. Od Ibn-Mes'uda, r.a., vjerodostojno se prenosi da je rekao: "Vidio sam da od nas iz džemata nije izostajao niko osim licemjera, koji je bio poznat po licemjerstvu".[3] Ovo je veće od velikog grijeha.

Ostavljanje džume. U Muslimovome "Sahihu" se prenosi: "Ili će ljudi prestati izostajati sa džume ili će Allah zapečatiti njihova srca, pa će postati nemarni".[4] U "Sunenima" se, sa dobrim lancem prenosilaca, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko iz nemara izostavi tri džume, Allah će mu zapečatiti srce".[5] Veliki grijeh je i nasljedniku uskratiti njegov udio iz nasljedstva ili mu ukazati na to te ga podučiti zakonskim smicalicama koje ga izvode iz nasljedstva.

---

[1] Tirmizi, br. 1947. U lancu prenosilaca El-Ferkad b. Ja'kub es-Sebhi, a on je lajjinu-l-hadis. Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je garib". O njemu je govorio Ejjub es-Sihtijani i drugi, jer je El-Ferkad es-Sebhi imao loše pamćenje. Ovaj hadis je predaja od Ebu-Bekra, r.a.

[2] Buhari, 2/104-108, Muslim, br. 651, "Muvet'a", 1/129-130, Ebu-Davud, br. 548-549, Tirmizi, br. 2179, Nesai, br. 27107; od Ebu-Hurejre, r.a.

[3] Muslim, br. 8654, Ebu-Davud, br. 550, Nesai, 2/108-109. Hadis se završava na Ibn-Mes'udu, r.a.

[4] Muslim, br. 865, Nesai, 3788-89; od Ibn-Abbasa, r.a.

[5] Ebu-Davud, br. 1052, Tirmizi, br. 5009, Nesai, 3/88, Tirmizi kaže da je hasen. Ovo je hasen hadis uz druge hadise koji mu svjedoče.

Pretjerivati u izražavanju poštovanja prema čovjeku tako da se prevaziđe njegov stepen. Ovo se nekad sa stepena velikog grijeha penje na stepen mnogoboštva.

Vjerodostojno se prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Čuvajte se pretjerivanja, jer su oni prije vas propali samo zato što su pretjerivali".[1] Veliki grijeh je i zavist i pakost. U "Sunenima" se prenosi: "Pakost uništava dobra djela kao što vatra guta suho granje".

U velike grijehe ulazi i prolazak ispred klanjača. Da je to mali grijeh, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi naredio da se čovjek bori protiv onoga ko to čini[2] i rekao je da je bolje čekati četrdeset godina, i pored otvorenih potreba i koristi, od prolaska ispred klanjača, kao što se prenosi u El-Bezzarovom "Musnedu". A Allah najbolje zna.

---

[1] Ahmed, 1/215, Nesai, 5/268. Lanac prenosilaca je ispravan, od Ibn-Abbasa, r.a.

[2] Muslim, br. 506, od Abdullaha b. Omera, r.a.

IZOSTAVLJENE POSLANIKOVE FETVE NA KOJE SE PONOVO VRAĆAMO

وسأله ﷺ عبد الله بن حَوَالة أن يختار له بلاداً يسكنها، فقال: عليك بالشام، فإنها خيرة الله من أرضه، يَجتبي إليها خيرته من عباده، فإن أبيتم فعليكم بيمنكم، واسقُوا من غُدُرِكم؛ فإن الله يتوكل لي بالشام وأهله. [ذكره أبو داود بإسناد صحيح].

Abdullah b. Havale ga je upitao u kojoj pokrajini da stanuje. Rekao mu je: “Drži se Šama, jer je to Allahova odabrana zemlja. U njoj će se izdvojiti Njegovi najbolji robovi. Ako to nećete, onda se držite vašeg Jemena. Napajajte se iz vaših izvora. Allah mi je povjerio Šam i njegove stanovnike”.

(Ebu-Davud, sa ispravnim lancem prenosilaca)[1]

وسأله معاوية بن حَيْدَة جدُّ بهز بن حكيم فقال: يا رسول الله أين تأمرني؟ قال: هاهنا، ونحا بيده نحو الشام [ذكره الترمذي وصححه].

Muavija b. Hajde, djed Behza b. Hakima, upitao ga je: “Allahov Poslaniče, gdje mi naređuješ da idem?” Rekao je: “Tamo!”, pa je rukom pokazao prema Šamu.

(Tirmizi kaže da je sahih)[2]

وسألته ﷺ اليهودُ عن الرعد: ما هو؟ فقال: مَلَكٌ من الملائكة مُوكَل بالسحاب، معه مخاريق من نار يَسُوقه به حيث يشاء الله. قالوا: فما هذا الصوت الذي يسمع؟ قال:

[1] Ebu-Davud, br. 2483. Lanac je vjerodostojan.

[2] Tirmizi, br. 2193. Lanac je hasen.

زَجْرُه السحابَ حتى تنتهي حيث أُمرت. قالوا: صدقت، ثم قالوا: فأخبرنا عما حرَّم إسرائيلُ على نفسه، قال: اشتكى عِرْقَ النَّسا، فلم يجد شيئاً يلائمه إلا لحوم الإبل وألبانها، فلذلك حرَّمها على نفسه، قالوا: صدقت. [ذكره الترمذي وحسَّنه].

Jevreji su upitali Allahovog Poslanika o grmljavini. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odgovorio da je: "Melek koji je zadužen za oblak, s njim je spaljivač od vatre, upravlja s njim onako kako Allah želi". Rekoše: "Kakav je ovo glas (zvuk) koji se čuje?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Tresu se oblaci sve dok im se ne naredi da stanu". Rekoše: "Istinu si rekao". Zatim rekoše: "Obavijesti nas o onome šta je Isra'il (Ja'kub) sebi zabranio?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Požalio se na bol u stegnima. Mogao je jesti samo meso deve i piti njihovo mlijeko, pa ih je sebi zabranio". "Istinu si rekao", kazaše jevreji.[1]

وسئل ﷺ عن القِرَدَة والخنازير: أهي من نسل اليهود؟ فقال: إن الله لم يلعن قوماً قط فمسخهم، فكان لهم نسل حتى يهلكهم، ولكن هذا خلق كان، فلما كتب الله على اليهود مَسخهم جعلهم مثلهم. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jesu li majmuni i svinje jevrejsko potomstvo. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Allah nije prokleo nijedan narod a da ga nije izobličio. Židovi su imali svoje potomstvo, koje je Allah uništio. Ta stvorenja (svinje i majmuni) i prije su postojali. Kad je Allah odredio da židove izobliči, učinio ih je poput tih stvorenja".

(Ahmed)[2]

---

[1] Tirmizi, br. 3116, "Tefsir", poglavlje sure Er-Ra'd. Ahmed, "Musned", 1/274. Tirmizi kaže da je ovaj hadis hasen-sahih-garib, a prenosi ga Abdullah b. Abbas, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", 1/395, i br. 3739. Hadis je hasen, od Abdullaha b. Mes'uda, r.a.

وسأله ﷺ رجل فقال: أين أتَّزر؟ فأشار إلى عَظْم ساقه، وقال: هاهنا اتزر، قال: فإن أبيت؟ قال: فهاهنا أسفل من ذلك، فإن أبيت فهاهنا فوق الكعبين، فإن أبيت، فإن الله لا يحب كل مختال فخور. [ذكره أحمد].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Dokle moj ogrtač treba dosezati?", pa mu je pokazao na kost potkoljenice (do pola potkoljenice) i rekao: "Dovde spusti svoj ogrtač!" "A šta ako to ne želim?" Allahov Poslanik mu reče: "Neka to bude nešto niže. Ako želiš niže, neka to bude do iznad članaka? U protivnom, Allah ne voli onoga koji se oholi".

(Ahmed)[1]

وسأله ﷺ أبو بكر الصديق رضي الله عنه فقال: إن إزاري يسترخي إلا أن أتعاهدَه، فقال: إنك لستَ ممن يفعله خيَلاء. [ذكره البخاري] وقال: مَنْ جرَّ إزاره خُيَلاء لم ينظر الله إليه يوم القيامة. فقالت أم سلمة: فكيف تصنع النساء بذيولهن؟ قال: يُرخينَ شبراً، فقالت: إذاً تنكشف أقدامهن، قال: يرخين ذراعاً لا يزدن عليه.

Ebu-Bekr es-Siddik, r.a., rekao je Allahovome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Moj donji ogrtač mi ponekad bude malo spušten; jedino da ga ja pridržavam?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ti nisi takav da to činiš iz oholosti". (Buhari)[2] Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko pusti da mu se odjeća iz oholosti vuče po zemlji, Allah ga na Sudnjem danu neće ni pogledati". Ummu Seleme upita: "A šta da rade žene sa krajevima svoje odjeće (haljina)?" "Neka ih spuste za jedan pedalj", reče on. "Onda će im se otkrivati (vidjeti) noge". "Neka ih spuste za jednu podlakticu i neka ne prelaze granicu", odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[3]

---

[1] Ahmed, "Musned", br. 15525, od Ebi-Temime el-Hudžejnija, r.a., Tirmizi, br. 1784, Nesai, 8/206, 207, od Huzejfe, r.a. Tirmizi kaže: "Hadis je hasen-sahih".

[2] Buhari, 10/223, Muslim, br. 2085, Ebu-Davud, br. 4085, Nesai, 8/206, od Abdullaha b. Omera, r.a.

[3] Tirmizi, br. 1731, Nesai, 8/209, Ebu-Davud, br. 4119, Tirmizi kaže: "Hadis je hasen-sahih", od Ummu Seleme, r.a.

O VRAČANJU

وسئل ﷺ عن إتيان الكهان، فقال: لا تأتهم.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o odlasku vračarima, pa je rekao: "Ne idi kod njih".

وسئل ﷺ عن الطِّيَرة، قال: ذلك شيء يجدونه في صدورهم، فلا يردنّهم.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o "predskazivanju zla", pa je rekao: "To je nešto što osjećaju u svojim srcima, ali neka ih nikako to ne odvraća".

وسئل ﷺ عن الخط، فقال: كان نبي من الأنبياء يخط، فمن وافق خطه فذاك.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o onima koji predskazuju budućnost crtanjem na zemlji. Rekao je: "Jedan od poslanika je to činio, pa čije bi predskazivanje bilo kao njegovo, onda je pogodio".[1]

وسئل ﷺ عن الكهان أيضاً، فقال: ليسوا بشيء، فقال السائل: إنهم يحدثوننا أحياناً بالشيء فيكون، فقال: تلك الكلمة من الحق يخطفها الجنّي، فيقذفها في أذن وليّه من الإنس، فيخلطون معها مائة كذبة. [متفق عليه].

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovo je upitan o vračarima. Rekao je: "Oni ne znaju ništa". Rečeno mu je: "Oni zaista ponekad pogode istinu", a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Tu istinitu riječ džin ukrade i došapne je u uho svog miljenika i sa njom pomiješa stotinu laži".

(Muttefekun alejhi)[2]

[1] Ahmed, u dugom hadisu, br. 23253, od Muavije b. el-Hakem, r.a., Muslim, br. 537, Ebu-Davud, br. 930, 931, Nesai, 3/14, 18, od Muavije b. el-Hakema es-Sulemijja, r.a. Učenjaci kažu da to danas nije dozvoljeno, jer ne možemo znati da li je naše predskazivanje poput njegovog, a.s.

[2] Buhari, 10/185, Muslim, br. 2228, od Aiše, r.a.

O SNOVIMA

وسئل ﷺ عن قوله تعالى: ﴿لهم البُشْرَى في الحياة الدنيا وفي الآخرة﴾ (يونس:
٦٤) فقال: هي الرؤيا الصالحة يراها الرجل الصالح، أو تُرَى له. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o kur'anskom ajetu: "Za njih su dobre vijesti i na ovom i na onom svijetu" (Junus, 64.), pa je rekao: "To su lijepi snovi koje vidi dobri čovjek ili mu se ispričaju".

(Ahmed)[1]

وسأله ﷺ رجل رأى في المنام كأن رأسه ضرب فتدحرج فاشتد في أثره فقال: لا
تُحَدِّث الناس بتلعّب الشيطان بك في منامك. [ذكره مسلم].

Neki čovjek upita Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za tumačenje sna: "Vidio sam u snu da mi je glava odsječena, pa se otkotrljala, a ja za njom potrčah". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Nemoj pričati ljudima o šejtanskim poigravanjima s tobom u snu".

(Muslim)[2]

وسألته ﷺ أم العلاء فقالت: رأيت لعثمان بن مظعون عيناً تجري، يعني بعد موته،
فقال: ذاك عمله يجري له.

Ummu el-Ala', r.a, upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Vidjela sam u snu Osmana b. Mez'una i da pokraj njega teče izvor" (tj. poslije smrti). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "To su njegova djela koja i poslije smrti teku".

(Buhari)[3]

---

[1] Tirmizi, br. 2276, "O snovima", poglavlje: "Za njih su dobre vijesti na ovom svijetu", Ahmed, "Musned", 5/315, Darimi, 2/123, Taberi, br. 17718, 17719, 17720, od Ubade b. Samita, r.a.

[2] Muslim, br. 2268, od Džabira, r.a.

[3] Buhari, 12/346, Ummu el-Ala' el-Ensarijje, r.a.

O SUĐENJU

وذكر أبو داود أن معاذاً سأله فقال: بم أقضي؟ قال: بكتاب الله، قال: فإن لم أجد؟ قال فبسنة رسول الله ﷺ ، قال: فإن لم أجد؟ قال: استَدْنِ الدنيا، وعظّم في عينيك ما عند الله، واجتهد رأيك فسيسددك الله بالحق. وقوله: استدْنِ الدنيا، أي: استصغرها واحتقرها.

Ebu-Davud spominje da je Muaz, r.a., upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, po čemu ću suditi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Po Allahovoj Knjizi". Upitao ga je: "A ako u njoj ne nađem rješenje?" Rekao mu je: "Onda po sunnetu Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem." Upitao ga je: "A ako i tu ne nađem rješenje?" Rekao mu je: "Neka ti dunjaluk bude prezren, a neka ti bude u očima veliko ono što je kod Allaha, i sudi prema svom mišljenju, uz ulaganje truda (idžtihad). A Allah će ti pomoći istinom".[1]

[1] Ebu-Davud, br. 3592, 3593, Tirmizi, br. 1327, 1328.

OPĆE FETVE

وسأله ﷺ دحية الكلبي، فقال: ألا أحمل لك حماراً على فرس، فتنتج لك بغلاً فتركبها؟ فقال: إنما يفعل ذلك الذين لا يعلمون. [ذكره أحمد].

Dihja el-Kelbi je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: "Hoćeš li da za tebe sparim magarca sa konjem, pa da dobiješ mazgu koju ćeš jahati?" Rekao mu je: "Tako rade oni koji ne znaju!"[1]

(Ahmed)

ولما نزل التشديد في أكل مال اليتيم، عزلوا طعامهم عن طعام الأيتام وشرابهم من شرابهم، فذكروا ذلك لرسول الله ﷺ، فأنزل الله تعالى: ﴿ويسألونك عن اليتامى، قل: إصلاحٌ لهم خيرٌ، وإنْ تُخالطوهم فإخوانكم﴾ (البقرة: ٢٢٠) فخلطوا طعامهم بطعامهم وشرابهم بشرابهم.

Kad je objavljen ajet o zabrani trošenja imetka jetima, ljudi su ih pri jelu i piću počeli odvajati od svoje hrane. To im je postalo teško, pa su Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestili o tome, nakon čega je i objavljeno: "I pitaju te o jetimima! Reci: 'Pomoći njima je dobro! Ako budete s njima zajedno živjeli, pa to su braća vaša' (El-Bekare, 220.), pa su nakon toga svoju hranu i piće sastavili sa njihovom i jeli.[2]

---

[1] Ahmed, "Musned", br. 18316; Hadis je hasen, od Dahje b. el-Kelbija, r.a. Ebu-Davud, br. 2565, Nesai, 6/224; Hadis je sahih, od Alije b. ebi-Taliba, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 2871, Ibn-Džerir, br. 4183, Nesai, 6/256, 257; Hadis je hasen, od Ibn-Abbasa, r.a.

وسألته ﷺ عائشة رضي الله عنها عن قوله تعالى: ﴿هو الذي أنزل عليك الكتابَ منه آيات مُحكمَات هُنّ أمُّ الكتاب، وأُخرُ مُتشابهات، فأمّا الذين في قلوبهم زَيغٌ فيتّبعون ما تَشابَه منه ابتغاءَ الفتْنَة وابْتغاءَ تأويله﴾ (آل عمران: ٧) فقال: إذا رأيتم الذين يتبعون ما تَشابَه منه، فأولئك الذين سمّى الله، فاحذروهم. [متفق عليه].

Aiša, r.a., upitala je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o kur'anskom ajetu: "On je Onaj Koji objavljuje Knjigu u Kojoj su ajeti jasni; oni su matica Knjige, a drugi manje jasni. Oni čija su srca pokvarena – željni smutnje i svog tumačenja, slijede ono što je manje jasno!" (Ali 'Imran, 7.). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Kad vidiš one koji uzimaju nejasne ajete, to su oni o kojima Allah govori, pa ih se pripazite".

(Muttefekun alejhi)[1]

وسأله ﷺ أبو ثعلبة عن قوله تعالى: ﴿يا أيها الذين آمنوا عليكم أنفسكم﴾ (المائدة: ١٠٥)، فقال: ائتمروا بالمعروف، وانتهوا عن المنكر، حتى إذا رأيت شُحّاً مُطاعاً، وهوًى مُتّبعاً، ودنيا مؤثَرة، وإعجابَ كلِّ ذي رأي برأيه، فعليك بنفسك ودع عنك العوام؛ فإن من ورائكم أياماً، الصبرُ فيهن مثل القبْض على الجمر، للعامل فيهن مثلُ أجر خمسين يعملون مثل عملكم. [ذكره أبو داود]

Ebu-Sa'lebe el-Hušunijj, r.a., upitao je Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o kur'anskom ajetu: "O vjernici, brinite se o sebi; ako ste na Pravom putu, neće vam nauditi onaj koji je zalutao!" (El-Maida, 105.) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Vi međusobno naređujte dobro i zabranjujte zlo, a kad vidite da se pokorno pohlepi, da se strast slijedi, da je dana prednost dunjaluku i da se svako uznosi sa svojim mišljenjem i stavom, onda se brinite samo o sebi i klonite se svjetine, jer su ispred vas dani u kojima će strpljiv biti kao onaj ko je stegnuo žar u šaci, ali će onaj ko bude radio i prakticirao islam imati nagradu pedeseterice koji rade kao što vi radite sad".

(Ebu-Davud)[2]

---

[1] Buhari, 8/157, 159, "Tefsir", poglavlje: "Ajat muhkemat", Muslim, br. 2665, Tirmizi, br. 2996, "Tefsir", br. 2997, Ebu-Davud, br. 4598, "Es-Sunne", od Aiše, r.a.

[2] Ebu-Davud, br. 4241, Tirmizi, br. 3060, Ibn-Madže, br. 4014.

وسئل ﷺ : متى وجبت لك النبوة؟ فقال: وآدم بين الروح والجسد. [صححه الترمذي].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Kad ti je dato poslanstvo?", pa je rekao: "Kad je Adem bio (u fazi stvaranja) između duše i tijela".

(Tirmizi-sahih)[1]

وسئل ﷺ كيف بَدْء أمرك؟ فقال: دعوة أبي إبراهيم، وبُشْرَى عيسى، ورؤيا أمي، رأت أنه خرج منها نُور أضاءت له قُصور الشام. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Kako je počelo tvoje poslanstvo?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Poziv moga oca Ibrahima, nagovještaj Isaa, snovi moje majke – vidjela je da je iz nje izašla svjetlost koja je obasjala dvorce Šama".

(Ahmed)[2]

وسئل ﷺ : أي الناس خير؟ قال: القرن الذي أنا فيه، ثم الثاني، ثم الثالث.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko su najbolji ljudi?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Generacija sa kojom sam ja, zatim druga pa treća".[3]

وسئل ﷺ عن أحب النساء إليه، فقال: عائشة، فقيل: ومن الرجال؟ فقال: أبوها، فقيل: ثم مَنْ؟ قال: عمر بن الخطاب رضي الله عنه.

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koja mu je od (njegovih) žena najdraža. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Aiša". Upitan je: "A među

[1] Tirmizi, br. 3613, i kaže: "Hadis je hasen-sahih", Ahmed, "Musned", 4/66 i 5/379; Hadis je sahih, od Ebu-Hurejre, r.a.

[2] Ahmed, "Musned", br. 16700, od 'Irbada b. Sarije; Hadis je sahih, od Ubade b. Samita, r.a.

[3] Muslim, br. 2536, od Aiše, r.a.

muškarcima?" "Njen otac", odgovori Poslanik. "A ko poslije njega?" "Omer b. Hattab", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[1]

بلسانها، فقال: هي في النار، فقيل: إن فلانة، فذكر قلةصلاتها وصيامها وصدقتها، ولا تؤذي جيرانها بلسانها، فقال: هي في الجنة. [ذكره أحمد].

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o ženi koja mnogo posti, klanja i daje sadaku, a pored toga uznemirava komšije svojim jezikom. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ona će u vatru". Rečeno mu je: "A žena koja malo klanja,[2] posti i udjeljuje, ali ne uznemirava komšije svojim jezikom?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ona će u Džennet".

(Ahmed)[3]

وسألته ﷺ عائشة فقالت: إن لي جارين فإلى أيهما أهدي؟ قال: إلى أقربهما منك باباً. [ذكره البخاري].

ونهاهم عن الجلوس بالطرقات إلا بحقها، فسئل عن حق الطريق، فقال: غَضّ البصر، وكَفّ الأذَى، وردّ السلام، والأمر بالمعروف، والنهي عن المنكر.

Aiša, r.a., je upitala Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Imam dvije komšinice, pa kojoj da uručim dar?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Onoj koja ti je bliža".[4] (Buhari) I zabranio im je sjedenje po putevima osim ako se putu dâ njegovo pravo, pa je upitan o pravu puta. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao

---

[1] Buhari, 7/19, Muslim, br. 2384, Tirmizi, br. 3879, od Amra b. el-A'asa, r.a.

[2] Ovdje se ne misli na izostavljanje nekog od propisanih namaza, ili obaveznog posta, nego se misli na dobrovoljne namaze i post. (op. prev.)

[3] Ahmed, 2/440, Buhari, "Edebu-l-Mufred", br. 119, Hakim, 4/166, i kaže: "Hadis je sahih", a s njim se složio i Zehebi, od Ebu-Hurejre, r.a.

[4] Buhari, 10/374, Ebu-Davud, br. 5155, od Aiše, r.a.

je: “Obaranje pogleda, sklanjanje s puta onoga što smeta ljudima, odgovoriti na selam, naređivati dobro i odvraćati od zla”.[1]

وسأله ﷺ رجل فقال: إن لي مالاً ووالداً، وإن أبي اجتاح مالي، فقال: أنت ومالك لأبيك، إن أولادكم من أطيب كسبكم، فكلوا من كسب أولادكم. [ذكره أبو داود].

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Imam imetak i oca. Moj otac želi da prisvoji moj imetak sebi!” “Ti i tvoj imetak pripadate ocu. Vaša su vam djeca najbolja zarada. Jedite ono što zarade vaša djeca”.[2]

(Ebu-Davud).

وسأله ﷺ رجل عن الهجرة والجهاد معه، فقال: ألك والدان؟ قال: نعم، قال: فارجع إلى والديك فأحسن صُحْبَتَهما. [ذكره مسلم].

Neki čovjek je upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o Hidžri i džihadu sa njim. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ga je: “Imaš li roditelje?” Odgovorio je: “Da”. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: “Vrati se i lijepo prema njima postupaj”.

(Muslim)[3]

وسأله ﷺ آخر عن ذلك، فقال: ويحك! أحية أمك؟قال: نعم، قال: ويحك، الزم رجلها فثَمَّ الجنة. [ذكره ابن ماجه].

---

[1] Buhari, 11/9, Muslim, br. 2121, Ebu-Davud, br. 4815, od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a.

[2] Tirmizi, br. 3530, Ibn-Madže, Br. 2293, Ahmed, “Musned”, br. 6678, 6902, 7001; Hadis je hasen, od Abdullaha b. Amra b. el-A’asa, r.a., Ibn-Madže, br. 2290, od Aiše, r.a. i br. 2291, od Džabira, r.a., Hafiz, “El-Feth”, 5/155; Hadis je sahih.

[3] Muslim, br. 2549, Ebu-Davud, br. 2530.

Neko drugi je isto pitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a on mu je rekao: "Teško tebi! Je li ti mati živa?" Odgovorio je: "Jest". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Pripazi na nju, jer Džennet je pod majčinim nogama".

(Ibn-Madže)[1]

وسأله ﷺ رجل من الأنصار: هل بقي عليَّ من بر أبويَّ شيء بعد موتهما؟ قال: نعم، خصال أربع: الصلاة عليهما، والاستغفار لهما، وإنفاذ عهدهما، وإكرام صديقهما، وصلة الرحم التي لا رَحِمَ لك إلا من قِبَلِهما؛ فهو الذي بقي عليك من برِّهما بعد موتهما. [ذكره أحمد].

Jedan ensarija je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, jesam li poslije smrti svojih roditelja, još nešto dužan prema njima?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Jesi, dužan si prema njima četiri stvari: klanjati im dženazu, moliti za njihov oprost, ispuniti njihovo obećanje, paziti na njihovoga prijatelja i posjećivati njihovu rodbinu s kojima si vezan preko njih. To si još dužan od dobročinstva prema njima poslije njihove smrti".

(Ahmed)[2]

وسئل ﷺ رجل فقال: إن لي قرابة أصلهم ويقطعوني، وأحسن إليهم ويسيئون [إليَّ]، وأعفو عنهم ويظلموني، أفأكافئهم؟ قال: لا، إذاً تتركون جميعاً، ولكن خذ الفضل وصلهم، فإنه لن يزال معك ظهير من الله ما كنت على ذلك. [ذكره أحمد].

وعند مسلم: لئنْ كنت كما قلت فكأنما تُسِفّهم المَلَّ، ولن يزال معك من الله ظهير مادمت على ذلك.

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ja imam rodbinu i obilazim ih, ali oni mene ne obilaze i dobročinstvo im činim, a oni su prema meni loši i

[1] Nesai, 6/11, Ibn-Madže, br. 2781, Ahmed, "Musned", 3/429; Hadis je sahih.

[2] Ebu-Davud, br. 5142, Ibn-Madže, br. 3664, Ibn-Hibban, br. 2030.

nepravdu mi čine. Hoću li im uzvratiti istom mjerom?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ne, jer ćete, u protivnom, svi jedni druge napustiti. Budi bolji od njih i održavaj sa njima rodbinske veze. Allah će ti dati pomagača dokle god budeš tako činio".[1]

Muslim spominje: "Ako je tako kao što kažeš, kao da ih obasipaš vrućim pijeskom. Dokle god budeš tako činio, s tobom će biti pomagač kojeg će ti dati Allah".[2]

وسئل ﷺ : ما حق المرأة على الزوج؟ قال: يطعمها إذا طعم، ويكسوها إذا لبس ولا يضرب لها وجهاً ، ولا يقبح، ولا يهجر إلا في البيت. [ذكره أبو داود] .

Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Kakvo pravo žena ima kod svoga muža?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: "Da je nahrani, kad i on jede, da je odijeva kad se i on odijeva, da je ne udara po licu, da je ne kudi i da je ne izbjegava (pred svijetom) osim u kući".

(Ebu-Davud)[3]

وساله ﷺ رجل فقال: أستأذنُ على أمي؟ قال: نعم، فقال: إني معها في البيت، فقال: استأذن عليها، فقال: إني خادمها، قال: استأذن عليها، أتحب أن تراها عُرْيانة؟ قال: لا ، قال: استأذن عليها. [ذكره مالك] .

Neki čovjek je upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Hoću li tražiti dozvolu kad ulazim kod majke?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Da". Rekao mu je: "Ja sam sa njom u kući". A Poslanik reče: "Traži od nje dozvolu". Čovjek reče: "Ja joj služim". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaza: "Traži dozvolu od nje. Bi li

---

[1] Ahmed, 2/188, od Amra b. Šu'ajba, od oca i djeda, Muslim, br. 2558, od Ebu-Hurejre, r.a.

[2] Ahmed, 2/188 od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca i djeda. Muslim br. 2558, od Ebu-Hurejre, r.a.

[3] Ebu-Davud, br. 2142, 2143; Hadis je hasen, od Behza b. Hakima, a on od svog oca i djeda.

volio da je vidiš (bez odjeće)?" Čovjek odgovori: "Ne, Allahov Poslaniče". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Zato traži od nje dozvolu".

(Malik)[1]

قال: قل لهم، يَهْدِيكم الله ويُصلح بالكم. [ذكره أحمد].

Čovjek je kihnuo, pa upitao Allahovoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Šta da kažem?" "Reci: *El-Hamdulillah*!" (Hvala Allahu). Upitaše oni koji su tu bili: "Allahov Poslaniče, a šta mi trebamo reći?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Recite: *Jerhamukellah*!" (Allah ti se smilovao). Zatim je čovjek upitao: "Kako da im uzvratim?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Reci: *Jehdikumullahu ve juslihu balekum*!" (Allah vas uputio i popravio vaše stanje!)

(Ahmed)[2]

[1] Malik, "Muvet'a", 2/963.

[2] Ahmed, "Musned", 6/79, i br. 23975, od Aiše, r.a.; Hadis je sahih.

TUMAČENJE MANJE POZNATIH RIJEČI IZ ARAPSKOG JEZIKA

Ajet – *kraći odlomak iz Kur'ana*

Akika – *kurban koji se kolje sedmi dan po rođenju djeteta*

Ashab – *Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, savremenik*

Avret – *dijelovi tijela koje po islamu treba pokriti*

Def – *vrsta istrumenta*

Dova – *molba*

Dženaza – *namaz koji se klanja umrloj osobi*

Emir – *zapovjednik, princ*

Ensarija – *Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, pristalica iz Medine*

Fadilet – *dobrota, vrijednost*

Fetva – *mišljenje; rješenje muftije ili šejhul-islama o pravnom vjerskom pitanju u slučaju koji nije predviđen u Šeri'atu*

Garib – *tuđinac, stranac*

Gekon – *vrsta vrlo otrovnog guštera toplih zemalja*

Hadis – *Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, tradicija; njegove riječi, postupci i odobrenja*

Hasenu-n-garibun – *dobar hadis koji je iz jedne generacije prenio samo jedan prenosilac*

Hasenenu-n-sahihun – *hadis koji je iznad stepena dobrog, a ispod stepena vjerodostojnog hadisa*

Hedija – *poklon*

Hilafet – *vladavina halife*

Iddet – *zakonski rok (po Šeri'atu) u kome se žena ne može preudati nakon smrti muža ili poslije razvoda*

Iman – *vjera, vjerovanje*

Ibadet – *obožavanje, obred, pokornost*

I'tikaf – *stalni boravak jednog čovjeka u džamiji zadnjih deset dana ramazana*

Kader – *sudbina, Allahova odredba*

Keffaret – *iskup*

Kjafir – *nevjernik, bezbožnik, nezahvalnik*

Kurejšija – *pripadnik plemena Kurejš u Mekki*

Li'an – *zaklinjanje supružnika o vlastitoj nevinosti*

Mahrem – *bliži rođak za koga se žena po Šeri'atu ne može vjenčati*

Medžlis – *sjedište, sjednica, zasjedanje*

Medžhul – *nepoznat, anoniman*

Mehr – *vjenčani dar*

Mekruh – *pokuđeno; odvratno*

Merfu' – *hadis čiji sened doseže do Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem*

Mešhur – *čuven, slavan*

Mevkuf – *hadis čiji sened doseže do ashaba*

Misvak – *četka, štapić od posebnog drveta koji se koristi za čišćenje zuba*

Muallak – *obješen viseći; hadis u kome nedostaje jedan ili više ravija na početku seneda*

Muhadžir – *iseljenik iz Mekke u Medinu*

Predaja – *isti hadis, ali sa drugim senedom*

Mušrik – *idolopoklonik*

Mu'tezile – *pripadnici jedne islamske sekte*

Muttefekun alejhi – *hadis koji bilježe Buhari i Muslim*

Nikahu-šigar – *brak kojem jedan muškarac posreduje da drugi oženi njegovu rodicu bez mehra*

Sa' – *posuda koja sadrži osam ritla*

Sahihun – *vjerodostojan*

Sallallahu alejhi ve sellem – *Allah ga spasio i blagoslovio*

Sened – *lanac, niz*

Sevab – *nagrada*

Sunnet – *praksa Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, sve ono što je on govorio, radio i odobrio*

Šehid – *osoba koja pogine na Allahovom putu*

Šejh – *učitelj, vođa plemena ili ugledna ličnost (autoritet)*

Šeri'at – *islamski zakon utemeljen na Kur'anu i sunnetu*

Tabi'in – *savremenik Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba-drugova*

Talak – *razvod braka*

Tei'su-l-Muste'ar – *iznajmljeni jarac (pogrdan naziv za onog koji nakon trostrukog puštanja žene oženi tu ženu pa se rastavi od nje kako bi se vratila svom prvom mužu)*

Tedlis – *prevara, obmana*

Tešehhud – *sjedenje u namazu*

Vadžib – *prvostepena dužnost prema mišljenju većine učenjaka, dok prema stavu imama Ebu Hanife tretira se kao drugostepena dužnost*

Zekjat – *obavezna milostinja koja se daje na imovinu*

SADRŽAJ

Izdavač

Prof. Jasmin Hadžikadunić

Saradnici:

Hfz. Ahmed Bukvić

Azra Šenderović

Dizajn:

Adis Bajramović

Štampa:

d.o.o. "Emanet"

Za štampariju:

Amir Krivokapa

Tiraž:

5.000

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Doista vaše časti i imeci su vam sveti kao ovaj dan (dan hadždža)."

Knjiga je oslobođena poreza na promet roba i usluga, na osnovu mišljenja Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta broj 04-15-4026-04.